

କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଓ ସଚ୍ଚିଦ୍ର

ଅନୌଳିକିକା କାହାଣୀ

ପ୍ରକାଶକ
ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର, କଟକ-୨

ସରସ୍ବତୀ ଓ ବୃହତ୍
ଅବେଳକରା କାହାଣୀ

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

ଲେଖକ—ଶ୍ରୀ ଅଭୟଚରଣ ମହାନ୍ତି (କଥାଚିତ୍ରକର)

ସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାର—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ପ୍ରକାଶକ—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ନୂତନ ମୁଦ୍ରଣ

ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ଥାନ—

ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ପରିଚାଳକ—ଶ୍ରୀ ବିଦ୍ୟାଧର ସାହୁ

ଅଲିଶାବଜାର, କଟକ-୨

ଫୋନ୍ ନଂ-୨୪୭୯୭

ମୂଲ୍ୟ—ଟା-୦୦

ଆଠଟଙ୍କା ମାତ୍ର

ସୂଚିପତ୍ର

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠାଙ୍କ
୧ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ଦିର କଥା	୧
୨ । କପୋତ ଓ ବିରାଡ଼ କଥା	୨୩
୩ । ଚୁରୁଚନ୍ଦ୍ର ଓ ହରିକାଠ କଥା	୩୩
୪ । ଲଙ୍କାପୋଡ଼ା ଧୂଆଁ କଥା	୫୪
୫ । ନକଲି କାଠଗରୁଡ଼ କଥା	୭୫
୬ । ପଥର ମୁର୍ତ୍ତିର ସତ୍ୟ କଥା	୮୭
୭ । ଛେଳର ଶୂଳୀକଥା	୯୮

(ଏହାପରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ ପଢ଼ନ୍ତୁ)

ସତ୍ୟ

ଅବୋଲକର କାହାଣୀ

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

“ଫୁଲେନ୍ଦୀବର ଲେଚନଂ ନବଦଳ ଶ୍ୟାମାଭରମା କୃତଂ
ବିଶ୍ୱଶଂ କମଳାବଳାସ ବିଲ୍ ସତ୍ ପଦାରବିନ୍ଦ ଦ୍ୱୟଂ ।
ଦୈତ୍ୟାବି ସକଳେନ୍ଦ ମଣ୍ଡିତ ମୁଖଂ ଶଙ୍ଖ ରଥାଙ୍ଗ କରଂ
ବନ୍ଦ ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପ୍ରତିଦିନଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନିବାସାଳୟଂ ।”

ଉତ୍କଳଶତ୍ରୁ ପବିତ୍ର ପୀଠ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ପରମାଶ୍ରୟ
ଜଗନ୍ନାଥ ବିରଜିତ ହୋଇ ପତିତପାବନ ବାମା ଉଡ଼ାଇଛନ୍ତି, ସେହି
ପରଂବ୍ରହ୍ମପୁରୀ ଦେବତାଙ୍କୁ ମୁଁ ଆଶ୍ରୟନା କରୁଛି । ସେହି
ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାଥ ଆଗ୍ରଣମାନଙ୍କର ସର୍ବଶୁଭ କରନ୍ତୁ, ସର୍ବାଶିଷ୍ଟ
ହରନ୍ତୁ । ଆପଦରୁ ତାରନ୍ତୁ—ଏତିକି ନିବେଦନ ।

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ଦିର କଥା

ପୂର୍ବକାଳରେ ଉତ୍କର କଳିଙ୍ଗ ଦେଶର ଶେଷ ଦିଗକୁ ତାରପୁର
ନାମରେ ଗୋଟିଏ ନଗର ଥିଲା । ସେଠାରେ ଉପାନନ୍ଦ ଗୋସ୍ୱାମୀ
ନାମରେ ଜଣେ ପଣ୍ଡିତ ଥିଲେ । ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରରେ ପାରଗ ଗୋସ୍ୱାମୀ
ବୁଢ଼ା ବୟସରେ ଶୀର୍ଷକରି ଯିବାକୁ ମନ କଲେ । ହେଲେ, ସାଙ୍ଗ
କାହାକୁ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଖୋଜି ନପାଇ ସେ ଗାଁରେ ଥିବା
ଅବୋଲକର ବାରିକ ଟୋକାକୁ କହିଲେ, ହଇରେ ଅବୋଲକର !
ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଶୀର୍ଷ ଦର୍ଶନ କରି ଯିବୁ ? ସେ'ଟା ତ ବାରିକ ଟୋକା

ପୁଣି ଅମାନିଆ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବଳି ମା ବାପ ତା ନାଁ ରଖିଛନ୍ତି ଅବେଲକର ।
 କଥାରେ ଅଛି--“ନରାଣଂ ନାମିତଂ ଧର୍ମଂ ।” ଟୋକାଟା
 ସେମିତି ଚଢ଼ୁର, ସେମିତି ଅମାନିଆ, ସାହସୀ । ଶୀଘ୍ର ଦେଖିବା କଥା
 ଶୁଣି କହିଲ, ହଁ ଯିବ ଗୋସାଇଁ । ହେଲେ ସବୁ ସଦ ମୋର
 ମିଳିବ ତା ହେଲେ ତମ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବ । ବୋଲିଦାକ କରିବ,
 ଦରକାର ହେଲେ ଗୋଡ଼ ଦସିନଦର । ଗୋସାଇଁ ଖୁସିହୋଇ
 କହିଲେ, କେଉଁ ସବୁ କହିଲୁ ଶୁଣି । ଅବେଲକର କହିଲୁ, ବାଟରେ
 ଯଦି କିଛି ବିଷୟ ଦେଖା ମୁଁ ଦେଖେ, ତମକୁ ପଚାରିବ, ତମେ
 ତା’ର ଜାଣି ମୋତେ ବତେଇବ । ଏତିକିନେ ରାତି ହେଲେ ମୁଁ
 ଅଛୁଛୁକା ବାହାରିବ । ଗୋସାଇଁ ଚିନ୍ତାକରି କହିଲେ, ଆଜ୍ଞା ହେଉ
 ରୁଲେ, ଦେଖାଯିବ କଣ ହଉଛି । ଅବେଲକର କହିଲୁ, ଆଜ୍ଞା ନାହିଁ
 ଗୋସାଇଁ, ସେଉଁଠି ନ କହିବ ମୁଁ ସେଇଠାରୁ ଲେଉଟିବି । କିନ୍ତୁ
 ଗୋସାଇଁ କହିଲେ, ହଉଛି ଶୁଣିବୁ । ସେଇଠୁ ଅବେଲକର
 ଗୋସାଇଁ ଶୁଣି ଲି ବଢ଼ିଲା ଧରି ଚାଲିଲା । ଗୋସାଇଁ ମଙ୍ଗଳାଶୁକ
 ପଡ଼ି ଆଗେଇଲେ ।

ଅବେଲକର କହିଲୁ, ଶୁଣ ଗୋସାଇଁ ! କଥାରେ ଅଛି ‘ସୋ
 ସାଏଗା ବ୍ୟା, କଉ ନିଆଏଗା ଉଧୀ’ ‘ସୋ ଗୟାଗୟା, ସୋ ଗୟା
 ସୁମ୍ ଅସୟା’ ମୁଁ ତୁମ କଥାମାନ ଆସିଲି । ଆଉ ସେ ବାହୁଡ଼
 ଯିବ ସେ ଆଶା ନାହିଁ । ତେଣୁ ମୋତେ ଠକେଇବ ନାହିଁଟି ।
 ଗୋସାଇଁ କହିଲେ, ଆରେ ଧର୍ମପଥରେ ଆସି କ’ଣ ଠକାନ୍ତି ?
 ପାଗଳଟା, ଚାଲିଲୁ ଗୋଡ଼ଖରକର । ସମିତି କଥାବାଣୀ ହେଉହେଉ
 ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠି ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ
 ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସହର ପାଖରେ ପୋଖରୀଟିଏ ଅଛି । ପାଖରେ ଗୋଟିଏ
 ବରଗଛ । କେତେ ଜାତିଆଳର ଛେଲତାରେ ଫୁଲ ଫୁଟି

ଜାଗା ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି । ଯୋଷା ଲଳିତ ବ ନିର୍ମଳ ।
ଗୋସେଇଁ କହିଲେ, ଆରେ ଅବୋଲକବ ! ଏଇଠି ବଛଣା ଚଣ୍ଡିଲ
ରାଜରେ । ଏଇ ବରଗଛ ମୂଳରେ ଗଣ୍ଡାଏ ରୋଷେଇ କରି ଖାଇ
ଆଗେଇବା । ଏହାକହି ସେ ଟଙ୍କାଟିଏ ଅବୋଲକବକୁ ଦେଇ
କହିଲେ, ପାଖ ବଜାରରୁ ରୋଷେଇ ସଉଦା କଣି ଅଣିବାକୁ ଯା ।
ସେ କାଳରେ ତ ଅବନାପର ରେଳ, ବସ୍ ନଥିଲା । ଶୀର୍ଷପାଣୀଏ
ଗୁଲି ଗୁଲି ହାଲିଆ ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ । ଅବୋଲକବକୁ ବ କଷ୍ଟ
ହେଉଥାଏ । ସେ ଚଣ୍ଡିଲ ଥୋଇ ସଉଦା ପାଇଁ ବଜାରକୁ ଗଲା ।
ସେଠି ଲେଉଟିଲେଲେଲକୁ ତା ସରସ ମୁହଁଟି ବରସିଆ ଦିଶୁଛି ।
ତାକୁ ଦେଖି ଗୋସେଇଁ ପଚାରିଲେ କଣହେଲା କରେ ? ଅବୋଲକବ
କହିଲା, ଗୋସେଇଁ ! ବଜାରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ଗୋଟିଏ ସୁବର୍ଣ୍ଣ
ମନ୍ଦିର ଅଛି, ସେଥିରେ ଦିଅଁ ନାହାନ୍ତି । ପାଖକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ
ସୁନ୍ଦର ଦେଉଳ ଅଥା ହୋଇଛି, ସେଥିରେ ଦିଅଁ ଅଛନ୍ତି । ସ୍ୱାର
କାରଣ କ'ଣ ବୁଝେଇ ଦିଅ । ନୋହିଲେ ତମ ବଛଣା ଚଣ୍ଡିଲ
ରହିଲା, ମୁଁ ଯାଉଛି ।

ଗୋସେଇଁ କହିଲେ; ନାହିଁ ଯିବୁ କାହିଁକି ? ମୁଁ ରୋଷେଇ
ବସେଇ ଦିଏଁ କହିବି, ରୋଷେଇ ସରିବ, କଥା ପୂରିବ । ସେଇଠୁ
ଅବୋଲକବ ରୋଷେଇର ଯୋଗାଡ଼ କରିଦେବାରୁ ଗୋସେଇଁ ଚୁଲି
ଲଗେଇ କହିଲେ, ‘ପକା ଆସନ ଖୋଲ ନିତା, ଅବୋଲକବ
ଶୁଣ ସେ କଥା ।’ ଅବୋଲକବ ବୋଲି ମାନି ବସିବାରୁ ଗୋସେଇଁ
କହିଲେ କଣ୍ଠୀଟ ଦେଶରେ ସୋମବନ୍ତ ବୋଲି ଜଣେ ରଜା ଥିଲେ ।
ଅନେକ ଦିନଯାଏ ତାଙ୍କର ପୁଅ ଝିଅ ନ ହେବାରୁ ରାଣୀ ରଜାଙ୍କୁ
ବାହା କରେଇଲେ । ରଜା ମନା କରୁଥିଲେ, ରାଣୀ କହିଲେ ନାହିଁ
ବାହା ହବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମୋର ତ ପିଲାପିଲି ହେଲେ ନାହିଁ, କୁଳ

ମୂଳ ବୁଡ଼ି ଯିବ ନା ? ରଜା କହିଲେ, କଥାରେ ଅଛି—ଭାଗୀ
ଦୋକାନ, ଯୋଡ଼ା ମାଇପ, ଦୋଦରା ଘର, କଳି ଖୋଜିଲେ
ପ୍ରାକୃତ କରି ଜାଣିଲା ଲର' ଜାଣୁ ଜାଣୁ ଗୋଟାଏ ଯୋଡ଼ା ମାଇପ
କରି କଳି ତୋଳିଆଣି ଘରେ ଭରିବ ? ରାଣୀ କହିଲେ କଳି କେବେ
ହେବନାହିଁ । ରଜାକୁଳ ରଖିବାକୁ ବାହାଡ଼ୁଅ । ସେଇଥିପାଇଁ
ରଜା ବାହା ହେଲେ । ବଡ଼ରାଣୀ ନାଁ ହାବବଣ, ସାନରାଣୀ ନାଁ
ମାଳାବଣ । ରଜା ବାହାହେବା ପରେ ପରେ ବଡ଼ରାଣୀ ପାଇଁ ନୂଆ
ଉଆସଟିଏ କରି ସେଇଠି ତାଙ୍କୁ ରଖେଇଲେ । ବଡ଼ରାଣୀ ସାନଟିକୁ
ଭଉଣୀ ଭଳି ସ୍ନେହ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖନ୍ତି । ସାନ ବଡ଼ରାଣୀଙ୍କ
ସଉକୁଣୀ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖେ । ରଜାଙ୍କୁ କହେ ବଡ଼ରାଣୀଟା
ଦୋରାବୁଣୀ । ରଜା ସେ କଥାକୁ କାନକୁ ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଭାବନ୍ତି
'ମାଇପିକଥା ଖଳବାରତା ଶୁଣି ନ ଶୁଣିବ କାନେ, ହଁ କରୁଥିବ
ହଁ । କରୁଥିବ ମନ ଦେଇଥିବ ଆନେ' ଏମିତି କରି ଦିନ ଗଡ଼ିଯାଏ,
ସାନରାଣୀର ରାଗ ବଢ଼ିଯାଏ । ଯୋଗକୁ ବଡ଼ରାଣୀ ଗର୍ଭବଣ
ହେଲେ । ସେ କଥା ଶୁଣି ସାନରାଣୀର ହଲକ ଶୁଣିଗଲା । ଭାବଲା
ଯୁଗ କ'ଣ ବଦଳି ଗଲାକ ? କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷର ବାଞ୍ଛା ମାଇକନିନାର
ପୁଅହୁଏ । ଆଉ ମୁଁ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷର ଯୁବଣ ବାଞ୍ଛା ରହିବ ?
ଦଇବ ଯେବେ ହଟ କଲା ମୁଁ ଏଥକୁ ଉପାୟ କରିବି । କଥାରେ
ଅଛି—

“ବଳେ ଯହିଁ କାର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧି ନ ହୁଅଇ ଭଲେ
ଜାଣିଥାଅ ସିଦ୍ଧି ତହିଁ ହୁଅଇ କୌଶଳେ ।
କୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ କରେ ଯେହୁ ପୈର୍ଯ୍ୟଧର,
ପରିଣାମେ ସୁଖୀ ହୁଏ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧି ହର ।”

ଏଥିପାଇଁ ମୋତେ କୌଶଳ ଲଗାଇବାକୁ ହେବ । ଏହା ଶ୍ରଦ୍ଧା ସେ ଗୋଟିଏ ଚତୁର ଦାସୀକି କହିଲୁ ଆଜି ଯେତେବେଳେ ରଜା ବଡ଼ରାଣୀ ଘରକୁ ଯିବେ, ତୁ ତାଙ୍କ ହାତୀଦାନ୍ତର କଠଉ ହଳକ ଆଣି ସେଠି କାଠ କଠଉ ଯୋଡ଼େ ଥୋଇ ଆସିବୁ । ସେତକ ରଖିଦେଲେ ମୁଁ ତୋତେ ଟଙ୍କା ଦେବି । ଦାସୀ କହିଲୁ ଏକବାର ଭରିଶିଟକା । ରାଣୀ କହିଲୁ ତା ସାଙ୍ଗରେ ଆହୁରି ଭଲ ଶାଢ଼ୀଖଣ୍ଡେ ଦେବ । ଦାସୀ ଆଖିତ କପାଳରେ ଖୋସିଗଲା । କହିଲୁ ଟଙ୍କା ଦବ; ନୋଟ ଦେଲେ ନେହେନାହିଁ କିନ୍ତୁ ରାଣୀ ହଁ ଭରିବାରୁ ଦାସୀ ଛକ ରହିଲା । ରଜା ଖାଇସାରି ବାଡ଼ିରେ ବଡ଼ରାଣୀ ଘରକୁ ଗଲାରୁ ଦାସୀ ହାତୀ ଦାନ୍ତର କଠଉ ଯୋଡ଼ାକୁ ଆଣି ସେ ଜାଗାରେ କାଠ କଠଉ ଥୋଇ ଆସିଲା ।

ରଜା ସକାଳେ ଉଠି କଠଉକୁ ନିରୁଦ୍ଧି ଗୋଡ଼ରେ ଲଗାଇ ସାନରାଣୀ ଘର ଆଡ଼କୁ ଆସିବାରୁ ସାନରାଣୀ ଘରଜା ପାଖରେ ବାଧା ଦେଇ କହିଲା, ଆଜି ଆସ ନାହିଁ କି ମୋତେ କୁଅଁନୀ । ଗାଧୋଇ ଆସିବ ଯାଅ । ରଜା କିଛି ବୁଝି ନପାରି କଥା ପଚାରିବାରୁ ସାନରାଣୀ କହିଲା ତୋରୁଣୀଟା ସାଙ୍ଗରେ ପୀରତି କରି ଆସିପୁଣି ମୋତେ କୁଇଁବ ? ରଜା କହିଲେ ତାର ପ୍ରମାଣ ? ସାନରାଣୀ କହିଲା ନିଜ ଗୋଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ ବୁଝି ପାରିବ । ରଜା ପାଦକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲେ କାଠକଠଉ । ସେଇଠୁ ଆବାକାବା ହେଲାବେଳକୁ ସାନରାଣୀ କହିଲା ତମେ ଗଲାବେଳକୁ ହୁଏତ ବଟପୁରୁଷ ତା ଘରେ ଥିଲା । ତମେ ଯିବାର ଜାଣି କେଉଁଠି ଲୁଚିଥିବ ବୋଧେ । ତମେ ଘରକୁ ପଶିଯିବାରୁ ବଟଟା ତରବରରେ ପଳାଇଲାବେଳେ ତମ କଠଉ ମଞ୍ଜୁ ତା' କଠଉ ଛୁଡ଼ିଯାଇଛି । ରଜା ଦେଖିଲେ କଥାଟା ତ ଅପସନ୍ଦ ନୁହେଁ । ହେଲେ ହୋଇଥିବ “ସ୍ତ୍ରୀପ୍ତାଂ ଚରଣ ପୁରୁଷସ୍ୟ ଭାଗ୍ୟଂ

ଦେବା ନ ଜାଣନ୍ତି କୃତ୍ୟେ ମନୁଷ୍ୟ” କଥାଟି ଗାୟତ୍ରୀ ଅଛି ।
ନାଶ କରିବ ଦେବତାକୁ ଅଗୋଚର, ଯେଣୁ ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ
କରିବି ଅବା କ’ଣ । ସେହି ଦିନଠାରୁ ସେ ଆଉ ବଡ଼ ଶାନ୍ତି
ଗୁଣିଲେ ନାହିଁ । ବଡ଼ରାଣୀର ପୁଅ ହେଲା, ଉଚ୍ଛବ ଦୂରେ ଥିବା
ଉଠିଆରେ ହେଲା ନାହିଁ ।

କହିଦିନପରେ ସାବରଣୀ ଗର୍ଭବତୀ ହୋଇ ପୁଅଟିଏ ଜନ୍ମ-
କଲା । ଉଚ୍ଛବ ମଉଛବରେ ରଜନବର ଉଡ଼ୁଳିଲା । ଦୁଇ ପୁଅ ବଡ଼
ହେଲେ । ରାଜା ପଣ୍ଡିତ ରଖି ସାନପୁଅକୁ ପଢ଼ାଇଲେ । କାରଣ
ତାଙ୍କର ଲକ୍ଷା ସାନପୁଅ ରଜଗାଦି ପାଉ । ସେଥିପାଇଁ ଭଲ
ପଣ୍ଡିତ ରଖି ତାକୁ ପାଠ ପଢ଼ାଇଲେ । ବଡ଼ରାଣୀ ପୁଅ ପାଠ
ପଢ଼ିବାକୁ କହିଲେ, ତା ମା କହିଲେ ତୋତେ ପଢ଼ାଇବାକୁ ପଇସା
କାହୁଁ ପାଇବ । ରାଜା ତ କୁ ତ ପଢ଼ାଇଲେ । ତୁ କେମିତି ପଢ଼ିବୁ ?
ସେଇଠୁ ବଡ଼ରାଣୀ ପୁଅ ମନଦୁଃଖରେ ଥାଇ ପ୍ରତିଦିନ ଯାଇ
ପାଠଶାଳା ପିଣ୍ଡାରେ ବସିରହେ । ଗୁରୁ ସାନପୁଅକୁ ଯାହା ପଢ଼ାନ୍ତି
ଶୁଣି ସବୁ ଘୋଷି ଘୋଷି ମନେ ରଖେ । ଘରକୁ ଆସି ଲେଖି ଶିଖେ
ସାଜିଟା ମନମୋଟିଆ । କିନ୍ତୁ ଯେତେ ପଢ଼େତଲେ ପାଠକୁ ମନଦିଏ
ନାହିଁ । ଗୁରୁବଚନ ସବୁକୁ କାନରେ ପୂର୍ବରୁ ଆର କାନରେ
କାହାର କରିଦିଏ । ଗୁରୁ ପେଟେବେଳେ ଦରମାଗଣ୍ଡାକ ପାଉଥାନ୍ତି
ପିଲା ମନେ ରଖୁ ନରଖୁ ପଢ଼େଇଯାନ୍ତି । ମିଳି କରି ଚେରଟି ବର୍ଷ
ଗଲା । ଅଳ୍ପଠାରୁ ରଜମାଡ଼ି, ଅର୍ଥମାଡ଼ି, ଚର୍ଚ୍ଚ, ଆଇନ୍, ବ୍ୟାକରଣ
ସବୁ ଗୁରୁ ପଢ଼ାଇଲେ । ରାଜାକୁ ସେତେବେଳକୁ ଶମନର ଡାକରା
ଆସିଲଣି ।

ଦିନେ ରାଜା ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଡକେଇ ସଭା କଲେ ଓ ପଚାରିଲେ
ମୋ ଅନ୍ତେ କୋଉ ପୁଅ ରାଜାହେବ । କୃଷକ ପ୍ରଜାଠାରୁ ମହାପାତ୍ର

ସେନାପତିଯାଏ କହିଲେ, ବଡ଼ ପୁଅର ରାଜଗାଦି ପାଇଣ ।
 ରଜା କହିଲେ ସେଇଥିପାଇଁ ତ ତଳେଇଲି । ନୋହିଲେ ମୋ ଅନ୍ତେ
 ସେଇତ ପାଇଥାନ୍ତା ଶତମତ । ହେଲେ ସେ'ତ ମୁର୍ଖଟାଏ, ଦସ
 ନୁହେଁ । ଅଦସର ଲକ୍ଷେ ଟଙ୍କା ପକ୍ଷକୁ ନିଅନ୍ତୁ । ସେ'ଟା ରାଜ୍ୟ
 ଚଳେବ କେମିତି ? କେତେକ କହିଲେ ସେ ପଡ଼ି ନେବ, କେତେକ
 କହିଲେ ବେଳକାହିଁ ? ଯୋଗ୍ୟଲେକର ଶ୍ରାବ୍ୟ ବଡ଼େ । ଏତିକି-
 ବେଳେ ରଜା ବଡ଼ପୁଅକୁ କହିବାରୁ ସେ କହିଲା, ରାଜ୍ୟରେ ମୋର
 ହକ୍ ଦାବୀ । ଆସଣ ଆମର ପାଠ ପଢ଼ାଷା କରନ୍ତୁ । ରଜା ତେଣୁ
 ସାଧୁ ପୁଅକୁ ଡାକି ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ, ଗୋଟାକର ଉତ୍ତର ଦି
 ସେ ଦେଲ ନାହିଁ । ଲଫଙ୍ଗାଟା ପଡ଼ି ଛୁକୋଡ଼ି ଯେ କହି ପାରିବ ?
 ନିଶ୍ଚୟରେ ସିନା ପଡ଼ି ଥାନ୍ତୁ । “କର୍ମଣ୍ୟେ କୃଷି ଲଭସ୍ୟ ବିଦ୍ୟାଲଭ
 ସ୍ୱଦୋଷେ” ବଡ଼ ଘୋଷିଥିବାରୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଦଶପ୍ରକାର ଅର୍ଥ
 କରି ବୁଝାଇ ଦେଲା । ରଜା ମନ ତ ସାଜିଠାରେ । ତେଣୁ ସେ
 କହିଲେ—ଆଜି ଏ ବିଷୟ ଆଉ, କାଲିଠାରୁ ଦୁହେଁ ଲାଗି ଦୁଇଟା
 ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମନ୍ଦିର ତୋଳାଅ, ଯାହାର ମନ୍ଦିର ଆଗେ ତିଆରି ହୋଇଯିବ,
 ସେଇ ରାଜଗାଦି ପାଇବ । ଏକଥା ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ ପାଇବାରୁ ସଭା
 ଭଙ୍ଗ ହେଲା । ସାନପୁଅ ସେଇଠୁ ଆସି ବାପାଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହରେ ଗନ୍ତା
 ଘରୁ ସୁନା ନେଇ ଇଟା ତିଆରି କଲା ।

ତେଣେ ବଡ଼ପୁଅ ଯାଇ ମା'ଙ୍କୁ ଘଟଣା କହିବାରୁ, ରାଣୀଙ୍କ
 ଆଖି ଛଳଛଳ ହେଲା । ସେ କହିଲେ ରାଜ୍ୟ ଆଶା ଛାଡ଼ି ବାପ—

ଜନ୍ମଦାତା ପିତା ଯଦି କୁଟ୍ତ ଛନ୍ଦ କରେ,
 ପୁଅର କି ବଳ ଅଛି ଜଣିବ ସୋଦରେ ।”

ବାପ ଯଦି ପୁଅମାନଙ୍କୁ ପାତରଅନ୍ତର କରେ, କରିବୁ କ'ଣ ?
 ବଡ଼ ପୁଅ ବସ୍ତ୍ରକେତୁ କହିଲା, ମୁଁ ସୁଦୃଢ଼ ରାଜ୍ୟ ଛାଡ଼ିଲ ନେବ

ରାଣୀ ବୋଧଦେଇ କହିଲେ, ଛୁ, ସେମିତି ପାଗଳାମି କରନ୍ତି ନାହିଁ ।
ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ହେଲେ ବହୁ ଧନଜନର ଦରକାର । ସେ ବଳ
ତୋର କାହିଁ ? ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି ଜଣେ କରେ ଧ୍ୟାନ, ଦ୍ଵିଜଣକରେ
ଅଧ୍ୟୟନ, ତିନି ଜଣରେ ଧନ ଅର୍ଜନ, ଚାରି ଜଣରେ ଶର୍ଥଯାତ୍ରା
ପାଞ୍ଚଜଣରେ କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟ ଓ ବହୁତ ଲୋକ ମିଳିଲେ ତେବେ ଯୁଦ୍ଧ
ହୁଏ । ଯୁଦ୍ଧପାଇଁ ଧନଜନ ପ୍ରଚୁର ଲୋଡ଼ା । ତାହା ତୋର କାହିଁ ?

ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ କହିଲା, ତୁ ଯେ କହୁ ତୋର ଧର୍ମ ଥୁଆ
ମୋଇଛି । ଭଗବାନ ଭରସା କୋର । ତାକୁଇ ଦେ ମୁଁ ଲଢ଼େଇ
କରିବ । ପୁଅ କଥା ଶୁଣି ରାଣୀଙ୍କର ହୋବ ହେଲା । ସେ ଟିକିଏ
ଚିନ୍ତା କରି କହିଲେ—ଆଜ୍ଞା, ତୁ ମୋ ବାପା ରାଜ୍ୟକୁ ଯା । ସେଠି
ମୁଁ ଥିବାବେଳେ ନିବିଡ଼ରେ ଥିବା ଜଣେ ଋଷିଙ୍କ ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇ ନିତି
ଲାଜ ସେବା କରୁଥିଲ । ସେ ଯଦି ବଞ୍ଚୁଥିବେ ତାଙ୍କୁ ମୋ ନା କହି
ଦୁଃଖ ଜଣାଇଲେ ନିଶ୍ଚୟ ତୋତେ ବୁଦ୍ଧି ବତେଇ ଦେବେ ।
ହାରାବଞ୍ଚକ କଥାଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ମାମୁଁ ଘରକୁଗଲା । “ସୁଖବେଳେ
ଭଗାଣ ଡକଇ ଖା, ଦୁଃଖବେଳେ ମାମୁଁ ଘରକୁ ଯା” ବୋଲି
କଥାରେ ଅଛି । ସେୟାକୁ ଭାବି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ମାମୁଁ ଘରକୁ ଯାଇ
ଋଷିଙ୍କର ସନ୍ତାନ ନେଲା । ତା ପରେ ପ୍ରତିଦିନ ଋଷି ରାତିରୁ ଉଠି
ଚର୍ପଣପାଇଁ ନଦୀକ ଗଲେ, ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଯାଇ ଋଷି ଆଶ୍ରମରେ ବାସି
ପାଇଟିଠାରୁ ଫୁଲତୋଳା ଯାଏ କରି ଆସେ । ତା କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି
ଋଷିଙ୍କ ମନରେ ସନ୍ଦେହ ହେବାରୁ ଦିନେ ଋଷି ଚର୍ପଣକୁ ଯିବାର
ଆଜ୍ଞା କରି ଜଗି ବସି ତାକୁ ଧଇଲେ । ଫୁଲର ପୁଅଟିଟି ଦେଖି
ଋଷିଙ୍କର ଦୟା ହେଲା । ସେ ବାଳକର ସେବା ମନୋବୃତ୍ତି ଦେଖି
ପରିଚୟ ମାଗିବାରୁ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ କହିଲା, ମୁଁ ରାଜକୁମାରୀ ହାରାବଞ୍ଚକ
ପୁଅ । ଗାଁ ଝିଅକୁ କୋଉ ଜ୍ଞାନଲୋକ ଶ୍ରଦ୍ଧା ନ କରେ । ତା ଛଡ଼ା

ସେ ସେବା ଯତ୍ନ କରିଛି ଯେତେବେଳେ, ରବି ପିଲା ମା ନାଁ ଶୁଣି ବଡ଼ ଆଗ୍ରହରେ ସବୁ ଘଟଣା ପରୁର ବୁଝି କହିଲେ—‘ଧନ କାର୍ଯ୍ୟ ସେବା ଫଳେ, କିବା ଅସାଧ୍ୟମଣ୍ଡଳେ ।’ ତୋ ମା ମୋର ସେବାକରି କିଛି ନେଇନାହିଁ, ତା ପାଉଣା ତୋପାଇଁ ଥୁଆହୋଇଛି ଏଇଥିପାଇଁ କହନ୍ତି ପରା ପିତାମାତା ସୁକୁଚରୁ ପୁଅ ହୁଏ ପୁଣି । ଯା, ମୋ ଠାକୁର ଖଟୋଳି ତଳେ ଅଣ୍ଟାଲିବୁ, ଯାହା ପାଇବୁ ସାଇତି ସମ୍ଭାଳି ନେଇଯିବୁ । ପଥରରେ ମନ୍ଦିରଟିଏ କରି ସେଥିରେ ପ୍ରାଣୁର ହୁଆଁର ଦେଲେ ମନ୍ଦିରଟି ସୁନ୍ଦାର ହୋଇଯିବ । ଏହା କହି ରବି ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଖଟୋଳିତଳୁ ଅଣ୍ଟାଲି ଆଣି ଦେଖିଲା ସେ ପରଶ ପଥରଟିଏ । ସେ ଖଣ୍ଡକ ଆଣି ରବିଙ୍କି ଦେଖାଇବାରୁ ରବି କହିଲେ, ସେଇଟା ତୋ ମା’ର ପାଉଣା ଥିଲା ତୁ ନେଇଯା ।

ପରଶ ପଥର ଯେନି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ଆସୁ ଆସୁ ବାଟବଣା ଖୋଇ ଗୋଟାଏ ବଣରେ ପଶିଗଲା । ସେଥିରେ ବାଘ ଭାଲୁ ପଣ ପଣ ବୁଲୁଛନ୍ତି । ହେଲେ ମଝିରେ ପଥରର କୋଠାଟିଏ ଅଛି । ସେ’ଟା ଡକାୟତର ଘର । ତାକୁ ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଭବିଳ ଏଟା ଧର୍ମଶାଳା ହେବ ପରା । ଆଜ୍ଞା ପାଣି ମନ୍ଦିର ପିଇ ବାଟ ପରୁର ବୁଲିଯିବା । ପ୍ରାଣୁର କୋଠାଦରଜାରେ ଘୋଡ଼ାକୁ ବାନ୍ଧି ଡାକିଲା, ଘରେ କିଏ ଅଛି, ପିଇବା ପଣି ଗିଲସେ ଦେବ ? ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁର ଡାକ ଶୁଣି ଭିତରୁ ଚୌଦବରଣୀ ସୁନ୍ଦରୀ ହୁଅଟିଏ ଆସି ଦେଖେ ତ ମନ୍ଦିର ସୁନ୍ଦର ପରି ସୁବକଟିଏ । ତାକୁ ତା’ର ଲୋଭ ହେଲା । ସେ ଭିତରୁ ପାଣି ଆଣିବାକୁ ଯାଇ ଡେରିକଲା । କହିଲା ଟିକିଏ ଡେରିକର ବାଟୋଇ ! ମୁଁ ଦହି ସରବତ କରି ନଈଛି । ତା କଥା

ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଏପାଖ ସେପାଖ ବୁଲି ବୁଲି କରୁ କରୁ ଦେଖିଲା ଗୋଟିଏ କୁଅ ପାଖରେ ମୁଗୁନି ପଥରର ଖମ୍ବଟିଏ ଅଛି । ସେଇଟାରେ ପରଶପଥରଟିକୁ ଗୁଣାଗୁଣିକରି ତାକୁ ଯେମିତି ଛୁଆଁଇ ଦେଇଛି ସେଇ ଖମ୍ବଟି ସୁନା ପାଲଟିଗଲା । ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ପୁଣି କୁଅକୁ ଅନେଇ ଦେଖେ ତ ସେଥିରେ କେବଳ ମଣିଷ ମୁଣ୍ଡ ଓ ହାତ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଛି । ସେଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁର ପିଲେସା ପାଣି । ସରବତ୍ର ପିଇବ କ'ଣ ଘୋଡ଼ା ଛୁଟାଇ ହୁ ।

ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ପିବା ପରେପରେ ସେ ଝିଅର ବାପା ଆସି ପହଞ୍ଚି ଦେଖେ ପଥର ଖମ୍ବଟା ସୁନା ହୋଇଛି । ସେଇଠୁ ଝିଅକୁ ଘଟଣା କ'ଣ ପଚାରିବାରୁ ଝିଅ କହିଲା, ଜଣେ ଚରୁଣ ବାଟୋଇ ଆସି ପାଣି ମାଗୁଥିଲା । ମୁଁ ପାଣି ନେଇ ଗଲବେଳେ ଦେଖିଲି ଯେ ସେ ଆମର ଏଇ ଖମ୍ବରେ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଛୁଆଁଇ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ପଳେଇଗଲା । ପାଣି ଟୋପାଏ ବି ପିଇ ପାରି ନାହିଁ ।

ଝିଅ କଥା ଶୁଣି ସଧୁତକାୟତ କହିଲା, ହାଏ ଓଲ ଝିଅ; ସେ ଟୋକାକୁ ମଙ୍ଗେଇ ରଙ୍ଗେଇ ରଖି ପାରିଲୁ ନାହିଁ ? ଏଇଥିପାଇଁ କହନ୍ତି ପରା ବାରହାତ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧିଲେ ବି ମାଇପି ଜାତି ଲଙ୍ଗଳା । ବୁଦ୍ଧି ଆସିବ କୁଆଡ଼ୁ ? ହଉ ଯାହାକଲୁ କହି ନୁହେଁ । ଏପଣି ଶୀଘ୍ର ସଜବାଜ ହୋଇ ମୋ ସାଥରେ ଆ । ଆଉ ବସଟିକିଏ ଗୋଟିଏ ସ୍ତର ବି ଆଣିଥିବୁ । ବାପା କଥା ଶୁଣି ଝିଅ ଶୀଘ୍ର କରି ଗହଣା ଲୁଚା ପିନ୍ଧି ବାହାର ଆସିଲା । ତାପରେ ତକାୟତ ଝିଅକୁ ଘୋଡ଼ାରେ ବସାଇ ଛୁଟାଇ ଦେଲା ଘୋଡ଼ା । ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଯାଇଥିବା ଘୋଡ଼ା ଟାପୁ ଚଢ଼ି କଲି ସେହି ବାଟରେ ଘୋଡ଼ା ଦୋଡ଼ାଇ ଛୁଟିଲା ।

ପଛରେ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ଆସୁଛି ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଶୁଭଳ,
ମୋ ପରଶ ପଥର କଥା ଜାଣି କେହିବୋଧୁଏ ଡକାୟତ ଆସୁଛି ।
ଏହା ଶୁଭ ସେ ମଧ୍ୟ ଘୋଡ଼ା ଦୌଡ଼ାଇଲ ଜୋରରେ । ଦେଲେ
ଡକାୟତର ଘୋଡ଼ା ବେଗବାନ ଥିବାରୁ ତାକୁ ଯାଇଥର ପକାଇଲ ।
ତାକୁ ଧରିବାର ଦେଖି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଡକାପାରିଲ । ନିକଟ ଗାଁରୁ
ଲୋକେ ଦୌଡ଼ି ଆସିଲେ । କଥା କ'ଣ ପଚାରିବାରୁ ଡକାୟତ
କହିଲା, ଏଇ ମୋ ଝିଅକୁ ବାହାହୋଇ ନେଇନାହିଁ, ଲୁଚି ଛପି
ପଳାଉଛି । ଅବକା ମୁଁ ବାହାହେବା ବଢ଼ିଲି ଝିଅଟାକୁ ଘରେରଖି
କଣ କରିବ ? ଲୋକମାନେ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁକୁ ପଚାରିବାରୁ ସେ କହିଲା,
ମୁଁ କାହିଁକି ତା ଝିଅକୁ ବାହାହେବତୋ । ସେ'ଟା ମିଛରେ ପଡ଼ା
କରି କହୁଛି । ସେଇଠୁ ଲୋକମାନେ ଝିଅକୁ ପଚାରିଲେ, ଝିଅକୁ
ତା ବାପ ଶିଳେଇ ଦେଇଛି ତୁ ବାହା ହେଇଛୁ କହିବୁ । ସାଙ୍ଗରେ
ଯାଇ ଯାଇ ତାକୁ ବସ ଖିଆଇ ଶୁରରେ ତା ଗଲା କାଟି ପଥର
ଖଣ୍ଡକୁ ଦେଇ ଆସିବୁ । ଗାଁବାଲ ଯେମିତି ପଚାରିଲେ ଚତୁର୍ଥ ଝିଅ
କହିଲା ହଁ, ମୋତେ ବାହାହୋଇ ଭିନ୍ନମାସ ହେଲ ମୋତେ ନେଇ
ଘର କରିବ । ସବୁଯୁଗରେ ତ ମାଇପିକ କଥା ଆଗ ଶୁଣାଯାଏ,
ଅବକା ବ ସେଇଆ । ଗାଁବାଲ କହିଲେ ନାହିଁ, ଟୋକା ! ତୁ'ଟା
ବସିଗିଆ କୋଡ଼ିଆ ବୋଧହୁଏ, ପୋଷି ପାରିବୁନି ବୋଲି
ବୋହୁଟାକୁ ଛାଡ଼ିଯାଉଛୁ । ସେ କଥା ନଳବ ନାହିଁ; ଶୁଭଯାକୁ
ନେଇଯା । ଥୋକେ କହିଲେ, ଆରେ ଟୋକା ! କାମିନୀ କାଷ୍ଠନ
ପାଇ କିଏ ଛାଡ଼ି ଦିଏର ? କେତେକ କହିଲେ, ଏହା ନଂପୁସକ
ନା କ'ଣ ? ନହେଲେ ଏପରି ଶର୍ଯ୍ୟା ପାଇ କେହି ଛାଡ଼ିଦିଏ ?
ଅପ୍ସର ପରି ରୁଦ୍ରସୀମ ? ସେଇଠୁ ସମସ୍ତେ ଜୋରକରି କହିଲେ
ଯେତେବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ନେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଶୁଭଳ—

“ମାଙ୍କଡ଼ ଭଲଜେ ଗଧ ଗାୟକ,
ବେଙ୍ଗ ପୁରୋହିତ କାଉ ନାୟକ ।
ବିଲେଇ ହାକିମ ଓକିଲ ଗୋରୁ,
ଅଗ ମୂଳଯାକ ବୁଝନ୍ତି ସାରୁ ।”

ହଉ ହେଲା, ଗଣତନ୍ତ୍ର ଯୁଗରେ ଅଧିକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହେଲେ ପାସ୍ତ
ହେଉଛି । ଏତେ ଲୋକ କହୁଛନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ନ ନେବାର ପୁ
ଜାଣି ? କହିଲା, ହଉ ଭଲ । ଡକାୟତ ବାହୁଡ଼ିଲା, ଜନ୍ମା ଲୋ
ସାଇରେ ।

ଡକାୟତ ଝିଅ ହେଲେ କ’ଣ ହେବ ଦେଖିବାକୁ ଖୁବ୍
ସୁନ୍ଦରଟିଏ । ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଘୋଡ଼ାରେ ଅନେକ ବାଟ ଯିବା ପରେ
କହିଲା, ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ବଡ଼ ବାଧୁଲଣି ଟିକିଏ ବସେ, ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ
ଘୋଡ଼ାରୁ ତାକୁ ଉତାରି ଗୋଟାଏ ଗଛମୂଳରେ ବସିବାରୁ ଝିଅଟି
କହିଲା, ବଡ଼ ଭୋକ ଜଳଣି । ପାଖରେ ବଜାର । କିଛି କଣି ଆଣି
ଖାଇବା । ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ତାକୁ ବସାଇ ବଜାରରୁ ଜଳଖିଆ କଣି
ଆଣିଲା । ବଧୂ ଡକାୟତ ସେ ଝିଅଟି ନା ଦେଇଛି ସବିତା । ସେ
ଜଳଖିଆ ଧରି କହିଲା, ଯାଅ ଗୋଡ଼ହାତ ଧୋଇ ଆସି ଜଳଖିଆ
ଖାଅ । ତମେ ଖାଇ ସାରିଲେ ମୁଁ ଖାଇବି । ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ନାହିଁ
କରିବାରୁ ସବିତା କହିଲା, ମରଦ ଲୋକ ଆଗେ ନ ଖାଇଲେ ମାଇପି
ଲୋକ ଖାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ତମେ ନ ଖାଇଲେ ମୁଁ ଖାଇବି କିପରି ?
ସେଇଠୁ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଗୋଡ଼ହାତ ଧୋଇବାକୁ ଯିବାରୁ କିଛି
ଜଳଖିଆରେ ଆଣିଥିବା ବସକୁ ମିଶାଇ ଦେଲା ସବିତା । ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ
ଆସି ଜଳଖିଆ ଖାଇ ଅଚେତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସବିତା ଦେଖିଲା
ଠିକ୍ ହେଇଛି । ସେଇଠୁ ଜଳଖିଆ ଗଣ୍ଡାକ ଖାଇ ପକେଟ

ଭିତରୁ ସୁରଟିକୁ ନେଇ ଯେମିତି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଗଲାରେ ଲଗାଇବି
ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁର ଜ୍ଞାନ ଫେରିଆସିଲା । ସେ କନ୍ୟାର ହାତରେ
ସୁର ଦେଖି କହିଲା ତମେ ମୋତେ ମାର ନାହିଁ । ଟଙ୍କା ଗହଣା
ଯାହା ଅଛି ନିଅ ପଛେ, ମୋତେ ଛାଡ଼ିଦିଅ । ମୁଁ ମରିଗଲେ
ସନ୍ଧ୍ୟାଟା ଅବଳକ ହୋଇଯିବ । ପ୍ରଜାଙ୍କର ଶତ୍ରୁମାନେ ସବନାଣ
କରିଦେବେ ।

ସବିତା ଯେମିତି ରଜାପୁଅ ବୋଲି ଶୁଣିଲା, ସେଇଠୁ କହିଲା—
ତମେ ଯଦି ରଜାହେବ ମୋତେ ସୁଖୀ କରାବ, କୁହ ଆଗେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ କହିଲା ମୁଁ ଧିବାର ସତ୍ୟ କରୁଛି ତୁମକୁ ବିଭାହୋଇ
ସୁଖୀ କରିବି । ସଜସୁଖ ଭୋଗ କରିବି । ଏତକ ଧନ ନେଇ
କେତେଦିନ କୋଉ ସୁଖରେ ବାପଘରେ ଚଳିବ ? ସଜସୁଖ ବା
କିଏ ନ ରୁହେଁ ? ସବିତା ସେଇଠୁ ସୁରଟାକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ
ଗାରେଡ଼ି ମନ୍ଦିରେ ଫୁଙ୍କି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁର ବିଷ ଖସାଇ ଦେଲା ।
ସେଇଠୁ ଯାଇ ଦିହେ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମଶାଳରେ ଗନ୍ଧବ ମତରେ ବାହା
ହୋଇ ରାତି କଟାଇଲେ । ସକାଳୁ ପୁଣି ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ଚାଲିଲେ
ସାଇଜ ଆଡ଼େ । ସେ ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ଗୋଟିଏ ଚିହ୍ନା
ମାଲୁଣୀକୁ କହିଲା, ମାଉସୀ ! ତୁ ତ ମୋତେ ଜାଣୁ ଆଉ ବେଶୀ
କ'ଣ କହିବ ? କହିଦିନ ପାଇଁ ଏ କନ୍ୟାଟିକି ତୋର ଘରେ ରଖ ।
ପାଞ୍ଚଶହ ଟଙ୍କା ଦଉଛି ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ନେ । ମାସକ ପରେ ଆସି ମୁଁ ଏ
କନ୍ୟାକୁ ନେଇଯିବି । ତୋତେ ପୁଣି ବେଶୀ ଟଙ୍କା ଦେଇଯିବି ।
ଖବରଦାର ! ଏକଥା କେହି ଯେପରି ନ ଜାଣନ୍ତି । ମାଲୁଣୀ କହିଲା,
ନାହିଁରେ ପୁଅ ! ମୋର ତ ଚକ୍ରୁଳ ଖାଇବାର କଥା, ବନ୍ଦ ଶେଷ
କାହିଁକି ? ଟଙ୍କା ପାଇଲେ କହିବାକୁ ଯିବି, ପାଟି କଣ ଗଲୁ କରୁଛି ?
ହୁଅଟା ଥାଉ ।

ସବିତା ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁକୁ କାକୁଡ଼ିକରି କହିଲା, ମୋତେ ଭୁଲିବ ନାହିଁଟି । ମୁଁ ପର ବୁଦ୍ଧିରେ ପଡ଼ି ଖରପ କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲି । ଏଇକ୍ଷଣି ଯେଉଁ ଗୁଡ଼ି ଆସିବ । ‘ସୁଭାବେ ପ୍ରାଣଜନ୍ମ ହୋଇ, ଧର୍ମ ଅଧର୍ମ ନ ଜାଣଇ ।’ ଚନ୍ଦ୍ର କେତୁ କହିଲା, ସେ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା କରନା ‘ମର୍ଦ୍ଦଜା ବାତ, ହାତୀଜା ଦାନ୍ତ,’ ମୁଁ କଥା ଦେଉଛି ନିଶ୍ଚେ ତୁମକୁ ଗୁଣୀ କରିବି । ଏହାକହି ସେ ଯାଇ ମା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

ହାତୀବଂଶ ପୁଅକୁ ଦେଖି ଆଖି ପାଇଲା ପରି ହେଲେ । ବାପଦର କଥା ‘ଓ ରୁଷିଙ୍କ କଥାସବୁ ଖବର ପଢ଼ିଗଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ କହିଲା, ରୁଷି ମତେ ଏଇ ପରଶ ପଥର ଖଣ୍ଡକୁ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହାକୁ ସାଫତ ରଖ ମା । ଗୁଣୀ ପୁଅ ହାତରୁ ପଥର ଖଣ୍ଡକୁ ନେଇ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ କହିଲା ଶ୍ରେକ ହେଲାଣି, ଖାଇବାକୁ ଦେ ମା ! ହାତୀବଂଶ ତ ସେକାଳର ଝିଅ ମରହଟ୍ଟା ! ପୁଅର ଶ୍ରେକକଥା ଶୁଣି ଚରବରରେ ପଥରଟିକୁ ଗୋଟାଏ କାନ୍ଥ କୋରଡ଼ରେ ଥୋଇ ପୁଅକୁ ଖାଇବା ପାଇଁ ଦେବାକୁ ଗଲେ । ଆଉ ପଥର କଥା ମନେ ନାହିଁ ।

ତାଙ୍କ ଦାସୀର ଝିଅଟିଏ ଥାଏ । ତାକୁ ଶୋହଲ ସତର ବର୍ଷ ହେବ । ସେଇଟି ମନ୍ଦୀ ପୁଅ ସାଙ୍ଗରେ ଭାବ କଲଣି ସେତେବେଳକୁ । ବଡ଼ ଚତୁର ସେ । ଗୁଣୀଙ୍କ ପାଖରେ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ପରଶ ପଥର ଆଣିବା କଥା କହିଲାବେଳେ ଛପି ଛପି ଶୁଣିଥିଲା, ଗୁଣୀ ଯେମିତି ପଥର ଖଣ୍ଡକୁ ରଖିଦେଲେ ସେ ଖଣ୍ଡକ ନେଇ ଦେଖିଲା, ମାଣିକ ପରି ଜଳୁଛି । ସେଇଠୁ ଭାବିଲା ଏ’ଟା ମାଣିକ ହବ ବୋଧେ । ଏହାଭାବ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନେଇ ମନ୍ଦୀ ପୁଅକୁ କହିଲା, ଏ ଖଣ୍ଡକୁ ତମେ ବେକରେ ପିନ୍ଧ । ଏଇଟି ଗୋଟିଏ ବହୁମୂଲ୍ୟ ମାଣିକ । ମନ୍ଦୀପୁଅ ସେ ଖଣ୍ଡକୁ ପଦକଟିରେ ଲଗାଇ ବେକରେ ପିନ୍ଧିଲା ।

ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ବାଟ ଥକକାରେ ଆସି ସେଦିନ ଖାଇପିଇ ଶୋଇଥିଲା । ଚଢ଼ିଆରଦିନ ମା'କୁ କହିଲା ମୋ ପଥର ଶ୍ରେକୁ ମୋ ଜମା ଦେ ମା ! ଲୋଡ଼ିଲେ ତୋର ଯୋଇ ଭୁଲମନ୍ତ—ସେଇଠୁ ଶଶୀଙ୍କ ମନେ ପଡ଼ିବାରୁ ସେ ତରବର କରି ଯାଇ ଦେଖିଲାବେଳକୁ ପଥରଟି ନାହିଁ । ସେଇଠୁ ଶଶୀ କହିଲେ, ତୋର ପଥରଟାକୁ ଏଇଠି ରଖିଥିଲ, କିଏ ନେଲା ? ଆରେ ଚନ୍ଦ୍ର, ତୁ ନେଇ ମୋତେ ଛଳଅଛୁ କରେ ? ଶଶୀଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁର ହଲକ ଶୁଖିଲା । ସେ ଅନେକ ଖୋଜା ଖୋଜି କରି କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଆଖି ପୁଲେଇ ଦେଲା । ମୁଣ୍ଡ ହେଲା ପାଗଳ ପରି ।

ଯା କାନ୍ଦିବା କଥା ମାଲୁଣୀ ପାଖରୁ ଶୁଣି ସବିତା ଡକେଇ ତା'ଠାରୁ ସବୁ କଥା ବୁଝି ବଡ଼ ମନଦୁଃଖ କଲା । ତା'ପରେ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁକୁ ସାହସ ଦେଇ କହିଲା, ଆଉ ବେଶି ଭାବ ନାହିଁ । ଆମ ବରାଦରେ ଶୁକ୍ଳସୁଖ ନାହିଁ ଯେତେବେଳେ ଭାବି ଭାବି କରିବା କ'ଣ ? ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି—

ବଧାତା ନିଜଭାଲପଟ ଲିଖିତଂ ପ୍ରୋକଂ ମହଦାଧନଂ
ଚତୁର୍ଥପ୍ରୋକ୍ତ ମରୁଷ୍ଟଲେହୀ ନିତରଂ ମେରୋଚ ନିତୋହକଂ
ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ଭବବିଭବସ୍ତୁ କୃପଣଂ ବୃତ୍ତିଂ ବୃଥା ମା ବୃଥଃ
କୃପେ ପଣ୍ୟ ପୟୋନିଧାବପି ଘଟେ ବୃହାତ ଭୂଲଂ ଜଳଂ ।

ବଧାତା କପାଳରେ ଯେତିକି ସୁଖ ଭୋଗ ଲେଖିଦେଇଛନ୍ତି ସେତିକି ମିଳିବ । ବସ, ଚାଲ, ଚଷ, ବଣିଜ କରି, ପାହାଡ଼ ଶିଖରକୁ ଗଲେ ବି ବରାଦରୁ ଅଧିକ ମିଳିବ ନାହିଁ । କଲସାକୁ କୁଅରେ ବୁଡ଼ାଇଲେ ଯେତିକି ପାଣି ତୋଳିବ ସମୁଦ୍ରରେ ବୁଡ଼ାଇଲେ ବି ସେତିକି ତୋଳିବ । ତେଣୁ ସେପାଇଁ ଚିନ୍ତାକରି ଲାଭନାହିଁ । ବରଂ

ବେଷ୍ଟାକର ଦେଖ ପଥ ରହି ପଦ ଯୋଗାଡ଼ ହୁଏ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ବେଷ୍ଟା
କରିବି । ସବିତା କଥା କଥା ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ବାହୁଡ଼ିଲା । ହେଲେ
ସବିତା ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ବସିଲା ନାହିଁ । ଖବର ଦେଇ ଜାଣିଲା ଗଣି
ପାଖରେ ଯେଉଁ ଦାସୀ ହିଁ ଅଛି କନିଆରୀ ହୋଇଅଛି, ସେ କୁଆଡ଼େ
ବଡ଼ ଚତୁରା ଓ ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅ ସଙ୍ଗରେ ଲଟପଟ ହୁଏ । ସେଦିନ
ସକାଳେ ମାଲୁଣୀ କହିଲା, ମାଉସୀ ! ମୋର ଟିକିଏ ଉପକାର
କରିଦେବୁ ? ମାଲୁଣୀ କହିଲା, ମଲା, ମୋତେ କଣ ଭାବିଛୁ କିଲେ
ହିଁଅ ! ମୁଁ ପରା ତୁମର ନିମକ ଖାଇ ଚଳୁଛି, ତୋ କଥା ମାନିବି
ନାହିଁ ! କହୁନୁ କ'ଣ କରିବାକୁ ହବ ମୋତେ ?

ସବିତା କହିଲା, ଖାଲି ରଜାଘରେ କେଉଁଠିନ କୋଉ ବରୁର
ଦଉଛି ଜାଣି ଆସି ମୋତେ ଖବର ଦଉଥିବୁ । ମାଲୁଣୀ କହିଲା—
ଏତିକି କଥା, ଆଜ୍ଞା ଆଜିକାର ଖବର ଶୁଣ । ରଜାଙ୍କ ସାମପୁଅ
ପୁନାର ଇଟା କଟାଇ ମନ୍ଦିର ଗଢ଼ାଉଥିଲା, ଅବକା ସେ କାମ ବନ୍ଦ
କରି କୁଆଡ଼େ ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅ, ମହାପାତ୍ରପୁଅ, କଟୁଆଳ ପୁଅକୁ ନେଇ
ଗୁଲୁଥିଲା । ରଜା ଆଜି ବେଶ୍ ଧନକାଞ୍ଚ ଦେଇଛନ୍ତି । ପୁଣି ଦେଉଳ
ଚଢ଼ିବାକୁ ଯିବ ବୋଲି ଟେକାଟା କରୁଲ କଲେ ।

ସବିତା ପଚାରିଲା—ତାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଭଲ ନୁହେଁ ନା କଅଣ ?
ମାଲୁଣୀ କହିଲା—ରଜାପୁଅ, ଧନ ଦୌଳତର ଅଭାବ ନାହିଁ, ପୁଣି
ଉଚ୍ଚ ବୟସରେ ଟୋକା ସାଙ୍ଗତୋରେ ପଡ଼ିଲାଣି । ପଡ଼ିଥାନ୍ତା
ଭଲ ? ଅବକା ସେ କାହାଘରେ ହିଁଅ ବୋହୂ ଭଲ ଅଛନ୍ତି ଖୋଜ
ଗୁଲୁଚି । ‘ମଇତଳିଆ ଟୋକା କରାସତଳିଆ ଟୋକା’ ଶୁଭାକ
ଭଲ ହୁଅନ୍ତି କୋଉଠି । ସବିତା କହିଲା—ବୁଝିଲି, ତୁ ଏମିତି ଖବର
ମୋତେ କହୁଥିବୁ । ମାଲୁଣୀ ହଠାତ୍ କହି ରୁଲିଗଲା ।

ତହିଁ ଆରବିନ ମାଲୁଣୀ ଆସିଲାକୁ ସବିତା ପଚାରିଲା, ଆଜି ଯୁବରାଜର ଖବର କ'ଣ ମାଉସୀ ? ମନ୍ଦିର ପାଖକୁ ଯାଇଛି ଆଜି ? ମାଲୁଣୀ ଓଠ ବଙ୍କେଇ କହିଲା, ତୋତେ ଲଜ ନାହିଁ ବୋଲି ପଚାରୁଛୁ । ଆଲୋ 'ଦୁଧ ଗୁଡ଼ ଦେଇ ନିମ୍ବକୁ ପୂଜିଲେ ସେ କି ଆଖି ପରି ହୋଇବ' ଯେତେ କହିଲେ ଟୋକା କଣ ଯାଉଛି ? ଆଜି ମନ୍ଦୀ ପୁଅ ଗୋଟିଏ ସୁନାହାର ଗଡ଼େଇ ସେଥିରେ ମାଣିକ ପଥର ଖଣ୍ଡେ ଲାଗେଇ ବେକରେ ପନ୍ଦେଇଛି । ଯିଏ ଦେଖୁଛି କହୁଛି ସେମିତିକିଆ ମାଣିକ କୁଆଡ଼େ ଦୁନିଆରେ ଦୁଇ'ଇ । ଦେଖିଲି, ପଥରଖଣ୍ଡିକ ନିଆଁ ଭଳି ଜଳୁଛି । ସବିତା କହିଲା ରଜାଙ୍କର ଆଉ ପୁଅନାହାନ୍ତି । ମାଲୁଣୀ କହିଲା—ବଡ଼ଗଣୀର ଗୋଟିଏ ପୁଅଥିଲା ଯେ ସେଇଟା କୁଆଡ଼େ ପାଗଲା ହୋଇଗଲାଣି । ସେଟା ବୋଧେ ସେମିତି ଲପଟା ହୋଇ କୋଉ ଟୋକା ପାଲରେ ପଡ଼ିବଣି, ନୋହିଲେ ପାଗଲ ହୁଅନ୍ତା କିଆଁ ? ବାବା ! ଯୋଉ ଯୁଗ ହେଉଛି ବକଟେଲେଖା ଟୋକା ଟୋକା କୁଆଡ଼େ ପ୍ରେମପାଳେ ହଜୁଛନ୍ତି । ସବିତା ସବୁ ବୁଝି କହିଲା ମାଉସୀ ! ଏହା ତ ଯୁଗର ରେଗ କହିବା କାହାକୁ ? ହୁଅଁଲୋ ତୁମ୍ଭେ କହି ମାଲୁଣୀ ଚାଲିଗଲା । ସବିତା ସେହିଦିନ ବେଳେ ଆସି ଗୋଟିଏ ଗୁଆଗଛକୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ବଡ଼ଗଣୀ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଗଣୀ ତାକୁ ଦେଖି ଦେଖି ବୋଲି ଭାବି ଦଣ୍ଡବତ ହେଲାବେଳକୁ ସବିତା ନାହିଁ କରି କହିଲା, ମୁଁ ଦେଖି ନୁହେଁ, ମାନସ, ଆପଣଙ୍କର ପୁଅବଧୂ । ମୁଁ ସବୁ ଘଟଣା ଶୁଣି ଆସିଛି । ଆପଣ ଯେଉଁ ଧରନ୍ତୁ ମୁଁ ସବୁ ସ୍ଥାନ ଦେବି । ଏହାକହି ସେ ଗୁଆଗଛ ଆଡ଼େ ବଙ୍କେଇ ବଙ୍କେଇ ଚାଲିଗଲା ।

ତହିଁ ଆରବିନ ବଜାରକୁ ଆସି ଗୋଟିଏ କୋଠା ଭଡ଼ାଲେଇ ନିଜେ ସଜବାଜ ହୋଇ ଦରଜାରେ ଛୁଡ଼ାହେଲା । ଏଇବେଳେ ରଜା

ପୁଅ ଚାରିମଇସ ଏକ ସଙ୍ଗରେ ଯାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ସବତା କଣେଇ ଚାହିଁ ଆସି ଟିପିଲା । ଏଗୁଡ଼ାକ ଯେମିତି ସୁନ୍ଦର ଛଇଛଟକ ଆଖିଟିପା ଦେଖିଛନ୍ତି, ଜଣ ଜଣକରି ଯାଇ ତମେ କିଏ ବୋଲି ପଚାରିଲେ—ସବତା କହିଲା; ମୁଁ ବିଦିଶା ନଗରରୁ ଆସିଛି, ଏଠି ବେଶ୍ୟା ବୃତ୍ତି କରିବାକୁ । ସେଇଠୁ ରଜାପୁଅ କହିଲା, ମୁଁ ତା ଦେଲେ ଆଜି ରାତିରେ ଆସିବ । କେତେ ନବ କୁହ ? ସବତା କହିଲା ରାତିଯାକ ତ ହବନାହିଁ; ପହରେ ଯାଏ ରହିଯାଇ ପାରେ । ସେ ପାଇଁ ହଜିରେ ଟଙ୍କା ଓ ଗୋଟିଏ ସୁନାହାର ଦେବ । ସେଥିରେ ମାଣିକ ଲଗିଥିବ । ରଜାପୁଅ ରଜଦେବାରୁ ସଞ୍ଜବେଳକୁ ଆସିବା ପାଇଁ କହିଲା ତାକୁ । ଏଇ ପ୍ରକାର ବାକି ତିନିଟୋକା ଆସି ପଚାରିବାରୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେମିତି ପହରେ ଛାଡ଼ି କଣ୍ଠ ଦେଲା !

ତାପରେ ସବତା ମାଲୁଣୀକ କହିଲା, ମାଉସୀ ! ତୁ ଆଜି ମୋ ପାଖରେ ରହିବୁ । ଦୁଆର ପାଖରେ ବସିଥିବୁ, ଯେଉଁମାନେ ଆସିବେ ତାଙ୍କଠାରୁ ହଜାର କରି ଟଙ୍କା ନେଇ ତାକୁ ଭିତରକୁ ଛାଡ଼ିବୁ । ମାଲୁଣୀ ଗୁଳି ଦେଇ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ବସିଲା । ତେଣେ ଭିତରେ ସବତା ଦେହଯାକ ଜଳା ବୋଲିହୋଇ କଳାଶାର୍ଡ଼ା ଖଣ୍ଡେ ପିନ୍ଧି ଅବକଳ କାଳିକାପରି ସାଜି ବସିଲା । ପାଖରେ ଗୋଟିଏ କୁଣ୍ଡରେ ଜଡ଼ାକେଲା ଆଉ ଗୋଟିଏ କୁଣ୍ଡରେ ଶିମିଳିତୁଳା ଭର୍ତ୍ତିକରି ରଖି ଗୋଟିଏ ତୁଳସୀରେ ଫୁଲୁଗବଡ଼ା ଶୁଣୁଥାଏ । ଆଉ ଶୁଣୁଥାଏ ରସିକ ଟୋକା ଆସନ୍ତୁ ଆଜି, ଏପରି କଡ଼ାଲଙ୍କା ମରିଚକୁ ବଦାରି ଦେବ ଯେ ନାକ କାନ ପୋଡ଼ୁଥିବ । ଏମିତି ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ରଜାପୁଅ ଆସି ହାଜର ।

ମାଲୁଣୀ ହଜାରେ ଟଙ୍କା ରଖି ଭିତରକୁ ଛାଡ଼ିଦେବାରୁ ରଜାପୁଅ ଯାଇ ଦେଖିଲା, କାଳିକାପରି ମାଇକନାଟେ ଫୁଲୁରି ଛୁଣୁଛି । ତା

ରୂପଦେଖି ରଜାପୁଅ ଡରି ଡରି ଅରୁଥାଏ । କେତେବେଳେକେ ସାହସ କରି ଲମ୍ବହୋଇ ସବିତାର ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି କହିଲା ମା, କାଳିକା ! ଏ ଅଧମକୁ ରକ୍ଷାକର ମା ! ସବିତା ପଚାରିଲା କରେ ତୁ ଏଠିକ ଆସିଲୁ କଥା ? ରଜପୁତ୍ର କହିଲା, ମୋତେ ଗୋଟିଏ ବେଶ୍ୟା କଷ୍ଟ କରିଥିଲା ଆସିବାକୁ । ସେଇଠୁ କାଳିକା କରକର ହସି ପୁରୁଷକୁ ଡକୁଳାଇ ଦେଲା । ତା ହସଶୁଣି ରଜପୁତ୍ର ଆହୁରି ଡରିଗଲା । କହିଲା ମା ! ମୋ ମୁଣ୍ଡରଖ । କାଳିକା କହିଲା, ଏଟା ଦଣ୍ଡାରବ ଅସୁରପୁର । ପୁକୁ ମୁଁ ଜଗିଥାଏ । ତୁ ଯଦି ଆସିଲୁ ଅସୁର ପାଟିରେ ପଡ଼ିବୁ । ଅଧିକା ଦଣ୍ଡାରବ ଅସୁର ଆସୁଥିବ । ଏ କଥା ଶୁଣି ରଜପୁତ୍ର ଆହୁରି ଡରିଗଲା ! କହିଲା, ମୁଁ ଯେମିତି ବଞ୍ଚିବ ବଞ୍ଚା । କାଳିକା କହିଲା, ବିନା ଟଙ୍କାରେ ହେବ ନାହିଁ । ସେ କହିଲା, ଆଜି ମୋତେ ପାରକରି ଦେ କାଳିକା ହଜାରେଟଙ୍କା ଆଣିଦେ । କାଳିକା କହିଲା, ହବନାହିଁ ‘ଲକ୍ଷ ଶତମତ ବଧେଇ, ଆଗତର ନବ ସଂଧ୍ୟା’ । ମତେ କ’ଣ ଠକେଇବୁ ? ସେଇଠୁ ରଜପୁତ୍ର ତାର ସବୁ ଅଳଙ୍କାର କାଢ଼ି ଦେଇ କହିଲା, ପୁକୁସବୁ ନେଇ ମୋତେ ବଞ୍ଚେଇଦେ । କାଳିକା ଅଳଙ୍କାର ସବୁ ନେଇ କହିଲା, ମୋ ପାଖକୁ ଆ, ମୁଁ ତୋ ଅଣ୍ଟାରେ ଯୋଡ଼ାଏ ଦଣ୍ଡା ବାନ୍ଧିଦେଉଛି । ଦଣ୍ଡାରବ କାହାକୁ ଦଣ୍ଡା ପିନ୍ଧିଥିବାର ଦେଖିଲେ ତାକୁ ଖାଏ ନାହିଁ । ବୋଲି ମାନି ଆସିବାରୁ ସବିତା ତା ଅଣ୍ଟାରେ ଯୋଡ଼ାଏ କଂସାର ଦଣ୍ଡା ବାନ୍ଧିଦେଲା ।

ଏତିକିବେଳେ ରାତି ଦ୍ଵିତୀୟ ପ୍ରହର ହେବାରୁ ମନ୍ଦୀପୁଅ ବୁଢ଼ିକୁ ହଜାରେ ଟଙ୍କା ବେଇ ଭିତରକୁ ଆସି ଡାକିବାରୁ ରଜପୁତ୍ର କହିଲା ସବନାଶ, ମନ୍ଦୀପୁଅ ମୋତେ ଦେଖିଲେ ଆଉ ରଖେଇଥୋଇ ଦେବ ନାହିଁ । ମୋତେ କୋଉଠି ହେଲେ ଲୁଚେଇ ରଖ । ସବିତା କହିଲା ସେଇଠି ପାଖକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ବସିଯାଅ । ତା କଥାମାନ ରଜାପୁଅ

ଡେଇ ପଡ଼ିବାରୁ ଜଡ଼ାତଳ କୁଣ୍ଡରେ ପଡ଼ିଗଲା । ସବିତା କହିଲା,
ମଲା ମଲା, କୋଉଠି ପଡ଼ିଲ କହ ! ହଉ ଉଠି ଆସି ଆଉ କୁଣ୍ଡରେ
ପଶି ବସ । ରଜାପୁଅ ଆସି ତୁଳାକୁଣ୍ଡରେ ଲୁଚି ବସିଲା ।

ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅ ଆସିବାରୁ କାଳିକା କହିଲା—ତୁ ପୁଣି କରେ,
ହଉ ଆସିଲୁଣି ଯେବେ ରହିଯା । ଅବକା ଦଣ୍ଡାରବ ଅସୁର ପୂଜାରେ
ବଳ ପଡ଼ିବୁ । ଏତକ କାଳିକା ରୂପ ଭୟଙ୍କର, ପୁଣି ଅସୁରର ବଳ
ହେବା ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅ ସେମିତି କହିଲା ମା ! ମୋତେ ବଞ୍ଚେଇ ଦେ ।
କାଳିକା କହିଲା, ଏତେ ସିଆଣିଆ କୋଉଠୁ ଅଛଲୁରେ !
ମାହାଳିଆରେ ମାହାଲ ନବୁ, ଟଙ୍କା ପକା ଯଦି ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହୁଁ ।
ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅ କହିଲା କାଳିକ ଆଣି ଦେବ । କାଳିକା କହିଲା, ଉଁ ହୁଁ
ଟଙ୍କା ନଥିଲେ ହାର ଖୋଲିଦେ । ଏ ହାତରେ ଟଙ୍କା, ସେ ହାତରେ
କାମ । ଅବକା ଯୋଉ ଯୁଗ ହୋଇଛି, ହାକିମ ଅଫିସର ସବୁ ଆଗ
ନେଇ ନେଇ କାମ କରୁଛ ନା ? ତୁ ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅ ହୋଇ ଏତକ
ଜାଣୁନାହିଁ ଚତୁର । ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅ ହାର ଦେବାକୁ ମନବଦ୍ଧ ନଥିଲେ ବି
ଜୀବନ ବିକଳରେ ରହୁହାର ଖୋଲିଦେଲା, ଭାବିଲା କୋଉ ଏତେ
ହାଡ଼ଭରା ଜମାଣିରେ କରିବି ଯେ ମାୟା କରିବ । ସବିତା
ରହୁହାରଟିଏ ନେଇ ପରେ ଚିହ୍ନି ବେକରେ ପକାଇଲା । ଏଇବେଳେ
ମହାପାତ୍ର ପୁଅ ଆସି ଡାକିବାରୁ ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅ ଚଉପି କହିଲା, ହେ ମା
କାଳିକା ! ମୋତେ ରକ୍ଷାକର । ମହାପାତ୍ର ପୁଅଟି ଆଇଲୁଣି । ଦେଖି
ପକାଇଲେ ସେଟା ସେମିତି ଖରଡ଼ା ଚଢ଼ିଲ ପକାଇବ । କୋଉଠି
ହେଲେ ମୋତେ ଘୋଡ଼େଇ ଦେ । କାଳିକା କହିଲା ଏଇ ମସିଣାରେ
ଶୁଅ ମୁଁ ଗୁଡ଼େଇ ଟେକି ଦେବି ତେରିଦିବି । ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅ ଶୋଇବାରୁ
କାଳିକା ମସିଣାରେ ଗୁଡ଼େଇ ତେରିଦେଲା, ତା ପରେ ମହାପାତ୍ର
ପୁଅଟି କାଳିକାରୁପ ଦେଖି ଶୁଣିଆରେ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । କାଳିକା

ତାକୁ ଚେତା କରି ବଢ଼ିଲା ଏବେ ଡରୁଆ ହୋଇ ପ୍ରେମକରିବାକୁ ଆସିଥିଲୁ କୋଉ ବନ୍ଦନ ନେଇ ? ହଉ ହଉ ଅଳଙ୍କାର ଖୋଲିଦେ ଆରେ । ନୋହିଲେ ଦଣ୍ଡାରବ ଅସୁରର ବଳିଦେବୁ । ମହାପାତ୍ର ପୁଅ କହିଲା କାଳି ଅଳଙ୍କାର ନେ ବରଂ ବଞ୍ଚେଇଦେ । ଏହି ଅଳଙ୍କାର ଖୋଲୁ ଖୋଲୁ କଟୁଆଳ ପୁଅ ଆସି ହାଜର । ତା ପାଟି ଶୁଣି ମହାପାତ୍ର ପୁଅ ଅତରଝରେ କହିଲା, ଆରେ ଏଇଟା ପୁଣି ପ୍ରେମକରି ଶିଖିଲା କେବେ । ଖରଡ଼ା ଚଢ଼ୁଲଖୋର ତ ଦେଖିଲେ ଡେଇଁ ଶୁଣି ବଜାଇ ଗାଇଯିବ । ଆଉ କ'ଣ ମୁହଁ ଟେକି ରୁଲିପାରିବ ? ମା କାଳିକା ! ମୋତେ ଆଜି ବଞ୍ଚେଇଦେ । କାଳିକା କହିଲା, ପ୍ରେମ କରବାକୁ ତ ଫଟାରସିକ, ଅଉ କେଉଁ ଗାତରେ ପଶିବୁ ପଣ । ଏହାକହି ତାକୁ ବସାଇ ତା ମୁଣ୍ଡରେ ଘାପଟିଏ ଥୋଇ କହିଲା, ହଲିବୁ ନାହିଁଟି ।

କଟୁଆଳ ପୁଅ ଆସି କାଳିକା ରୂପ ଦେଖି ଲୁହଲୁଲୁ ହୋଇ-ଗଲା । ତା ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସବିତା ଜରକାନ୍ତି କହିଲା, ଆବେ ରୁହୁଁଛୁ କ'ଣ ଟଙ୍କା ପକା, ନହେଲେ ଦଣ୍ଡାରବକୁ ତ କିଦେବି ଯେ ତୋ ପ୍ରେମପଣିଆ ଗ୍ରହତାଳୁକୁ ଡ଼େଇ ଦେବ । କଟୁଆଳ ପୁଅ ଥର ଥର କହିଲା, ଆଉତ ଟଙ୍କା ନାହିଁ, ଗହଣା ଦି'ଖଣ୍ଡି ନେ ପଛେ ବଞ୍ଚେଇଦେ ସବିତା ଗହଣା ରଖୁ ରଖୁ କହିଲା ଦଣ୍ଡାରବ ଅସୁରର ଆୟୁଛୁ ଏପଣି ତମକୁ ଏଥର ବଞ୍ଚେଇ ଦେବନାହିଁ । ଗଲ ଘାପଟା ଆଣିବ । ଦେଖିବା ଗହଣାଗୁଡ଼ାକ ଅସଲିନା ନକଲି । କଟୁଆଳପୁଅ ଘାପଆଣିବାକୁ ଯାଇ ଦେଖେ ଯେ ମହାପାତ୍ର ପୁଅ ଘାପ ମୁଣ୍ଡେଇ ବସିଛି । ଶୁଣିଲା, ଏଇଟା ଦଣ୍ଡାରବ ଅସୁର ନା କଣ ? ଏଇବେଳେ ସବିତାକା ରଇଛୁତ ତଲା ତେଲ ଚଟୁଏ ଶୁଣିପୁଅ ଉପରକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେବାକୁ ସେ ତମକଉଁଟି ଆଲେ ବୋଉଲୋ ବୋଲି ବାହାରି ମହାପାତ୍ର ଦଣ୍ଡାରବ ଡ଼େଇଦେଇ

ବାଜିଲା, ଦେହଯାକ ଜଡ଼ାତେଲରେ ତୁଳା ଜଡ଼ିଛି ଦଣ୍ଡା ବାଜୁଛି ତ°
ତ° । ଦଣ୍ଡାରବ ଆସିଲା ଭାବ କଟୁଆଳପୁଅ, ମନ୍ଦୀପୁଅ, ମହାପାତ୍ର
ପୁଅ ଯିଏ ଯୋଉଠି ଥିଲେ ସାଥ ମସିଣା ଫୋପାଡ଼ିଦେଇ ଦୌଡ଼ିଲେ ।
ରଜାପୁଅ ପଛରୁ ଦୌଡ଼ି ଡାକୁଥାଏ ମଇତ ହୋ ମଇତ ହୋ । ଏଣେ
ତ ସେ ଦୌଡ଼ିଲା ବେଳକୁ ଦଣ୍ଡା ବାଜୁଛି, ତାକୁ ଦଣ୍ଡାରବ ଭାବ
ସେମାନେ ଦୌଡ଼ି ନାକେଦମ୍ । ରାତି ପାହିଲା ରୁ ସମସ୍ତେ ଏକାଠି
ହୋଇ ଚିହ୍ନାଚିହ୍ନି ହେଲାବେଳକୁ ସବିତା ମାଲୁଣୀ ଘରେ ଯାଇ ।
ଟୋକାଏ ବସି ତୁଳା ତେଲ ଛଡ଼ାଇଲେ ।

ସବିତା ପରଶ ପଥର ନେଇ ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁକୁ କହିଲା ନାଥ,
ଏଇ ଦେଶ, ତମ ପରଶପଥର ଛଡ଼େଇ ଆଣିଛି । ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ପଥର
ଦେଖିବାରୁ ତା ମୁଣ୍ଡ ଠକ୍ ହେଲା । ସେଉଁଠୁ ଯାଇ ବିରାଣୀ
ଲଗେଇ ଗୋଟିଏ ପଥର ମନ୍ଦିର ତିଆରି କରି ରାତି ହେଲାରୁ
ସେଥିରେ ପରଶପଥର ଛୁଆଇ ଦେଲା । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ମନ୍ଦିରଟି
ପାଲଟିଗଲା ସୁନା । ହେଲେ; ସେ ପଥରଟି ନାହିଁସାରା ଯୋଉଁ
ଆସିଥିଲା ଥକସ୍ଥାତ ଚାଲିଗଲା ସେଇଠି କ ।

ତହିଁ ଆରବନ ରଜା ଆସି ଦେଖିଲେ ବଡ଼ ପୁଅ ମନ୍ଦିରଟି
ସୁନାରେ ତିଆରି ସରିଛି । ସାନ ପୁଅର ହୋଇଛି ଅଧା । ରଜା
ଦେଖି ସେଠି ତଳ ପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କର ହୃଦୟର ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଛି
ବୋଲି ବଡ଼ ସୁବରଜ ତାଙ୍କୁ ସେ ଅଧା ସୁନା ଦେଉଳରେ ସମାୟତ
କରି ସେଇ ସମାୟକୁ ସୁଜା କରୁଛି । ଏଥର ବୁଝିଲୁଟି ଅବୋଲକବ !
ଅବକା ଖାଇବାକୁ ଚାଲି । ଏହା କହି ଦିହେଯାକ ଉଠିଗଲେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ ସବିତାକୁ ନେଇ ରଜଗାଘାରେ ବସି ହସୁ ଥାଏ ।
ଏ କଥାଟି ମୋ ଆଖି କହିଥିଲା ।

କପୋତ ଓ ବରଝି କଥା

ଖାଇପିଇ ଖୋଇ ଉଠି, ଗୋସାଇଁ ଅବାଲ ଦିଅଁ ପୁଣି ଝାଅ ବାଟରେ ଆଗେଇଲେ । କିଛିଦୂର ଚାଲି ଗୋସାଇଁ କହିଲେ ଆଜି ରାତିଟା ଏଇଠି ରହିବା । ଅବୋଲକରା ଗୋଟିଏ ଅମିଶାଳାରେ ଗଣ୍ଡିଲ ରଖି ବସିବାରୁ ଗୋସାଇଁ କହିଲେ, ସେତେଇ ସଉଦା ତ ଅଛି । ଜାଲ ଦି'ଖଣ୍ଡି ଯୋଗଡ଼ କର । ରାତିଟା ଜଳିଯିବ । ଅବୋଲକରା ନିକଟରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଜଙ୍ଗଲିଆ ଜାଗାରୁ କାଠ ଦି'ଖଣ୍ଡି ଧରି ଆସିଲା । ହେଲେ ତା'ର ଚାଟି ଡେଇଁ ମୁହଁଟା ଚାଟି ଡେଇଁ ହୋଇଯାଇଛି । ତା' ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଗୋସାଇଁ ପଚାରିଲେ, କଣ ହେଲା କରେ ?

ଅବୋଲକରା ଜାଲ ଦି'ଖଣ୍ଡି ଦୁମ୍ କରି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ଗୁମ ହୋଇ ବସି ପଡ଼ିଲା । ଗୋସାଇଁ କହିଲେ ଆରେ କଣ ହେଲା କହ ? ‘ହେଲା ଡିମ୍ବ ଆଉ ଶିମ୍ବ’ । କାଠ ଆଣିବାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲା, ବରଝିଟିଏ ଗୋଟିଏ କପୋତକୁ ମାରି ପକେଇ ତାକୁ ନ ଖାଇ ଓଲଟି ତାକୁ ଜୁହାର ହଉଛି । ଦଟଣାଟା କ’ଣ ନ କହିଲେ ମୁଁ ଫେରି ଯିବି ଏଇଠୁ । ଗୋସାଇଁ ହସି ହସି କହିଲେ, ‘ବିଛା କମ୍ବଳ ରଖି ଛତା, ଶୁଣ ବରଝି କପୋତ କଥା’ ।

ଅବୋଲକରା ବସିବାରୁ ଗୋସାଇଁ ସେତେଇ ବସେଇ କହିଲେ—ଏ’ଟା ହଉଛି ଦେହରପୁର ଦେଶ । ଏଠି କାର ରଜା ବହୁତଦିନ ଅପୂର୍ବିକ ଥିବାରୁ ଚିନ୍ତିତ ଥିଲେ । ଯୋଗକୁ ଜଣ ବାବାଜୀ ଆସି ରଜା ଘରେ ପହଞ୍ଚି, ରଜା ରାଣୀଙ୍କ ଦୁଃଖ କଥା ଶୁଣି କହିଲେ, ଗୋଟିଏ ଉପାୟ କଲେ ତୁମର ସାତଟା ପୁଅ ହେବେ

ହେଲେ ମୋର କଥା ମାନିଲେ ? ରଜାରଣୀ ବାବାଜୀଙ୍କୁ ମିନତିକରି କହିଲେ, ଆମେ ଧର୍ମକୁ ସାକ୍ଷିକର ସତ୍ୟ କରୁଛୁ ନିଶ୍ଚୟ ତମ କଥା ମାନିବୁ । ବାବାଜୀ କହିଲେ ସତ୍ୟ ନ ପାଳିଲେ ରାଜକୁଳ ଧ୍ବଂସ ହୋଇଯିବ, କିନ୍ତୁ ରଣୀ କହିଲେ, ନାହିଁ ଆମେ ସେପରି କରିବୁ ନାହିଁ । ଆମେ ସତ୍ୟପାଳ ରାଜକୁଳ । ବାବାଜୀ କହିଲେ, ସାତପୁଅ ହେବେ, ହେଲେ ବଡ଼ପୁଅଟିକି ମୋତେ ଛାଡ଼ିଦେବ । ମୁଁ ତାକୁ ନେଇ ତେଲ କୁରିବି । ରଜାରଣୀ ବିରୁଦ୍ଧ କରି କହିଲେ ଆଦୌ ନ ହେବାକୁ ସାଜପୁଅ ହେବ ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିକୁ ନେଲେ ଲୋଭ ଶତ ହେଉଛି ? ଏହା ରୋରି ଦିହେଁ କହିଲେ, ତବା । ଯେଉଁଠି ବାବାଜୀ ଆଶ୍ରମକୁ ଆସି ତେର ମୁଲରେ ତରୁବୁଟି କରି ରଣୀକି ନାଲବାକୁ ଦେବାରୁ ରଣୀ ଚର୍ଭବଣୀ ହେଲେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବାକୁ ପୁଅଟିଏ ଜନ୍ମହେଲା । ତା ହାତରେ ଶଙ୍ଖଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖି ପଣ୍ଡିତମାନେ କହିଲେ, ଏ ସୁଲକ୍ଷଣ ପୁଅଟି ରାଜ-ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣୀ ହେବ । କିନ୍ତୁଦିନ ପରେ ପରେ ସତକୁ ସତ ସାତଟି ପୁଅ ଘୋଟିଏ ଝିଅ ହେଲେ । ରଜା ରଣୀ ପୁଅଝିଅ ପାଇ ବାବାଜୀ କଥା ଭୁଲିଗଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ବୁଝି ବାବାଜୀ ଆସି କହିଲେ ରଜା ! ସତ୍ୟ ପାଳି ବଡ଼ପୁଅକୁ ଛାଡ଼ିଦିଅ । ପୁଅ ଛାଡ଼ିଦେବା କଥା ଶୁଣି ରଜାଙ୍କର ହଲକ ଶୁଣିଗଲା । ରଣୀ ମୁଚ୍ଛାରିଗଲେ । ରାଣୀଙ୍କୁ ତେଜା କରାଇବାର ଲୋଳାହଲରେ ଆସି ବଡ଼ପୁଅ ପ୍ରତାପଚନ୍ଦ୍ର ପୂର୍ବ ଦିଗ୍‌ଗା ଶୁଣିଲା । ସବୁ ଶୁଣି ମନରେ ସାହସକରି କହିଲା, ବାପା ! ମୋ ପାଇଁ ଦୁଃଖ କରୁଛ କାହିଁକି ? ସତ୍ୟକରିଛ, ପାଳିବ । ନ ପାଳିଲେ କୁଳ ମୁଲ ବୁଡ଼ିଯିବ । ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପିତାସତ୍ୟ ପାଳିବାକୁ ଚଉଦ ବଷ ବଢ଼ିବାସ କଲେ । ତମେ ନ ଛାଡ଼ିଲେ ବି ମୁଁ ତମ ସତ୍ୟ ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବି । ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ ଯାହା ଲେଖା ଅଛି ମୁଁ ଶ୍ରେଣିବି ।

“ଶଶୀ ଦବାକରସୋ ଗ୍ରହ ପୀଡ଼ିତଂ,
ଗଜ ଭୁଜଙ୍ଗ ମୟୋରପି ବନ୍ଧନଂ ।
ମତ୍ତମତାଞ୍ଚ ବିଲେଖ୍ୟ ଦରିଦ୍ରତଂ,
ବିଧୂରହୋ ବଳବାନିତ ମେ ଯତଃ”

ଦେଖୁନାହାନ୍ତି ! ଜଗତର ଅନ୍ଧାର ନାଗି ଯେଉଁ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଚଳନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁ କେତୁ ଗ୍ରାସୁଛନ୍ତି । ମହାକବି, ଗଜ ଓ ବିଷଧର
ସର୍ପବି ବନ୍ଧନରେ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି । ବହୁ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ସମାଜର
ହିତବାଣୀ କବି ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ଦରିଦ୍ରତା ଦାଉଛି । ମୋ ମତରେ
ଏଗୁଡ଼ିକ ବିଧୂରଧାନ । ସ୍ବାକୁ ଖଣ୍ଡିତ୍ବେବ ନାହିଁ । ‘କପାଳ ଲେଖନ
ପୁନଃ ପ୍ରୟାତ’ ତେଣୁ ମୋ କପାଳର ଯାହା ଅଛି ମୁଁ ଶୋଚିବି ।
ଆଜ୍ଞା, ପ୍ରଶାମ କରି ମା ବାପାଙ୍କଠାରୁ ପଦଧୂଳି ନେଇ ବାବାଜୀଙ୍କି
କହିଲୁ, ଚାଲ ବାବାଜୀ ମୁଁ ପିତୃମାତୃ ସତ୍ୟପାଳ ତୁମ ସଙ୍ଗରେ
ଯାଉଛି । ଏଣେ ମା ବାପ କାନ୍ଦବୋବଳ କରୁଛନ୍ତି, ସେ ବାବାଜୀ
ସଙ୍ଗରେ ଚାଲିଲେ ।

ବାବାଜୀ ତାକୁ ଆଶ୍ରମକୁ ନେଇ ପଢ଼ାଇଲେ ଓ ଆଶ୍ରମର
ଧନ ଭଣ୍ଡାର ରଖିବା ଘର ତା ଉପରେ ଦେଲେ । ‘ଘନସ୍ୟ ପଦ
ଦାନେନ ସ୍ଥାନ ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ’ । ଘନ (ଦରିଦ୍ର) କୁପଦ (ପଦବୀ)
ଦେଲେ ସେ ସ୍ଥାନ (ମାତ) କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ‘ଦ’ରେ ପଦ
ଯୋଡ଼ିଲେ ‘ଦ୍ବ’ ହୁଏ ଏ କଥାତ ବାବାଜୀଙ୍କି ଜଣା, ସେଇଥିପାଇଁ
ରଜା ପୁଅକୁ ଭଣ୍ଡାର ଦେଲେ । ହେଲେ, ଠାକୁର ଦର ଚାହିଁ
ଦେଲେ ନାହିଁ । କାରଣ ଅପାଳକ ଜ୍ଞାନଟୋକା କୋଉଠୁ କଣ କରି
ଥୋଇବ । ସେଇଥିପାଇଁ ମନ୍ଦର ଚାହିଁ ପାଖରେ ରଖିଥାନ୍ତି ।

ହେଲେ ମୋର କଥା ମାନିଲେ ? ରଜାରଣୀ ବାବାଜୀଙ୍କୁ ମିନତିକରି କହିଲେ, ଆମେ ଧର୍ମକୁ ସାକ୍ଷିକରି ସତ୍ୟ କରୁଛୁ ନିଶ୍ଚୟ ତମ କଥା ମାନିବୁ । ବାବାଜୀ କହିଲେ ସତ୍ୟ ନ ପାଲିଲେ ରାଜକୁଳ ଧ୍ୟାୟ ହୋଇଯିବ, କିନ୍ତୁ ରଣୀ କହିଲେ, ନାହିଁ ଆମେ ସେପରି କରିବୁ ନାହିଁ । ଆମେ ସତ୍ୟପାଳି ରହିବୁ । ବାବାଜୀ କହିଲେ, ସାତପୁଅ ହେବେ, ହେଲେ ବଡ଼ପୁଅଟିକି ମୋତେ ଛାଡ଼ିଦେବ । ମୁଁ ତାକୁ ନେଇ ତେଲ କୁଣ୍ଡିବି । ରଜାରଣୀ ବିରୁଦ୍ଧ କରି କହିଲେ ଆଦୌ ନ ହେବାକୁ ସାମିପୁଅ ହେବ ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିକୁ ନେଲେ କୋଉ ଖବର ହେଉଛି ? ଏହା ଚୋରି ଦିହେଁ କହିଲେ, ଦବା । ସେଇଠୁ ବାବାଜୀ ଆଶ୍ରମକୁ ଆସି ତେର ମୂଳରେ ତରୁଗୁଡ଼ି କରି ରଣୀଙ୍କ ନାଲିବାକୁ ଦେବାରୁ ରଣୀ ଚର୍ଭବଣୀ ହେଲେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବାକୁ ପୁଅଟିଏ ଜନ୍ମହେଲା । ତା ହାତରେ ଶଙ୍ଖଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରା ଦେଖି ପଣ୍ଡିତମାନେ କହିଲେ, ଏ ସୁଲକ୍ଷଣ ପୁଅଟି ରାଜ-ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣୀ ହେବ । କିଛିଦିନ ପରେ ପରେ ସତକୁ ସତ ସାତଟି ପୁଅ ଗୋଟିଏ ଝିଅ ହେଲେ । ରଜା ରଣୀ ପୁଅଝିଅ ପାଇ ବାବାଜୀ କଥା ଭୁଲିଗଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ବୁଝି ବାବାଜୀ ଆସି କହିଲେ ରଜା ! ସତ୍ୟ ପାଳି ବଡ଼ପୁଅକୁ ଛାଡ଼ିଦିଅ । ପୁଅ ଛାଡ଼ିଦେବା କଥା ଶୁଣି ରଜାଙ୍କର ହଲକ ଶୁଣିଗଲା । ରଣୀ ମୁଚ୍ଛାରିଗଲେ । ରାଣୀଙ୍କୁ ତେଜା କରାଇବାର କୋଲାହଳରେ ଆସି ବଡ଼ପୁଅ ପ୍ରତାପଚନ୍ଦ୍ର ପୂର୍ବ ଦିଗ୍ଗନ୍ତ ଶୁଣିଲା । ସବୁ ଶୁଣି ମନରେ ସାହସକରି କହିଲା, ବାପା ! ମୋ ପାଇଁ ଦୁଃଖ କରୁଛ କାହିଁକି ? ସତ୍ୟକରିଛ, ପାଳିବ । ନ ପାଳିଲେ କୁଳ ମୂଳ ବୁଡ଼ିଯିବ । ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପିତାସତ୍ୟ ପାଳିବାକୁ ଚଉଦ ବଷ ବନ୍ଦବାସ କଲେ । ତମେ ନ ଛାଡ଼ିଲେ ବି ମୁଁ ତମ ସତ୍ୟ ରଖିବାକୁ ବୁଝିଯିବି । ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ ଯାହା ଲେଖା ଅଛି ମୁଁ ଶ୍ରେଣିବି ।

“କଣି ଦବାକରସୋ ଗ୍ରହ ପାଡ଼ନ୍ତି,
ଗଜ ଭୁଜଙ୍ଗ ମସୋରପି ବରନ୍ତି ।
ମନ୍ତ୍ରମତାଞ୍ଜ ବଲେକ୍ୟ ଦରଦ୍ରୁତ,
ବଧୁରହୋ ବଳବାନିତ ମେ ଯତ୍ନଃ”

ଦେଖୁନାହାନ୍ତି ! ଜଗତର ଅନ୍ଧାର ନାଗି ଯେଉଁ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ
ଚଳନ୍ତି ତାକୁ ଗହ୍ୱ କେତୁ ଗ୍ରାସୁଛନ୍ତି । ମହାକବି, ଗଜ ଓ ବସଧର
ସର୍ପବ ବନ୍ଦନରେ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି । ବହୁ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ସମାଜର
ହିତକାଞ୍ଚ କବି ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ଦରଦ୍ରୁତା ଦାଉଛନ୍ତି । ମୋ ମତରେ
ଏଗୁଡ଼ିକ ବଧୁବଧାନ । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଶଶ୍ୱି ହେବ ନାହିଁ । ‘କପାଳ ଲେଖନ
ପୁନଃ ପ୍ରସାଦ’ ତେଣୁ ମୋ କପାଳର ଯାହା ଅଛି ମୁଁ ଶୋଗିବି ।
ଆଜ୍ଞା, ପ୍ରଣାମ କରି ମା ବାପାଙ୍କଠାରୁ ପଦଧୂଳି ନେଇ ବାବାଜୀଙ୍କି
କହିଲୁ, ଶୁଭ ବାବାଜୀ ମୁଁ ପିତୃମାତୃ ସତ୍ୟପାଳ ଭୂମ ସଙ୍ଗରେ
ଯାଉଛି । ଏଣେ ମା ବାପ କାନ୍ଦବୋବଳ କରୁଛନ୍ତି, ସେ ବାବାଜୀ
ସଙ୍ଗରେ ଶୁଲଲ ।

ବାବାଜୀ ତାକୁ ଆଶ୍ରମକୁ ନେଇ ପଡ଼ାଇଲେ ଓ ଆଶ୍ରମର
ଧନ ଭଣ୍ଡାର ରଖିବା ଭାର ତା ଉପରେ ଦେଲେ । ‘ଦାନସ୍ୟ ପଦ
ଦାନେନ ସ୍ଥାନ ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରବର୍ତ୍ତତେ’ । ଦାନ (ଦରଦ୍ରୁ) କୁପଦ (ପଦସା)
ଦେଲେ ସେ ସ୍ଥାନ (ମାତ) କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ‘ଦ’ରେ ପଦ
ଯୋଡ଼ିଲେ ‘ଦ୍ର’ ହୁଏ ଏ କଥାତ ବାବାଜୀଙ୍କି ଜଣା, ସେଇଥିପାଇଁ
ରଜା ପୁଅକୁ ଭଣ୍ଡାର ଦେଲେ । ହେଲେ, ଠାକୁର ଘର ଚାକିରି
ଦେଲେ ନାହିଁ । କାରଣ ଅପାଳକ ଜ୍ଞାନଟୋକା କୋଉଠୁ କଣ କରି
ଥୋଇବ । ସେଇଥିପାଇଁ ମନ୍ଦର ଚାକିରି ପାଖରେ ରଖିଥାନ୍ତି ।

ଯୋଗକୁ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣର ଯୋଡ଼ିଏ ପିଲା ଛୁଡ଼ି ସ୍ତ୍ରୀ ମରଗଲା ।
 ବ୍ରାହ୍ମଣର ବୈରାଗ୍ୟ ଆସିଲା । ସେ ଶୀର୍ଷ ଯିବାକୁ ମନ କରି ଯାଇ
 ଏଇ ବାବାଜୀଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । କହିଲେ ବାବାଜୀ ! ମୋ
 ପୁଅ ଦୁଇଟିକୁ ଆପଣ ରଖନ୍ତୁ । ଯାହା ଖର୍ଚ୍ଚ ମୁଁ ଦେବି । ଶୀର୍ଷରୁ
 ଲେଉଟି ନେଇଯିବି । ବାବାଜୀ କହିଲେ, ନାହିଁ ସେମିତି ହେବନାହିଁ ।
 ମୋ ଆଶ୍ରମର ନିୟମ ଅନୁସାରେ ତମେ ଗୋଟିଏ ପିଲାକୁ ନେଇଯିବ
 ବାବା ଗୋଟିକୁ ମୁଁ ତେଲ କରିବି । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ କିଛି
 ଦେବାକୁ ହେବନାହିଁ । ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ରାଜ ହେଲେ
 ଯୋଡ଼ିଙ୍କୁ ରଖିବ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେଖିଲା ପ୍ରସ୍ତାବଟା ନିହାତି ଖରାପ ନୁହେଁ ।
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘରେ ତ କନ୍ୟା ଗୋଟିକୁ ପାଞ୍ଚ, ଛଅ ହଜାର ହେଲଣି ।
 ବାହାବୁଝା କରେଇ ଦୁଃଖ ବଢ଼େଇବାଠୁ ବାବାଜୀ କରଦେବା ବରଂ
 ଭଲ । ଏହାସତ୍ତ୍ୱ ସେ ବାବାଜୀ ସର୍ତ୍ତରେ ରାଜ ହେଲେ ମୁଁ ପିଲା
 ତହିଁ ଆରତନ ପୁଅ ଯୋଡ଼ିଙ୍କୁ ନେଇ ବାବାଜୀ ଆଶ୍ରମରେ ଛାଡ଼ିଗଲେ
 ଶୀର୍ଷକୁ ।

ଏମିତି କରି କିଛିଦିନ ବତିଗଲା । ବାବାଜୀ ଭାବିଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ
 ଲେଉଟି କଡ଼ ପୁଅକୁ ଛାଡ଼ି କ'ଣ ସାନ ପୁଅକୁ ନେବ ? ତା ଛଡ଼ା
 ସାନଟି ସିଆଣିଆ ବେଣୀ, ତାକୁଇ ଭଲ କରି ପଢ଼େଇ ଶିଖେଇବା
 ଏହାସତ୍ତ୍ୱ ମନ୍ତ୍ର, ଯନ୍ତ୍ର, ରଣିତ, ଫଳିତ ନିତି ଶାସ୍ତ୍ରାଦି ରାଜପୁତ୍ର
 ସାଜରେ ରଖି ତାକୁ ପଢ଼ାଇଲେ । ପିଲାଟି ତ ବୁଦ୍ଧିଆ, ଆଠଦିନର
 ପାଠକୁ ଦିନକରେ ପଢ଼ି ବାବାଜୀଙ୍କି ଖୁଞ୍ଚେଇ ପରୁରି ସବୁ ପାଠ
 ଶିଖିନେଲା । ଗୁରୁସେବା ମନଦେଇ କରିବାରୁ ବାବାଜୀ ତାକୁ ଅସଲ
 ବତ୍ୟା ଶିଖେଇ ଦେଲେ ।

କେତେଦିନ ଯିବାରୁ କୁନ୍ତମେଲା ଯୁଗ ହେଲା । ବାବାଜୀ ଶୀର୍ଷ
 ଯିବାକୁ ଠିକ୍‌କରି ରାଜପୁତ୍ରକୁ ଆଶ୍ରମର ପରିଚାଳନା ଦାୟିତ୍ୱବୁଝାଇ

କହିଲେ, ମୁଁ ମାସକ ଭିତରେ ଲେଉଟିବି । ତୁ ସବୁ ରୁଦ୍ଧ ରଖିଥା ।
ହେଲେ ଗୁରୁଆଜ୍ଞା ଅବଜ୍ଞା କରି ଠାକୁର ଘରକୁ ଯିବୁ ନାହିଁଟି ?
ସେଘର ତାଲ ଖୋଲିବୁ ନାହିଁ । ଏହାକହି ବାବାଜୀ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଗଲେ ।
ରଜାପୁଅ ସବୁ ଦେଖାଶୁଣା କରୁଥାଏ ।

ଅବକା ଟୋକା କ'ଣ ଗୁରୁଆଜ୍ଞା ମାନୁଛନ୍ତି ? ତ' ଗୁରୁ ଦିନ
ଯିବାରୁ ଦିନ ରଜପୁତ୍ର ଠାକୁରଘର ତାଲ ଫିଟାଇ ଦେଖିଲ ସେ
ଘରେ ଆଠଟା ମୁଣ୍ଡମାଲ ଥାଇ ହସୁଛନ୍ତି । ହସ ଦେଖିଲେ ନ ହସେ
କିଏ ? ରଜପୁତ୍ର ବି ହସ ଦେଖି ହସିଦେଲା । ତା ହସଦେଖି ମୁଣ୍ଡ
ମାଲ କହିଲା, କ'ଣ ଦେଖି ହସିଲୁରେ । ରଜାପୁତ୍ର କହିଲା, ତମେ
ହସୁଛ, ମୁଁ ହସିଲି । ସେଥିରେ କ'ଣ ଦୋଷ ହେଲା ? ମୁଣ୍ଡମାଲ
କହିଲା, ମରଣଶସ୍ତ୍ର ଆସି ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଝୁଲିଲାଣି, ଭେଣ୍ଟି ଆଟା
ହସୁଛୁରେ । ଆରେ, ଚୋରିପରି ଆମେ ବି ଜଣେ ଜଣେ ଏଠାକାର
ମାଲିକ ଥିଲୁ । ଶେଷରେ ଆମର ଏ ଦଶା । ଆଉ ଆଠଦିନେ
ତୁ ବି ଆସି ଏମିତି ହୋଇ ଆମର ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିବୁ । ଇଏ
ପରୁରଲ ନାହିଁକି ଭାଇ ! ମୁଣ୍ଡମାଲ କହିଲା, ବାବାଜୀ ତ ଚାନ୍ଦିକି ।
ନରବଳୀ ଦେଇ ଦଶମହାବଦ୍ୟା ସାଧୁଟି । ଆମେ ତ ଆଠୋଟି
ହୋଇଛୁ । ଏଥର ଖର୍ଚ୍ଚରୁ ଫେରିଲେ ତୁ ଆଉ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପିଲାକୁ
ଏଇଠି ବଳିଦେଲେ ବାବାଜୀର ଦଶଟି ବଳି ପୁରଯିବ । ସେଇଠୁ
ସିଦ୍ଧି ହେବ ତା'ର ।

ମୁଣ୍ଡମାଲର କଥା ଶୁଣି ରଜପୁତ୍ରର ହଲକ ଶୁଣିଗଲା । ସେ
ପରୁରଲ ଭାଇ ! ଏଥିରୁ କିମିତି ବଞ୍ଚିବ କହିଲା ? ମୁଣ୍ଡମାଲ କହିଲା
ତୁ ଯା, ସେଇ ଯୋଉ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପିଲାଯୋଡ଼କୁ ଛାଡ଼ିଥିଲା, ସେ
ଖର୍ଚ୍ଚ ସାରି ଫେରିବ । ତାକୁ କହିବୁ ସେ ବଡ଼ ପିଲାଟିକି ନ ମାଟି

ସାଧୁ ପୁଅକୁ ମାଗିନେବ । ତା' ହେଲେ ସବୁ କାମ ହାସଲ ହେବ ।
 ସେଇଠୁ ରଜସୁତ ଯାଇ ଦେଖିଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ ସତରେ ବାହୁଡ଼ିବ । ତାକୁ
 କହିଲା ରଥ ଆପଣେ ! ବାବାଜୀ ଉର୍ଥକୁ ଯାଇଛନ୍ତି, ଆସିଲେ
 ଆପଣେ ପୁଅକୁ ମାଗିଯିବେ । ଗଲେ ବଡ଼ ପୁଅକୁ କଦାପି ମାଗିବେ
 ନାହିଁଟି ? ସାଧୁ ପୁଅକୁ ମାଗି ଆଣିବେ ତା'ର ପାଇଁ ଆପଣ
 ଧନ ଜନ ଗୋପ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସବୁ ପାଇବେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ହଉ କହିବାରୁ
 ରଜସୁତ ଫେରି ଆସିଲା ।

ମମଁ କଥା ବଳାବଳ କର୍ମର ଦୁଷଣ
 ଏହାର ସମ୍ଭାଳ ଜାଣେ ଆପଣାର ଜନ
 ବଳ ଜାତି ଚିହ୍ନି ବନ ପୋଡ଼ାଇ ଯେପରି
 ଆପଣାର ଜନ ଶତ୍ରୁ ମଜ୍ଜାଏ ସେପରି ।

ରଜସୁତ ଯେମିତି ଭେଦସୁତ ବଢେଇ ଦେଲା, ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେର
 ନେଉଥାଏ ବାବାଜୀ କେବେ ଆସିବେ । ଅଠଦିନ ପରେ ବାବାଜୀ
 ଆସି ବ୍ରାହ୍ମଣ ପିଲାଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଲେପିଲାଙ୍କବାକୁ ଆସି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦଥର
 ଫେରିଲେଣି । ସେଇଠୁ ସେ ନାନା ରହୁ ଅଳଙ୍କାର ଦେଇ ବ୍ରାହ୍ମଣର
 ବଡ଼ ପିଲାଟିକୁ ସଜାଇ ରଖିଲେ । ଶ୍ରବଣେ ସବୁ ବାପର ବଡ଼ପୁଅକୁ
 ଆଶା । ପୁଣି ଅଳଙ୍କାର ଥିଲେ ଆହୁରି ଲୋଭବର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏକୁଇ
 ନବ । ବଡ଼ ପୁଅଟାକୁ ଲଫଙ୍ଗା ମୁଣ୍ଡ, ପଡ଼ିନ । ଧନ ପାଇ ମନ-
 ମୋଟରେ ବୁଲୁଥାଏ । ବେଳବୁଝି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆସି କହିଲା ବାବାଜୀ !
 ଏଥର ମୋ ପୁଅଦିଅନ୍ତୁ । ବାବାଜୀ ପୁଅ ଯୋଡ଼ାକୁ କହିଲେ
 ଯାହାକୁ ଇଚ୍ଛା ନେଇଥାନ୍ତୁ । ସେଇଠୁ ରଥ ଆପଣେ ସାଧୁ ପୁଅକୁ
 ଧରି ଚାଲିଲେ । ବଡ଼ଟା ବଳବଳ କରି ଚାଲୁଥାଏ । ବାବାଜୀ ମୁଣ୍ଡ
 କୁଣ୍ଡଳ ବଦାନ୍ତି ସବୁଦିନ କରି ଗଲାରେ ।

କଥାରେ ଅଛି—ଲମ୍ପଟ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ କପଟୀ ଯୋଗୀ

ଦାସ ପୁତ୍ରବନ୍ଧ ବଇଦ ଶ୍ରେଣୀ ।

ଲଜୁଆ ଗ୍ରାହଣ କାଣୁଆ ଶ୍ରେର

ଏ ଛଅ ଜଣର ବୁଝାଇ ଦର ।

କପଟୀ ଯୋଗୀ ଦେଖିଲା, ଗ୍ରାହଣ ତ ସଂନାଶ କରିଗଲା ।
କଲେବଳେ କୌଶଳେ ନୋହିଲେ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ି ଯେମିତିପାରେ
ସେ ଟୋକାକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବ । ଏହାଭାବ ସେ କାଉ ହୋଇ
ବାପ ପୁଅଙ୍କ ପିଛୁଧର ବୁଲିଲା ।

କିଛି ବାଟ ଯିବାରୁ ପୁଅ ବାପକୁ କହିଲା, ବାପା ! ଶର୍ଥ
କରି ତ ଧନ ସବୁ ସାରିଥିବ । ଘରେ କିଛି ନଥିବ । ଆମେ ଚଳିବା
କେମିତି ? ଏଇଠି କୁକୁଡ଼ା ଲଢ଼େଇ ହଉଛି । ମୁଁ ତାହାଙ୍କ କଳରେ
ଗୋଟିଏ କୁକୁଡ଼ା ହୋଇ ଯାଉଛି । ତମେ ମୋତେ ବାନ୍ଧନେଇ
ଲଢ଼େଇରେ ଛୁଡ଼ିଦିଅ । ମାଟ ଡୋରିଟି କାଢ଼ାକୁ ଦେବ ନାହିଁ ।
ଶେଷରେ ମୋତେ ହଜାର ଟଙ୍କାକୁ ବକି ଟଙ୍କା ଡୋରି ନେଇଯିବ ।
ତନଦନ ପରେ ସେ ଡୋରିଟି ଧରି ମୋ ନାଁ ଧରି ଡାକିଲେ ମୁଁ
ମଣିଷ ହୋଇ ଫେରି ଆସିବ । ଗ୍ରାହଣ କହିଲେ ଆ । ହଜି,
ଦେଖିବା ତୁ କେମିତି ପାଠଶିଖିକୁ ହଡ଼ିବା ଥରେ ।

ଗ୍ରାହଣ କଥା ଶୁଣି ପିଲାଟି ଗୋଟିଏ କୁକୁଡ଼ା ରୂପ ହୋଇ
ଗଲା । ଗ୍ରାହଣ ତା ଗୋଡ଼ରେ ଛୁଟିଗୋଟିଏ ବାନ୍ଧି ଲଢ଼େଇକି ନେଇ
ଛୁଡ଼ି ଦବାରୁ ଏ କୁକୁଡ଼ାଟି ପାଞ୍ଚହଜାର କୁକୁଡ଼ାକୁ ମାରି ଥୋଇଲା ।
ସେଇଠୁ ଗ୍ରାହଣଙ୍କୁ ଘେରି ସୌଦାରେ କହିଲେ, ଯେତେ ଟଙ୍କା ନବୁ
ଦବା, ଏ କୁକୁଡ଼ାଟି ଆମକୁ ଦେ' । ଗ୍ରାହଣ କହିଲେ, ହଜାରେ

ଦେଲେ ଦେବ । ଜଣେ ବେପାରୀ ମଜାର ଟଙ୍କାଦେଇ ନେଇଗଲା ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଡୋର ନେଇ ବାହୁଡ଼ିଲେ ।

ତନୁଦନ ଯିବାରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଡୋରଧରି ଯେମିତି ପିଲା ନାଁ
ଧରି ଡାକଛନ୍ତି ପିଲା ଆସି ପାଖରେ ଭୁଲନ୍ତି ପହଞ୍ଚିଲା । ସେଇଠୁ
ବାପ ପୁଅ ଚାଲିଗଲା । କିଛିଦୂର ଗଲାରୁ ପିଲା କହିଲା, ବାପା ମୁଁ
ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ହଉଛି । ତମେ ହଜିରେ ଟଙ୍କାକୁ ମୋତେ ବିକ
ଦେବ ମାତ୍ର ବାଗଡ଼ୋର ଦେବନାହିଁ । ତନୁଦନ ବାଦେ ସେଇ
ବାଗଡ଼ୋର ଧରି ମୋତେ ଡାକିଲେ ମୁଁ ଫେରିଆସିବି । ବାପା ହଉ
କହିବାରୁ ପିଲାଟି ସୁନ୍ଦର ଘୋଡ଼ାଟିଏ ହୋଇଗଲା । ବ୍ରାହ୍ମଣ ତାକୁ
ନେଇ ସେ ଦେଶ ରଜାଙ୍କୁ ମଜାରେ ଟଙ୍କାରେ ବିକି ତନୁଦନ ପରେ
ବାଗଡ଼ୋର ଧରି ଯେମିତି ପିଲାକୁ ଡାକଛନ୍ତି ପିଲା ଘୋଡ଼ାରୂପ ଛାଡ଼ି
ନିଜରୂପରେ ଫେରିଆସିଲା । ପୁଣି କିଛି ଦୂର ଯାଇ ପିଲାଟି କହିଲା
ବାପା ! ମୁଁ ଏଥର ହାତୀଟିଏ ହଉଛି । ମୋତେ ପାଞ୍ଚ ହଜାରକୁ ବିକ
ଟଙ୍କା ନେବ । ମାତ୍ର ଅଙ୍କୁଶଟିକୁ ଦେବନାହିଁ । ତନୁଦନ ପରେ
ଅଙ୍କୁଶଟିକ ଧରି ମୋତେ ଡାକିଲେ ମୁଁ ଫେରି ଆସିବି । ବ୍ରାହ୍ମଣ ହଉ
କହିବାରୁ ପିଲାଟି ହାତୀରୂପ ହୋଇଗଲା ।

ଏଣେ ବାବାଣୀ ତ କାଉ ରୂପ ଧରି ପଛରେ ଚାଲିଛି । ଯେମିତି
ପିଲାଟି ହାତୀ ହବାର ଦେଖିଲା ସେଇଠୁ ସୌଦାଗର ହୋଇଯାଇ
ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ କହିଲା ଏ ହାତୀଟି ବିକବନା କ'ଣ ? ବ୍ରାହ୍ମଣ ହଁ କରବାରୁ
ପଚାରିଲା କେତେ ଟଙ୍କା ନବ ? ବ୍ରାହ୍ମଣ କହିଲା ପାଞ୍ଚହଜାର ।
ସେଇଠୁ କୁହକ ବଳରେ ପାଞ୍ଚହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଇ ହାତୀଟି କଣି
କହିଲା ଅଙ୍କୁଶଟି ଦିଅ । ବ୍ରାହ୍ମଣ କହିଲେ ଅଙ୍କୁଶ କଥାତ ହୋଇ
ନାହିଁ । ମୁଁ ଅଙ୍କୁଶ ଦେବନାହିଁ । ସୌଦାଗର କହିଲା ଦେଲେ

ଆଉ ପାଞ୍ଚ ଦିନର ନେଇ ଆକୁଣ୍ଠା ଦିଅ । ଅକୁଣ୍ଠା ନ ହେଲେ
ହାତୀକୁ ନେବ କେମିତି ? ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେଖିଲା ଗୁରୁ ଲୁହାଣ୍ଡକୁ
ଯେତେବେଳେ ପାଞ୍ଚଦିନର କହିଲଣି ଏହାଠାରୁ ଆଉ ଲଭୁଅଛି ?
ଦେଇଦେବା । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି ‘ଅପନୁଷ୍ଠା ଦ୍ଵିଜା ନଷ୍ଟା’ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ପାଞ୍ଚଦିନର ଟଙ୍କାକୁ ଲେଉ କରି ଅକୁଣ୍ଠାଟି କପଟି ସୌଦାଗରକୁ
ଦେଇଦେଲା । ଏଣେ ଟଙ୍କାଟକ ବୋକରୁ କରି ଦୌଡ଼ିଲା
ଦରଆଡ଼େ ।

ସୌଦାଗର ଅକୁଣ୍ଠାଟି ପାଇ ଦୌଡ଼ାଇଲା ହାତୀକୁ । ବ୍ରାହ୍ମଣ
ପିଲା ହାତୀହୋଇ ଶବୁଆଏ, ବାପା ତ ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ କଲେ । ମୁଁ
ଏକଟି ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖରୁ ଧରିବ କପରି ? ମିଳି ଗବ ପାଉ ପାଉ
ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ପୋଖରୀ ପଡ଼ିଲା । ସୌଦାଗର ସେଇଠି ବର
ଗଛରେ ହାତୀକୁ ବାନ୍ଧି ଆକୁଣ୍ଠା ଓ ଲୁଗାପଟା ସବୁ ଗୋଟାଏ
ବରଡ଼ାଳରେ ରଖି ପୋଖରୀକୁ ଗାଧୋଇଲେ । ଏଣେ ହାତୀଟା
ବରଗଛରେ ଘସି ହୋଇ ହୋଇ ହଲଇବାରୁ ଆକୁଣ୍ଠା ଧସି
ପଡ଼ିଲା । ଆକୁଣ୍ଠାଟି ପାଇବାରୁ ପିଲା ହାତୀରୁପ ଗୁଡ଼ି ଗୋଟିଏ ବେଙ୍ଗ
ରୁପ ହୋଇ ଦୌଡ଼ିଲା ପୋଖରୀକୁ । ହାତୀ ନ ଦେଖି ବାବାଜୀ ବୁଝ
ପାରି ଗୋଟିଏ ସାପହେଇ ବେଙ୍ଗ ପଛରେ ଦୌଡ଼ିଲା । ପିଲାବେଙ୍ଗ
ରୁପ ଗୁଡ଼ି ମାଛ ହୋଇଗଲା । ବାବାଜୀ ପୁଣି ସାପ ରୁପଗୁଡ଼ି ହୋଇ-
ଗଲା କଗଟିଏ ।

ଏଇବେଳେ ଗୋଟିଏ ଶ୍ଵୀଲେକ ଗାଧୋଇ ଆସିବାରୁ ପିଲାଟି
ମାଛରୁପ ଗୁଡ଼ି ଗୋଟିଏ ସୋରଷ ମାଳଟିଏ ହୋଇଗଲା । ତରୁଣୀଟି
ସୋରଷ ମାଳଟି ଶୁସ୍କସୁସ୍କ ଦେଖି ଗୁଣ୍ଡି ଆଣି ବେକରେ ପିନ୍ଧି
ଦରକୁ ଚାଲିଗଲା । ଏହାଦେଖି ବାବାଜୀ ନିଜ ରୁପ ଧରି ଯାଇ ତା
ଦେଇ ଲାଗିଲେ, ମୋ ସୋରଷ ମାଳଟି ତମ ବୋହୂ ଚୋର

ଆଣିଛୁ ମୋତେ ଫେରାଇଦିଅ । ଏହା ଶୁଣି ବୋହୂଟିର ଶୁଣୁର
 ଦରକୁ ଯାଇ ବୋହୂକୁ ଧକ୍କାରିବାରୁ ବୋହୂଟି ଝରକା ବାଟେ
 ମାଳିଟାକୁ ବସ୍ତ୍ରାକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲା । ମାଳିଟି ମାଟିରେ ପଡ଼ି ବହୁର
 ଯିବାରୁ ବାବାଜୀ କପୋତ ରୂପ ଧରି ସୋରିଷ ଖୁଣ୍ଟି ଖାଇଲା ।
 ହେଲେ ଯୋଉ ସୋରିଷରେ ପ୍ରାଣଅଛି ସେଟା ଅଲଗା ପଡ଼ିଥିବାରୁ
 କପୋତ ଯେମିତି ପଛ କରିଛି ସୋରିଷଟି ଗୋଟିଏ ବିରଡ଼ି ରୂପ
 ଧରି କପୋତକୁ ନାଡ଼ିବସି ମାରିଦେଲା । ଯେତେହେଲେ କପୋତ-
 ରୂପୀ ବାବାଜୀ ବିରଡ଼ିରୂପୀ ପିଲାଙ୍କ ଗୁ ରୁଚି? ସେଇଥିପାଇଁ ସେ
 ତାକୁ ନଟାଇ ନୁହାର ଦୋଇ ମାଟିରେ ପୋତି ଦେଲା । ବୁଝିଲୁଟି
 ଅବୋଲକର, ଏ ଗପଟି ମୋ ଦେଠେଇ ମୋତେ ପିଲାଦିନେ
 କହୁଥିଲା । ଅବକା ତୁ ଦେଖିଲୁ କି ? କପଟି ଯୋଗୀ କମିତି ମଲା
 ଲକ୍ଷଣବନ୍ତ ରଜାପୁଅ ରଜା ହୁଏ । କାଲି ସେଇଠି ଗଣ୍ଡାଏ ଶତମତ
 ଭୋଜନ କରି ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଯିବା ।

ଗୁରୁଚନ୍ଦ୍ର ଓ ହରିକାଠ କଥା

ଚର୍ଚ୍ଚିଆନଦିନ ରାଜଅଭିଷେକରେ ଶ୍ରେଜନ କରି ଖର୍ଯ୍ୟକୁ ଗଲ-
ବେଳେ ଗୋସେଇଁ ଓ ଅବୋଲକରା ଯାଇ ବିଦେହ ଦେଶରେ
ପହଞ୍ଚିଲେ । ଗୋସେଇଁ କହିଲେ, ଅବୋଲକରା ! ଗଲୁ ଚୁଡ଼ା
କୋଉଁଠୁ କଣ ଆଣିବୁ । ଆଜି ଓଳଟା ସେଥିରେ ଚଳେଇଦେବା ।
ଅବୋଲକରା ଟଙ୍କାଟିଏ ନେଇ ଚୁଡ଼ା ଆଣିବାକୁ ଗଲେ । ଗୋସେଇଁ
ଗୋଡ଼ ଦ୍ଵାରା ଧୋଇ ବସିଲେ । ଅବୋଲକରା ଚୁଡ଼ା ଆଣି କହିଲା
ସୋସେଇଁ ତମ ଚୁଡ଼ା ନିଅ, ଗଣ୍ଠିଲି ଆଉ, ଘରକୁ ଫେରିଛୁ ।
ଗୋସେଇଁ ପଚାରିଲେ, କଣ ହେଲା କରେ ? ବାରିକ କହିଲା, ମୁଁ
ଚୁଡ଼ା ଆଣିବାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି—ଗୋଟିଏ ରାଜବାଡ଼ର ସିଂହ-
ଦରଜାରେ ହରିକାଠଟାଏ ଥୁଆହୋଇଛି । ତଉକିଆକୁ କାରଣ
ପଚାରିବାରୁ, ସେ ରାଜିଯାଇ କହିଲା—ତୁ ଚୁଡ଼ା ମାଣେ ନିବାଲେକ,
ରଜାଘର ଖବର ନବୁ ? ଘର ଘର । ସେ ଆପମାନ ମୋତେ ବଡ଼
ବାଧୁଛି ଗୋସେଇଁ ! ନ ଜାଣିଲେ ମୁଁ ଆଉ ଯିବି ନାହିଁ । ବେହେମୋ
ତଉକିଆ ପାଇକଟା ଅପମାନ ହେଲା ହେ ।

ଗୋସେଇଁ କହିଲେ, ତଉ କାରଣ ବତେଇଦେବା ରହ ।
ଏହା କହି ଚୁଡ଼ା ଧୋଇ ଖାଇବାକୁ ସଜାଡ଼ି ଗୋସେଇଁ କହିଲେ—
‘ପକା ଆସନ ଖୋଲ ଛତା, ଅବୋଲକରାରେ ଶୁଣ ସେ କଥା’ ।
ଅବୋଲକରା ଚେକାଆସନ ମାଡ଼ି ବସିବାରୁ ଗୋସେଇଁ କହିଲେ

ଏ ଦେଶରେ ଯୁବରାଜ ଥରେ ପାରିଧିକ ଯାଇ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ ପଡ଼ିଥିଲେ । ସେଠି ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ମଙ୍ଗଳକୁଳରେ ଗୁଡ଼ିଏ ଯୁବକା ବୁଲୁଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ାଚଢ଼ି ଝିଅ ବୁଲୁଛି । ରାଜକୁମାର ନାମ ଜୟଚନ୍ଦ୍ର । ସେ ଝିଅକୁ ଦେଖି ସଖିମାନଙ୍କୁ ଡାକି ପରିଚୟ ପଚାରିବାରୁ ଦେଖିଏ କହିଲେ, ସେ ଆମର ରାଜଜେମା କୁମାରୀ ଛୁଆ । ଜୟଚନ୍ଦ୍ର କହିଲେ, ରାଜାଝିଅ ହେଲେ ବୋଲି ତମେ ସବୁ ପାଦ୍ମରେ ବୁଲୁଛି, ସେ ଘୋଡ଼ାଚଢ଼ି ବୁଲୁଛ ବୋଲି କାରଣରେ ? ଜଣେ ସଖୀ କହିଲା, ଏମିତିକ କୋଟି କୋଟି ବୁଲୁଛନ୍ତି ଗୋଟିକୁ ଦେଖି ଶ୍ରବୁଛ କଅଣ ? ସେଇଠୁ ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ଘରରେ କହିଲା ଏପରି ଝିଅ ଯେ ବାହା ହୁଅନ୍ତା, ଦରବାହା ହୋଇ ଛୁଡ଼ିଯାଆନ୍ତା, ବାପଘରେ ଥୋଇ ମଜାଦିଅନ୍ତା । ଝିଅଟାକ ଅବକା ଝିଅ, ଲେଖା-ପଢ଼ାରେ ପୁଅକୁ ବଳେ । ସେ କହିଲା--ଏମତି ବର ଯେ ବାହା ହୁଅନ୍ତା, ଦରବାହା ହୋଇ ଘରେ ରହନ୍ତା । ବାପଘରେ ଥାଇ ମା ହୁଅନ୍ତା, ପୁଅହାତେ ଯାଇ ବେକ ଥୁଅନ୍ତା । ଜୟଚନ୍ଦ୍ରଠାରୁ କିନ୍ୟାର ଉତ୍ତର ବେଶି ହବାରୁ ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ଅପମାନ ପାଇ ବାହୁଡ଼ିଗଲା ।

ଘରକୁ ଫେରି କାହାକୁ କିଛି ନ କହି ପଲଙ୍କରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଶୋଇରହିଲା । ଯିଏ ଯେତେ ଡାକିଲେ ଉଠିଲାନ୍ତାହିଁ କି ଜଳ ଗ୍ରହଣ କଲାନ୍ତାହିଁ । ବଦେହ ରାଜା ରାଣୀଙ୍କର ସେଇ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ । କ'ଣ ହେଲା କ'ଣ ହେଲା କହି ନଗର ଦେଶଯାକ ଚତୁଳ ପଡ଼ିଗଲା । ରାଣୀଯାଇ ପୁଅକୁ ବୁଝେଇ ସୁଝେଇ ପଚାରିବାରୁ ଜୟସେନ କହିଲା, ବଦର ରାଜକନ୍ୟା ଛୁଆକୁମାରୀ ମୋତେ ଅପମାନ ଦେଇଛି, ମୁଁ ତାକୁ ବାହା ନ ହେଲେ ଏ ଜୀବନ ରଖିବି ନାହିଁ । ରାଣୀ ରାଜାଙ୍କୁ ଏକଥା ଜଣାଇବାରୁ ରଜା କହିଲେ, ଇଏ କୋଉ ବା କଥାପୁର ସେଇପାଇଁ ଓଲ ପୁଅଟା ଉପାସ ଅଛି । ଅଛା ହଉ ଉଠି ଶିଆ

ପିଆ କର, ମୁଁ ଯେପରି ହେଉ ତାକୁ ବୋହୂକରି ଆଣିବି । ଏହା କହି ରଜା ପୁଅକୁ ଡାକିଦେଲେ । ତା' ପରେ ଦୁଇ ହାତରେ ଚିଠି ଦେଇ ବଦରଗଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇଲେ, ସେ କନ୍ୟାକୁ ବୋହୂକରି ନେବାପାଇଁ ।

ବଦର ରଜାତ କପରି କନ୍ୟା ଦୟାରୁ ମୁକୁଳିବେ ଖୋଜୁଥିଲେ । ଯିମିତି ଯୋଗ୍ୟପାତ ଓ ବଡ଼ରାଜ୍ୟରେ ଏକମାତ୍ର ପୁଅର ସନ୍ତାନ କଥା ଶୁଣିଲେ ତାଙ୍କ ମନ କୁଣ୍ଠେମାଟ ହୋଇଗଲା । ସେହିକ୍ଷଣି ସେ ଦୁଇ ହାତରେ ସମ୍ମତ ଜଣାଇ ଉତ୍ତର ଦେଲେ । ରାଣୀ ପାଖରେ କଥାଟା ଜଣାଇବାକୁ ରାଣୀ ବି ଖୁସିହେଲେ । ପୁରବାସୀ କହିଲେ, କାହାକୁ ଜଣାନ୍ନାହିଁ; ଭଲଦର ବର କମିତି ଯୁଟିଲମ ? କିଏ କହିଲା ସେ ତ ତମ ଆମ ଝିଅକୁହିଁ ଯେ ଦରକୋଣରେ ଲୁଚି ରହିବ । ରଜାଦରର ଗେହ୍ଲାଝିଅ; ହାଟ, ବଜାରରେ ଚାଲେ ବୁଲେ, କୋଉଠି ଗୋଟିଏ ଯୋଗାଡ଼କରି କୁହାଇଥିବ । ଅବକାତ ସେଇଯୁଗ, ସେଇରକମ ହଜାର ହଜାର ହେଉଛି । କହିବି କ'ଣ ? ଆଉ ଜଣେ କହିଲା, ଦୋଷକଣ ଝିଅର ? ବାପା ମା ଯେମିତି କରିବେ, ପୁଅଝିଅ ଯେମିତି ହେବେନା । କଥାରେ ଅଛିପରା—ଅତି ଗେହ୍ଲାଝିଅ ଦାଣ୍ଡରେ ଠିଆ ଅତି ଗେହ୍ଲାପୁଅ ମନମୋଟିଆ । ଅତି ଗେହ୍ଲାକୁଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡରେ ଚଢ଼େ ଅତି ବୁଦ୍ଧିଆ' ଯେ ଏକୁଇ ଗଡ଼େ ।' ଏମିତି କୁହାକୁହି ହଉ ହଉ ବସ୍ତାଦିନ ପାଖେଇ ଆସିଲା ।

ଦି ପକ୍ଷରୁ ଧୂମଧାମ ଆସୁୋଜନ, ବାଣବେଷମୀ ବାଜାମଦୁଣ୍ଡରେ ବାଟଦାଟ ଦୁଲୁନୁଛି । ଜୟସେନ ବରବେଶହୋଇ ବରଜାତି ଖେଳ ବଦର ଦେଶରେ ହାଜର ହେଲା । ସେଠି ପହଞ୍ଚି ଜଣେ ଦୁଇକୁ କହିଲା, ଆମର ଯେତେବେଳେ ବେଘାରେ ବସି ବାହାଦର ଅଧା

ହେଉଥିବ ସେତିକିବେଳେ ତୁ ଖବର ଦେବୁ ରାଜପୁରକୁ ଶସୁ ସେନା
 ଦେଉଗଲେ, ବାସ୍ ଏତିକି । ଦୁଇ ରାଜହୋଇ ଟଙ୍କା । ନେଇଗଲା ।
 ବଦର ରାଜା ବର ଆସିବାରୁ ବସାବସ ମୃତାବକ ବରଣ କରି
 ନେଲେ । ତେଣେ ନାନ୍ଦମୁଖି ସାରିଦେଲେ ପୁରୋହିତ । ବାଟବରଣ
 ଇତ୍ୟାଦି ସରିବାରୁ ବର କନ୍ୟାକୁ ବେଢ଼ାକୁ ଅଣାଗଲା ।

ପହଲୁ ବରଣବସ ଗଲା । ଦ୍ଵିତୀୟ ବରଣବେଳେ ଯେମିତି
 ଯଥା—ରାବଣସ୍ୟ ମନ୍ଦୋଦରୀ ମନ୍ଦସାରି ପୁରୋହିତ ରୁପାଜୟସେନର
 ଦୁଇହାତକୁ ହାତ ଉପରେ ଥୋଇଛନ୍ତି, ସେତିକିବେଳେ ହୁଲହୁଲ
 ପଡ଼ିଗଲା । କଣ ହେଲା କହି ଲୋକେ ଚଞ୍ଚଳ ହେବାବେଳେ ଦୁଇ
 ଆସି ଖବରଦେଲା, ଶସୁ ସେନା ରାଜନବରକୁ ଦେଉଗଲେ । ସେଇଠୁ
 ବସା କୋଉଁଠି ନା ଶୋଷା କୋଉଁଠି, ଜୟସେନ ତ ଉଠିଆସିଲା ।
 ସେଇ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବଦର ରାଜା; ବଦେହରାଜା ସବୁ ଆସିଲେ ।
 ଭୁଞ୍ଜାରେ ଗୋଟାଏ ହୁଲୁଲ ପଡ଼ିଗଲା । ଏଇ ଗୋଳମାଳିଆରେ
 ଜୟସେନ ଘୋଡ଼ରେ ଚଢ଼ିଛି । ବର କୁଆଡ଼େ ଗଲା, ବର କହି
 କହି ବରଜାତି ବି ଫେରିଗଲେ ।

କଥା କ'ଣ ଶସୁ କାହାନ୍ତି ? କାହିଁକି ଏମିତି ହେଲା ? ଏଇ
 ଭାବନାରେ ରାଜାରାଣୀ ବେଦ ମନ ମଉଳି ଗଲା । ଜୟସେନ ରାଜ୍ୟକୁ
 ଖବର ପଠାଇବାରୁ ସେଠୁ ଉତ୍ତର ଆସିଲା—କନ୍ୟାଟା ଅଲକ୍ଷଣୀ
 ତା ଅଷ୍ଟମରେ ବୋଧେ ମଙ୍ଗଳ ଅଛି । ତାକୁ ଆଉ ବୋହୂକରି
 ଆଣିବା ନାହିଁ । ବଦର ରାଜା କନ୍ୟା ବସା ପାଇଁ କାଁ ବିପଦରେ
 ପଡ଼ିଲେ । ପୁରାକୁ ମାଗିବ ବେଢ଼ା ଉପରୁ ପୁରୁଷଆଟାକୁ ସୁରୋଲଣି
 ହେଲେ ଉପାୟ କ'ଣ ? ନିଜ ବଢ଼େଇ ନିଜେ ଦେଖାଇବ
 ଏ ବିପଦକୁ ବରନେଇଛି । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି—

ଆମ୍ଭଙ୍କଂସା ସୁନନ୍ଦସ୍ୟ ନନ୍ଦା, ବୁଟିଲତା ନୀଳ ଜନେଷୁ ସଙ୍ଗ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ରେଷଃ କଟୁତାର ବାଣୀ, ନନ୍ଦସ୍ୟ ଚକ୍ରଂ ନରକ ଗତିଶ୍ଚ ।’

ଆମ୍ଭପ୍ରଶଂସା ଦ୍ଵାରା ଅତି ବଡ଼ି ସେ ତ କଟୁକଥା ଆଗରୁ
କହିଛି, ସେଇ ଫଳ ଭୋଗୁଛି ଏବେ । ସେଥିପାଇଁ ‘ମୋ ଅଜ୍ଞାନକର୍ମ
ମୋ ଦୁଃଖର କାରଣ’ କଥା ହେଲେ ମଉନରେ ଦଳ କାଟୁଛି ।

ଏଣେ ବାରଲେକ ବାରକଥା ଶୁଣୋଉଛନ୍ତି । ରାଜରାଣୀ ବ
ଛୁପ୍ପାର ସର୍ବାମାନଙ୍କଠାରୁ ପୁରବେ ଛୁପ୍ପା କହିଥିବା କଥାକୁ ଶୁଣି
ଭୟନା କଲେଣି । ମାଇପିଲେକଙ୍କ ମୁହଁମୋଡ଼ା ଆଉ ତେରରେ
ବୁଢ଼ାଣିରେ ଛୁପ୍ପା ଛୁତି ହାଣିହେଉଛି । ଦିନେ ସେ କହିଲା, ବାପା !
ମୋତେ ଏ ଦରୁ କାଢ଼ି ଦିଅ । ମୁଁ ଆଉ ନାରଲେକଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ମିନୀ
ସହିପାରୁନି । ରାଣୀ କହିଲେ—ଦୋଷ ତ ତୋର, ତୁ ତାକୁ ସେମିତି
କହିଥିଲୁ ବୋଲି ତ ଆଜି ଏ ଦଶା । ଛୁପ୍ପା କହିଲା, ସେତେବେଳେ
ସେ ବଳେ ଆସି ଆଗେ କହିଲେ । ସେ କହିବାରୁ ସିନା ମୁଁ ପରେ
କହିଲି । ରାଜା କହିଲେ—ଯାହା ହେବାର ତ ହେଲଣି, ଏଣି
କ’ଣ କରିବା କହିଲୁ ମା । ଛୁପ୍ପା ଟିକିଏ ଭାବ କହିଲା, ଧୀର
ବୁଦ୍ଧିରେ ଉଦ୍ୟମ କରି କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ଇଚ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । ରାଜା
କହିଲେ, ଠିକ୍ କହୁଛୁ ମା ! ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି—

ଉଦ୍ୟମଂ ସାହସଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟଂ କଳ ବୁଦ୍ଧି ପରାହମଃ,
ସତ୍ତ୍ଵେତେ ଯନ୍ତୁ ତିଷ୍ଠନ୍ତି ତସଦେବୋଽପି ଶଙ୍କଟେ ।
ଆଜ୍ଞା, ଗୋଟିଏ ପତ୍ନୀ ଭାବକୁ କ’ଣ କଲେ ଭଲ ହେବ ?

ଛୁପ୍ପା କହିଲା—ମୋତେ ଭରଣିତଜାର ଟଙ୍କା, ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ା
ଦୁଇ, ନାଗରାଜୀ, ପାଞ୍ଚଟି ତମ୍ବୁ, ହାତୀ ଯୋଡ଼ିଏ ଯୋଡ଼ା ପାଞ୍ଚଟା
ଓ ମୋ ଦାସୀ ଓ ସଖୀକୁ ସଙ୍ଗରେ ଦେଇ ମୋତେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ

ସବୁକର୍ମ ଠିକ୍ ହବ । ବ । କହିଲେ—ଇଏବା କୋଉ ଗୁରୁକଥା ।
ଏହାର ଦଶଗୁଣ ଦେଇ ଯଦି ମୋର କୁଳମାନ ରହେ ତା'ହେଲେ
ଭଲ । ସେଇଠୁ ଆସି ସେଇ ସବୁକୁ ଯୋଗାଇଦେଲେ । ରାଜକନ୍ୟା
ଗୋଟାଏ ମନବୁଦ୍ଧ ବଞ୍ଚିତ ଅଧିକା ନେଇ ବନ୍ଦର ଦେଶକୁ ଗଲ ।
ଏଠାରୁ ଯାଇ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ରାଜବଂଶର ପାଖାପାଖି ଗୋଟିଏ
ପଡ଼ିଆରେ ରହିଲା । ରାଜା ଆସନ୍ତେ ଡେଇଁ ରହିଆଇଲେ, ମାସକ
ତାହେ ଯେତେ ବଞ୍ଚିତ ଯାହା କସରତ ଖେଳ ଦେଖାଇବ । ଦିନକୁ
ଦୁଇଟଙ୍କା ଟିକିଟ । ସେକଥା ରାଜା ଆସନ୍ତେ ଚହଲ ପଡ଼ିଗଲା ।
ରାଜପୁରର ଲୋକେ ଶୁଣି ରାଜାଙ୍କୁ କହିଛନ୍ତି ।

ସେବେଳେକୁ ପୁଅର ଦରବାହା ଚନ୍ଦ୍ରାକର ରଜା ମର-
ଗଲଣି । ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ନୁଆରଜା । ଦିନେ ସେ ଯାଆରଣ ପୋଷାକ
ପିନ୍ଧି ବୁଲୁ ଆସିଲା ବେଳକୁ ଝାଡ଼ାତଳ ବ ହେଲା । ସେ ଘୋରହେତୁ
ମୁଇଦାନରେ କାର୍ଯ୍ୟସ'ର ଶୌଚହେବାକୁ ପୋଷଣକଥାଇ ଦେଖିଲେ
ସେପାଖରେ କେତେକ ଯୁବକ ଗାଧୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ରଜା ଟିକିଏ
ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ଏତିକିବେଳେ ପୋଷଣ ପାଖଦେଇ ଗୋଟିଏ
ଯବାପୁଲ ଯାସି ଆସିଲା । ରଜା ଶୌଚ ହେଲାବେଳେ ସେ ଫୁଲଟିକୁ
ଉଠାଇ ଦେଖିବ ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ କଳାବଳଗୁଡ଼ା ହୋଇଛି ।
ରଜା ତାକୁ ଚୋଲ ମାପିଲେ ତାଙ୍କ ହାତରେ ପାଞ୍ଚହାତ ହେଲା ।
ଏପରି ବଳଗୁ ଦେଖି ତ ରଜା ଅବାକ୍ । ଭାବିଲେ ଏପରି କେଣ
ଅଛି ବୋଲିତ ମୋ ଜ୍ଞାନ ହେଲାବିନ୍ତୁ ଶୁଣିନଥିଲ କି ଦେଖି ନଥିଲ ।
ନିଶ୍ଚୟ ଏ ଯୁବକତଳର କାହାର ହେବ ? ଏହାଭାବ ସେ ଯାଇ
ତମ୍ଭୁ ପାଖରେ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ବୁଝା ଦୁଇକୁ ପଚାରିଲେ, ଏ ତମ୍ଭୁ କାହାର ?
ବୁଝି କହିଲା, ଏଠି ଜଣେ କସରତବାଲା ବଞ୍ଚିତବାଣୀ ଖେଳ
ଦେଖାଇବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ରଜା ସେଇଠୁ କହିଲେ, ତମ୍ଭୁ ଏ

ବାଳଟିକୁ ନେଇ ଭିତରେ ତମ ଦଳର ଯୁଗ୍ମକଠୁ ବୁଝିଆଯିଲା
ଏ ବାଳଟି ତାଙ୍କ ଭିତରୁ କାହାର କି ନାହିଁ । ବୁଢ଼ା ଭିତରକୁ
ଯାଇ ବୁଝି ଆସି କହିଲା, ହଁ ଏଇ ଦଳ ମାଲିକଆଣୀର ବାଳ ।
ଜୟଚନ୍ଦ୍ର କହିଲେ ମୁଁ ଟିକିଏ ଦେଖା କରିବି । ବୁଢ଼ା ବୁଝି ଆସି
କହିଲା, ଖରା ଗଡ଼ିଲେ ଆସନ୍ତୁ । ଏକାକୀ ସେ ପୂଜା ଖୁସିରେ ଅଛନ୍ତି ।
ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ବାହୁଡ଼ିଲେ ।

ବାଳ ଦେଖି ତ ରଜା ମନ ଖଜାରେ । ଛଟପଟ ହୋଇ
ସଞ୍ଜବେଳକୁ ଯାଇ ହାଜର ହେଲେ । ଦାସୀକ ଡକାଇ ଖବର
ନବାରୁ ସେତ ଚତୁର୍ଥ ଦାସୀ, କହିଲା ପୁଲ ପୁଟିଲେ ଭାସିବ
ମହୁମାଛ ପ୍ରଜାପତି କେତେ ଆସନ୍ତି ପାଖକୁ । ତମେ ଯେମିତି
ଆସିବ ସେବେ ଆଗ ଭୁମ ପରିଚୟ ଦିଅ ? ଆମେ ପଛେ ଦେବୁ ।
ରଜା କହିଲେ, ମୁଁ ଏଇ ବିଦେହବଜା ଜୟଚନ୍ଦ୍ର । ତୁମ୍ଭେ
କେଶବଣ ମାଲିକାଣୀକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଛୁ । ଦାସୀ କହିଲା,
ଆମ ଘର କେରଳରେ । ଆମେ ବାଳିକର କନ୍ୟାଦଳ । ଖେଳ
କସରତ ଦେଖାଇ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଆମ ସଙ୍ଗୀତରୁ ହିଁ ଅ ଏଇ ଦି
ବୁରିଦଳ ଆଗେ ପହଞ୍ଚି ଶୁଭରତ୍ନ ପାଇଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଆମେ
ଖେଳ ଦେଖାଇବା ବନ୍ଦ କରିଛୁ । ଆପଣ ଆସିଛନ୍ତି ଯେତେବେଳେ
ମୁଁ ମାଲିକଆଣୀଙ୍କି ଖବରଦିଏ । ଏହାକହି ସେ ଭିତରକୁ ଯାଇ,
ଆସି ରଜାଙ୍କୁ ଭିତରକୁ ନେଇଗଲେ ।

ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ଚଉକି ଉପରେ ଦିବ୍ୟ
ସୁନ୍ଦର କନ୍ୟାଟିଏ ବସିବ । ରୂପ ଆଲୋକରେ ତ ଭିତରଟା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ
ହେଉଛି । କେଶଗୁଚ୍ଛା ପୁଟି ଲୋଟିବି ମାଟିରେ ।

“ବସିବ ରୂପସୀ ଶଶିଶୁଭ୍ର ଦାସୀ ଦାସୀମେଲେ ଖଟପରେ,
ବୁରୁ କେଶ ଫିଟି ରୁମୁଅଛି ମାଟି ଓଠରୁ ମିଠା ଉପରେ ।

ବିଦିଶାର ନିଶା ପରି ଦନକେଶା କେଶରୁ ତମସା ନିଶା
 ବହୁତ ଦୂରରୁ ଆନନ୍ଦି ନିଏ ପାଶକୁ ଯୁବକ ଧୂସା ।
 ବୃନ୍ଦାବୀ ଠାଣିରେ ମାଦକତା ବୁଣି ହାତ ଧଳରସ ମୂଳ
 ରସାର ସୁଷମ ସାର ହୋଇଅଛି ରସିକା ବୁଲୁରେ ଠୁଳ ।”

ପ୍ରସ୍ତୁତ ରୂପ ଯୌବନ ଆଉ କେଶରୀକୁ ଦେଖି ଜୟଚନ୍ଦ୍ର
 ମନବାରେ ମୂର୍ତ୍ତ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ତାପରେ ସେ ଭଦ୍ରତା ରଖି
 କଥା କହିଲା ବଳକୁ ତାଙ୍କ ପାଟି ଖନି ବାଜିଲା । ସେଇଠୁ ସେ
 ଉଠି ଆସିଲାବେଳେ ବଣ୍ଟାସୀ ଦାସୀକୁ କିଛି ଟଙ୍କା ଦେଇ ଗୋଟିଏ
 ଶୁଣି ଗୁମ୍ଫା ସଙ୍ଗରେ ବହାର କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ଓ
 ମେଥୁଗାଲି କେତେ ଟଙ୍କା ନେବାକୁ ହେବ ବୁଝି ଆସିବାକୁ କହି
 ବାହାରେ ଅପେକ୍ଷା କଲେ ।

ଦାସୀ ଭିତରକୁ ଯାଇ ବୁଝି ଆସି କହିଲା—ହଜୁର ! ଟଙ୍କା
 ପଇସା ଲାଗିବ ନାହିଁ । ଆପଣ ଯଦି ତାଙ୍କୁ ବକାସ କରନ୍ତି
 ତାହାହେଲେ ସେ ଏଠାରେ ଦୁଇମାସ ରହି ଆପଣଙ୍କୁ ପତିରୁହେ
 ଶୁଣି କରିବେ । କାରଣ ଅବିବାହିତା କୁ ମାଗିବାକୁ ଶ୍ରେୟ କେତେ
 ଜଣଙ୍କ ଘରରେ ଜୁଟେ ? ଆପଣ ଭାବ୍ୟବାନ ।

ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ଭାବିଲେ ଏପରି ସୁଯୋଗକୁ ବଞ୍ଚାହେଲେ କି କ’ଣ ?
 ବାହାରେ ଅଛି—“ବିଷ ମଧ୍ୟରୁ ଅମୃତ କରିବ ଗ୍ରହଣ ।

ଅମେଧରୁ ତୋଳି ନେବ ଦେଖିଲେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ।

ମାତକୁଳ ଜାତିଠାରୁ ବିଦ୍ୟା ଧର୍ମ ନେବ

ସୁଲକ୍ଷଣ ନାଶ ନେବ କୁଳ ନ ବାରିବ ।”

ତେଣୁ ମୁଁ ଏ କନ୍ୟାକୁ ବଞ୍ଚାହେବ । ଏହାଭାବ ଜବାବ ଦେଲେ
 କାଲି ବିଭାଦର ହେବ । ସତକୁ ସତ ତହିଁ ଆରଦନ ବିଭାଦର ହେଲା ।

ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ତ ନିଜ ପ୍ରାଣ ଗୋଲି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ନୂତନ ରୁଗ୍‌ସୀକ୍ ପାଇ ମହାଶୂୟରେ ରତ ବହାର କଲେ । ଏପରି ଦୁଇ ମାସ ଯିବାରୁ ଛୁପା ବୁଝି ପାରିଲା ତା ଗର୍ଭରେ ମିଲା ରହିଲାଣି । ସେଇଠୁ ସେଦିନ ରାତିରେ ଜୟଚନ୍ଦ୍ରକୁ କହିଲା ଆମର ଯିବାଦିନ ନିକଟ ହେଲା । ମୋତେ କିଛି ଗୋଟିଏ ସଙ୍କେତ ଦିଅ, ଯୋଉଟିକ ଦେଖାଇଦେବି ତହିଁ ପାରିବ । ନହେଲେ ଶକ୍ତନୁଳା ପରି ମୋ ଦଶା ହେବ ଯେ । ରଜା ଶୁଣି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦ୍ଵାଦଶେ ଦେନଥିବା ‘ଜୟଚନ୍ଦ୍ର’ ନାମାଙ୍କିତ ଅକ୍ଷୟପୁଟି ଖୋଲି ଛୁପାକୁ ଦେଇ କହିଲେ—ସୁକୁ ରଖ । ଦେଖେଇଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଚିହ୍ନିବ । ଛୁପା କହିଲା, ମୋ ଗର୍ଭରେ ସନ୍ତାନ ରହିଲା । ପରି ଜଣାଗଲାଣି । ସଦା ସନ୍ତାନ ହୁଏ ତାକୁ ଏ ସଙ୍କେତ ଦେଇ ପଠାଇବ । ତାକୁ ଚିହ୍ନି ରଖି ପଡ଼େଇ ବଢ଼େଇବ । ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ସ୍ଵୀକାର କରିବାରୁ ତହିଁଆରଦିନ ସେମାନେ ବଦରକୁ ଚାଲିଗଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ ଛୁପାର ସୁନ୍ଦର ପୁଅଟିଏ ହେଲା । ଦେଖିବାକୁ ମଦନ ପରି ସୁନ୍ଦର । ଛୁପା ତା ନା ରଖିଲା ଚାନ୍ଦିଚନ୍ଦ୍ର ।

ପୁଅଟି ବଢ଼ି ବଢ଼ୁଥାଏ । ଚୁଡ଼ାକରଣ ବି ହୋଇଗଲା । ଧନେ ବଦ୍ୟାଳୟ ପିଲାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ତଳ ହେବାରୁ ଗୋଟିଏ ପିଲା କହିଲା, ଆରେ ଯା, ଅଣବାବୁଆଟା ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ୁଛି । ଚଲୁ ଦେଖି ତୋ ବାପକୁ ଡାକି ଆଣିବୁ ? ସେଇଠୁ ଚାନ୍ଦିଚନ୍ଦ୍ର କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଆସି ଛୁପା ପାଖରେ ଉଠି କଲା—କହ ମୋ ବାପ କୋଉଠି ଅଛନ୍ତି, ମୁଁ ଆଜି ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବି ? ଛୁପା ଦେଖିଲା ଆଉ ପୁଅକୁ ଭୁଲେଇ ହେବ ନାହିଁ । ସେଇଠୁ ମୂଲୁ ସବୁ ଘଟଣା କହିବାରୁ ପୁଅ ଶୁଣି ଅବାକ ହେଲା । କହୁଲା ତୁ ଆଗରୁ କହିଲୁ ନାହିଁ କାହିଁକି ମା । ମୁଁ ତ କୋଉଦିନୁ ବାପଙ୍କୁ ଡାକେଇ

ଆଣିଆନ୍ତି । ଗୁପ୍ତା କହିଲେ ତୁ ନିନ୍ଦାତ ପିଲା, ପାରିବୁ ନାହିଁ ।
 ଗୁରୁ କହିଲେ, ତୁ ଭାବିବୁ, ତମ କାଳର ପିଲାପରି ନାହିଁ ?
 ଅବକା ପରା ପାଠ ଆଗରୁ ପିଲାଏ ଶାଠ ଶିଖୁଛନ୍ତି । ବାପ ମାଙ୍କୁ
 କୋଟି କୋଟି ପିଲା ଠକେଇ ଦଉଛନ୍ତି । ମୁଁ ସେ କାମରେ
 କେତେକ୍ତୋ ପାତଶ ଦେଲିଣିଟି । ଦୁଇ ତା'ହେଲେ ମୁଁ ବିଦେହ
 ଦେଶକୁ ଯାଉଛି, ତୁ ମୋତେ ବାଟଟକ ପାଇଁ କିଛିଟଙ୍କା
 ଦବୁଟି । ଗୁପ୍ତା ହଜାରେ ଟଙ୍କା ଓ ସେହି ମୁହାଟି ଦେବାରୁ ପିଲା
 ବାହାରିଗଲା । ବିଦେହ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲା ଗୋଟିଏ
 ଗୋପାଳୁଣୀ ଦହି ନେଇ ବଳି ଯାଉଛି । ଗୁରୁଚନ୍ଦ୍ର ତା ମଜା
 ଦେଖିବାକୁ ଗୋଟାଏ ଟେକା ମାରି ତା ଦହି ହାଣ୍ଡିଟାକୁ
 ଫଟେଇ ଦେଲା । ଚଢ଼ଗୁଡ଼ାକ ବୋହୁ ଯାଇ ତା ଲୁଗା ବହୁ
 ସରସର । ବୁଢ଼ୀକି ଆଉ ସମ୍ଭାଳେ କିଏ ? ପାଟିକରି ଦୌଡ଼ି
 ଆସିଲା । ଗୁରୁଚନ୍ଦ୍ରକୁ କହିଲା, ହଇରେ ବାଡ଼ିପଡ଼ା ମୋ ଦହି
 ହାଣ୍ଡିଟାକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେଲୁ ଏସବୁ କିଏଦବ, ତୋବାପା ନା ମା'ଦବ ?

ହାଣ୍ଡି ଭାଙ୍ଗି ଗୁରୁଚନ୍ଦ୍ର, ମୁହଁ ଗୁପ୍ତି ହସୁଛି । ତା ନିସ ଦେଖି
 ବୁଢ଼ୀର ଗଗ ବେଶି ହବାରୁ ସେ ଖଡ଼ମୁସା ମାରିବାକୁ ପିତଳଖଡ଼ୁ
 ଉଠେଇ ଚଲା । ଗୁରୁ କହିଲା—ରହ ରହ ତୁ ମୋର ଧର୍ମ ମା
 ହେଲୁ । ଶୁଲେ, ତୋତେ ନୁଆଲୁଗା ପିନ୍ଧେଇ ଦେବ । ଦହି
 ଶକର ପଇସା ଦେବ । ନୁଆ ଲୁଗା କଥା ଶୁଣି ବୁଢ଼ୀ ଖୁସିହୋଇ
 କହିଲା, ଶୁଲେ ବାପ । ଏଇତ ଆଗରେ ବଜାର । ହେଲେ
 ଗଉଡ଼ିଆ ତନ୍ତ୍ରୀଠାରୁ କଣିବୁନି । ସେ'ଟା ବେହୁଆଟାଏ । ମୋ
 ବୟସ ଥିଲାବେଳେ ଥରେ ପରା ମୋ ଉପରକୁ ପାଣି ପୁଲିଏ
 ଛୁଟିଥିଲା ସେ । ଗୁରୁ ହସି ହସି କହିଲା, ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହାଠୁ
 ନବୁ ନେ, ନହେଲେ ମୋ କଥା ମାନି ଚଳିବୁ, କିନ୍ତୁ ବୁଢ଼ୀ ଗଳି

ହୋଇ ପିବାରୁ ଚାରିପଟୁ ତାକୁ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡେ କଣି ଦେଲା ।
 ଗୋଟିଏ ଗହଣା ଦୋକାନକୁ ନେଇ କହିଲା, ତୋ ହାତକୁ
 ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ର କଣି ଦେବ ଗୁଲ । ବୁଢ଼ୀ କହିଲା, ନାହିଁ ମୁଁ
 ମାଙ୍କଡ଼ୀ ଦେବ । ଅବକା ହୁଅ ବୋହୂ ଏ ଯୋଡ଼
 ଯାଉଛନ୍ତି ବାପ ! ମୋ ଦିବ ମନ ଘାରି ହଜିବ ପରା ।
 ଗୁରୁ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ବଣିଆ ଦୋକାନକୁ ନେଇ ବସେଇ ତାକୁ
 ଯୋଡ଼ାଏ ମାଙ୍କଡ଼ୀ ମଗେଇ ଦେଲା ପସନ୍ଦ କରିବାକୁ । ନିଜେ
 ଗୋଟିଏ ବହୁ ମୂଲ୍ୟର ହାର ଆଣି ଦର ପଚାରିବାରୁ ବଣିଆ
 କହିଲା, ଦୁଇ ହଜାର । ଗୁରୁଚନ୍ଦ୍ର କହିଲା ମା ! ତୁ ମାଙ୍କଡ଼ୀ
 ପସନ୍ଦ କରୁଥା । ମୁଁ ଏ ହାରଟିକି ଘରେ ଦେଖାଇ ଆସେ ।
 ବୁଢ଼ୀ ହଜି କହିବାରୁ ସେ ବଣିଆକୁ କହିଲା, ମା ମାଙ୍କଡ଼ି ଦେଖୁଛି ।
 ନିକଟରେ ଆମ ଘର । ମୁଁ ହାରଟିକି ନାମକ ଦେଖାଇ ଆଣେ ।
 ପଦ ରଖିବ ତ ଟଙ୍କା ନେଇ ଆସିବ, ନହେଲେ ଫେରେଇ
 ଆଣିବ । ବଣିଆ ଅଛା ହଜି କହିବାରୁ, ଗୁରୁଚନ୍ଦ୍ର ହାର ନେଇ ଯେ
 ଗଲା ଆଜି ଗୁରୁ କିଏ ନା ତହିଁ କିଏ ପରା ନାହିଁ ।

ବୁଢ଼ୀ ଏଟା ସେ'ଟା ଫିମିତି ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଜଞ୍ଜିର ଲଗା
 ମଣିପୁରା ଝୁମୁକା ଫଣାକୁ ପସନ୍ଦ କରି କହିଲା, ମୁଁ ଏଇ
 ଯୋଡ଼ାକ ନେବି । ବଣିଆ ସେତେବେଳକୁ ହତାଶ ହେବାକୁ
 ବସିଲାଣି । ବୁଢ଼ୀ କଥା ଶୁଣି କହିଲା ଆଲୋ ତୋ ପୁଅ କୁଆଡ଼େ
 ଗଲା ଦେଖ । ବୁଢ଼ୀ ଚମକିଉଠି କହିଲା, କୋଉ ପୁଅରେ । ମୁଁ ତ
 ମୂଳରୁ ହିଁଅଟିଏ ବି ଜନମ ଦେଇନି । ତୁ କିହୁକୁ ପୁଅ, କୋଉ
 ପୁଅ ବା ? ବଣିଆ କହିଲା, ତୋତେ ବସେଇ ରଖି ଯିଏ ହାର
 ଦେଖାଇବାକୁ ନେଇଗଲା ସେଇ ପରା ତୋ ପୁଅ ? ବୁଢ଼ୀ
 ବିଚିତ୍ରଯାଇ କହିଲା, ଆରେ ମୋ ପୁଅ ବୋଲି ମୁଁ ଗୋଟିଏ
 ଚିହ୍ନେଇଥିଲି ? ସେ ଛତାଗଟା କୁଆଡ଼ୁ ଆସି ମୋ ଦହୁହାଣ୍ଡି

ଭାଙ୍ଗି ମୋ ଲୁଗାପଟା ଭେଦେଇବ । ଗାଳଦେବ ବୋଲି
ବକଳରେ ମା ଡାକିଲୁ । ମୁଁ କ'ଣ ତାକୁ ବେଇବି । ତା ଠା
ଠିକଣା ଜାଣେ ନାହିଁ । ଏହାକହି ବୁଢ଼ୀ ବାହାରିଲଗଲ
ଦୋକାନରୁ । ବଣିଆ ଯାଇ ବୁଢ଼ୀଙ୍କ ଆଜ୍ଞାକରି ଦି
ଡାଙ୍ଗେ ଚଢ଼େଇ ପୋଲିସରେ ଏତଲ ଦେଲା । ପୁଣି ସେଗୁଡ଼ାକ
ବ୍ଲେରଙ୍କଠୁ ଟଙ୍କା ନେଇ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିବାର ଭାବି ରଜା ପାଟରେ
ଫେରାଦ ହେଲା । ରଜା ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ଡାକପୁତକୁ ଧରିବାକୁ ଚାଲି-
ଆଡ଼େ ଘୋଷଣା କଲେ । ନାନାଦି ଡେଙ୍ଗୁର ଦେଇ କହିଲେ, ଯିଏ
ଡାକପୁତକୁ ଧରିଦେବ ସେ ହଜାରେ ଟଙ୍କା ବକ୍ସିସ ପାଇବ ।

ଏଣେ ଚୁରୁଚନ୍ଦ୍ର ଆସି ରଜାଙ୍କର ମାଲୁଣୀ ସାଙ୍ଗରେ ମାହାଙ୍ଗ
ଦେଇ ମା କରି ତା'ର ଘରେ ବାସକଲା । ତହିଁଆରଦ୍ଦିନ ମାଲୁଣୀକ
କହିଲା ମା ! ରଜା ଘରକୁ ତୁ ନିଶି ଯାଉଛୁ । ସେଠାକାର ନିତ୍ୟ
ଖବର ମୋତେ ଆଣି ଦେଉଥିବୁ । ମୁଁ ତୋତେ ଟଙ୍କା ଦେବି ।
ମାଲୁଣୀ ରାଜି ହେଲା । ଏଣେ ଚୁରୁଚନ୍ଦ୍ର ଡାକବଜଲା କାନ୍ଥରେ
ଲେଖିଦେଇ ଆସିଲା—ମୁଁ ଚୁରୁ ସଙ୍ଗରେ ବଡ଼ ଡାକୁ । ଏ ଦେଶକୁ
ଆସି ଆଗେ ବଣିଆକୁ ଠକେଇଲି । ପୁଣି ଆହୁରି ଅନେକଙ୍କୁ
ଠକେଇବି । ଶେଷରେ ରଜା ଅଙ୍ଗରେ ଠେଙ୍ଗା ଚଳେଇ ତେବେ
ଛୁଡ଼ିବି ।

ସେ ଲେଖାଟିକି ପଢ଼ି ଲୋକେ ବେହାଲ ହୋଇ କଲେ ।
ରଜା ପଢ଼ି ରାଗିଯାଇ କହିଲେ, ତାକୁ ଯିଏ ଧରି ଆଣିବ ତାକୁ ମୁଁ
ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ଦେବି, ଆଉ ଡାକପୁତକୁ ହରିକାଠରେ
ବସେଇ ବାଡ଼େଇ ବାଡ଼େଇ ପାଖୀ ଦେଇ ମାରିବି । ଏହାକହି ସେ
ବଡ଼େଇକି ଡାକେଇ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ହରିକାଠ ତିଆରି କଲେ ।

ଦଶହରାର ଟଙ୍କା ଦେବା କଥା ଶୁଣି ଗୋଟିଏ ବାରିକର ଲୋଭ ହେଲା । ସିଏ ରଜାକୁ କହିଲା ହଜୁର ! ମୁଁ ଶ୍ଵେତକୁ ଧରି ଦେବି । ମନ୍ଦ୍ରୀ କହିଲେ ବାରିକଜାତି ବଡ଼ ଗୁଲ୍ଲକ । ଏଇ ନିଶ୍ଚେ ଧରି ପାରିବ । ମନ୍ଦ୍ରୀ କଥା ଶୁଣି ରଜା ବାରିକକୁ ହୁକୁମ ଦେଲେ । ସେ କଥା ଶୁଣି ଆସି ମାଲୁଣୀ ଗୁରୁଚନ୍ଦ୍ରକୁ କହିଦେଲା । ଗୁରୁ ବାରିକର ଖବର ନିଜଆପଣ । ବଡ଼ରେ ଯାଇ ଦେଖିଲା ଗୋଟିଏ ଲୋକ ଛତା ମୁଣ୍ଡେଇ ଗୋଟିଏ ଡେକିଆନ୍ ଦାମୁଡ଼ିକୁ ବାନ୍ଧି ଚରଉଛି । ବାକି ଗୋରୁ ପଛରେ ଚରୁଛନ୍ତି । ଗୁରୁ ବୁଝିଲା ଏକଟା ବାରିକ । ଶ୍ଵେତ ଧରିବାର ପାଞ୍ଚ କରି ଗାଈ ଚରାଉଛି । ନୋହିଲେ କୋଉ ବେହୁଆଟା ବଡ଼ରେ ଗାଈ ଚରାନ୍ତା । ଏହା ଭାବ ପାଖକୁ ଯାଇ କହିଲା ଭାଇ ! ତମ ଗାଈ ପଛରେ ଗୋଟିଏ ଅଲଗା ଗୋରୁ ପଶିଛି କି ? ସେ ଆହିଲା ନାହିଁ, ଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଗୋରୁ । ଗୁରୁ ପଚାରିଲା ତମେ ବଡ଼ରେ ଗୋରୁ ଚରାଉଛ କାହିଁକି ? ବାରିକ କହିଲା ତୁମ୍ଭ ଏକା ହେଉଛ ଶ୍ଵେତ ଧରିବାର ଆଳ । ପାଟିଭୁଣ୍ଡ କଅଁରନା ।

ଗୁରୁ କହିଲା ତମେ ଟିକିଏ ତମ ଗୋରୁକୁ ଶେ ଦେଖ ଠିକ୍ ଅଛନ୍ତି କି ନାହିଁ । ଯଦି ବେଶିଥିବ ଜାଣିବ ମୋ ଗୋରୁ ଆସି ଗାଈ ପଲରେ ମିଶିବ । ତମର ଠିକ୍ ଥିଲେ ମୁଁ ଲେଉଟି ଯିବି । ଗାୟାଳ ବାରିକ କହିଲା, କାଲି ଆସିବ ଯା, ମୁଁ ଦୁଷ୍ଟ ଗୋରୁକୁ ବାନ୍ଧି ଧରିବି । ଗୁରୁ କହିଲା ମୁଁ ଧଛୁଟି ବରଂ ଗଣିଦେବି । ନୋହିଲେ ମୁଁ ତାକି ପାରିବି ମୋ ଗୋରୁକୁ । ବାରିକ ବୁଝିଲା ଗାଈ ନା ଧରି ଯଦି ଏ ତାକି ପାରେ, ଲୋକ ଜାଗ୍ରତ ଅଛନ୍ତି ଜାଣି ଶ୍ଵେତ ତ ଆସିବ ନାହିଁ । ତାଠୁ ବରଂ ଗଣିଦେବା ଭଲ । ଏହାଭାବ ସେ ଓଲଟା ଦାମୁଡ଼ିଟାର ଦଉଡ଼ିଟା ଓ ଛତାଟା ଯା ହାତକୁ ଦେଇ ଗୋଠରେ ପଶି ଗୋରୁ ଗଣିଲା ।

ଏଇ ସୁଯୋଗରେ ଗୁରୁ ବାରିକର ଛତାଟିକି ଦାମୁଡ଼ି ଲଙ୍ଗୁଡ଼ରେ ଭଲ ଭାବରେ ଭିଡ଼ି ବାନ୍ଧିଦେଇ ଦଉଡ଼ିଟି ଖୋଲିଦେଲା । ବାରିକ ଗୋରୁ ଗଣି ମନାକଲା ବେଳକୁ, ଇଏ ଦାମୁଡ଼ିଟାକୁ ତମକାଇ ଦେବାକୁ ସେ ଦେଇ ଦଉଡ଼ି, ନିଆଁ ମନା, ଗୋରୁ ଗୋଠରେ ପଶି ଦୌଡ଼ିଲା ବେଳକୁ ଲଙ୍ଗୁଡ଼ରେ ଛତାଟି ଖୋଲିଯାଏ ମୁହଁଯାଏ । ସେଇ ତମକେଇ ସେଟାକ ଦୌଡ଼ିଲା ଅନା ଗୋରୁ ଲଞ୍ଜ ଟେକି ଚାଲି ମରଗଲା । ବାରିକଟା କାହାକୁ ସନ୍ତୁଳିବ ? ଅତରଙ୍ଗରେ ମୁଁ ମାଡ଼ି ପଡ଼ିଗଲା । ଲଙ୍ଗୁଡ଼ଟିକା ଦାମୁଡ଼ି ନାକପୁଡ଼ାକୁ ଫୁଲେଇ ଦଉଡ଼ିଲାବେଳେ ଚକଟିଦେଲା ବାରିକଟାକୁ । ଗୁରୁ ଯୋଡ଼ିଏ ଦାମୁଡ଼ି ଧରି ଗଲାବେଳେ କହିଲା ବାରିକ ତୁ ଘେର ଧରୁଥା ମୁଁ ଦାମୁଡ଼ି ଧରି ଚାଲିଲି । ତୁ ଆରଦନ ଘେର ଧରିବାକୁ ମନ୍ଦୀ ନକେ ବାହାରିଲେ । ଏଣେ ଗୁରୁ ତ ମାଲୁଣୀଠାରୁ ମନ୍ଦୀ ଦର ହାଲି ଦଳପୁତ ଧରୁ ଜାଣିବ । ବଡ଼ ହବାରୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ମନ୍ଦୀ ଜାମିଆଡ଼ି ହୋଇ ଘେର ଧରିବାକୁ ବାହାରିଛନ୍ତି । କିଛି ବାଟ ଯିବା ପରେ ଗୁରୁ ଯାଇ ମନ୍ଦୀକ ଗୋଡ଼ ଧରି ଧୁଳି ନେଇ କହିଲା ଅନା ! ଆସୁ ଆସୁତ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା । ଆଜି ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବାରୁ ଆଜି ଚନ୍ଦ୍ର ପାରିଲା ନାହିଁ । କହିଲା ଯୋଡ଼ି ଘେର ଭୟ, ତୁ ଯା ଅନାକୁ ଡାକ ଆଣିବୁ । ନୋହିଲେ ମୁଁ ତୋତେ ଘରେ ପୁରେଇ ଦେବି ନାହିଁ । ତମେ କେଉଁଟି ନଗଲେ ମୁଁ ପିଲାଟା; ଏ ମାୟୁଆ ଜାଡ଼ିରେ ରହିବ କେଉଁଠି ।

ଅନା ଡାକ ଶୁଣି ମନ୍ଦୀ କହିଲେ ତୁ କିଏ କହିଲୁ । ମୁଁ ତ ଚନ୍ଦ୍ର ପାରୁନି ? ଗୁରୁତମ୍ଭ କହିଲା ଅନା ହସେଇଲ ହେ ହସେଇଲ । ଆଜେ, ମୁଁ ଥର ମାଧ୍ୟମର ମଝିଆ ପୁଅ । ମୁଁ ତ ବର୍ଷର ହୋଇଥିଲି ଯାହାକି ପାଇଥିଲା, ଆଜି ଆଠବର୍ଷ ଭିତରେ ଗଲା ନା ଅଣେଇଲା ।

ସେ ଚିହ୍ନିବ । ମନ୍ଦୀ ଦେଖିଲେ ଗୁଲୁଗୁଲିଆ ଗୋରା ପୁଅଟି ତ ଭଲ ଦଶର । ତା ଛଡ଼ା ହିଁ ଅ ମାଧବ ନା କହୁଛି ସେତେବେଳେ ନିଶ୍ଚୟ ଏ ତା'ର ପୁଅ । ଏହାସହ ତାକୁ ପାଖକୁ ନେଇ ତା ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲେଇ କହିଲେ ଏତେଦିନକେ ତୋ ମା'ର ମନ ହେଲା ପଠାଇବାକୁ ? ସଙ୍ଗରେ ଆଉ କିଏ ଆସିବ । ଗୁରୁ କହିଲା, କେହି ଜାଣନ୍ତିନି । ମନ ହେଲା, ମୁଁ ଲୁଚି ଆସିବି ସେଇଠୁ ସଙ୍ଗରେ ଥିବା ତଉଳିଆକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଇ କହିଲେ, ନେଇଯା ନାହିଁକି ଘରେ ଛୁଡ଼ି ଆସିବୁ । ତଉଳିଆ ନେଇ ବୁଢ଼ୀପାଖରେ ଗୁରୁକୁ କହିଲା, ଏ ତୁମ ନାତି । ମନ୍ଦୀ ମଣିମା ପଠେଇ ଦେଲେ । ବୁଢ଼ୀ ନାତିକ ଦେଖି ସବୁ ହାଲ ଶୁଣିନେଇ- ଖୁଆଇତାରୁ ଗୁରୁ କହିଲା ମୁଁ ଅଲଗାକା ଅଜାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଯିବି । ସେ ଶୋଇବା ଘର ସିନ୍ଦୂରରେ ଯେଉଁ ଲ'ପେଞ୍ଚିଆ ଦାତକଡ଼ାଟି ରଖିଛନ୍ତି, କାଢ଼ି ଦେ । ନେଇ ଟାଙ୍ଗିଯିବାକୁ ପଠେଇଛନ୍ତି । ବୁଢ଼ୀ କହିଲା, କେଜାଣି ମୁଁ ତୁଲିପାଖର ମଣିଷ, କଡ଼ା ପେଞ୍ଚି କ'ଣ ବୁଝିବି ? ବେଶ୍, କହିବାକୁ ଲଜ ନଥିଲା ? ହଉ ନେଇଯା ଗୁରୁ, ସିନ୍ଦୂର ଫିଟେଇ ଚିହ୍ନି ପାରିଲେ ନେଇଯା । ଏହାକହି ରାଗିକ ବୁଢ଼ୀ ଗୁରୁକାଠି ଦେଜାରୁ, ଗୁରୁ ସିନ୍ଦୂର ଖୋଲି ଦେଖିଲା ମନ୍ଦୀକୁ ବେପାର ଲେଟିଥିଆ ଘର ଲଗା ସୁନାହାର ଭରା ହୋଇଛି । ସେଥିରୁ ସତେଇଶି ହଜାର ନକସା ହାର ଯୋଡ଼ାଏ ଆଣିବୁ, ବୁଢ଼ୀକୁ ଗୁରୁ ଦେଇ କହିଲା, ଗୁରୁକୁ ପଠା ମୋତେ ଅନାଠେଇ ଛୁଡ଼ି ଆସିବ । ବୁଢ଼ୀ ଗୁରୁକୁ ପଠାଇବାରୁ ଗୁରୁ ତାକୁ ଅଧବାଟରୁ ଫେରେଇ କହିଲା ମୁଁ ଏଣିକି ଯାଇ ପାରିବି, ତୁ ଲେଉଟି ଯାଆ, ଆଜି ଡରବ । ଗୁରୁର ଫେରିଗଲା । ମାଲୁଣୀ ଘରକୁ ଗଲା ଗୁରୁ ।

ମନ୍ତ୍ରୀ ରାତି ଜାଗି ଚୋର ନ ଆସିବାରୁ ଘେରରୁ ଯାଇ ରଜାଙ୍କୁ କହିଲେ, ଚୋର ମୋ ନାଁ ଶୁଣି ପଳେଇବ । କାଲିଠୁ ଆଉ ତା'ର ପଶି ନାହିଁ । ରଜା ଶୁଣି ଖୁସି ହେଲେ । ଏତିକିବେଳେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଗୁଳର ଯାଇ ଖବର ଦେଲା କାଲି ରାତିରେ ନାତି ବୋଲି ଯେଉଁ ଟୋକାକୁ ପଠାଇଥିଲା, ସେ ଦୁଇଟା ନକସିଦ୍ୱାରା ନେଇ ପଳେଇବ । ଏକଥା ଶୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀ ମୋହ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲେ ।

ତହିଁଆର ଦିନ ଜଣେ ବାବାଜୀ କହିଲେ, ମୁଁ ଚୋର ଧରିଦେବି । ସେକଥା ମାଲୁଣୀ ଗୁଳରକୁ କହିବାରୁ ଗୁରୁତନ୍ତ୍ର ସଜ ହୋଇ ରହିଲା । ରାତି ପ୍ରହରକ ବେଳକୁ ସେ ଆସି ବାବାଜୀଙ୍କ ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ କହିଲା, ମୁଁ ଆସିଲାଣି ଶୀର୍ଷ କରି । ବାବାଜୀ ପଚାରିଲେ ତୁ କ'ଣ ? ଗୁରୁ କହିଲା ମୁଁ ପର ଆପଣଙ୍କର ତେଲା । ଛ' ବର୍ଷ ହେଲା ଶୀର୍ଷକରି ଯାଇଥିଲି, ଚିହ୍ନି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି ? ବାବାଜୀ କହିଲେ, ମୁଁ ଆଜି ଚୋର ଧରିବାକୁ ବାହାରିବି ତୁ କାଲି ଆସିବୁ ଯା । ଗୁରୁ କହିଲା ହଉ, ମୁଁ ତା ହେଲେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଉଛି, ବେଳ ହେଲେ ଆସିବି । ପୁଣି କହି ଚାଲିଗଲା । ବାବାଜୀ ଭାବିହେଲା ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଆସିଥିଲା ନା, ହାଏତର ଚୋର ମୋର କ'ଣ ହେବ । ସ୍ୱର୍ଗ କଥା ଦିପଦ ନ ଶୁଣି ଫେରାଇ ଦେଲା । ଏମିତି ଭାବିହୋଇ ବେଳ ହେବାରୁ ଚୋର ଧରିବାକୁ ଚିମୁଟା ଧରି ବାହାରିଲେ ସେ ।

କିଛିବାଟ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ତାଳଗଛ ମୂଳରେ ଅଳସୁଆ ବଳଦଟିଏ ବାନ୍ଧି ତାକୁ ଶୁଣାଇ 'ତେଲଟି' କହୁଛି, ଉଠାରେ ବଳଦ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବା, ରାତି ଯେ ଶେଷ ହେଉଛି । ବାବାଜୀ ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ସେଇ ଶିଷ୍ୟଟି ଇଏ । ସେଇଠୁ ତାକୁ କାକୁଡ଼ି କରି କହିଲେ । ବାପା ! ମୁଁ ତୋର ଗୁରୁ ବାପ

ତୁଚ ଦେଖି ଆସିବୁ ମୋତେ ଟିକିଏ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ପଠା । ଶିଷ୍ୟ କହିଲୁ—
ଆପଣ ଯାଇ ପାରିବେ ତ ? ବଳଦ ନଦ ଭାଙ୍ଗିଲେ ଆଉ ରହିବ
ନାହିଁ । ଭୟାନକ ପଡ଼ିଗଲେ ଆଉ ଥଣ୍ଡ ନାହିଁ । ବାବାଜୀ କହିଲେ ତୁ
ତା'ହେଲେ ଉପାୟ ବତା । ଗୁରୁ ସେଇଠୁ ବଳଦଲୁଣ୍ଠି ବାଳକୁ
ବାବାଜୀଙ୍କ କଉଁପିନରେ ବାନ୍ଧିଦେଇ ହାତରେ ଖଣ୍ଡେ ବହୁଆଳି
ଡାଳ ଦେଇ କହିଲୁ—ଏଇଟା ଦେବତାଙ୍କ ଗୋରୁ । ଯଦି ବେଳଗୁଡ଼ି
ନିଜଠେ ଆପଣ ଏଇ ଡାଳରେ ଦଶପାହାର ଦେଲେ ଉଠିବ ।
ତା'ପରେ ତାକୁ ଖୁଣ୍ଟିରୁ ଫିଟେଇ ଦେଲେ ସେ ଉଡ଼େଇ ସ୍ୱର୍ଗକୁ
ନେଇଯିବ । କାଲି ଏଇବେଳକୁ ଆସି ଆପଣ ଏଇଠି ମୋତେ
ଭେଟିବେ । କିନ୍ତୁ ବାବାଜୀ ହଠାତ୍ କହିବାରୁ ଗୁରୁ ତାଙ୍କ ଚମୁଟା ନେଇ
ଦଉଡ଼ିଟା ଫିଟାଇ ଦେଲୁ । ଟିକିଏ ପରେ କହିଲା, ବଡ଼ଆଖର
ହଜିଛି, ଏଥର ଯାନ୍ତୁ । ଏହାକହି ସେ ବାବାଜୀଙ୍କ ଚମୁଟାଟି ନେଇ
ପଳେଇଗଲା ।

ବାବାଜୀ ବହୁଆଳି ଡାଳରେ ଯେମିତି ବଳଦକୁ କଷିଦେଲେ
ତା ଦେହ ବିଛେଇ ଦେଲା । ତମଡ଼ା ପିଣିପିଣି ଡାକିବାରୁ ଆଉ
ଅଳସୁଆକୁ ସମ୍ଭାଳେ କିଏ ? ସେ ହରିଣୀପରି ମାଇଲା ଚାଲି ।
ଲାଞ୍ଜରେ କୌପିନ୍ ବନ୍ଧା ବାବାଜୀଙ୍କ ଝାଡ଼ାପିସାବ ବିଟା ଯାକ
ଛୁଟିଛି । ମୁଣ୍ଡଗଣ୍ଡି ପିଟିହୋଇ ହାଡ଼ଗୋଡ଼ ଚୁନୁଚୁନୁ । ଚଉକିଆ
ଦେଖି ଖବର ଦେବାରୁ ଗାଁଲୋକ ଆସି ଅଳସୁଆକୁ ଥମାଇଁ
ଦେଖିଲେ । ବାବାଜୀର ହାଡ଼ଗୋଡ଼ ଲୋରୁକୋରୁ । ଚଉକିଆ
ରାଜାକୁ ବାବାଜୀ ମରଣ ଖବରଟା ଜଣେଇ ଦେଲା ।

ବାବାଜୀ ମରିବା କଥା ଶୁଣି ରାଜା ବଡ଼ ଦୁଃଖିକଲେ । ରାଣୀ
କହିଲେ, ବାବାଜୀ ମରଣ ଦୋଷ ଲାଗିଲା । ଅନ୍ୟଲୋକ କହିଲେ
ଲୋଭେ ଗମନ, ପାପେ ମୃତ୍ୟୁ । ବାବାଜୀ ହୋଇ ସେଟାର ଟଙ୍କାପାଇଁ

ଲୋଭ ହେଲା କାହିଁକି ? ବଜ୍ରା କହିଲେ, ଛୁଡ଼ ଆଜି ନିଜେ ମୁଁ
 ଶ୍ଵେତ ଧରିବାକୁ ଯିବି । କୋଉଠୁ ଗୋଟାଏ ଦଣ୍ଡା ବାଳୁଙ୍ଗା ଆସିବ
 ତାକୁ ଧରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଅମଳାଗୁଡ଼ାକ ସବୁ ଘୋଷଖୋର ।
 ଏହାକହି ରଜା ହୁକୁମ ଦେଲେ, ରାଜିନ ଉଭୟ ଦକ୍ଷିଣ ପଶ୍ଚିମ
 ଡିନିଞ୍ଚରୁ ପୋଲିସ ସହରକୁ ଘେରି ରହିବେ । ମୁଁ ପୁଣି ତରଫରୁ
 ଶ୍ଵେତଧରିବି । ଯେତେବେଳେ ହୁଉଥିଲା ବଜେଇବ ସବୁଆଡ଼ୁ ଆସି
 ପୋଲିସ ଏକାଠି ହେବେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ଏହିପରି ହୁକୁମ ଦିଅ । ମନ୍ତ୍ରୀ
 ସେହି ପ୍ରକାର କଲେ ।

ଖବର ଆଣି ମାଲୁଣୀ ଦେବାରୁ ଶୁଭଚନ୍ଦ୍ର ସଞ୍ଜବେଳୁ ଗୋଟାଏ
 ଲୁଗା ବୋକଗୁଧରି ବାହାରିଗଲା । ରଜା ଏପାଖ ସେପାଖ ବୁଲୁବୁଲି
 କରି ରାତି ଦ୍ଵିତୀୟ ପ୍ରହର ବେଳକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ, ଗୋଟିଏ
 ପୋଖରୀ ଘାଟରେ ଜଣେ ରଜକ ଲୁଗା କାଟୁଛି ।

ଏତେ ରାତିରେ ଲୁଗା କାଟିବାର କାରଣ କ’ଣ ବୋଲି ରଜା
 ପଚାରିବାରୁ ରଜକ କହିଲା—ଜଣେ ଲୋକ ମୋତେ ଅନେକ ବେଣି
 କରୁ ମଜୁରି ଦିଏ ! ବେଣି ରାତି ହେଲେ ତା ଲୁଗା କାଟିଦେବାକୁ
 କହେ ଓ ଆସି ମୋ ପାଖରୁ ନେଇଯାଏ । ଦିନରେ ତା ଲୁଗାକାଟି
 ଶୁଖାଇବାକୁ ମନା କରିଛି ସେ । ରଜା ବିସ୍ମୟ ହୋଇ ପଚାରିଲେ
 ଲୋକଟା କେଉଁଠି ରହେ ଜାଣ ? ରଜକ କହିଲା, ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା !
 ମୁଁ ଘାଟର ଲୋକ, ବାଟୋଇ ଖବର ନେବି କାହିଁକି ? ଯଦି
 ଆପଣଙ୍କର ଦରକାର କହନ୍ତୁ, ଆଜି ଆସିଲେ ବୁଝି ଥିବି । ରଜା
 ପଚାରିଲେ ଆଜି କ’ଣ ସେ ଆସିବ ? “କି କଥା କହୁଛନ୍ତି,
 ଲୁଗା ନିବାକୁ ଆସିବ ନାହିଁ ?

ରଜକ କଥା ଶୁଣି ରଜା ଶ୍ରାବିଲେ ସେଇ ଲୋକଟା ନିଶ୍ଚୟ
 ଶ୍ଵେତ । ନିହେଲେ ଦିନରେ ତା ଲୁଗା କାଟିବାକୁ ମନାକରି

ରାତିରେ କହୁନା କାହିଁକି ? କାଳେ କେହି ଲୁଗା ଦେଖି ଚାହିଁବେ ସେଥିପାଇଁ ଏତେ ଫନ୍ଦ । ଶ୍ଵେତ ବୁଦ୍ଧି ତ ! ଏହା ଶ୍ରବ ରଜନକୁ କହିଲେ ଆଜି ସେ ଆସିଲ ମୋତେ ଦେଖାଇ ଦବୁ । ମୁଁ ତୋତେ ବକ୍ସିସ ଦେବ । ରଜନ ମୁଣ୍ଡ ଢଳେଇ କହିଲା—ନାହିଁ, ଆପଣ ମୋତେ କେତେ ବକ୍ସିସ ଦେବେ ? ସେ'ତ ଲୁଗା ଖଣ୍ଡକୁ ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା ଦିଏ । ରଜା ଟିକିଏ ଶ୍ରବ କହିଲେ ଏବେ ସେଇଟା ଶ୍ଵେତ ଶୁଣୁନୁ ଦେଶରେ କେମିତି ଚଢ଼ଳ ପଡ଼ିବ । ରଜନ ସେଇଠୁ ଅକା-ବକାପରି ଘୋଇ କହିଲା ସତେ ? ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ତ ଜାଣିଥିଲେ କେବେଠୁ ଖବର ଦିଅନ୍ତି । ରଜା କହିଲେ ଆଜି ତାକୁ ତୁ ଧର । ରଜନ କହିଲା ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା ମୋ ଭଳି ତନ୍ତ୍ରୀକୁ ସେ ଫୋପାଡ଼ ଦେବ । ରଜା କହିଲେ ତା ହେଲେ ଉପାୟ ? ରଜନ ଟିକିଏ ଶ୍ରବ କହିଲା ଉପାୟ ଅଛି, ଆପଣ ଯଦି ପୋଷାକ ସ୍ଥଳ ମୋପରି ଏଠାରେ ଲୁଗା କାତନ୍ତି ସେ ଆବାଜ ପାଇ ପାଖକୁ ଆସିବ, ତା'ହେଲେ ତା'କୁ ଧରିବେ । 'ଜଣକରୁ ଦି'ଜଣ ଦେଖିଲେ ଜମା ଆସିବ ନାହିଁ । ସେଇଠୁ ରଜା କହିଲେ ଭଲ କଥା କହୁଛୁ । ଏହା କହି ସେ ନିଜ ପୋଷାକ କାଢ଼ି ଧୋବାକୁ ଦେଇ କହିଲେ, ତୁ ଯା ଶୀଘ୍ର ସ୍ବାକୁ ନେଇଯା କାଲିସକାଳେ ରଜବାଟୀରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବୁ । ରଜନ ଯେ ଆଜ୍ଞାକହି ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲା । ରଜା ଲୁଗା କାଟିଲେ ।

ନକଲ ରଜନ ଚାନ୍ଦିନୀ ସେଠୁ କିଛି ଦୂର ଯାଇ ରଜା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି, ପଟେଟରୁ ହୁଇସିଲ କାଢ଼ି ଯେମିତି ବଜାଇବ ତନ ଦଗରୁ ପୋଲିସ ଦେଇ ଆସିଲେ ଓ ତାକୁ ରଜା ଶ୍ରବ ପଲ୍ଲୀମ କଲେ । ଚାନ୍ଦିନୀ ସେଇଠୁ ହୁଇସିଲ ଦେଲା, ସେଇ ଯେ ଗୋଟିଏ ଦାଟରେ ଲୁଗା ନାଚୁଛି ସେଇ ଶ୍ଵେତ, ଧରିଆଣ ତାକୁ । ପୋଲିସକୁ ନେ ରାଣୀ କହିଲେ ବାନ୍ଧି ପକାନ୍ତି । ନକଲ

ରଜାକୁ ଚିହ୍ନି ନପାରି ଯାଇ ରଜକ ବେଶୀ ରଜାକୁ ଧରି ଛେଚି-
ଦେଲେ । ରଜା ସେତେ ମୁଁ ରଜା କହିଲେ ବି ଶୁଣୁଚି କିଏ ।
କହିଲା ଦ୍ଵାରମଧ୍ୟାଦିକୁ ବସା ଦି' ଗୋଇଁଠା । କିଏ କହିଲା ଆବେ
ରୁହୁଁଛୁ କ'ଣ ? ଧକ୍କା ଲାଗେଇ ଠେଲି ଆଣ । ମାରିବାକୁ
କହିଲେ କେହି ମୁଲ୍ ମାଗେନି । ବସେଇଲେ ମାଡ଼ । ଇରେ ବାବା ।
ସେ ସେଉଁ ପୋଲିସଙ୍କ ମାଲିସ, ରଜା ପିଠିତ ପାଲିସ ହେଇ
ଯାଉଥାଏ । ରାତିରେ ନେଇ କିଏଠାରେ ପୁରେଇ ରଖିଦେଲେ ।
ରୁରୁଚନ୍ତ୍ର ତ ବାପ ମୁହଁ ନେଇଛି ପୁଣି ବାପ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି-
ଥିବାରୁ ପହଞ୍ଚିବାଲା ଛୁଡ଼ିଦେଲା । ଇଏ ରଜପୁଷ୍ପକ ଯାଇ
ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଶୋଇ ରହିଲା ।

ସକାଳ ହେବାରୁ ଲୋକେ କିଏଠା ଘରେ ଚୋର ଦେଖିବାକୁ
ଗଲେ । କିଏ କହିଲା ତାକୁ ଦେଖିଲେ ଆଗେ ମୁଣିଏ ଦେବି ।
ଏମିତି କହି ଯାଇ ଗାରଦରେ ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ଅଧଳି ରଜା
ପିଠି ମୁଣ୍ଡ ପୁଲେଇ ବସିଛନ୍ତି । ତାକୁ ଏମିତି ଜିଲ୍ଲା କିଏ କେହି
ପଲ୍ଲରିଲା ବେଳକୁ ଅନ୍ୟ କିଏ ମୁହଁ ବଙ୍କେଇ ମୁରକି ମୁରକି
ହସୁଥାଏ । ମନ୍ତ୍ରୀ ରଜାକୁ ଚିହ୍ନି ଗାରଦରୁ ଦେଇଆସି ଦେଖିଲା
ବେଳକୁ ନକଲି ରଜା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଶୋଇ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରୁଛି ।
ସେତେବେଳକୁ ରଜାକର ତ ଦିହ ମୁଣ୍ଡ ବିଛୁଛି । ଲୋକ ଲାଗେଇ
ରୁରୁଚନ୍ତ୍ରକୁ ଉଠାଇଲେ । ଜଣେ ପୋଲିସ ତା ମୁଣ୍ଡକୁ ଝୁଙ୍କାଇ
ଦେଇ ପଚାରିଲା, ଆବେ ତୋର ଘର କୋଉଠି ? ରୁରୁ ଆଖିମଲ
କହିଲା ବିଦେହରେ । ଆବେ ତୋ ବାପ ନାଁ କ'ଣ ? ଜୟଚନ୍ଦ୍ର
ଉତ୍ତର ଦେଲା । ମନ୍ତ୍ରୀ ତା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରଜାଙ୍କ ମୁହଁ ସଙ୍ଗରେ
ମିଳାଉଥାନ୍ତି ।

ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ତା କଥା ଶୁଣି ପଚାରିଲେ, ତା'ର ମାନେ ?
 ବୃନ୍ଦାବନ ସେଇଠୁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଯେତେକ ଦୃଷ୍ଟିଲା ଯବୁ କହିଲା ।
 ରଜାଙ୍କ ମନରେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଆସିଲା । ତା ପରେ ପଚାରିଲା
 ତୁ ଯେ ମୋ ପୁଅ ତା'ର ପ୍ରମାଣ ? ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜୟଚନ୍ଦ୍ର
 ଦେଇଥିବା ସଙ୍ଗେତ ନାମାଙ୍କିତ ମୁଦ୍ରାଟି ତାଙ୍କୁ ଦେଇ ଲମ୍ବ ହୋଇ
 ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ଶୋଇଗଲା ।

ରଜା ଶୁଣି ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ଉଠାଇ ତା ଗାଲରେ ବୋକ
 ଦେଲେ ଓ ପିଠି ଦୁଃଖ ଭୁଲିଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଗର୍ବିତ ପାଖକୁ ନେଇ
 ଗଲେ । ତହିଁଆର ଦିନ ରାଜକାୟ ବସରେ ବଦରକ ଯାଇ ଘେନି
 ଆଣିଲେ ଗୁପ୍ତା ଦେବାକୁ । କିଛିଦିନ ପରେ ଜୟଚନ୍ଦ୍ର ବୃନ୍ଦାବନକୁ
 ସିଂହାସନ ଦେଇ ଇନ୍ଦ୍ରଧାମ ଗୁଡ଼ିଗଲେ । ସେଲେ, ସେ ଶେଷ ଧରି
 ଯେଉଁ ହରିକାଠରେ ପକାଇ ମାରିବାକୁ ତଥାପି କରିଥିଲେ,
 ସେହି ହରିକାଠଟିକୁ ଦଟଣାର ସୁଦୃଢ଼ ପାଇଁ ସିଂହାସନରେ
 ରଖାଯାଇଛି । ଏବେ ବୃଷ୍ଟିଲୁଟି ଅବୋଲକରା । ଏହାକହି
 ଗୋସେଇଁ ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ । ଏ ଗଳ୍ପଟି ମୁଁ ବୋଉଠାରୁ
 ଶୁଣିଥିଲି ।

— * —

ଲଙ୍କାପୋଡ଼ା ଧୂଆଁ କଥା

ତହିଁ ଆରଦିନ ଗୋସାଇଁ ଅବୋଲକରା ଦିହେଁ ଅନେକ ବାଟ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ବଗିଚାରେ ପ୍ରୋଖଣ୍ଡଟିଏ ଦେଖି ଗୋସାଇଁ କହିଲେ, ଅବୋଲକରା । ଆଜି ଏଇ ଧର୍ମଶାଳାରେ ରାଜା ରହିଯିବା, ତୁ ଟଙ୍କାଟିଏ ନେଇ ଯା ପାଖ ବଜାରରୁ ବେସର ସଉଦା ଆଣିବୁ । ଅବୋଲକରା ଗଣୁ ଲୁଟି ତାହା ଟଙ୍କା ନେଇ ମଉଦା କରିବାକୁ ଗଲା ।

ଗୋସାଇଁ ଗୋଡ଼ହାତ ଧୋଇ ବେଷେଇ ପାଇଁ ଡିପ୍ପାର । କେତେବେଳେ ଅବୋଲକରା ସଉଦା ଆଣି ପ୍ରୋପାଡ଼ ଦେଲା । ଦୁଃଖରେ ମୁହଁ ଟା ତାର ଭରକ୍ରୁଆ ଦିଶୁଛି । ଗୋସାଇଁ ତା ବାଗବନ ଦେଖି ପଚାରିଲେ କରେ ? ପୁଣି କ’ଣ ଦେଲେ । ଦେଲା ଝେଜା ଗୁଡ଼—କହି ଅବୋଲକରା ମୁହଁ ଘୁରାଇଲେ । ଗୋସାଇଁ ମୁହଁ ଡିସି ପୁଣି ପଚାରିବାରୁ କହିଲେ ବଜାରକୁ ସଉଦା ପାଇଁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ଗୋଟିଏ ଘର ଦରଜାବର ଅଛି । ସେ ଘରକୁ ଗୋଟାଏ ନଳ ଲାଗିଛି । ନଳ ମୁହଁରେ ଯୋଡ଼ିଏ ଲୋକ ଗୁଡ଼ାଏ ମରତ ଯୋଡ଼ି ଧୂଆଁ ଦଉଡ଼ନ୍ତି, ପରୁରଲରୁ ବେହେପୋ ଖିଜାରି କହିଲେ ଜାଣୁନାହିଁ । ଗୋସାଇଁ କହିଲେ, ଏଇକଥା ? ଅଜ୍ଞା ମୁଁ କହୁଛି ଶୁଣ । ‘ମେଲା କମ୍ବଳ ରାଅଖଛତା, ଅବୋଲକରା ଶୁଣ ସେ କଥା ।’ ଅବୋଲକରା ଭଲ ପିଲଟିପର ବସିଲା । ଗୋସାଇଁ କହିଲେ ଏ ରାଜ୍ୟଟିର ନାଁ

ମିତ୍ରପୁର । ହେଲେ ସୌରସ୍ତ୍ରଦେଶ ରାଜାଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ଛତେ
ବର୍ଷ, ସେଇବେଳେ ରାଣୀ ମରିଗଲେ । ରାଜପୁତ୍ରଙ୍କୁ ସେତେବେଳେ
ଅଠରବର୍ଷ । ରାଣୀ ମରିଯିବାରୁ ରାଜା ଆଉ ଗୋଟିଏ ବାହାଢ଼େବାକୁ
ଠିକ୍‌କଲେ । ଯୁବରାଜଙ୍କ ନାଁ ଶରପ୍ରତାପ, ସେ କହିଲେ ‘ବୟୋଗତ
କଂବନିତା ବିଳାସ’ ଶୁଣକ୍ୟବୁଢ଼ା କହିଯାଇଛି । ଆପଣ ରଜାହେଲେ
ବୋଲି ବୁଢ଼ା କଥାକୁ ମାନିବେନାହିଁ ? ବୟସ ବଳଗଲାଣି, ବନିତା
ବିଳାସ କରିବେ କେମିତି ? ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅ ରାଜାଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲେ ସେଇ
ଶୁଣକ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ‘ବୃଦ୍ଧସ୍ୟ ତରୁଣୀ ବିଷ’ ବୋଲି କଞ୍ଚୁଳା କହିଲେ
‘ଏକୁଟିଆ ଘର ଶ୍ଵେରକୁ’ ବୁଢ଼ାକାଳ ବାହା ପରକୁ’ ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ
ସବୁକି ବୁଝିଲୁ ହେଲେ ‘ବୁଢ଼ାକାଳକୁ ସେ ଶ୍ରୀୟାଲେଡ଼ା’ ଏ କଥା
ପୁଣି ଅନୁରବିଏ କହିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ କଥାକୁ କାଟିଦେଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ ।
ରାଜା ପୁଣି ଗୋଟିଏ ବାହାଢ଼େଇ ଆଣିଲେ ।

ହେଲେ ଯୁବରାଜ ଆଉ ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅଙ୍କ କଥା କଟିଯିବାରୁ ସେ
ଦହଁକର ବିରୁର ହେଲା । ଦହଁ ବିରୁର କଲେ ଚାଲି ଘରଛାଡ଼ି
ପଳେଇବା । ଦେଖିବା ବୁଢ଼ାଏ ଭାଳିଦେବେ କେମିତି । ଏହା ପାଞ୍ଚ
ଦହଁ ପଳେଇଲେ । ଏଣେ ବୁଢ଼ାରାଜା ସିନା ଭାବିଥିଲେ କଥାଟା
ବେଶିଦୂର ଗଡ଼ିବ ନାହିଁ । ପୁଅ ଚାଲିଯିବାରୁ ଭାବିଲେ—‘ଆଉ
ବୟସ ମୋର କାହିଁ, ପାରବ ପୁଅ ଉପୁଜାଇ । ସେଥିପାଇଁ ରାଜା
ମନ୍ତ୍ରୀ ଦହଁ ପୁଅ ଦହିକୁ ଖୋଜାଇଲେ । ହେଲେ କିଛି ସନ୍ତାନ
ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ଶରପ୍ରତାପ ଓ ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅ ଶଙ୍କର ଦହଁ ବହୁଜାଗା ବୁଲି ବୁଲି
ଶେଷରେ ଯାଇ ଧଳଭୂମିରାଜ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାକାର
ରାଜାଙ୍କର ପୁଅ ନାହିଁ, କେବଳ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଲତା ନାମରେ ଝିଅଟିଏ ଅଛି ।

ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଉଦ୍‌ଗୀ ପରି ସୁନ୍ଦର । ବୟସ ଷୋହଳ
ପାଶେଇଲଣି । ତା ରୂପଲକ୍ଷିବର ନୁହେଁନବୋଲ ଅବବାହିତା ଅଛି ।
ରାଜାଙ୍କର ବଡ଼ ରାଜ୍ୟ, ବର୍ଷକୁ ପରୁଷଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆୟ । ଅପୂର୍ବିକ
ଧୂବାରୁ ଅତିଥି ଦେବତାଙ୍କୁ ରଜା ଭକ୍ତି କରନ୍ତି । ବାରପ୍ରତାପ ଶଙ୍କର
ପଦସ୍ଥିତବାରୁ ରଜା ଶବର ପାଇ ତାଙ୍କୁ ଅତିଥିଶାଳରେ ରଖିବାକୁ
ହୁକୁମ ଦେଲେ ।

ସେଦିନ ବାରପ୍ରତାପ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଛୁତରେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଦେଖିଲା
ପାଖ ଛୁତରେ ଗୋଟିଏ ଷୋଡ଼ଶୀ ସୁନ୍ଦର ବୁଲୁଛି । ତା ରୂପଲକ୍ଷ୍ୟ
ଦେଖି ବାରପ୍ରତାପ ମୋହିତ ହୋଇଗଲା । ଭାବଲା—ଅମରବଂଶରୁ
କେହି ପଡ଼ିଛି କି ଚାରୁଦ୍ରାପୀ ! କି ଅବା ଅଳକା ପୁରୀ ତେଜ ଆସିଛି
କଲ୍ୟାଣ । ଏମିତି ଭାବ ଏକଲପ୍ତରେ କନ୍ୟା ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ
ରହିଲା । ସୁନ୍ଦର ସେ ଅଳ୍ପ ବା କୋଉ ପୁରୁଷ ନ ଚାହାନ୍ତି । ହେଲେ;
ଇଏ ଏକତାରେ ଭେଳିନାପରି ଅନାଇଲା । ସେ ପାଖର କନ୍ୟା ମଧ୍ୟ
ଚାହିଁ ଦେଖିଲା ଏକର ସୁନ୍ଦର ଯୁବକଟିଏ ଆସିଲା କାହିଁ ? ସୁନ୍ଦର
ଯୁବକ ଦେଖିତ ତୋର ଚାହାଣୀରେ ଆଗେ ଦେଖନ୍ତୁ ଯୁବକମାନେ ।
ସେମିତି ଏ କନ୍ୟା ବାରପ୍ରତାପକୁ ଦେଖି ମୋହିତ ହୋଇଗଲା ।
ଭାବଲା, ଏଇ ଯୁବକ ଯିଏ ହେଉ, ଯୋଉ ଜାତିର ହେଉ ବରଂ ମୁଁ
ସ୍ବାକୁର ବାହାହେବ । ଏମିତି ପଣ ମନରେ କରି ଲେଉଟି ଗଲା
ଘରକୁ ।

ପ୍ରେମ ତ ଜାତି ଅଜାତି ବାରେନା, ସେମିତି ଯେ ବାଞ୍ଛେ ସେ
ପ୍ରେମର ପ୍ରେମିକା ହୋଇ ପାରେନା । ବାରପ୍ରତାପର କନ୍ୟା ଆଖିରେ
ଆଖି ମିଶି ଯିବାରୁ ତା ମନରେ କଙ୍କଡ଼ାବନ୍ଧୁ ମାରୁଛି । ସେ କାହାକୁ
କିଛି ନକହି ତଳକୁ ଆସି ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଦେଖିଲା ଗୋଟିଏ ମାଲୁଣୀ
ଫୁଲଡ଼ାଲ ଧରି ଡାକୁଛି—

ଆସ କେ ରସିକବର	କଣିବ ମୋ ଫୁଲ ହାର
ଆଣିତ ତଟକା ଫୁଲ	ସୁଲଭ ମୁଖ ତାହାର
ମାଧବୀ ଯୁଦ୍ଧ ମାଳତୀ	କାମିନୀ ମଲ୍ଲୀ ସେବଣୀ
ଟଗର ଗୋଲପ ବେଲ	ଡାଳିଆ ନିଶି ବାହାର

ଫୁଲର ମରମ ରସିକ ଜାଣେ । ମାଲୁଣୀକ ଡାକ ଗୋଟିଏ ଗୋଲପ ମାଳ ନେଇ ଯୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ଦେବାରୁ ମାଲୁଣୀ ଖୁସିହୋଇ କହିଲା, କାଲିକ ଆଣିବ । ଶରପ୍ରତାପ ତାର ଖୁସିମୁହଁ ଦେଖି କହିଲା ନିଶ୍ଚୟ ଆଣିବୁ । ହଁ, ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଥା ପଚାରିବି କହି ପାରିବୁ ? ମାଲୁଣୀ କହିଲା, ପଚାରୁନାହିଁ । ଆଜ୍ଞା ଆଜି ସଞ୍ଜବେଳେ ଏଇ ଛତାରେ ଯୋଡ଼ି ସୁନ୍ଦରୀ କନ୍ୟାଟି ବୁଲୁଥିଲା ସେ କିଏ କହିପାରିବୁ ? “ସିଏ ପରା ଆମ ରଜଜେମା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା । ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳେ ସଞ୍ଜରେ ମୁଁ ଫୁଲ ଦେବାକୁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଏଁଟି ମାଲୁଣୀ କହି ଟିକିଏ ହସିଦେଲା ।

ମାଲୁଣୀ କଥା ଶୁଣି ଶରପ୍ରତାପ ଖୁସି ହୋଇ କହିଲା, ମାଉସୀ ! ମୁଁ ତୋଳେ ଟଙ୍କା ଦେଉଛି ନେ । କାହାକୁ କିଛି କହିବୁ ନାହିଁ । କାଲି ସକାଳେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଫୁଲମାଳ ଗୁଡ଼ି ଦେବି, ସେଇଟିକୁ ନେଇ ଜେମାଙ୍କୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତାକୁ ଦେବୁ । ସେ ଦେଖି କ’ଣ କହିବେ ଶୁଣି ଆସି ମୋତେ କହିଯିବୁ । ମୁଁ ଏଇ ଡାକବଙ୍ଗଳାରେ ରହୁଛି । ଟଙ୍କା ପାଇବାକୁ ମାଲୁଣୀ ରଜିହୋଇଗଲା । ଶରପ୍ରତାପ ତା’ ପାଖରୁ ବାହୁ ବାହୁ ତଗୁଡ଼ାଏ ଫୁଲ ଆଣି ନେଇଗଲା । ଭିତରକୁ । ଅନେକ ଦୂର ଟିଏ ଫୁଲହାର ଏପରି ଭାବରେ ଫୁଲକୁ ପତ୍ରକୁ ପତ୍ର ସଜାଇ ରୁଟିଲା ଯେ ତା’ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଫୁଲ ଶେଷ ଅକ୍ଷରଟିକୁ ନେଲେ ହେବ ‘ଶରପ୍ରତାପର ତବ ଆଶା’ ।

“କରାସିଂହାର ଗୋଲପ   ଟଗର ଦେଖିବା ଗୋଲପ
ମନ୍ଦାର କେରତ କଦମ୍ବ   ଡାଲିଆ ସୁଦାସୀ ଭବବ
ପ୍ରତି ଫୁଲର ଶେଷାକ୍ଷର   ବରୁଣ ବୁଝି ରମାବର !”

ସତ ପାହିବାରୁ ସେ ହାଟି ମାଲୁଣୀ ହାତରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା
ପାଖକୁ ପଠାଇଦେଲା ।

ଏକ ବସୁଧା ଝୁଣି ଅଙ୍କର ମକମକଆ ମନ । ଖାଲ ଦେଖିବ
ଶିଖିବ ଏହିପ୍ରକାରର ହେଉଥାଏ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ଯେମିତି ନୂଆ ଧରଣର
ଫୁଲହାରଟିକୁ ଦେଖିଲା ସେଇଠୁ ତାକୁ ଓଲଟପାଲଟ କରି ଦେଖିଲା
ବେଳକୁ ଶେଷଆଡ଼କୁ ଫୁଲ ପାଖୁଡ଼ାରେ କୁଟିକମି ହୋଇ ଲେଖା
ହୋଇଛି—“ପ୍ରତି ଫୁଲର ଶେଷାକ୍ଷର ବରୁଣ ବୁଝି ରମାବର ।”

ଏହା ପଢ଼ି ଫୁଲନାରୁ ‘ଗରପ୍ରତାପର ତବ ଆଶା’ ବୁଝି
ପାରିଲା । ଆଲୋ ମାଲୁଣୀ ! ଏହି ହାଟି କିଏ ଗୁଚ୍ଛିଛି ?

ମାଲୁଣୀ ମୁହଁ ଶୁଖିଗଲା ଏକ ପ୍ରକାର । ଗୋଟିଏ ବେବାଗିଆ
ମାଲଦେଇ ସେ’ତ ଭୁଲକଲଣି, ଟୋକା ଖେତଡ଼ାତ ଯାହାହେଉଛନ୍ତି
ତାକୁ ମାଲୁମ । ସେ ଟୋକା ଧଣ୍ଡ ମନ୍ଦ ନଜାଣି ଗୋଖର ବଳରେ
ହାତ ପରେଇବା ପରି ରଜା ଝିଅକୁ ଲେଖି ଦେଇଛି କି କ’ଣ ?
ଅବକା ମୁଣ୍ଡ ରହିଲେ ରସା । ଏମିତି ଘର ସେ ଟେକାକୁ ଜାଲ
ଟୋକା କରି କହିଲା, ମା ! ଝିଆଁ ଗୁଚ୍ଛି ଦେଇଛି । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା
ମୃତୁକ ହସି କହିଲା, ମାଲ ଦେଖି ଖୁସି ହେଲା । ତା’ ପାଇଁ
ମିଠେଇ ନେଇଯା । ତାକୁ ମୋ ପାଖକୁ ସଞ୍ଜବେଳକୁ ନେଇ
ଆସିବୁ । ମାଲୁଣୀ ଦେଖିଲା ଡକୁ ୯ କଲା ବେଳକୁ ଓଲଟା

* ସିଂହାର—ଶିଉଳ, ଗୋଲପ—କୁଟିଳନା ବା ଟେବୁଲ
ଗୋଲପ, କେରତ—କାଠତମ୍ବା, ସୁଦାସୀ—ଦୋପାଟି ।

ହେଲଣି ଯେତେବେଳେ କହିଲୁ ଗରିବ ଘର, ଲୁଗା ଗହଣା କ'ଣ ଅଛି ଯେ ରଜାଘରକୁ ବୁଲି ଆସିବ ? ଜେମା ଶୁଣି ଭଲ ଲୁଗାଗହଣା ଆଣି ଦେଇ କହିଲୁ—ନେଇ ଯା, ତାକୁ ପିନ୍ଧେଇ ସଞ୍ଜକୁ ନେଇ ଆସିବୁ । ଗହଣା ଶାଢ଼ୀ ଧରି ଲେଉଟିଲୁ ମାଲୁଣୀ ।

ଏଣେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତାର ଶୁଭଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିବାବେଳୁ ତ ବାରପ୍ରତାପ ଅଧୀର ହେଉଛି । ଚାରିଆଡ଼ି ମିଳନ ବେଳୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତାର ବର୍ଣ୍ଣ ପାଣ୍ଡୁର । ମାଲୁଣୀ ଯେମିତି ଲୁଗା ଗହଣା ଦେଇ ବାରପ୍ରତାପକୁ ସବୁ କହିଲୁ, ସେଇଠୁ ସେ ଆଉ ତାକୁ ଦଶଟଙ୍କା ଦେଇ ନିଶକାଟି ପକେଇଲୁ ।

‘ମନ୍ତ୍ର ଲେଉଟୁଥିଲା ଯାହା ବନ୍ଦେ ବତାଉଲା ତାହା’ ବୋଲି କଥାରେ ଅଛି । ବାରପ୍ରତାପ ଖୁସି ହୋଇ ଯାତର ପିଲଙ୍କ ପରି ଅଣ୍ଟି ଗ ମାଇକିନା ସାଜଗଲା । ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର ହେଲା କିନ୍ତୁ,

“ଶିଶୁ ଭଡ଼ି ପର କେଶ ମୋଡ଼ିଦେଲା ଖୋଷା,
ଶାଢ଼ୀଟି ଜଡ଼ାଇ ଦେହେ ସାଜିହେଲା ଯୋଷା ।
ବଳରେ ସିନ୍ଦୂର ଦେଲା ଆଖିରେ ସୁରୁମା,
ଗଳାରେ ସରଗ ବୋଲି ହେଲା ମନୋରମା ।
ଲୋରେ ତୋସାର ହାର କାନେ କର୍ଣ୍ଣତାଟ,
ଭୂଜନରେ ବାଜୁବଳା ମୁଦ କଟିତଟ ।
ମେଟଲାରେ ସାଜି ପାଦେ ନୁପୁର ଦେଇଲୁ,
ବାମ ପାଦେ ଚଳି ଚୋର ଚାହାଣୀ ହାଣିଲୁ ।
କଠିନା ଯୁଗେ ପରି ଯୁବାଧର ବେଶ,
ମାଲୁଣୀ ସହିତ ଜେମା ପୁରେ ପରବେଶ ।”

ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଲତା ବାଟଚାହିଁ ବସିଥିଲା । ମାଲୁଣୀ ସଙ୍ଗରେ ଯାକୁ ଦେଖି କହିଲା, ମାଲୁଣୀ ! ତାଙ୍କର ହାତରେ ମୋ ଫୁଲଦେଇ ତୁ ଉଆସରୁ ବୁଲି ଆସିବୁ ଯା । ମାଲୁଣୀ କହିଲା ହଉଲେ ମା । ତୁମର ସମବୟସୀ ଝୁଅ ପାଇଲେଣି ସେତେବେଳେ ଯୋଡ଼ି ଦୋର ବସ । ମୁଁ ପଛେ ଟିକିଏ ଡେରିକରି ଆସିବି । ଯା କହି ମାଲୁଣୀ ଚାଲିଗଲା । ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଲତା ଶାରପ୍ରତାପର ହାତଧରି ଫେରିଗଲା ଭିତରକୁ ।

ସେଠାକୁ ନେଇ ଯୁବକର ଯୁବତୀ ପୋଷାକ ଖୋଲି ଦେଇ ସବୁ କଥା ପଚାର ପଚାରି ଚାଲିଲେ । ତାପରେ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଲତା ଯେଉଁ ଫୁଲ ମାଳତୀ ଗୁନ୍ଥିଥିଲା ସେ'ଟାକୁ ଶାରପ୍ରତାପର ଗଳାରେ ପିନ୍ଧେଇ ଦେବାରୁ ଏଇ ତାକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲା । ଜନ୍ମା କହିଲା ନାହିଁ, ରୁହ । କାଲି ମୁଁ ବାହାଘର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଛି । ସେଇ ସଭାରେ ପାଞ୍ଚ ପଚାଶକ ଆଗରେ ମୁଁ ତୁମକୁ ବରନେବି । ଯାକଯକମରେ ବାହାଘର ହେବ । ତାପରେ ଯାଇ ଦେହ ମିଳନ । ଭୋଗ ପୀରତି ଗୋଟାଏ କ'ଣ ?

ଶାରପ୍ରତାପ ଭାବିଲା ଝିଅଗୁଡ଼ାକତ ଚତୁର୍ଥ ସତେ ! ତାଙ୍କୁ ତଳିପା ଲୁଗା ଦୋଡ଼େଇ ବୁଦ୍ଧି ରଖନ୍ତୁ । ସତ କହିବି । ପରୁରିଲା କାଲି ହବତ । ଜନ୍ମାକହିଲା ହଁ ଗୋ ହଁ । ହଁଟାହିନ ସବୁର କର । ସେଇଠୁ ଦିହେଁ ଗଢ଼ଗୁଜବ କରୁ କରୁ ମାଲୁଣୀ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ତାକୁ ଜେମା ଶଣ୍ଡେ ଶାଢ଼ୀ ଦଶଟା ଟଙ୍କା ଦେଇ, ଯାକୁ ଆଖି ନରୁଇ ବଦାୟ ଦେଲା । ସେଠାରୁ ଯାଇ ଜେମା ଶୋଇଲା ଅଭିମାନରେ ।

ତହିଁଆରଦିନ ପହରେ ଦିନ ହେଲଣି ଜେମା ଉଠିବ । ସଖୀଏ ଡାକ ହଇରାଣ । ଶାଣି ଯାଇ ଡାକ କାରଣ ପରୁରିବାରୁ ଜେମା ମୁମ୍ମାଡ଼ି ସକେଇ କାନ୍ଦ କହିଲା, ଅତି ଚେହ୍ନା କରିବ

ବୋଲି କ'ଣ ମୋତେ ଘରେ ଅଛୁଆଡ଼ି ରଖି ବୁଢ଼ୀ କରିବ ?
 ଦମ୍ଭକୁଦମ୍ଭ ବସା ନ ଦେବାରୁ ରୂପ ଯୋବନ ଟଳିଯାଉଛି । ବାପ
 ମା ହୋଇ ଦିନେ ହେଲେ ମୋ ପାଇଁକ ରିନ୍ଦା କହୁନାହିଁ ? କଥାରେ
 ଅଛି, ବଢ଼ିଲି ଝିଅ ଘରେ ରହିଲେ ପିତୃଲୋକ ପାଣି ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।
 ତମକୁ କ'ଣ ଏକଥା ଖୋଲି ବୁଝେଇ କହିଦେଲେ କରିବ ଯାଇ ?
 ରାଣୀ କହିଲେ ହଉ ତୁ ଉଠ୍ ଶିଆପିଆ କର । ମୁଁ ଆଜି ରଜାକୁ
 କହି ସବୁ ଠିକ୍ କରି ଦେଉଛି । ସେଇଠୁ ଜେମା ଉଠିଗଲା ।

ରାଣୀ ରଜାକୁ ଡାକି କହିଲେ, କହୋ ! ଅତି ବେଶ୍ୟା ଝିଅ
 ଦାଣ୍ଡରେ ଠିଆ ହେବ ନା କ'ଣ ? ବସା ବସୁଷ ଟଳିଗଲେ ଅଉ
 କ'ଣ ଶୋଭା ପାଇବ ? ଝିଅ ବାମ୍ବାପାଇଁ କ'ଣ କଲ ? ରଜା
 କହିଲେ ମନଲୁଖି ସୁବଳ ତ ମିଳୁନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଏତେ ଡେର ।
 ନୋହିଲେ ଧନଦୌଲତ କ'ଣ ଧାର କରଜ ହୁଅନ୍ତା ନାଁ କ'ଣ ?

“ଗାର ସେ ଜାଣନ୍ତି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଜା

ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଯେତେ ମୂଲ୍ୟ

ସେଥିଲଗି ପରା ସୁନ୍ଦର ହୁଅନ୍ତି

ଗାର ପ୍ରତି ଅନୁକୂଳ ।”

ତମେ ସବୁ ସଦି ଅଧୀର ହଉଛ ମୁଁ ଏଇ ଚାରିଦିନ ଭିତରେ
 ସ୍ୱପ୍ନମୟ ସତ୍ତା କରୁଛି । ସେ ତା ଇଚ୍ଛା ବର କରିନେଉ । ଏହାକହି
 ରାଜା ସ୍ୱପ୍ନମୟ ଯୋଗାଡ଼ କଲେ ।

ସନ୍ତାନ ଅନେକ ରାଜପୁତ ଆସିଲେ । ଗାରପ୍ରତାପକୁ ତ
 ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ଶିଖେଇ ଦେଇଥିଲା । ସେ ମଧ୍ୟ ସନ୍ତାନ ଯାଇ ବସିଲା ।
 କନ୍ୟା ପୁର ସଲହ ଅନୁସାରେ ଆସି ଗାରପ୍ରତାପ ଚଳରେ ମାଲ

ଦେଲ । କେତେକ ରଜାପୁଅ ମୁହଁରେ ରୁମାଲ ଚମାଇ ହସିଲେ ।
କେହି କହିଲେ, ରୁଚି ଏକବାରେ ପରି ଯାଇଛି । କିଏ କହିଲି,
ଛତ୍ରଶାଳୀ ଶ୍ରାବ୍ୟ ତା' ଭଲ । ତା'ପରେ ବେଦ ବିଧିରେ ବିଭାଦର
ହୋଇଗଲା । ଶତପଥୀପର ସାଜ ମନ୍ତ୍ରୀପୁଅ ଯାଇ ମିତ୍ରପୁର ରଜାକୁ
ଖବର ଦେବାରୁ ସେ ପୁଅ ବୋହୂକୁ ନେବାକୁ ଆସିଲେ ।

ଏ ରଜାଙ୍କ ‘ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଝିଅକୁ ଯାନ ଯୋଡ଼ିବ କ’ଣ
ନେବି ପମୁଦ ! ସବୁତ ତା’ର, ଏଇଠି ରହି ସବୁ ଶ୍ରେଣିକ’ ବୋଲି
ମିତ୍ରପୁର ରଜାକୁ କହିଲେ । ସେ କହିଲେ, ହେଲେ ମୁଁ ପୁଅ-
ବୋହୂକୁ ଥରେ ଘରକୁ ନେବି । ପ୍ରଜାବର୍ଗ ପୁଅବୋହୂକୁ
ଦେଖିବେ । କହିବାରୁ ଝିଅ ବିଦାୟର ଆୟୋଜନ ହେଲା । ଧନ
ହୋଇଲେ ଯାନଯୋଡ଼ିବ ଦହୁତ ନେଇ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ଶୁଣୁର ଘରକୁ
ଗଢ଼ାରିଲା ସାରପ୍ରତାପ ସାଜରେ ।

ନୂଆ ବର ବୋହୂ ପାଇଲେ ମନ ଖୋଜେ ନିଶେଲା ।
ସରପ୍ରତାପ କହିଲା ବାପା ! ଯାନଯୋଡ଼ିବ ନେଇ ତମେ ଯାଅ,
ଆମେ ଚୌଦକାରେ ପଛରେ ଯିବା । ମିତ୍ରପୁର ରଜା ପୁଅର ମନ
ଜାଣି କହିଲେ, ଦୁଇ ହସିଆର ହୋଇ ବୋହୂ ଘେନି ଆସିବୁ
କିନ୍ତୁ । ସରପ୍ରତାପ କଥାରେ ରୁଚି ହୋଇ ସେ ଆଗରେ ଯୋଡ଼ିବ
ଥଟପରି ଆଗେଇଲେ । ପୁରୁଷ ବେହେରା ଚୌଦୋଳ ନେଇ
ପଛରେ ଯାଉ ଯାଉ ବାଟବଣା ହୋଇ ବେରେ ପଶିଗଲେ ।

ଅମଡ଼ା ବାଟ, ଅଜଣା ଜାଗା । ବେହେରା ହେଲେବି ତାଙ୍କର
ତ ଜୀବନ ଅଛି ? ସେମାନେ ବଣା ବାଟରେ ଚଳି ଥକି ବସିଲେ ।
କହିଲେ ଗ୍ରାସ ପେଟରେ ନପଡ଼ିଲେ ଆଉ ରୁଲି ହବନି । କନ୍ୟାକୁ
ବି ଶୋକ କଲାଣି, କ’ଣ କରିବେ । ଟଙ୍କାପଇସା ତ ରଖିନାହାନ୍ତି ।
ସେଇଠୁ ଦିହେଁ ପରାମର୍ଶ କରି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତାର ଶ୍ରୀଏ ଶ୍ରୀବେଦସ

ଶାଢ଼ୀ ନେଇ ଶରପ୍ରତାପ ଗଲ ବଜାରକୁ । ବେହେରା କହିଲେ
ଆମେ ସେ ଶାଢ଼ୀ ନେଇ ବକବାକୁ ଗଲ ପୋଲିସ୍ ଧରନ୍ ।

ଶରପ୍ରତାପ ଅନେକ ଦୂର ଯାଇ ଶାଢ଼ୀ ବକବାକୁ ଯାହାକୁ
ଦେଖେଇଲେ ସେ କହିଲା ଆମର ସନ୍ଧ୍ୟା ନାହିଁ ପ୍ଲାଟୁ ନବୁ । ଆଗକୁ
ଯାଅ, ଅମୁକ ଖେଠଦର ଅଛି ନେଲେ ନେଇପାରେ । ଅମୁକ
ମାନେ ? ଶରପ୍ରତାପ ପରୁରବାରୁ କହିଲେ ସେ ନିକୋପୁଟା ନା
କହନ୍ତି ନାହିଁ । ଶରପ୍ରତାପ ଯାଇ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବାରୁ ଶାଢ଼ୀଟି
ଦେଖି ଧନୀ ସବୁ ହାଲ ପରୁରିଲା । ଶରପ୍ରତାପ ଯେମିତି ବେହେରା
ଓ କନ୍ୟାକୁ ବାଟରେ ବସେଇ ଆସିବ କହିଲା, ଧନୀ ଟିକା ଶ୍ରାବ
କହିଲା ଦଉ ବସ, ମୁଁ ଶାଢ଼ୀ ରଖି ତିନିଶହ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଆଉଟିବୁ
କଲଗିଆ ବନେଇ ଦଉବି ଖାଇବ ନେଇ । ନହେଲେ ବଜାର
ହାଟ ପାଇବ କାହୁଁ ! ଶରପ୍ରତାପ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଲା ।

ଧନୀର ତ ଶ୍ରୀମତୀ ମଲଣି ଅନେକ ଚନ୍ଦ୍ର । ପୁଅଙ୍କ ଲାଗି ବାହା
ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ଭିତରକୁ ଯାଇ ଗୋଟାଏ ଫଦାକର
ଶାଢ଼ୀଖଣ୍ଡକୁ ଜଣେ ବୁଦ୍ଧିଆଣୀ ମାଇକନିଆ ହାତରେ ଦେଇ
କହିଲା ତୁ ଏଇ ସୁଆସରେ ବସିଯା । ସେଇ ବଣରେ ଦେଖିବୁ
ଗଜକନ୍ୟା ଚୌଦୋଳାର ବସିବ । ତାକୁ ଏ ଶାଢ଼ୀଦେଇ
କହିବୁ ତମ ଗେରୁସ୍ତ ତମ ଶଶୁରଙ୍କ ବର ଦେଇ ବସିଛନ୍ତି । ଏ
ଲୁଚା ଓ ସୁଆସ ପଡ଼େଇଲେ ତମେ ସେଠାକୁ ଚାଲ, ଡି'ବନ ରହି
ପରେ ଯିବ । ପୁା କହି ବାଡ଼ିହାର ବାଟେ ସୁଆସ ବେହେରା
ସହ ମାଇକନୀକୁ ପଡ଼େଇ ଦେଲା ଖୋ । ମାଇକନୀ ତ ଟଙ୍କାର
ଦାସୀ । ବଣରେ ଯେମିତି ସ୍ବର୍ଣ୍ଣଲତାକୁ ଶାଢ଼ୀ ଦେଖାଇବ ସେ ବ
ପରତେଗଲା, ଚୌଦୋଳାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ବସିଲା ସୁଆସରେ ।
ବେହେରା କହିଲେ, ଯା'ହେଉ ହାଲୁକା ହେଲା । ଏ ଯୋଡ଼ାକୁ

ବୋହୂ ବୋହୂ ଯୋଉ କଷ୍ଟ ପାଇଲୁଣି ଯାଆନ୍ତୁ ଖସି, ମୁଁ କହି
ସେମାନେ ଚୌଦୋଳା ଦେଇ ବାହୁଡ଼ିଲେ ।

ଏଣେ ଶେଠ ଗାରପ୍ରତାପକୁ ବସାଇ ଚାଲିବାକୁ କହିଲେ ଯୁବ-
ରଜାକୁ ବିଶ୍ୱଦେବଟି, ଜଳଖିଆ ତିଆରି ହବାକୁ ଟିକିଏ ଡେରି
ନେଉଛି । ଚାନ୍ଦର ଦୁଇଟା ପଞ୍ଜା ଧରି ବିଶ୍ୱବ, ହେତୁ ଗାରପ୍ରତାପକୁ
ଟିକିଏ ଆରାମ ମିଳିବାରୁ ଆଖି ମୁଦ ହୋଇଗଲା । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି—

‘ଷଡ଼୍ ଦୋଷାଃ ପୁରୁଷେଣ ନିବିଷ୍ୟାଦୁର୍ମେଳିତ
ନିଦ୍ରା ଘ୍ନା ରାୟଂ ଶୋଧ ଆଲସ୍ୟଂ ଦୀର୍ଘସୁପ୍ତତା ।’

ଗାରପ୍ରତାପକୁ ନଦ ଆସିବାରୁ ଦେଖି ଶେଠ ଆଉ ଡାକିଲେ
ନାହିଁ । ଚେଣୁ ସୁଆର ଆସି ବାଡ଼ିପାଖ ଦରଜାରେ ହବାରୁ ଶେଠ
ଗୋଟାଏ ଜଳଖିଆ ଦିନା ଆଉ ତିନିଗହ ଟଙ୍କା ଧରି ଆସି
ଗାରପ୍ରତାପକୁ ଉଠାଇ ଦେଲେ ‘ଗାରପ୍ରତାପ ଜଳଖିଆ ଟଙ୍କା ନେଇ
ଦୌଡ଼ିଲା ଅତରଳରେ ।

ସୁଆର ପହଞ୍ଚିବାର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତାକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆଣିଲା ଚତୁର୍ଥ
ଦାସୀ । ସେମିତି ଭିତରକୁ ଆସିବା ତା ରୂପ ଯୌବନ ଦେଖି
ଶେଠ ଏକବାରେ ମୋହିତ ହୋଇଗଲା । ଭାବିଲା ଏମିତି ରୂପ
ଯୌବନଭରା ଯୁବତୀ ଆମ ଦେଶରେ ଅଛନ୍ତି ନା ! ଯା ହଉ
ବୁଦ୍ଧିଥିଲା ବୋଲି ଅପସରି ପରି ଯୁବତୀର ହୃଦୟକୁ ଶ୍ରେଣ କରିବ ।
ଏମିତି ଶେଠ ଭାବୁଥିଲା ବେଳେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ପଚାରିଲା ମୋ ସ୍ୱାମୀ
କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ? ଶେଠ କହିଲା ଆଉ ସ୍ୱାମୀ, ସେ’ତ ମୋଠୁ
ତିନିହଜାର ଟଙ୍କା ନେଇ ତୁମକୁ ବିକି ଦେଇ ଯାଚିଛି । ଦାସୀ ଜଣ
କାମୁଡ଼ି କହିଲା କ’ଣ କହୁଛ ବାବୁ ! ଟୋକାଟା ଗୋଲିଗର ନା

କ'ଣ ନିଜ ମାଇପିଟାକୁ ବି ବକିର କଲ । ଶେଠ କହିଲ ସେ ଗୁଡ଼ାକ ଛତର, ତାଙ୍କର ନିଜ ମାଇପ ପର ମାଇପ ବୋଲି ବାତ୍ତ ବରୁର ଅଛି ନା ! ଟଙ୍କା ଲେଉଟରେ ସେଗୁଡ଼ାକ ସବୁବେଳେ ସବୁ କାମ କରିପାରନ୍ତି ।

ଏମାନଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମୁଣ୍ଡରେ ବଜ୍ରାଘାତ ପରି ବାଧୁଲଣି । ସେହିବେଳେ ଦାସୀ କହିଲ ଆଉ ଘରୁତ କ'ଣ ? ଯୋଉ ଗେରପ୍ରଟା ବକଦେଇ ଯାଇପାରେ, ତାକୁ ଘର ଲଭ ନାହିଁ । ଆମ ଶେଠଙ୍କର ସିନା ଟିକିଏ ଜମର ବେଣି, ନୋହିଲେ କୋରଡ଼ପତି ଧନା ପରା ସେ । ତାକୁ ବାହାହୋଇ ଘର କର । ଦାସୀ କଥାରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମୁଣ୍ଡରେ ବରୁଡ଼ ମାରୁଥିଲେ ବି ରୁପ୍ ରହିଲା । ଶେଠ କହିଲା ଘରୁତ କ'ଣ ? ଆଜି ରାତିରେ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ମଧୁଶୟନୀ ଶ୍ରେଣ କରିବ ।

ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ଯେତେବେଳେ ରଜାଝିଅ । କୋଉଠି ବୁଦ୍ଧି ଖଟେଇ କି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ହେବ ତାକୁ ନଣା । ସେ କହିଲା ସେଥିପାଇଁତ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର ପଡ଼ୁ ନଥିଲା । ବାହା ହୋଇବ ସିନା ମଧୁଶୟନୀ ହୋଇନାହିଁ ତ । ମୋର ବ୍ରତଟିଏ ଅଛି, ପୁରବାକୁ ଆହୁରି ତେରଦିନ ବାକି । ତେରଦିନ ପରେ ଦାନ ଧାନ, ଗ୍ରାହଣ ଶ୍ରେଣନ ଦେବି ସାତଦିନ । ତା'ପରେ ଯାଇ ପତି ସଙ୍ଗରେ ମିଳନ ହେବ । ତମେ ଯେବେ ରଜିହେବ ତ ରହିବ, ନୋହିଲେ ବାଟଧରି ରୁଲିଯିବ । ତା କଥାଶୁଣି ଶେଠ ଘରଲା, ଏତିକି ତ କଥା, ସାତଦିନ ଦାନ ଦେବ, ସେଥିରେ ଏମିତି କେତେ ଧନ ବୋହିଯିବ ଯେ ପାରିବନାହିଁ । ହେଲେ, ସାତଦିନାର ଯିବ ଯାଉ । ଏମିତି କନ୍ୟାକୁ ଛାଡ଼ିଦେବା ! ତହିଁ ଆରଦିନୁ ଡେଇଁ

ଦିଆଗଲା, ନୂଆ ଶେଠାଣୀ ବରତ ଓହ୍ଲେଇ ଭୋଜନା ଓ ଦାନଦେବ ।
ସୋଉଁ ଯେ ରକ୍ତି ଦୁଃଖୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭିକାଶ ଅଛୁ ଆସ, ଏପରି
ଡେଇ ରୁ ଦିଆଇ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ଶେଠକୁ କରାଇ କରାଇ ନେଲେ, ଆଗଦିନ
ସେତେ ଆସିବେ, ତହିଁ ଆରଦିନ ଆସିବେ ତାର ଡବଲ ତା' ପର-
ଦିନ ତା'ର ଡବଲ ଆସିବେ, ଏମିତି କରି ସାବୁତଦିନ ଯାଏ ଲେବ ।

ସତକୁ ସତ ତେରଦିନ ପୁରବା ପରେ ଦାନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।
ପହଲଦିନ ଦେଉଳିଷ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଭିକାଶ ଆସିଲେ । ତା ପରଦିନ
ଆସିଲେ ଶୁରିଲଷ । ତା ପରଦିନ ୯ ଲକ୍ଷ ଏମିତିକରି ବଢ଼ି
ଗଲେ । ଶେଠ ତ କଥା ଦେଇଛି କାହାକୁ ଫେରାଇବ ନାହିଁ ।
ଛ'ଦିନ ବେଳକୁ ଦେଖାଗଲା, ଶେଠର କୋଠାବାଡ଼ି ବନ୍ଦକ ହୋଇ
ଗଲଣି । ସାତ ଦିନରେ ବାକି ଯାହା ଯେଉଁଠି ଥିଲା ସବୁ ବହି
ହୋଇଗଲା ! ସେଠ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତଦେଇ ବସି ପଡ଼ିଲା ।

ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ଦେଖିଲା ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ । ଶେଠ ଯେମିତି
ଗଣିଲାଣି ଏଣିକି ମନାକଲେ ଶେଠଙ୍କ ପରି କରଡ଼ା ଦବ । ସେଇଠୁ
ଭାବୁ ଭାବୁ ଜଣେ ପାଟ କର୍ମରୁଷ ଟୋକା ତାକୁ ଲେଉଟାଇ
ଆଖିରେ ବୁଝୁ ଥିବାର ସୁଯୋଗ ବୁଝି ପାରିଲା, ଏଠୁ କେମିତି
ପଲେଇବ ଗୋଟାଏ ଉପାୟ ବଢେଇଲା । ପାଟ ଟୋକା
କହିଲା ତମେ ଯଦି ମୋତେ ବାହା ହବ କୁହ, ତାହାହେଲେ ମୁଁ
ତୁମକୁ ପାଲେଇନେବି । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରବଣ କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ କୃଷ୍ଣଭଳି
ପୁଅଟି ଗଧ ପଦ ଧରିଥିଲେ । ମୁଁ ଏବେକା ଝିଅ । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଗଧ
ବନେଇ ଛାଡ଼ିବ । ଏହାଭାବ କହିଲା ଆଗେ ଏଠାରୁ ନେଇ
ଗଲେ ତ ବାହାଫାହା କଥା, ନଗଲେ ହବ କିମିତି ? ପାଟଟୋକା
ସେଇଠୁ କହିଲା ସତ କହୁଚ, ଆସ ମୋ କାନ୍ଧରେ ଲାଞ୍ଜ ପରି

ଓହଳ ପଡ଼ି । ପିଠିରେ ମୁଁ ଶୀଘ୍ର ନେଇ ପଳେଇଯାଏ । ସେଇଠୁ
ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣଲତା ତା ପିଠିରେ ଓହଳିବାରୁ ସେ ଗୁଆଗଛ ବଡ଼କାଠର
ପାତେର ଡେଇଁଦେଲା । ଆଉ ଶେଠ କିଏ ନା ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ କିଏ ?
ଏମିତି କରି ଟୋକା ତାକୁ ନେଇ ଅନ୍ଧେଶ୍ଵରୀ ଦୋଇ ବଣେ ବଣେ
ପଳେଇଗଲା ।

ହେଲେ ଟୋକାକୁ ସିନା ମାଇପି ଲେଉଟେ ବାଧୁନାହିଁ;
ରଜା ହିଅ ମଜାରେ କଷ୍ଟ ପାଇ ଲାଗିଗଲାଣି । କିନ୍ତୁ ବାଟ ବଣରେ
ଯିବାପରେ ସେ କହିଲା ହେ ! ଏଠିକି ତ ଆଉ ଶେଠ ଉୟ ନାହିଁ ।
ତା' ଛଡ଼ା ମୋ ଗୁଡ଼ିକ, ତମ ପିଠିକି ପରସ୍ପ ଦେଲାଣି ବେଣି ।
ଏଇଠି ଥୁଅ । ମୋର ଦ'ପଟ କକଣ ନେଇଯାଅ ତକି କିନ୍ତୁ
ଜଳଖିଆ, ବାହା ସଉଦା ଦେନି ଆସ । ବାହାଦରଟା ସାରିଦେଇ
ଜଳଖିଆ ଖାଇ ମଉଜ କରିବା । ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ କଥା ଶୁଣି ଟୋକା କହିଲା,
ଠିକ୍ କହିବ । ହେଲେ ଏକୁଟିଆ ରହିବ କେମିତି ? ଜନ୍ମା କହିଲା,
ଗୋଟିଏ ଗୁମ୍ଫା ଦେଖ, ସେଇଠି ମୋତେ ଗୁଡ଼ିଦିଅ । ମୁଁ ବସିଥିବି ।
ପାତ ଦେଖିଲା ପାଣି ଯେତେବେଳେ ମଙ୍ଗୁର, ଶକ କ'ଣ ? ସେଇଠୁ
ସେ ଗୋଟିଏ ଗୁମ୍ଫା ଠିକ୍ କରି ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣକୁ ସେଥିରେ ଗୁଡ଼ି କକଳନେଇ
ସଉଦା ଆଣିବାକୁ ବାହାରିଲେ ।

ଜନ୍ମା ଭାବଲା—‘ସିଂହ ଉୟରେ ପଶିଲ ରାତରେ, ଏବେ
ପଡ଼ିଲ ଶୁଗାଳ ମୁଖରେ ।’ ଏପରି ତ ମୋ ଦଶା ହେଲା । କରବ
ଏବେ କ'ଣ ? ତେଣୁ ‘ଜନ୍ମା ମନେ ଚନ୍ଦ୍ରାକଳ ଗୋବିନ୍ଦ, ତାକୁ
ଦଶିଲା ସବୁ କଥା ଛନ୍ଦ ।’ ଭାବଲା ଏଠାରୁ ପଳେଇଯାଏ ତ
ପଛକୁ ଦେଖାଯିବ । ପୁା ଭାବି ବନଦୁର୍ଗାକୁ ଡାକ ଡାକ କାନ୍ଦ
କାନ୍ଦିବା ଦୌଡ଼ିଲା ।

ଯେତେବେଳେ ରାଜକନ୍ୟା, ଲହୁଣୀଭଳି ପାଦ କଣ୍ଟାଝୁଣ୍ଟାରେ
ବାଜି ଲହୁ ଲୁହାଣ ହୋଇଗଲାଣି । ସେମିତି ବନଦୁର୍ଗାକୁ ମା' ମା
ଡାକ ଦୋଡୁଛି । ଦୁର୍ଗା ଶୁଣୁନାହାନ୍ତି ଆଦୌ ।

“ଶତ ଶତ ଦାସୀ ଯା'ର ସେବୁଥିଲେ ପାଦ
କେନ୍ଦ୍ର ନ ଦେଖିଲେ ତା'ର ଦାରୁଣ ବିପଦ ।”

ସୁଖ ବେଳେ ସିନା ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ, ଦାସ ଦାସୀ । ଦୁଃଖବେଳେ
ସବୁ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଯା'ନ୍ତି । ଦୁଃଖର ଭାଗ କିଏ ନଈଛି ? କନ୍ୟା
ସେମିତି କାତର ହୋଇ ଡାକ ଚାଲିବ ।

ଦୁର୍ଗା ଯେତେବେଳେ ମାଇପି ଲୋକ । ମାଇପି କଥାକୁ
ମାଇପି ଲୋକ ଆଗେ ଶୁଣନ୍ତି । ବନଦୁର୍ଗା ତା ଡାକ ଶୁଣି ଗୋଟିଏ
କେଲୁଣୀରୂପ ଧରି ଆସି ତାକୁ ପଚାରିଲେ ତୋର କ'ଣ ହୋଇଗଲା
ଝିଅ ! କାନ୍ଦୁଛ କିଆଁ ? ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ତାକୁ ଦେଖି ଅଧକରୁ କୁଳ ପାଇଲା
ଭଲ ପାଇ ସବୁ ଘଟଣା କହିଗଲା । କେଲୁଣୀ ବୁଝି ଶୁଣି କହିଲା
ମଲା ! ପାସ ଟୋକାର ବହୁପ ତ କମ୍ ନୁହେଁ ତଳିଆ ହୋଇ
ଚାତୁକୁ ଯିବାକୁ ମନ କଲାଣି । ଆଜ୍ଞା ହଉ, ତୁ ଏଇ ବକଟଟା
ଶିଖିପକା । ଏକୁଇ ପଡ଼ି ହତକୁ ଫୁଙ୍କି ଦେଲେ ପୁରୁଷ ହୋଇଯିବୁ ।
ପୁଣି ଏ ଉତ୍ତର ପଦକୁ ଫୁଙ୍କି ଦେଲେ ନାଶ ହୋଇଯିବୁ । କନ୍ୟା
ସେତେକ ଘେଷଦେଇ ସେମିତି ନିଜ ଦେହକୁ ଫୁଙ୍କି ଦେଇଣ
ଦେଖିଲା, ସ୍ୱୟର ସୁବକଟିଏ ପାଲଟି ଗଲା । ତା ଆଉ ପଦକ
ଫୁଙ୍କି ଦେଖିଲା ନିଜ ରୂପ ଫେରି ପାଇଛି । ହେଲେ, ବେଳକୁ ହୁ ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଭାବ ହେଲେ ଆଉ ପାଇବ କାହୁଁ ? ସେଇକୁ ପୁରୁଷ ରୂପ ଧରି
ଆଗେଇଲା ।

“ଯୁବା ରୂପ ଧରି କନ୍ୟା ବନଦୁର୍ଗା ଧାର
ବନ ଗିରି ପାରିତ୍ୟ ମନେ ଡର ନାହିଁ ।
କଛୁଦୁର ଯାଇଁ ମିଳି ସୋନପୁର ଦେଶ
ଦେଖିଲ ଆସଇ ଗଜ ଦେନଶ କଳସେ ।
ପାସ ମନ୍ଦୀ ପାଥେ ବୁଲେ ଅଗଜକ ରକ୍ଷେ
ନୂଆ ରଜା ବାଛୁ ନେଇ ବସାଇବ ନିଜେ ।”

ହାତୀ କଲସୀ ନେଇ ଆସିଲା ବେଳକୁ ଟୋକାଏ ଆଗେଇ
ଯାଉଥାନ୍ତି । କିଏ ଭାବୁଥାଏ ମୋ’ର ମୁଣ୍ଡରେ ତଳନ୍ତା କି ?
କେହି ଆହୁରି ଆଗୋଉଥାଏ । ହେଲେ ତାକୁ ନାତିପରି ବି ମାନୁ
ନଥାଏ ହାତୀ । ଶେଷକୁ ପୁରୁଷବେଶୀ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ମୁଣ୍ଡରେ ହାତୀ
କଳସଟି ଡାଳିଦେଲା ।

ତେଲିଆ ମୁଣ୍ଡରେ ତେଲ ବଞ୍ଚିଛି ସବୁ । ରଜାହିଅ ନ କଲ
ହେଲେ ବି ଅକଲ ଅଛି, ତଳେଇ ନେବ ରକ୍ଷେ । ଏଗୁଡ଼ା
ହ୍ୟାପୋ ଟୋକା ତାଗଡ଼ା ତଟୁ ଘୋଡ଼ା; ଖାନ୍ତି ଯ୍ୟାଦା କାମ୍ ଥୋଡ଼ା
ଜାଣନ୍ତି କ’ଣ ? ପାସ ମନ୍ଦୀଏ ନୂଆ ରଜାକୁ ହାତୀରେ ଚଢ଼େଇ
ନେଇ ରଜଗାଦୀରେ ବସେଇ ଦେଲେ । ସେଠି ତା’ର ନା ଦେଲେ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ କେଶରୀ ।

ଏଣେ ଶାରପ୍ରତାପ ଲେଉଟି ଦେଖିଲା, କନ୍ୟା ନାହିଁ କି
ଚୌଦଳା ନାହିଁ । ସେଇଠୁ ତା ମୁଣ୍ଡରେ ବଜ୍ରାଘାତପରି ଟଣା-
ଗଲା । ପୁଣି ଭାରି କନ୍ୟା ମୋତେ ଛଳନା କରି ଜଳଖିଆ
ଆଣିବାକୁ ପଠାଇ ପଳାଇଲା କ’ଣ କେଜାଣି ? ‘ସ୍ତ୍ରୀଣାଂ ଚକ୍ଷେ
ଭବତବ୍ୟତା ତ ଦେବା ନ ଜାଣନ୍ତି କୁତୋ ମନୁଷ୍ୟ’ ରମଣୀର
ଚରିତ୍ର, ମନୁଷ୍ୟର ଭବତବ୍ୟତା ଫଳ ଦେବତାକୁ ଅଗୋଚର । ମୁଁ

ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ କ'ଣ ବୁଝିବ । ଏମିତି ସେତେ ଭାବିଲା, ଦୁଃଖ ବଢ଼ିଲା ଆହୁରି । ସେଇ ଦୁଃଖରେ ସେ ଏକପ୍ରକାର ପାଗଳ ପରି ଘୁରି ବୁଲିଲା ।

ସୋନପୁରରେ ରାଜା ହୋଇ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ଦେଶର ଚିପକାରକୁ ଡକାଇ କହିଲା—ଜାଲପକ୍ଷୀକୁ ମୁଁ ଜଣେ ଯୁବକକୁ ଡକେଇବି । ଆପଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯିଏ ଯେତେଶୀଘ୍ର ସେହି ଯୁବକର ଅବକଳ ଚିପପଟଟିଏ ଆଜିଦେବ, ସେ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା ବକ୍ସିସ୍ ପାଇବ । ଚିପକରମାନେ ହଉକହି ଚାଲି ଖେଳିଲେ । ଚର୍ଚ୍ଚିଆରଦଳ ସଞ୍ଜିବଳକୁ ସବୁ ଚିପକର ଆସିବାରୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କେଶରୀ ସେମାନଙ୍କୁ ବସେଇ ନଢ଼ିଲେ ଅପଣମାନେ ଏଇଠି ବସିଥାନ୍ତୁ । ମୁଁ ଯାଉଛି ସେ ଯୁବକକୁ ପଠାଇ ଦେବି । ତାକୁ ଦେଖି ଆପଣମାନେ ରୂପ ଆକର୍ଷିତ । ଯାକହି ସେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସୁବର୍ଣ୍ଣକେଶରୀ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ହୋଇ ଲେଉଟି ଆସିଲା ।

ଚିପକରମାନେ ଯେମିତି କି ଧରୁପ ଦେଖିଛନ୍ତି ତୁଳୀ କୋଳ ତା ମୂର୍ଦ୍ଧକୁ ଧରି ରହିଲେ । କିଏ କହିଲା ସତରେ ଏ ମାନସ, ନା ବଳରା; କିଏ କହିଲା ଏମିତି ରୂପସୀ ତ ଆମ ଦେଶରେ କେବେ ଦେଖିଲି । ଏମିତି ଭାବୁ ଭାବୁ ନା ରୂପବେଶ ଆଜିକାକୁ ଲାଗିଲେ । ଯୁବକ ଦଣ୍ଡାଏ ବସି ନଢ଼ିଗଲା; ଯେତେ ପାରନ୍ତି ଅଙ୍ଗ ରଙ୍ଗ ଠିକ୍‌କରି ଦିଅନ୍ତୁ ସବୁ ।

ରାଜା ସିନା ହସିଲେ; ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ବି କହିଗଲା । ହେଲେ ଶିଳ୍ପୀନାତିତା ଯୋଡ଼ି ଅଳସୁଆ, ତାଙ୍କୁ କ'ଣ ସହଜରେ ପାରିବୁଏ । ଚିପପଟ ହାସଲ କରିବାକୁ ସାତଦିନ ଗଲା । ସବୁଠୁ ଯେଉଁଟି ଏକବାରେ ନିଖୁଣ ହେଲା ସେହି ଚିପଟିକୁ ରାଜା ସିଂହଦରଜାରେ ଟଙ୍ଗେଇ ତା ଉପରେ ଧରଦାଟି ଝୁଲେଇ ଦେଲେ । ଦୁଇଜଣ

ପାଇକ ଜଣେଇ ତାକୁ କହିଲେ, ଯେଉଁଲେକ ଏ ଚନ୍ଦ୍ରପଟ ଦେଖି ଏ ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ କରିବ ସେ କଥା ଶୁଣି ତାକୁ ଧରି ମୋ ପାଖକୁ ଦେଇ ଆସିବ । ପାଇକେ ଆଜ୍ଞା କହି ଜଗି ଦିଅିଲେ ।

ଦୁଇଦିନ ବାଦେ ଗୋଟିଏ ପାଗଳ ଆସି ସେ ଫଟୋଟିକୁ ଦେଖି କହିଲା—ମଲା ମଲା ! ଆଲୋ ତୋତେ ମୁଁ ଏତେ କଷ୍ଟ କରି କାନ୍ଦେଇ ବୋହି ଉଦ୍ଧାର କରିଦେଲି, ତୁ ମୋତେ ପାଞ୍ଜି ଦେଇ ପଲେଇଗଲୁ ! ତା ପାଖରେ ପାଇକ ଏକଥା ଶୁଣି ଲେଖିନେଇ ଗଜାଙ୍କ ପାଖରେ ତାକୁ ହାଜର କରି ଲେଖାଟି ଦେଲେ । ଗଜା ପଢ଼ି ହୁକୁମ ଦେଲେ ସ୍ବାକୁ ନେଇ ହାଜତରେ ରଖି ।

ପୁଣି କିଛିଦିନ ପରେ ଆଉ ଜଣେ ବଡ଼ଲିଆ ନିଶୁଆ ଲୋକ ଅନ୍ତଲ ପେଟକୁ ଚପି ଚପି ଆସି ସେଇ ଚନ୍ଦ୍ରପଟ ଦେଖି ଏକବାରେ ଦାନ୍ତ କଡ଼ମଡ଼ କରି କହିଲା—ଗଜାଜ ମାଇକନିର ମୋର କୋଟିଏ ଟଙ୍କାର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ତୋଷାରପାତ କରି ମୋତେ ଦାଣ୍ଡର ଫକର କରି ପୁଡ଼ିଲୁ । ଥରେ ଯଦି ମୋ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିବୁ ତୋ ହାଡ଼ଗୋଡ଼ ଭାଙ୍ଗି ଦେବି । ତା କଥା ଶୁଣି ପାଇକ ତାକୁ ଧରିନେଇ ଗଜାପାଖରେ ହାଜରକରି ତା ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ପେସ୍ କଲେ । ଗଜା କହିଲେ, ଏ ହାବୁସ-ଜାଦାକୁ ହାଜତରେ ପୁର । ପାଇକ ନେଇ ହାଜତରେ ହାଜର କଲେ ।

ପୁଣି କିଛିଦିନ ଗଲା ଉତ୍ତରୁ ଆଉ ଜଣେ ପାଗଳ ଆସି ଫଟୋଟିକୁ ଦେଖି ଏକବାରେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ପାଇକ କଥା କଲରୁ ଉଠି ଫଟୋକୁ ଅନାଇ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲା, ପ୍ରିୟେ ! ପ୍ରିୟେ ! ମୁଁ ଅପରାଧୀ, ମୋତେ କ୍ଷମାକର । ଯେଉଁଠି ଅଛୁ ସୁଖରେ ଥାଅ ।

ମୁଁ କୁମପାଇଁ ରାଜସମ୍ପଦଗୁଡ଼ିକ ପାଗଳ ହୋଇ ବୁଲୁଛି, ଥରେ ମୋତେ ଦେଖାଦିଅ ପ୍ରିୟେ ! ପାଇକମାନେ ତା କଥା ଶୁଣି ତାକୁ ନେଇ ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ହାଜର କଲେ ରଜା ତାକୁ ଦେଖି ଦୌଡ଼ିଆସିଲେ ରାଜଗୁଡ଼ିକ । ଶୁଣିବା କହିବା ଆଗରୁ ନିଜେ କାନ୍ଦ ପକେଇ ତାକୁ ନେଇ ଗାଧୋଇ ଦେଲେ, ପାଖରେ ବସାଇ ଖୁଆଇଲେ । ତା'ପରେ ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ହେବାରୁ ତାକୁ ସବୁକଥା ପଚାରି ବୁଝିଲେ ଓ ତା ସେବା ଯତ୍ନ ପାଇଁ ଦୁଇଜଣ ଦାସ ଦାସୀ ଲଗାଇ ଦେଲେ । ଏଣେ ଜେଲ୍ ମାଲିକକୁ ହୁକୁମ ଦେଲେ, ଯୋଉ ଥାନା ପେଟୁଆ କଏଦୀ, ବିରାଡ଼ି ନାଶୁଆ ବୁଢ଼ା — ତାକୁ ନିତି ଘଣ୍ଟା ଟଣେଇବ, ରାତିହେଲେ ଷାଠିଏ କେଜିଆ ବୋର୍ଡ଼ରେ ଦେଉଣ ଝାଟି ମାଟି ରଖିଥିବ । ଜେଲ ରଖୁଆଳ ହୁକୁମ ତାଲିମ କଲ ।

ତହିଁ ଆରଦିନ ରଜା ଗୋଟିଏ ଜୁଡ଼ିସିଆଲ ବିଚାର ବସାଇ ତାକୁ ମବୁ ଘଟଣା ଆମୁନତୁଳ କହି ବିଚାର କରିବାକୁ ହୁକୁମ ଦେଲେ । ନିଜେ ମନ୍ତ୍ର କଳରେ ପୁରୁଷ ରୂପଗୁଡ଼ିକ ନାଶ ହୋଇ ବାରପ୍ରତାପକୁ ଡାକିଲେ ନାଥ ! ଏଥର ଦାସୀକୁ ପାଇ ଖୁସିହେଲେ ତ ? ପଛନଥାନ୍ତୁ ପୋଛି ଦିଅ । ଅହକା ମୋ ବାପ ରାଜ୍ୟ ଓ ଏ ରାଜ୍ୟର ରଜା ରାଣୀ ଆମେ ହେଲେ । ବାରପ୍ରତାପ ସ୍ୱର୍ଗଲତାକୁ ପାଇ ଏକବାରେ ଅନ୍ଧ ଆଖି ପାଇଲ ପରି ହୋଇ ଉଠିଲ । ପାଖଲୋକ କହୁଥାନ୍ତି ବେହେମୋ ଏଇଟା ପ୍ରେମ ପାଗଳା ହୋଇଥିଲା ବା !

ବାରପ୍ରତାପ ସ୍ୱର୍ଗଲତା ଦିହେଁ ସେଦିନ ଦରବାରରେ ପଞ୍ଚାୟତ ବିଚାରରୁ ବାଦ ପାଇଲେ ଯେ—ପାସଟୋକା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷୀ, ଯଦିଓ ସେ ଲୋଭ କରିଥିଲା, ତଥାପି ସେ ପିଠିରେ ବୋହୁଆଣି ସେ କନ୍ୟାକୁ ବଞ୍ଚେଇଛି । ବରଂ ସେ ଉପକାଶ । ତେଣୁ ସେ ଖଲାସ ହେବ ।

ଏଇ ଯୋଡ଼ ଶେଠ ଜଣକ, ସେଟା ବିଶ୍ୱାସଯାଚକ କୃତବ୍ଧ । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି—

ମିତ୍ରଦ୍ରୋହୀ କୃତଦ୍ରୋଷ ସେ ତ ବିଶ୍ୱାସଯାଚକାଃ
ତେ ନରଃ ନରକଂ ଯାନ୍ତି ଯାବତନ୍ତ୍ର ଦିବାକରୋ'

ସୁତରାଂ ତା ପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ହେବ ତାକୁ । ଘରେ ପୁରାଇ ଲଙ୍କାମରିଚ ପୋଡ଼ାର ଧୂଆଁ ଦେଇ ତାକୁ ତଳ ତଳ କରି ହତ୍ୟା କରିବା । ଯେପରି ସେ ଅନ୍ୟାୟ କରି ଧନଦୌଳତ ଅର୍ଜିଥିଲା, ପୁଣି ବିଶ୍ୱାସଯାଚକତା କରି ନାଶ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରିଥିଲା ତାର ଶାସ୍ତ୍ର ଏହିପ୍ରକାର ହେବା ଉଚିତ ।

ରାଏ ଶୁଣି କେତେକ କହୁଥିଲେ ଅଦିକା ତ ସେଇ ରକମ ଯୁଗ ହେଉଛି । ଅନ୍ୟାୟ ନକଲେ ଖାଇବାକୁ ପାଉନାହାନ୍ତି । ଯାହାର ଅନ୍ୟାୟ ପଛାରୁ ବେଶୀଧନ ବଢ଼ୁଛି, ଦାଶ, ମତ, ନାଶ ବିଳାସରେ ସେ ଧନ ସାରୁଛି । କୋଉ ସରକାରଟା ଏମିତି କଡ଼ାକରି ଦଣ୍ଡ ଦେଉଛି ? ହେଲେ ପଞ୍ଚାୟତ ରାଫାରେ ନ୍ୟାୟ ଅନ୍ୟାୟ ବାଛିବ କିଏ ? ତାଙ୍କରି କଥା କାଏମ ହେଲା । ସେଇଦିନରୁ ସେ ଶେଠକୁ ଘରେ ପୁରାଇ ଲଙ୍କା ଧୂଆଁ ଦିଆଯାଉଛି । ସେ'ଟାର ମରଣ ବି ଆଜିଯାଏ ହଜିନାହିଁ । ପାପ ସରିଲେ ମରିବ ସିନା ? ଅଦିକା ବୁଝିଲୁଛି ଅବୋଲକର ! ଶେଠ ପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ପାଇଁ ସେଇ ଲଙ୍କା ପୋଡ଼ାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରୁଲିଛି । ବାରପ୍ରତାପ ଆଉ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ଦୁଇଟି ରାଜ୍ୟର ସମ୍ପଦ ପାଇ ଆନନ୍ଦରେ ଚଳୁଛନ୍ତି ।

“ପୁନର୍ବିଷ୍ଠଂ ପୁନର୍ମିଷ୍ଠଂ ପୁନର୍ଦର୍ଶ ପୁନର୍ମିତ୍ର
ସଦତେ ପୁନରବୃତ୍ତିଃ ନ ଶରୀର ପୁନଃ ପୁନଃ ।

ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ସବୁ ଜାଣିଥିଲେ ବର, ମିତ୍ର, ଭାସ୍ୟା, ଭୂମି ମିଳିପାରେ, ମାତ୍ର ଦୁଃଖକଷ୍ଟକୁ ଡରି ଆତ୍ମହତ୍ୟାକଲେ ଦେହ ଆଉ ମିଳେ ନାହିଁ । ସାରପ୍ରତାପ ଓ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ଦୁଃଖ ସବୁ ବଞ୍ଚିଥିଲେ ବୋଲି ଆଜି ଏତେ ବଡ଼ ହୋଇଛନ୍ତି, ଆଉ ଅନ୍ୟାୟ ଧନ କାମାଳେଶ୍ୱରୀ ଶେଠ, ଯେସାକୁ ତେସା ପାଉଛି । ଅବୋଲକବ କହିଲ—ହାମି ଯାହାକୁ ଲଙ୍ଗଳ ଭୁଷାଣା ?

ଏ ଗପଟି ମୋ ଆଜା କହୁଥିଲେ ।

ନକଲି କାଠଗରୁଡ଼ କଥା

ଚହଁଆରଦଳ ଗୋସେଇଁ, ଅବୋଲକର ଅନେକ ଦୂର
ଗଲପରେ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମଶାଳା ମିଳିଲା । ଗୋସେଇଁ କହିଲେ—
ଅବୋଲକର ଏଇଠି ମୁଁ'ର ସେଷେଇକରି ଖାଇ ଆଜି ରହିଯିବା ।
ତୁ ଟଙ୍କା ନେଇ ଯା', ପାଖରେ କୋଉଠି ହାଟ ବଜାର ଦେଖି
ସେଷେଇ ସଉଦା ନେଇ ଆସିବୁ । ଗୋସେଇଁ କଥାରେ ଅବୋଲକର
ସେଇଠି ଗଣ୍ଠିଲ ରଖି ଟଙ୍କା ଓ ଛତାଟିଏ ନେଇଗଲା ବଜାରକୁ ।
ଗୋସେଇଁ ଗୋଡ଼ହାତ ଧୋଇ ବସ୍ତ୍ରାମ କଲେ ।

ଘଣ୍ଟାକ ବାଦେ ଅବୋଲକର ମୁହଁ ଗେର କରି ଫେରି
ଆସିଲା । ହାତରେ ସଉଦା ଗଣ୍ଠିଲଟିଏ । ଗୋଡ଼ଫରକଟାରୁ ତ
ନାଚ ଜଣାପଡ଼େ । ଗୋସେଇଁ ବାରିକଟୋକାର ମୁହଁ ଶୁବରୁ
ବୁଝିଲେଣି କିଛିଗୋଟାଏ ଘଟିଛି ବୋଧହୁଏ । ଗଣ୍ଠିଲ ଖୋଲୁ
ଖୋଲୁ ପଚାରିଲେ କ'ଣ ଦେଖିଲୁ କରେ ଟୋକା ! ଆମ୍ଭୁଲ
ଖାଇଲା ପରି ମୁହଁଟାକୁ କରିଛୁ ? ଅବୋଲକର କହିଲା—
ଗୋସେଇଁ ! ମୁଁ ବଜାରକୁ ଗଲବେଳେ ଦେଖିଲି ସେଠାକାର
ରାଜବାଟି ସାମନାରେ ଗୋଟାଏ କାଠରେ ନକଲି ଗରୁଡ଼ଟିଏ ଥୁଆ
ହୋଇ ପୂଜା ପାଉଛି । ତା'ର କାରଣ କ'ଣ ନ ସତେଇଲେ ଏଇ
ଜାଗାରୁ ଫେରିବ ।

ଗୋସେଇଁ ଦେଖିଲେ ଏ ବାରିକକୁ ଆଣି ବପଦ ହେଲା ତ ।
 ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି ‘ଜୟେତ୍ କଦର୍ଯ୍ୟ ଦାନେନ ମୁଖ ଛଦାନୁବର୍ତ୍ତକେ’
 କଦର୍ଯ୍ୟ ଲୋକକୁ ଧନ କିଛି ଦେଲେ ସେ ନବୃତ୍ତି ହୁଏ । ମୂର୍ଖକୁ
 ଛଦ କଥାରେ ଭୁଲେଇ ହୁଏ, ଏଟା ଯେ ପଣ୍ଡିତ ମୁଖଙ୍କ ପରି
 ହେଲା । ଏପରି ଭାବ କହିଲେ—‘ଖୋଲ ଗଣ୍ଡିଲି ରଅଣ ଛତା ।
 ଅବୋଲକରରେ ଶୁଣୁ ସେ କଥା । ଅବୋଲକର ବସିବାରୁ
 ଗୋସେଇଁ କହିଲେ—ଏ ଦେଶର ନାଁ ପୁଣି, ଏଠି ପାଣ୍ଡୁନାମରେ
 ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଝିଅ, ସେ ଏକ
 ରୂପସୀ ଯୁବତୀ ହୋଇ ଘରେ ଥିଲା । ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ଉଦାରଚଣ୍ଡୀ
 ନାମରେ ଦେବୀ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ସେଠାରେ ପଞ୍ଚା ସନ୍ଧ୍ୟା ଦିନ ଫୋଡ଼ା
 ଉଡ଼ା ମେଲା ହୁଏ । ସେଥିପାଇଁ ଦେଶ ଦେଶାନ୍ତରୁ ଦୋଳାମ,
 ଦେଶାଳମାନେ ବଳିବାକୁ, ଦେଖିବାକୁ ଆସନ୍ତି ।

ଥରେ ମେଲା ଦେଖିବାକୁ ରାଜା, ବଡ଼େଇ ଦୁଇମିସ ଯାଇ
 ଥିଲେ ! ବଡ଼େଇଟି ବଡ଼ କରନ୍ତର । ଆଉ ରାଜାଟି ତାନ୍ଦିକ-
 ଠାରୁ ଯାନ୍ଦିକଯାଏ ଏପରି ଗୁଣିଆ ଯେ ଗଛପତ୍ରକୁ ବି ଚଳେଇପାରେ ।
 ସେମାନେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଦେଖିଲେ ହାତୀରେ ଚଢ଼ି ଏପରି ସୁନ୍ଦର
 ଯୁବତୀଟିଏ ଆସିଲା ଯେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରରେ ନାହିଁ ନଥିବ । ଉଦାରଚଣ୍ଡୀ
 ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଇ ଦେବୀ ଦର୍ଶନକରି ପୁଣି ହାତୀରେ ଚଢ଼ି ଚାଲିଗଲା ।
 ତାକୁ ଯେମିତି ଗୁଣିଆ ଦେଖିଲା ଏକବାରେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ମାଟିରେ
 ପଡ଼ିଗଲା । ବଡ଼େଇ ବଚସ କରେ କ’ଣ ? ଅନେକ ସିଞ୍ଚା ଝିଅ
 କରି ବଞ୍ଚେଇବାରୁ ରାଜା କହିଲା ମଇସ ! ସେଇ ଯେଉଁ ଯୁବତୀ
 ହାତୀରେ ଚଢ଼ିଗଲା ସେ କାହା ଝିଅ ତା ପରୁର ବୁଝ । ବଡ଼େଇ
 ପାଖଲୋକକୁ ପରୁର ଜାଣିଲା, ସେ ରାଜଜେମା ଚନ୍ଦ୍ରକା । ସେଇଠୁ
 ସେମାନେ ଆସି ବଜାରରେ ଘରଟିଏ ଉଡ଼ାମେଇ ରହିଲେ ।

ଏଣେ ତ ରାଜକନ୍ୟାକୁ ଦେଖିବାରୁ ରାଜା ଦେହ ଶତରୁ
ରାଜକୁ ଆସିଲଣି । ତାର ହୋଇଛି—

‘ପ୍ରଥମ ନୟନ ପ୍ରୀତି ପରେ ଚିତ୍ତ ସଙ୍ଗ
ଫଳକୁ ଲଜ୍ଜାହୀନତା ଶରୀର ବଢ଼ଇ ।
ଅରୁଣ ବସୟ ବସ ଉନ୍ମୟ ଶବନ
କଥନେ ପ୍ରକାଶକରେ ବାରୁକ ବଚନ ।’

ତା’ର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ବଢ଼େଇ ପଚାରିଲ ମଇତ ! ତମର
କ’ଣ ହୋଇଛି କହିଲ ? ମମ ଦେହ ମନର ଅବସ୍ଥା ଯାହା ଦେଖୁଛି
ତମେ ତ ଅଳପଦାନ ଉନ୍ମାଦ ମୁକ୍ତ । ହୋଇ ମରିଯିବ । ରାଜା
କହିଲ ମଇତ, କହିବ ଆଜି କ’ଣ ? ସେଦିନ ମୁଁ ରାଜକନ୍ୟା
ଚନ୍ଦ୍ରକକୁ ଦେଖିବାଠାରୁ ମୋର ଅବସ୍ଥା ମରଣଆଡ଼କୁ ଚଳିଗଲା ।
ସତରେ ମଇତ ! ମୁଁ ତାକୁ ଅଧେ ଘେନିବି ନ ପାରିଲେ ଅଳ୍ପ-
ଦିନେ ମରିଯିବ । ବଢ଼େଇ କହିଲ ମଇତ ! ଏତେ ଦୁରୁହ କଥା ।
‘ଶବ ହୋଇ ସୁନ୍ଦର କୁସୁମ ବାଣ୍ଟିଲୁରେ’ ପରି ହଜିବ ।
କବି କହିଛନ୍ତି—

“କଣ ରଦ କରତରେ ନିଜ ଶରୀର ବଢ଼ାଏ
ଯେ ଯାବତ ନ କରେ ହୃଦୟକୁ ଶିତ ହିଁଲ ।
ଧରି ପାରିଛି କି କେତେ ଚାହୁଁ କଳ୍ପକା ବେଶ
ରୂପସୀ ଅଳକଶିର କରାଗରେ କି ପରଶ ?”

ହାତୀଦାନ୍ତ କରତରେ କଟାହୋଇ ପନିଆ ଡାଆଁ ନହେଲେ
ସୁନ୍ଦର ମୁଣ୍ଡରେ ଚାଲୁଛି କେଉଁଠି ? ତୁମେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟକରି ପଡ଼ି
ବଢ଼ି ନପାରି ସେପରି ସୁନ୍ଦର ଯୁବକକୁ ପାଇବା କଥା ଶ୍ରାବ୍ୟ
କେମିତି ? ‘ଉଦ୍ୟମେଣ ନର୍ତ୍ତ ସିଦ୍ଧନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାଣି ନ ମନୋରଥେ,
ଉଦ୍ୟୋଗିନୀଂ ସୁରୁଷସିଂହ ମୁଂସିତି ଲକ୍ଷ୍ମୀ’ ଏ କଥା ତମେ କ’ଣ

ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପଢ଼ି ନାହିଁ ? ମନୋବାସନାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରି କାର୍ଯ୍ୟରେ ତ ଲଗାଇଲେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସିଦ୍ଧି ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଉଦ୍ୟୋଗୀ ପୁରୁଷକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଲାଭ ହୁଏନା ପରା । ତମେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଗୁଣିଆ ହୋଇ ଏତକ ଭାବ ପାରୁନାହିଁ ?

ରାଜକ କହିଲେ ମରହ ! ଭୁଲ୍ କହିଲ । ଅବଳା ଯୋଉ ଭଲଆ ଯୁଗ ହୋଇଲା ସେଠି କ'ଣ ଗୁଣି ଟେକୁଛନ୍ତି ? ଯେ ହାତ କାମ କରି ଜାଣିବ ସେଇ କିଛି କରି ପାରୁଛି । ତୁମ ବରଂ କରିପାରିବ । ବଡ଼େଇ ସେଇଠି ଟିକିଏ ଭାବ କହିଲା, ଆଜ୍ଞା ମୁଁ କାଠର ଗୋଟିଏ ଚୋର ପକ୍ଷୀ ଗଢ଼ି ଦେଉଛି । ସେଥିରେ ନିଆଁ ପାଣି ରହିବାର ସୁବିଧା ବି କରିଦେବ । ତମେ ତୁମର ବିଦ୍ୟାଗୁଣ ବଳରେ ସେଥିରେ ଚଢ଼ି ତାକୁ ଚଢ଼େଇ ନେଇ ନିଶ୍ଚୟ ରାତିରେ ରାଜକନ୍ୟା କବଳି ଯାଇପାରି ।

ରାଜକ ସେଇଠୁ ଖୁସିହୋଇ କହିଲା ସେତେକ କରିଦିଅ ମରହ । ମୁଁ ସେତେକ ମାଲିଲେ ରାଜଜେମାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ପାଇବି । ବଡ଼େଇ ସେଇଠୁ ଚଢ଼େଇ ଗଢ଼ି ବାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲା । ପଞ୍ଚଲଙ୍ଗେଶ୍ୱର ଶିବଲିଙ୍ଗ ମୁଣ୍ଡରେ ପଡ଼ି ପାଦାଡ଼ି ନ୍ୟା ବୋହୁଯିବାର ଦେଖି କବି ଲେଖିବ “ଚଉଦବିଗ୍ରହ ଆସି ଗୁଡ଼ ଝରଣା, ଏକସ ହୋଇ ଯେତେ ଗେରୁ ବରଣା, ଶିବଶିର ଭେଦାର ଡେଇଁ ଚପଳା, ଏକତା ବଳେ ବଳୀ ମଞ୍ଚା ଉତଳା, ନ୍ୟାରେ ମିଶିଲେ ଯାଗରେ ଗତି, ମହତସଙ୍ଗ ବନା କାହିଁ ମୁକତି ?” ଏଠାରେ ସେମିତି ମହତ ବଡ଼େଇ ସଙ୍ଗତରୁ ରାଜକର ଆଶା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବାର ଦେଖାଗଲା ।

ବଡ଼େଇ ଚାରିଦିନେ ଗୋଟିଏ କାଠଗରୁଡ଼ ଗଢ଼ି ଦେଇ, ଆଉ କାଠର ନକଲିହାତ ଦୁଇଟା କରି ରାଜକ ଦିହରେ ଲଗେଇଦେଲା ।

ପୁଣି କାଠରେ ଶଙ୍ଖ ଚନ୍ଦ୍ର ଗଦା ପଦ୍ମ ତିଆରି କରିଦେଇ ବଞ୍ଚିଲେ
ନକଲ ନାଗପୁଣ ରୂପେ ସଜାଇଦେଲା ।

ଶଙ୍ଖ ଚନ୍ଦ୍ର ଗଦା ମୁଦ୍ରକୁ ଚାରିଟା ହାତରେ ଧରି ଗୁଞ୍ଜଳ ନାଗପୁଣ
ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ରାତିବେଳକୁ କାଠଗରୁଡ଼ ଉପରେ ବସିବାରୁ
ନାଗପୁଣ ପରି ଦେଖାଗଲା । ତା' ପରେ ନିଜର ବିଦ୍ୟାଗୁଣ ଲଗାଇ
ଚଳାଇଲା କାଠଗରୁଡ଼କୁ । ନିଶ୍ଚୟ ରାତିହେବାରୁ ସେ କାଠଗରୁଡ଼ରେ
ଚଢ଼ି ଆକାଶରେ ତାକୁ ଉଡ଼ାଇ ନେଇଯାଇ ଇଜାଜ ଛୁଟି ଉପରେ
ହାଜରହେଲା । ସେଇଠି ଚନ୍ଦ୍ରକାର ଏକାନ୍ତ ଘର ।

ଏକେ ଗରମଦିନ । ଦୁଇରେ ରାଜଜେମା ବଡ଼ହେବା ହେତୁ
ରଜା ତାକୁ ଏକବାରେ ଗୁଳିଘରେ ରଖିଛନ୍ତି । ଏକାକୀ ରହୁଛି ସେ ।
ଗୁଞ୍ଜଳର କାଠଗରୁଡ଼ ସେମିତି ଘୋ ଘୋ କରି ଓହ୍ଲାଇବାକୁ
ଲାଗିଲା ଚନ୍ଦ୍ରକାର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ସେ ଛୁଟକୁ ଆସି ଦେଖିଲା
ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷୀ ଉପରେ ନାଗପୁଣପରି କେନ୍ଦ୍ରଜଣେ ବସିଛି । ଚାନ୍ଦୁ
ଚାନ୍ଦୁ ଗରୁଡ଼ଟି ଛୁଟ ଉପରେ ବସିବାରୁ ଗୁଞ୍ଜଳ ନାଗପୁଣ ସେଥିରୁ
ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ଜେମା ଆଗରେ ଛୁଡ଼ାହେଲା । ତା ରୂପ ଆଉ ଶଙ୍ଖ,
ଚନ୍ଦ୍ର, ଗଦା, ପଦ୍ମ ଦେଖି ଜେମା ନାଗପୁଣ ଭାବି ଲମ୍ବହୋଇ
ଶୋଇଗଲା ଗୋଡ଼ତଳେ । ନକଲ ନାଗପୁଣ ତାକୁ ଉଠାଇ ତା ଘରକୁ
ନେଇଯାଇ ତାକୁ ପଲଙ୍କରେ ବସାଇଦେଲା । ନିଜେ ହସି ତା ଓଠଟି
ଧରି ମୁହଁଟେକି କହିଲା ଚନ୍ଦ୍ର ପାରୁନା ! ତୁମେ ପରା ଗତ ଜନ୍ମରେ
ବିଶାଖା ଥିଲ । ଶାପବଳରୁ ଆସି ସିନା ଏଠାରେ ରାଜକୁଳରେ
ନାଗହୋଇ ଜନ୍ମିତ, ନୋହିଲେ ତମର ମୋର ଅଭେଦ ପୀରତି
ଭରସିନ ପରା ! ! ଯା ହଉ ମୁଁ ଆଉ ତମ ଅଗ୍ରବରେ ବଳକୁଣ୍ଡରେ
ରହିପାରିଲି ନାହିଁ । ଭୁଲ, ଏବେ ପ୍ରୀତିବାନ ହଅ । ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ଅଙ୍ଗ-
ଶାରେ ନିତି ରାତିରେ ଏହିପରି ଆସିବି ତମ ବନେ ଯେ ରହିପାରୁନି ।

ଜେମା କହିଲା, ମୁଁ ଅବବାହିତା କୁମାରୀ । ଆପଣ ସ୍ୱଧୂଂ ନାଗସୁଣ ହୋଇ ମୋତେ ବିଭା ନହୋଇ ମୋ ସଙ୍ଗ କରିବେ କିପରି ? ଲମ୍ପଟଗୁଡ଼ାକ ତ ବଡ଼ ଭୁଲକ ହୁଅନ୍ତି । ଶୁଭଳ କହିଲା ଏସବୁ ବିଧି ସିନା ନରନାଶକ ପାଇଁ ହେଇଛି । ତମେ ଦେଖ, ମୁଁ ନାଗସୁଣ । ଆମେ ତ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା । ଆମେ ଯାହାକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛୁ ସେଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୋଟାଏ ବାହାବିଧି ଯୋଗୁ ଗଢ଼ିଛନ୍ତି ସେଇଟାକୁ ଆମେ ମାନି ଚଳିବା ନା ! ଆସ ଆସ, ଡେରି କରନା । ତମର ଯଦି ମନରେ ଖଟକା ଲାଗୁଛି ତାହେଲେ କ୍ଷମିତ୍ୱ ବିଧିରେ ତ ମାଲା ବରଣ ଅଛି । ସେମିତି କରି ଦିହେଁ ଦୁର୍ଦ୍ଦିକୁ ବରନେବା ।

ଜେମା କହିଲା, ଏତେ ରାତିରେ ମାଲ କୁଆଡ଼ୁ ପାଇବି । ଶୁଭଳ କହିଲା ତୁମ ବାହୁମାଳ ଦେଇ ବରନେଉନା । ମୁଁ ବି ବାହୁମାଳ ତମ ବେକରେ ଖଞ୍ଜିଦେଇ ବରନେଉଛି । ଏହା କହି ସେ ଦୁଇହାତକୁ କୁଣ୍ଡଳ କରି ଜେମା ବେକ ପାଖକୁ ନେଲବେଳେ ଜେମା କିଛି ନ କହି ମୁହଁ ନଇଁଲା । ଶୁଭଳ ଜାଣିଲା ମୌନେ ସମ୍ମତି ଲକ୍ଷଣ ସେଇଠୁ ସେ ଦୁଇହାତରେ ଜେମା ବେକ ଘେରେଇ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲା । ଜେମା ମଧ୍ୟ ଲଜ ଭୁଟାଇ ବାହୁ ରଖିଲା ତା ଗଳାରେ । ତାପରେ ଦିହେଁ କାମକେଳି କଲେ । ରାତିଶେଷ ହୋଇ ଆସିବାରୁ ନକଲି ନାଗସୁଣ କାଠଗରୁଡ଼ରେ ଚଢ଼ି ଯୋଡ଼ ବାଟରେ ଆସିଥିଲା ସେଇବାଟେ ପଲେଇଲା ।

ଏମିତି କରି ପ୍ରତିଦିନ ରାତିରେ କାଠଗରୁଡ଼ରେ ଚଢ଼ି ନକଲି ନାଗସୁଣ ଆସେ । ଜେମା ସଙ୍ଗରେ ରତିବିହାର କରି ରାତି ଶେଷକୁ ଚାଲିଯାଏ ! ଏଇପରି କରି ପନ୍ଦରଦିନ ପିବାରୁ ପୁରୁଷତନ୍ତ୍ର ମେଲ ପାଇ ଚନ୍ଦ୍ରକର ରୁପରଙ୍ଗ ଚହଟିଲା । ସଖୀମାନେ ଜେମାର

ଦେହ ଦେଖି ଠରଠର ହେଲେ । ଓଠ ଗାଲରେ ଦାନ୍ତ ଦାଗ ଦେଖି
ପୁସ୍ତକାସ ହେଲେ । ଦିନ ଗୋଟିଏ ସଖୀ ଜେମା ଛୁଟିଛୁ ଅବୁନକ
ଭାବରେ ଲୁଗା ଟାଣିଦେଇ ଦେଖିଲୁ ବର୍ତ୍ତୁଳ ପ୍ରନରେ ନଖ ଦାଗ
ଲଖି ରହିବ । ସେଇଠୁ କିଛି କାମୁଡ଼ି ପକେଇଲେ । ଅନ୍ୟ ସଖୀମାନେ
ଯାଇ ଶୁଣିଛୁ ଡାକଆଣି ଜଣେଇଦେଲେ । ଶୁଣି ନିଜେ ଦେଖିଲେ—

‘ବନ୍ଧସୂତେ ଭୁଜ ବୃତେ ନଖର ରେଖା କାନ୍ତର
ପ୍ରିୟତମ ଯେ ତୁମ ଦେଇବ ଦାଗ ରହିଛି ଦାନ୍ତର ।’

ଏପରି ଚିତ୍ତ ଦେଖି ଶୁଣି ତ ଅଗ୍ନିବାଣ ଟାଲଟିଗଲେ । ପାଖ
ମାନେ ଧୂଳିକାର କଲେ । ସଖୀମାନେ ଟାଣି କଲେ, ଦାର୍ପୀମାନେ
ଓଠ ଚିପି ହସିଲେ । ହେଲେ, ଜେମା ତ ଏ କାଳର ହିଅ,
ବଡ଼ଲେକର କନ୍ୟା । ଲମ୍ପଟ ପ୍ରେମିକା ନାହିଁ । ସେ କ’ଣ ସହଜେ
ଦବବାର ପାଣି ? ସସ୍ତୁତ ଗାସ୍ତ ନାହିଁ କହିଲେ—

ଆହାରଃ ଦିଗୁଣାଃ ସ୍ତ୍ରୀୟାଂ ବୁଦ୍ଧିପ୍ରାସାଂ ଚତୁର୍ଗୁଣା
ଚେତୁଗୁଣା ବ୍ୟବସାୟଶ୍ଚାଷ୍ଟ କାମାଶ୍ଚାଷ୍ଟ ଗୃହେଷ୍ଟୁତାଃ ।’

ନାଶମାନେ ଭୋଜନ ପାଇଁ ଦୁଇଗୁଣ, ବୁଦ୍ଧି ଗର୍ବ ପାଇଁ
ଚାରଗୁଣ । ବ୍ୟବସାୟ ବୁଦ୍ଧି ଛ’ଗୁଣ ଓ କାମୁକତା ଆଠଗୁଣ
ରଖନ୍ତୁ । ସେଥିପାଇଁ ସେ ସାହାସ କରି କହିଲୁ ମା ! ଅପଥରେ
ମୋ ଉପରେ ଶୁଣୁ କାହିଁକି ? ବାପାଙ୍କୁ ଡାକ ମୁଁ ସବୁ କଥା
ଖୋଲି କହିବି । ଶୁଣି ହିଅର କଥା ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ବଜାଙ୍କୁ
ଡାକି ଆଣିଲେ ।

ମଣିଷ ଥରେ ବଦମାସ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଗଲେ
ଚେଣିକି ତା’ର ସେଥିପାଇଁ ଲଜ୍ଜା ନଥାଏ । ଏଠାରେ ଯେମିତି ସତ
ପ୍ରମାଣର ଚିହ୍ନ ମିଳିଲା । ଜେମାର ସାହସ ବଢ଼ିଗଲା ଆହୁରି । ବଜା

ଆସିବାରୁ ଗୁଣୀ କହିଲେ, ଆଲୋ କୁଳକଳକିନୀ ! ବାପା ତ ଆସିଲେଣି, କ'ଣ କହିବୁ କହୁନୁ ? ଜେମା ସାହସ କରି କହିଲ, ମୁଁ କୁଳରେ କଳଙ୍କ ଲଗାଇନ, ବରଂ କୁଳ ଉଜୁଳ କରିବି । ରଜା ରାଗିଯାଇ କହିଲେ, ତା'ର ପ୍ରମାଣ ?

ଚନ୍ଦ୍ରକା କହିଲ ଆପଣ ତ ମୋ ପାଇଁ ଏତେଦିନ ଯାଏ ବିଚାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେନାହିଁ । ତେଣୁ ମୋର ସୌଭାଗ୍ୟ ଉଦୟ ହୋଇଛି । ସ୍ୱୟଂ ଶଙ୍ଖ ଚନ୍ଦ୍ର ଗଦା ପଦ୍ମଧାସ୍ୟ ନାରାୟଣ ଗୋଳନ ବୈକୁଣ୍ଠରୁ ଆସି ମୋ ପାଣି ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ସେ ପ୍ରତିଦିନ ରାତି ହେଲେ ଗରୁଡ଼ ପିଠିରେ ଚଢ଼ି ମୋ ପୁରକୁ ବଜେ କରନ୍ତି ଓ ରାତି ବିହାର ସାରି ଲେଉଟନ୍ତି ! ଆପଣଙ୍କର ଯତ ଅବଶ୍ୟାସ ହେଉଛି ଆଜି ରାତିରେ ଜାଗ୍ରତ ରହି ଛ'ମହଲ ଛାତ ଉପରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତୁ ସତ କି ମିଛ ବୁଝି ପାରିବେ ।

ଜେମା କଥାଗୁଣି ଗଜାଗୁଣୀ କହିଲେ ହଉ ଆଜି ଦେଖାଯିବ । ସତକୁ ସତ ରାଜାରାଣୀ ଦୁହେଁ ସେ ରାତି ୭ ମହଲ କୋଠାରେ ଜଗି ବସିଲେ । ଅନେକ ରାତି ହେବାରୁ ରାଉଳ ନାରାୟଣ କାଠ ଗରୁଡ଼ରେ ଚଢ଼ି ଆସି ଜେମାଙ୍କ ଛାତରେ ଉଠୁଥିଲା । ରାଜାରାଣୀ ଲୁଚିବସି ଦେଖିଲେ ପ୍ରକୃତରେ ତା'ଠାରେ ନାରାୟଣରେ ବର୍ଣ୍ଣ ଲକ୍ଷଣ ଚିହ୍ନ ଅଛି । ଚାରି ହାତରେ ଶଙ୍ଖ ଚନ୍ଦ୍ର ଗଦା ପଦ୍ମଧର ଜେମାପାଖକୁ ଗଲା । ରାଜା ନାରାୟଣଙ୍କୁ ଦେଖି ରାଣୀଙ୍କୁ କହିଲେ, ଦେଖିଲ ରାଣୀ ! ଆମ ଝିଅକେଡ଼େ ଭାଗ୍ୟବତୀ । ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ ପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥେ କନ୍ୟା ଦାନ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ନିଜେ ନାରାୟଣ ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଆସି ଯେତେବେଳେ ଆମ ଝିଅକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ଏଥିରୁ ବଳ ଆଉ ସୌଭାଗ୍ୟର କଥା କ'ଣ ଅଛି ? ରାଣୀ କହିଲେ ସତରେ

ଭାଗ୍ୟବତୀ । ଏପରି ଝିଅକୁ ଗର୍ଭରେ ଧରିଥିଲ ବୋଲି ଆମେ ଆଜି ଗର୍ବ କରୁଛୁ । ରାଜା କହିଲେ ମୁଁ ଆଗେ ସତ୍ତ୍ୱନେବାରୁ ସିଦ୍ଧା ଭୂମି ଗର୍ଭରେ ଧରିଲି । ନୋହିଲେ ତୁମର କେଉଁ ସାଧ୍ୟଥିଲା । ଏମିତି ଦୁହେଁ ତର୍କ ବଚର୍ଚ୍ଚ କରି ନାରାୟଣଙ୍କୁ ଦେଖି ଲେଉଟିଲେ । ଆରବିନଠାରୁ ରଜା ନାନା ଉପାଦେୟ ନାରାୟଣ ପୁଜା ଉପବୃତ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରକାକୁ ଦେଇ ନାରାୟଣ ପ୍ରୀତିରେ ମଜ୍ଜି ଗଲେ ।

ଏଣେ ନାରାୟଣଙ୍କୁ ଜୋର୍ କରି ପାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଗର୍ବ ବଢ଼ିଗଲା । ରାଜା ପାଟ ରଜା ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ଆଉ ଖାତର କଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ଉପରେ ଅସମ୍ଭା ପ୍ରୀତି ଚଳେଇଲେ । ଏହା ଦେଖି ଶୁଣି ଅନ୍ୟ ରାଜା ମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କଲେନାହିଁ । ସବୁ ରଜା ଏ ମେଣ୍ଟ ବାନ୍ଧ ଆସି ଏ ରାଜାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଆକ୍ରମଣ କଲେ । ଏହା ଦେଖି ପାଣ୍ଡୁ ରାଜା ରାଣୀ ଚନ୍ଦ୍ରକାକୁ କହିଲେ ଝିଅ ! ଜେ ଝିଙ୍କି କହ ଶସ୍ତ୍ର ଆମ ରାଜ୍ୟ ଆକ୍ରମଣ କରିଛନ୍ତି । ସେ ଉପାୟ କରି ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ।

ଜେମା ସେ କଥା ନକଲ ନାରାୟଣଙ୍କୁ କହିବାକୁ ସେ ଶୁଣି କହିଲ ଛୁଡ଼, ଯାହାର ଜୋର୍ ନାରାୟଣ, ଶସ୍ତ୍ର କରିବ ତା'ର କ'ଣ । ସେଗୁଡ଼ାକ ଝଡ଼ିପୋକ ପରି ଝଡ଼ି ପଡ଼ିବେ । ମୋ ସୁଦର୍ଶନର ନିଦର୍ଶନ ସେ ପାଇନାହାନ୍ତି ବୋଲି ମରବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଏମିତି କହି ପଦର ଦିନ କଟେଇ ଦେଲା । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି—

“କାର୍ଯ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ବରୁରଣ ହତୋ ନନାପମାନୌ ସମୌ
ଦତ୍ତା ସବଜନସ୍ୟ ଚରଣୌ ମୁର୍ଖଶ୍ଚିରଂ ଶାବତୁ ।”

ମୁର୍ଖର ଲକ୍ଷଣ ହେଲା କେଉଁଟା କାର୍ଯ୍ୟ ଅକାର୍ଯ୍ୟ ନ ବରୁର କରିବା; ମାନ ଅପମାନକୁ ସମାନ ମନେ କରିବା ଏବଂ ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ ହେଉ ମନେ କରି ନିଜକୁ ବଡ଼ ଭାବ ଯଦିବା ବଞ୍ଚିବାକୁ

ସେମିତି କିଛି ନ ବୁଝି ତହିଁକାକୁ ଭୁଲାଇ ରଖ ରଖୁ ଶମ୍ଭୁ ଆସି
ଗଡ଼ ବୁଝିପାଖ ବେଢ଼ି ଗଲେ । ସେ ଦିନ ରାତିରେ ନକଲି ନାରାୟଣ
ଆସିବା ବେଳକୁ ତହିଁକା ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବାଡ଼େଇ କାନ୍ଦୁଛି ।

ତାକୁ ଏପରି ହେବା ଦେଖି ରାଜା ପଚାରିଲେ, କ'ଣ ହେଲା
କି ପ୍ରିୟେ ? ତହିଁକା କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ କହିଲା, ଶମ୍ଭୁ ଆସି ଆମ ଗଡ଼
ବୁଝିପାଖେ ଘେରି ଗଲେଣି ? ରାତିପାହିଲେ ମୋ ବାପ ଭାଇକୁ
ମାରିଦେଇ ମୋ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରିବେ । ତମେ ଆଉ ମୋତେ
ଭୁଲେଇ ଭୁଲେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଯଦି ପାର ଧାଳି ରାତିରେ
ଲଢ଼େଇ କରି ଶମ୍ଭୁକୁ ମାର । ନୋହୁଲେ ମୁଁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବି ।

ଏହା ଶୁଣି ନକଲି ନାରାୟଣ ଭାବିଲା, ବଡ଼ ସଙ୍କଟରେ
ପଡ଼ିଲି । ବେଶ୍ ଅଲହୋ, ହ୍ୟାପୋ ଶମ୍ଭୁ ଗୁଡ଼ାକ କୁଆଡ଼ୁ ଆସି
କନ୍ୟା ହେଗର ବାଧାଦେଲେ । ମୁଁ ତ ଲଢ଼େଇ ବୋଲି କୋଉ
ଜନସ ଜାଣେନାହିଁ, ସେଠିକି ଗଲେ ତ ନିଶ୍ଚୟ ମରିବି । ତା'ଠୁ
ବରଂ ମରିବା ଆଗରୁ ଆଉଥରେ କନ୍ୟାକୁ ଭଲକରି ଭୋଗ କରି
ନିଏଁ । ଏହା ଭାବି ଜେମାକୁ କହିଲା ପ୍ରିୟେ ! ଘରକୁ ବୁଲ, ଆଗେ
ଭଲକରି ମଉଜ କରି ନେବା । ମଉଜ ପାଖରେ ପଉଜ କ'ଣ
କରିବେ ? କନ୍ୟା ନା ନା କହି ତାହାକୁ ଛୁଆରି ଦେବାରୁ ନକଲିଟା
ଭାବିଲା ଶାହରେ ଅଛି ସାହସ ମୂଳ । ସାହସ ନ କଲେ କେବେ
ମଜଲ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାଧାନ କରି ହୁଏନାହିଁ । 'ନ ସାହସ ନାନା ରୁଦ୍ଧ୍ୟ
କରୋ ଉଦାଣି ପ୍ରଣୟ । ଏହାଭାବ ସେ ଜେମାକୁ କହିଲା, ତୁମେ
ଯାଇ ତମ ବାପାଙ୍କୁ ଜଣାଇଦିଅ ସେ ଅଇଛୁକା ସୈନ୍ୟ ନେଇ
ଶମ୍ଭୁଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରନ୍ତୁ । ମୁଁ ଗରୁଡ଼ ପିଠିରେ ଆକାଶରେ ରହି
ଲଢ଼େଇ କରିବି, ଏକଥା ଶୁଣି ଜେମା ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ

ପିତାର ରାଜ୍ୟ ଶବ୍ଦକୁ ଯୁଦ୍ଧ କୋଉଠି ଶିଖିଛି ସେ କର ପାରିବ ।
 ଯାହାହୁଏ ମରାମତ କରୁଣାରୁ ଆକାଶରେ ଥାଇ ଲଢ଼େଇଟା
 ଦେଖି ପଳେଇବ । ଯଶ ପଳ ପୃଥ ସ ବର୍ତ୍ତେ । ଏହା ଶୁଣି ସେ
 କାଠ ଗରୁଡ଼ରେ ଚଢ଼ି ଆକାଶକୁ ଉଠିଲା । ଗରୁଡ଼ ପିତାର
 ଆବାଜ ପାଇ ଶୁଣୁଇ ସଜ ହୋଇ ସେନା ନେଇ ବାହାରିଲେ ।
 ଶତ୍ରୁମାନେ ଚେଇଁ ଉଠିଲେ । ରାଜା ନାରାୟଣଙ୍କ ଉପରେ ଏକାନ୍ତ
 ବିଶ୍ୱାସ ରଖି ଯୁଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆଗେଇଲେ । ଏଇବେଳେ ଗରୁଡ଼ଯାଇ
 ବୈକୁଣ୍ଠରେ ପହଞ୍ଚିବାରୁ ପ୍ରକୃତ ନାରାୟଣ ଯେ ସେ ଗରୁଡ଼କୁ
 ଧରିଗଲେ ପକ୍ଷୀବର ! ମର୍ତ୍ତ୍ୟସୁରର ନୂତନ ଖବର କ'ଣ କୁହ ?
 ଗରୁଡ଼ କରଯୋଡ଼ି କହିଲା ପ୍ରଭୁ ! କି କହିବ ଆଜି କ'ଣ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ-
 ସୁରରେ ତ ଅବିକା ସବୁ କଷ୍ଟ ଶୋକ ଯୁଗ, ଶତ୍ରୁ-ଜନ୍ମ-ସୁନା ସୁଦ୍ଧା
 କଷ୍ଟେଲା । ତା ଛଡ଼ା ମଣିଷଗୁଡ଼ା ଆସି ଚନ୍ଦ୍ର ଉପର ଜାଗା
 ଖୋଜୁଛନ୍ତି ରହିବାକୁ । ଆହୁରି ବି ଶୁଦ୍ଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଗେଇଲେଣି ।
 ଦେଶଟି ଯାକ ଶ୍ୱେତ ଠକରେ ଭରି ଗଲାଣି, ଭୁବଂନଶ୍ୱର ବୋଲି
 ଯାହାକୁ ମାତ୍ର ସେଠି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶୁଦ୍ରଙ୍କ ଜାଗା ନାହିଁ, କେବଳ ବୈଶ୍ୟ
 କ୍ଷତ୍ରିୟର ରାଜୁତି ସେଠି । ଦେବଭକ୍ତ ସବୁ ନବାନୀରେ ଚଢ଼ୁଛନ୍ତି ।
 ତା'ଛଡ଼ା ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ଗୁଣ ବଳରେ ଏମିତି ହେଲେଣି ଯେ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କର ନାରାୟଣ ପଦକୁ ବି ଆବୋରିଲେଣି । ବହୁଠାରୁ
 ବୋହୂଯାଏ ସବୁତ ନକଲ ଚାଲିଛି । ହେଲେ ଗୋଟିଏ ରାଜକନ୍ୟା
 ଇନ୍ଦ୍ର ନଷ୍ଟକରି, ତା ବାପକୁ ସେ ନିଜେ ନାରାୟଣ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ
 ଦେଖେଇଛି । ସେ ନାରାୟଣ ବୋଲି ଆନ୍ତରିକ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବାକୁ
 ଶତ୍ରୁମାନେ ଦେଇ ଲଢ଼େଇ କରୁଛନ୍ତି । ରାଜା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଉପରେ
 ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ରଖି ଯୁଦ୍ଧକୁ ବାହାରିବ । ଶୁଣିଦିଗରୁ ଶତ୍ରୁ ତାକୁ
 ଦେଇ ଗଲେଣି । ଏ ନକଲ ନାରାୟଣଟା ପ୍ରଭୁଙ୍କର ନକଲ କଲ;

ତେଣୁ କରିବା । ଏଇ ଶେଷରେ ମୋତେ ବି ନକଲ କରି ତା ଉପରେ ଚଢ଼ି ବୁଲୁଛି । ନକଲ ନାଗପୁଣିଟା ଅବକା ମରିଯିବ ଆଜ୍ଞା, ଜାଲ୍ କରି କେତେ ଦିନ ଚଳାଇବ ?

ପ୍ରକୃତ ନାଗପୁଣି ଟିକିଏ ଚଳାକରି କହିଲେ ସତରେ କି ? ହେଲେ ରାଜାତ ମୋ ଉପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଛି, ମୁଁ ବୋଲି ମାନ ନେଇଛି ତାକୁ । ତାକୁ ମୋ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ବାହାରିଛି । ସୁତରାଂ ମୋର ତାକୁ ରକ୍ଷା କରିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । କାରଣ, ଉପନିଷଦରେ କହିଛି —

‘ଯୋସାଂ ନିଜାଂ ଉପକ୍ରାନ୍ତାଂ ପୁରାଣେନଂ ବାହ୍ୟମ୍ୟତଂ’

ଯିଏ ମୋ ଉପରେ ଅବିଶ୍ୱାସ ରଖି ସତ୍ୟତା ତଳେ ତା’ର ସମସ୍ତ ଭାର ମୁଁ ବହନ କରେ । ଅତଏବ ରାଜା ଗରୁଡ଼ । ମୁଁ ସୁଦ୍ଧ କରି ସେ ରାଜାକୁ ରକ୍ଷା କରିବି, ଏହାକରି ନାଗପୁଣି ଗରୁଡ଼ତଳି ଆସି ତହରେ ଯୁଦ୍ଧରତ ଶତ୍ରୁକୁ ମରିଦେଲେ । ପ୍ରକୃତ ଗରୁଡ଼ର ପକ୍ଷାଦାତରେ କଠଗରୁଡ଼ଟା ଉଡ଼ିଆସି ସେହିଠାରେ ଯିବୁଛି । ରାଜା ଯୁଦ୍ଧ ବିପଦରୁ ଉଦ୍ଧାରଦେଇ ନକଲ ଚକ୍ଷୁକୁ ବିଷ୍ଣୁମନ୍ଦିରେ ପୂଜା କରିବକୁ ଗନ୍ଧବେଳ ସେ ଭୟଙ୍କର ସତକଥା କହିଦେଲା । ରାଜା ପ୍ରତାରଣା ହୋଇଛନ୍ତି । ଚନ୍ଦ୍ରକା ରାଜାକୁ ସ୍ୱାମୀ କରି ରହିଛି ଓ ସେ କଠର ଗରୁଡ଼ ହେତୁ ରାଜା କନ୍ୟା ରାଜ୍ୟ ପାଇଥିବାରୁ ସେଠାରେ କଠଗରୁଡ଼କୁ ପୂଜା କରିଛି ଓ ତା ବଶଧରମାନେ ଆଜିଯାଏ ସେ’ଟାକୁ ପୂଜୁଛନ୍ତି । ବୁଝିଲୁଣି ଅବୋଲକର । ଏହା କହି ଗୋସେଇଁ ଘୋଡ଼ାରେ ବସିଲେ, ଏ ଗପଟି ମୁଁ ଆଜ୍ଞା ରୁ ଶୁଣିଥିଲି ।

ପଥର ମୂର୍ତ୍ତିର ସଦ୍‌ବ୍ୟାପାର

ଅବୋଲକର ଓ ଗୋସେଇଁ ଦୁହେଁ ସେଦିନ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଦେଶରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲେ ଚମକାର ପୋଖରଟିଏ, ପାଖରେ ଶିବାଲୟଟି ଅଛି, ତା ପାଖରେ ଫୁଲ ଫଳଭରା ବଗିଚା । ପୋଖର କଲ ନମୈକ । ଏହା ଦେଖି ଗୋସେଇଁ କହିଲେ ଅବୋଲକର ! ଏଇଠି ଆଜି ଉଦ୍‌ୟିତା, ଖରାରେ ବଡ଼ ଚାପୁଲଣି । ତୁ ଟଙ୍କାଟି ନେଇ ଯା ବଜାରୁ କିଛି ବୁଟଛତୁ, ଗୁଡ଼ କଣିବୁ, ଆଜକ ରୋଷେଇ ନକରି ସେଇଥିରେ ଚଳିଯିବା । ଅବୋଲକର ହଉ କହି ମନ୍ଦିରରେ ଗଣ୍ଡିଲି ରଖି ବଜାରକୁ ଗଲା । ଗୋସେଇଁ ସ୍ଥାନକର ଆସି ଶିବାସ୍ଥାନ ଦେଲେ ।

କିଛି ସମୟପରେ ଅବୋଲକର ଲେଉଟି ଆସି ଛତୁଆ ପୁଟୁଳଟି ଥୋଇଦେଇ କହିଲା, ଗୋସେଇଁ ତୁମେ ଛତୁଆ ଖାଉଥା, ମୁଁ ଭର ଆଡ଼େ ଚାଲିଲି । ଗୋସେଇଁ ଚମକି ଉଠି କହିଲେ, ଆରେ ପୁଣି ତୋର କ'ଣ ହେଲା କରେ ? ଆରେ କେଉଁଠି କିଛି ଦେଲୁନା କ'ଣ ? ବେହେମୋ ମୁର୍ଖଟାକୁ ସଙ୍ଗରେ ଆଣି ମଣିଷ ବଡ଼ ବିପଦରେ ପଡ଼ିଲା ! ଶ ସ୍ଵରେଅଛି, ଗୋଟିଏ ପଣ୍ଡିତକୁ ନେଇ ବରଂ ପାତାଳକୁ ଯିବ, ଶହେ ମୁର୍ଖଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ସ୍ଵର୍ଗକୁ ଯିବା ବିପଦ । ଏହାକୁ ପୁଣି କହିଲେ—ଆରେ ପୁଣି କୋଉଠି କ'ଣ ଦେଖିଲୁ ? ଅବୋଲକର କହିଲା ମୁଁ ଛତୁଆ କଣିବାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ପଗାଟିଏ ଜାଗାରେ ରାଜା, ମନ୍ତ୍ରୀ, ପାତ୍ର ଅମାତ୍ୟଙ୍କ ରୂପସବୁ ପଥର ହୋଇଛି । ପାଖ ଲୋକଙ୍କୁ ପଚାରିବାରୁ ସେଗୁଡ଼ାକ ଆଖି ଦେଖାଇ କହିଲେ ଭାବୁ, ଆମେକିଛି କହିପାରିବୁ ନାହିଁ । ତମେ ଯଦି ସେଥିର କାରଣ କହିବ

ରହିବ, ନୋହିଲ ଏଇଠାରୁ ଭୁଲିଲି । ଗୋସେଇଁ ଟିକିଏ ହସି କହିଲେ ପକା ଆସନ ଟେକ ମଥା, ଅବୋଲକବରେ ଶୁଣ ସେ କଥା ।

ମାଣିକ୍ୟପୁର ବୋଲି ଦେଖିଟିଏ ଥିଲା । ସେଠାକାର ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରକେତୁ । ତାଙ୍କର ରତ୍ନଞ୍ଜୟ ଓ କନକଲତା ନାମରେ ଦୁଇଟି ରାଣୀଥିଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ ବଡ଼ ରାଣୀ ରତ୍ନଞ୍ଜୟ ଗର୍ଭବତୀ ହେବାରୁ ସାନରାଣୀର ବଡ଼ ହିଂସା ହେଲା । ସେ ବଶ୍ୱାସୀ ଦାସୀମାନଙ୍କୁ ଶିଖେଇ ରଖିଥାଏ । ବଡ଼ରାଣୀର ପୁଅଟିଏ ଜନ୍ମହେବା ଚାଲିଦିନ ପରେ ଦିନେ ରାତିରେ ପୋଖରୀ ଯେତେବେଳେ ନଦରେ ଶୋଇବା ସେଇବେଳେ ଦାସୀମାନେ ତାକୁ ଓ ତା ପୁଅଟିକୁ ଗୋଟିଏ ସିନ୍ଦୂରରେ ଭରି ନେଇ ନଈରେ ଭସେଇ ଦେଇ ଆସିଲେ । ସିନ୍ଦୂରଟି ଭସିଯାଇ ବହୁତ ଦୂର ରତ୍ନପୁର ବନ୍ୟରେ ଯାଇ ଲାଗିଲା ।

ରତ୍ନପୁରରେ ଜଣେ ଦାସ ରାଜା ରାଜୁତ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସାନଭାଇ ତାଙ୍କୁ ତତ୍ତ୍ୱ ରାଜଗାଦି ମାଡ଼ ବସିବାରୁ ଧେ ଗୋପନରେ ରାଣୀକୁ ନେଇ ରାଜ୍ୟସୀମାରେ କୁଡ଼ିଆଟିଏ କରି ରହିଛନ୍ତି । ନଈରେ ଜାଲ ପକାଇ ମାଛଧରି ଭକ ସେଥିରେ ଚଳନ୍ତି । ଦିନେ ଦାସରାଜା ଜାଲ ପକାଇବାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ, ନଈକୂଳରେ ସିନ୍ଦୂର ଗୋଟିଏ ଲାଗିଛି । ତାକୁ ଦେଖି ସେ ସିନ୍ଦୂରଟି ଖୋଲି ଦେଖିଲାବେଳକୁ ତା ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଚନ୍ଦ୍ରଶା ଶିଶୁଟିଏ କୋଡ଼ରେ ଧରି କାନ୍ଦୁଛି । ସେଥିରୁ ତାଙ୍କୁ ଉଠାଇ ହାଲ କ'ଣ ଫରୁରିବାରୁ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସବୁ ଘଟଣା କହିଗଲା । କବି ଲେଖିଲେ—

“ଦୁଃଖୀ ସେହିପରି ଯେତେବେଳେ ତାର, ବଳପଡ଼ ହୃଦବ୍ୟଥା,
ସମ ଦୁଃଖୀଜନ ସମୀପେ ଫିଟାଇ କହେ ତା ମରମ କଥା ।”

ଦାସରାଜା ନଜେ ସେହିଫର ଦୁଃଖୀ ହୋଇଥିବାରୁ ରାଣୀକ କହିଲ; ଦୁଃଖକରି କିଛି ଲଭିନାହିଁ । ଭୁଲ, ଏଇ ନିକଟରେ ମୋ ଘର । ମୋ ଶ୍ରୀ ଛଡ଼ା ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି, ସେଇଠି ରହିବ । ଦୁଃଖ କଷ୍ଟେ ଯେମିତି ହେଉ ତଳିବା । ରାଣୀ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନ ଦେଖି ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇ ସେଇଠି ରହିଲ ।

ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଦିନ ହେଯାଏ, ପୁଅ ବଢ଼େ । ରାଣୀ ‘କର୍ମ ଆଦର ସହେ ଦୁଃଖ, କେବେହେଁ ନହୋଇ ବିମୁଖ । ବାଦପୁଅକୁ ବାଦ କଲେତ ମହରୁ ଢେବ । ଏହା ଭାବ ଦାସରାଜା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଖଟ ଯୋଗାଇ ପିଲଟିକୁ ନେଇ ଗୁରୁଆଶ୍ରମରେ ଗୁଡ଼ଲ । ପିଲଟି ନା ବିଶୁଦ୍ଧ । ପ୍ରକୃତରେ ଯେମିତି ସେ ବିଶୁଦ୍ଧ ହେବାର ବୁଦ୍ଧି ରଖେ । ଗୁରୁ ଆଶ୍ରମରେ ରହି ଅନ୍ୟପିଲ ଯେଉଁପାଠ ମାସକରେ ପଢ଼ନ୍ତି ବିଶୁଦ୍ଧ ତାକୁ ଦିନକରେ ପଢ଼ି ଶେଷ କରିଦିଏ । ଏମିତି କରି ଗଣିତ, ଫଳକ, ବ୍ୟାକରଣ, ସାହିତ୍ୟ, ବିଜ୍ଞାନ, ତର୍ଜନୀୟ ଶେଷକରି ଶେଷକୁ ଧନୁବେଦରେ ପାରଖ ହେଲ ।

ଦେଶରେ ତ ଖଲଲେକର ଅସବ ନାହିଁ; ଜଣକ ପିଲ ଭଲ ପଢ଼ୁଛି, ଆଉ ତା’ ପୁଅଟା ପଢ଼ୁ ନାହିଁ ଦେଖିଲେତ ଖଲଲେକମାନେ ତେଷ୍ଟାକରନ୍ତି ସେ ପିଲଟା ନ ପଢ଼ି ଅମର ପୁଅ ପରି ହେଉ । ‘ଆଲେ ମୁତୁଷ ଶୋଇବା, ତୁ ତ ମୁତୁଷ ମୁଁ ତ ମୁତୁଷ ହେଁସ କାହିଁପାଇଁ ଧୋଇବା’ ଏଇ ପଦ୍ଧାର ଲୋକ ବେଶି । ଏ ପିଲଟିର ଏଥର ଏପରି ପଡ଼ା ଶୁଣା ଦେଖି ଲୋକଯାଇ ଦାସରାଜାର ଭାଇ ଯିଏ ରାଜା ହୋଇଛି ତା ପାଖରେ କହିଲେ, ହଜୁର ! ଆପଣଙ୍କ ଭାଇ ଯୋଉ ପୋଷିଆ ପୁଅଟିଏ କରିଛି, ଯିଏ ଯେପରି ପଢ଼ି ଶୁଣି ବଡ଼ ହଉଛି ଶେଷକୁ ଆପଣଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟରୁ ତଡ଼ିଦେବ । ଏକଥା ଶୁଣି ରାଜା ବଡ଼ ଭାଲେଣିରେ ପଡ଼ିଲେ, ଶେଷକୁ ଉପାୟ ଚିନ୍ତାକରି ଦୁତ

ପଠାଇଲା ଭାଇ ପାଖକୁ । ଦୁଇ ଯାଇ କହିଲା, ରଜା କହିଛନ୍ତି ତମ ପୁଅକୁ ପଠାଅ, ଦେଖିବାକୁ ଆଣା କରନ୍ତୁ ।

ଦୁଇଜଣ ଉପରେ ସକଳର ଅତ୍ୟାଚାର ସବୁବେଳେ । ଦାସଗଣ ଆଉ କ'ଣ କରିବେ । ବିଶ୍ୱକିଚ୍ ଡକାଇ ବୁଝାଇ, ହୃଦିଆରକରି କେମିତି ଚଳିବ ବୁଲିବ ବୁଝାଇ ପଠାଇଦେଲେ । ବିଶ୍ୱକିଚ୍ ସେତେବେଳକୁ ସତରବର୍ଷ ହେଲାଣି । ସେ ଯାଇ ଯେମିତି ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ତାକୁ ଦେଖି ରଜାମନରେ ଶଙ୍କା କଲା, ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝି କହିଲା, ହଠାତ୍ ଟୋକା, ମୁଁ ଶୁଣିଲି ତୁ କୁଆଡ଼େ ବଡ଼ ବୁଦ୍ଧିଆ, ଆମର ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ ତୋତେ କରି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନ ପାରିଲେ ତୋ ମୁଣ୍ଡ ଆମେ କାଟିଦେବା । ବିଶ୍ୱକିଚ୍ ପଚାରିଲା କ'ଣ କରିଦେବ କହନ୍ତୁ । ରଜା କହିଲା ଗରସିଂହ ରାଜ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ପରମା ସୁଦୃଢ଼ ରାଜକନ୍ୟା ଅଛି । ସେ ପଣକରିଛି ବିଶିଷ୍ଟ ଅସୁରର ମୁଣ୍ଡକାଟି ଆଣି ଯିଏ ତାକୁ ଦେଖାଇବ ସେ କନ୍ୟାକୁ ବାହାହେବ । ତେଣୁ ତୁ ସେ ରାକ୍ଷସୀର ମୁଣ୍ଡ ମୋତେ ଅଣିଦେ ।

ରଜା କଥା ଶୁଣି ବିଶ୍ୱକିଚ୍ କହିଲା, ଏଟା ଏମିତି କୋଉ ବଡ଼ କଥାଟାଏ ଯେ ପାରି ହବନାହିଁ । ଆମ ପୂର୍ବ ପୁରୁଷଙ୍କ ସାଗର ବାନ୍ଧ ଗଙ୍ଗାକୁ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ମଣ୍ଡ୍ୟକୁ ଆଣିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଛୁଇଁ ଅସୁରଟାକୁ ମାରି ତା ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ଆଣି ପାରିବ ନାହିଁ । ଆଜ୍ଞା ହଉ, ମୁଁ ବୁଲିଲି ବିଶିଷ୍ଟ ଅସୁରଣୀର ମୁଣ୍ଡ ଆଣି ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖାଇବି । ଏହାକହି ବିଶ୍ୱକିଚ୍ ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ବାହାରିଗଲା । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ କହିଲେ ଯାଉଥା ଟୋକା, ବୁଝିବୁ କେମିତି ମଜା ହବ ।

ବିଶ୍ୱକିଚ୍ ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ଅନେକ ବାଟ ଯାଇ ବାଟରେ ଯାକୁ ଦେଖେ ପଶୁରେ ବିଶିଷ୍ଟ ରାକ୍ଷସୀ କୋଉଠି ରହେ, କେହି

କହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ବିଶ୍ୱକର୍ମ ସେହିପରି ପରୁର ପରୁର ଯାଉଥାଏ । ଏମିତି ଯାଇ ଯାଇ ଜଣେ ସାଧୁ ତପସ୍ୟା କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବିଶ୍ୱକର୍ମର ସାହସ ହେଲା । ସେଇଠି ସାଧୁଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ନିଶାଇ ନିପିଇ ବସି ରହିଲା । ସାଧୁଙ୍କ ଧ୍ୟାନଭଙ୍ଗ ହେବାରୁ ସେ କାରଣ କ’ଣ ପଚାରିଲେ । ଏ କାରଣ କହିଲା । ବିଶ୍ୱକର୍ମ ଦୁଃସାହସ କରିଯାଇଛି, ମନରେ ଅଛି ଦୃଢ଼ତା । କଥାରେ ଅଛି ‘ଦୃଢ଼େ ଚରନ୍ତି ମୃତେ ଚରନ୍ତି, ମହିମହିମିଆ ବୁଡ଼ି ମରନ୍ତି । ଏହାର ଦୃଢ଼ତା ଦେଖି ସାଧୁ କହିଲେ ତୁ ଏଇ ନାକସିଧା ବାଟରେ ଯା । ସେ’ଠି ଦେଖିବୁ ଶିଶିର ଗନ୍ଧସାର ଦୁଇ ଭଉଣୀ ରହିଚନ୍ତି, ସେମାନେ ତୋତେ ଶିଶିରର ସନ୍ତାନ ବତେଇ ଦେବେ, ହେଲେ ମନେ ରଖିଥା, ସେମାନେ ଅଛ । ତାଙ୍କସାମନାରେ ଗୋଟିଏ ଶିକାଝୁଲୁଛି, ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ମାଠିଆରେ ଗୋଟିଏ ମାଣିକ୍ୟର ଆଖି ଅଛି, ସେ ଆଖିଟିକୁ ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଯାହାର ଯେତେବେଳେ ଦରକାର ଧରିଲେ ସବୁ ଦେଖି ପାରନ୍ତି । ପୁଣି କାର୍ଯ୍ୟସାର ସେଇଶିକା ମାଠିଆରେ ଥୋଇ ଦିଅନ୍ତି । ତୁ ଆଗେ ଯାଇ ସେଇ ଆଖିଟିକୁ କାଢ଼ି ନେଇ ମୁଠାଇ ଧରିବୁ, ସେମାନେ ତୋତେ ଶିଶିର ଗନ୍ଧସାର ସନ୍ତାନ କହିଦେଲେ ତୁ ତାଙ୍କୁ ଆଖିଟି ଦେବା ଆଗରୁ କହିବୁ ତମେ ଯଦି ବଦମାରୀ କର, ତାହାହେଲେ କାଳଭୈରବକୁ ଡାକଦେବ । ଏତିକି କହିଲେ ତୋର କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।

ସାଧୁଙ୍କ ପାଖରୁ ଏକଥା ଶୁଣି ବିଶ୍ୱକର୍ମ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ସିଧା ବାଟର ଆଗେଇଲା । କିଛିବାଟ ଗଲପରେ ଦେଖିଲା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପାହାଡ଼; ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଗୁମ୍ଫା ଅଛି । ସେ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରୁ ଗୁମ୍ଫା ଗୁମ୍ଫା ଆବାଜ ଆସୁଛି । ବିଶ୍ୱକର୍ମ ଜୀବନମୁକ୍ତ । ହୋଇ

ସେଇ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ପଶିଲା । କିନ୍ତୁବାଟ ଯାଇ ଦେଖିଲା ଦୁଇଟା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲା । ତାଙ୍କ ଆଖି ବନ୍ଦ, ଗୋଟାଏ ଶିକାରେ ମାଠିଆ ଟିଏ ଝୁଲୁଛି । ବିଶୁଦ୍ଧ ସାଧୁ ଦେଇଥିବା ସଙ୍କେତ ଦେଖି ଆଗେ ଶିକାର ମାଠିଆ ମାଣିକ୍ୟ ଆଖିଟିକୁ ଆଖି ମୁଠାଇ ରଖିଲା । ଅନ୍ଧାରୀ ଶବ୍ଦ ସଂକଳନ କହିଲା, ଆଲୋ ନର, ନର ଗର ଆସିଲା କୁଆଡ଼ୁ । ଆରକ କହିଲା ସତରେ ନେ, କେହି ନର ନାଶ ଏଠାକୁ ଆସିଲେ ନା କ'ଣ ? ଆଖିଟା ଆଖିବୁଟି ଧରି ଦେଖିବା ।

ତା କଥା ଶୁଣି ସାନଟି ଯେମିତି ମାଠିଆ ଅଣ୍ଟାଲିଲା, ଆଖିଟି ପାଇଲା ନାହିଁ । ସେଇଠୁ ସେ କହିଲା ମଲଲେ ଛଟକା, ଆଖିଟାକୁ ତ ତୁ ନେଇ ଧରିବୁ ମୋତେ କ'ଣ ଥିବା କରୁଛୁ । ଏମିତି କହି ସେ କହିଲା, ତୁ ନେଇଛୁ ଇଏ କହିଲା ତୁ ନେଇଛୁ । ଏହିପରି କହି ଦେହେ କଜିଆ କରି ମରାମର ହେଲେ । ବିଶୁଦ୍ଧ ଦୁଇରେ ରହି ଦେଖି ଦେଖି ଶେଷକୁ ତାର ଦୟା ହେଲା । ଅନ୍ଧାରୀ ପ୍ରତି ବା ଦୟା କାହାର ନହୁଏ ? ସେ କହିଲା କୁଆରେ ମରାମର ହୁଅନାହିଁ ନେ, ମୁଁ ନେଇଛି । ତୁମେ ଯଦି ଶିଶିର ଶବ୍ଦ ସଂକଳନ କେଉଁଠି ଅଛି କହିବ ତ ଆଖିଟା ଦେବ, ନହେଲେ ମୋତେ ଯୋଉ କାଳଭୈରବ ପଠେଇ-ଛନ୍ତି ତାକୁ ଏ ଆଖିଟାକୁ ଦେଇଦେବ ।

କାଳଭୈରବ ନାଁ ଯେମିତି ବିଶୁଦ୍ଧ କହିଲା—ଶବ୍ଦ ସଂକଳନ ତମକି ଉଠିଲେ । କାକୁଡ଼ ହୋଇ କହିଲେ, ନାହିଁରେ ଟୋକା, ତୁ ସେମିତି କାମ କରନାହିଁ । କାଳଭୈରବ ପାଇଁ ଆମେ ତତ୍ତ୍ୱ ବୋଲି ଯୋଉ ଚିତ୍ତ ହଜେଇ ବସିବୁ । ଆମର ଦଶିବ ବୋଲି ଭଜଣୀଟିଏ ଥିଲା, ତାକୁ କାଳଭୈରବ ମାରିବ । ପୁଣି ବଡ଼ ଭଜଣୀ

ସିଣିରକୁ ଗୁମ୍ଫାରେ ଲୁଚାଇ ସେଇ ଗୁମ୍ଫା ମୁହଁରେ ନିଜେ ମନ୍ଦିର କରି ଜଗିବ । ତୁ ଟୋକାଟା ଏ ମତଗୁଡ଼ା କାହା ପାଖରୁ ଜାଣିଲୁରେ । ଆଜ୍ଞା ତୁ ଆଖିଟା ଦେ, ତୋତେ ଆମେବାଟ ବଢେଇ ଦବା । ବଞ୍ଚିକତ ପଡ଼ିଛି—‘ଲକ୍ଷ ରସପତ ବଧେଇ ଯୁକୁ ଆଗତୁର ନେବା ସଧେଇ’ କଥା । ସେ କହିଲା ସେ କଥା ଆଗେ କୁହ, ତାହା ହେଲେ ଆଖିଟା ଦେବ । ନଇଲେ ସେମିତି ଥା । କ୍ଷେପୀ ନରୁପାୟ ଦେଖି କହିଲେ, ଆମ ପଛଦେଇ ଏଇ ଗୁମ୍ଫା ବାଟରେ ଯିବୁ । ଶେଷରେ ଗୋଟାଏ ଲଲରଙ୍ଗର ପଥର ଅଛି । ତାକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଲେ ବଳ ବାଟଟା ଦିଶିବ । ସେଇ ବାଟେ ଗଲେ ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର ଦିଶିବ, ସେଇ ମନ୍ଦିରଟି କାଳଭୈରବୀର । ତାହାର ପଛକୁ ଯୋଉ ଗୁମ୍ଫା ସେଇଥିରେ ସିଣିର ରାକ୍ଷସୀ ରହିଅଛି । ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ତାଙ୍କ ପଛଦେଇ ଯାଇ ମାଣିକ୍ୟ ଆଖିଟି ବଞ୍ଚିକତ ତାଙ୍କୁ ଦେଇଗଲା ।

ସେଠାରୁ ଅନେକ ଦୂର ଯିବା ପରେ ଦେଖିଲା ଗୁମ୍ଫା ଶେଷରେ ଲଲ ପଥରଟି ଥିଆ ଡୋଲୁଛି । ବଞ୍ଚିକତ ସେଇ ପଥରଟି ଉଠାଇ ତା ତଳ ବଳ ବାଟରେ ପଶି କିଛି ଦୂର ଯିବାପରେ କାଳଭୈରବୀ ମନ୍ଦିରଟି ପାଇଲା ।

ମନ୍ଦିରଟି ଯେତେ ବଡ଼ ସେତିକି ବଡ଼ ଦେବୀ ମୁର୍ତ୍ତି ସେଥିରେ ବସିଛନ୍ତି । ବକଟାଳ ରୂପ, ଚଣ୍ଡୀ ରାଗଚଣ୍ଡୀ ମୁର୍ତ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବଞ୍ଚିକତ ତାଙ୍କ ପାଦତଳେ ପଡ଼ି କହିଲା, ମା ଭୈରବୀ ! ବଞ୍ଚେଇବୁତ ତୋ ଇଚ୍ଛା, ମାଇଲେ ତୋ ଇଚ୍ଛା । ମୁଁ ସିଣିର ରାକ୍ଷସୀର ମୁଣ୍ଡ ନ ନେଇ ଲେଉଟିବି ନାହିଁ । ଏମିତି କହି ସେଇ ଦେବୀଙ୍କ ସିଂହାସନ ତଳେ ପଡ଼ିରହିଲା ।

ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି, ମଣିଷ ସାହସ କରି ବଞ୍ଚି ରହିଲେ ନିଶ୍ଚୟ କୃତକାର୍ଯ୍ୟରେ ପଳ ପାଏ । ଯଥା—‘ସାହସ ପୁନରୁଦ୍ଧ୍ୟ ଯଦି ଜୀବତି ପଶନ୍ତି । ସୁତରାଂ ସାହସ ମୂଳ ଘଟ ଏକନିଷ୍ଠ ହୋଇ ଦେବାକୁ ଭକ୍ତି କରିବାରୁ ଦେବା ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ କହିଲେ—ବସ ! ତୋ ନିଷ୍ଠା ଭକ୍ତିଦେଖି ମୁଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲି । କି ବର ମାଗିବୁ ମାଗି ବିଶୁଦ୍ଧ ସାକ୍ଷାତ ଦେବାକୁ ଦେଖି କହିଲେ—ମା ! ତୁ’ତ ସବୁ ଜାଣୁ ମୁଁ ପିଲାଲୋକ, କହିବ କ’ଣ ? ମୋର ଶିଶିର ରକ୍ଷସୀର ମୁଣ୍ଡ ଲେଉଟା । ବାଳକାଳରୁ ଦୁଃଖୀ ପିଲାଙ୍କ ଉପରେ ତ ଦେବାଦେବୀଙ୍କର କୃପା ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼େ ବେଶି, ତେଣୁ ଦେବା କହିଲେ, ମୋ ପଛ ପାଖକୁ ଯା’ ସେଇଠି ଗୋଟିଏ ଟୋପିଲଗାକୁଣ୍ଡା, ହଳେକଠଉ ଓ ଗୋଟିଏ ଖଣ୍ଡ ପାଇବୁ । ସେଇ କୁଣ୍ଡାଟି ମଡ଼େଇ ଦେଲେ ନିଆଁରେ ଗୋଡ଼ ଯିବନାହିଁ । କଠଉଟି ମାଡ଼ିଲେ ନିଶବଦରେ ଯହିଁ ଚଢ଼ା ସେଠାକୁ ଯାଇପାରିବୁ । ଖଞ୍ଜାରେ ଯେଉଁ ଯାତୁକୁ କାଟିବୁ ଏକା ଶ୍ଵେତରେ ଛୁଡ଼ିଯିବ । ତାକୁ ନେଇ ଗୁମ୍ଫା ବାଟରେ କିଛିବାଟ ଗଲେ ଶିଶିର ଅସୁରୁଣୀକୁ ଦେଖି ପାରିବୁ ।

ସେ ବର ପାଇବି ଶହ ଯଦି ତା ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଡ଼େ ଗୋଡ଼ଯିବ । ସାଧାରଣ ମଣିଷ ପଡ଼ିଲେ ପଥର ହୋଇଯିବେ । ତୁ ଖଣ୍ଡରେ ମୁଣ୍ଡ କାଟି ଗୋଟିଏ ଆଳିଆରେ ବାନ୍ଧି ନେବୁ । ଆଉ ଏଇ ଅଇନା ଦଉଡ଼ି ନେ ପ୍ରାକୃତ ଚାହିଁ ପଛେଇ ପଛେଇ ତା ପାଖକୁ ଯିବୁ ।

କାଳଭୈରବଙ୍କଠାରୁ ସବୁକଥା ଶୁଣି ଜନସତକ ନେଇ ବିଶୁଦ୍ଧ ଆଗେଇଲୁ ଗୁମ୍ଫା ବାଟରେ । କିଛିଦୂର ଯିବାପରେ ଦେଖିଲୁ ତେଣିକି ମେଲବାଟ ପଡ଼ିବ; ହାଡ଼ ମାଂସ ପଡ଼ିବ ଓ ମଦ ଗନ୍ଧ ଆସୁବ । ନିକଟରେ ରକ୍ଷସୀ ଅଛି ଘଟ ସେ କଠଉ ମାଡ଼ି ଜାମା ମଡ଼େଇ ଖଣ୍ଡାଧରି, ଅଇନାକୁ ଚାହିଁ ପଛେଇ ପଛେଇ ଗଲ ।

କିନ୍ତୁ ଦୂର ଯାଇ ଦେଖିଲା ବରଷ ବକଟାଳ ଏକ ରକ୍ଷଣୀ ମୂର୍ତ୍ତି । ହାତଗୁଡ଼ାକ ଶାଳ ଗଜାପରି । ଗୋଡ଼ ତାଳଗଛ ପରି । ବେକଟା ପିତଳରେ । ସେଥିରୁ ତିନିଟା ମୁଣ୍ଡ ବାହାରିବ । ବାଳଗୁଡ଼ାକ ଖମସକାଟିହୁଡ଼ର ଜୁଣବଣ ପରି ବଢ଼ିବ । ସେଥିରେ ଚଢ଼େଇ ଠାରୁ ସାପ ଯାଏ ବୁଲୁଛନ୍ତି । ଅସୁରଣୀଟା ଉଗ୍ରା ବଣ ମଇଁଷି ଧରି କଡ଼ମଡ଼ କରି ଖାଇଗଲା । ତିନି କଳସୀ ମଦପିଇ ଶୋଇବାକୁ ଯାଇ ନିଶା ଅଳସରେ ପଡ଼ିଗଲା ।

ବିଶୁଦ୍ଧିତ ଅଇନା ଦ୍ଵାରା ସବୁ ଦେଖୁଥିଲା । ଏଇବେଳେ ଯାଇ ବସେଇଲା ତା ବେକରେ ଖଣ୍ଡାରେ, ଏକାଗ୍ନେଟକେ ବେକ ଛୁଡ଼ି ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଦେଲା । ସେଇଠୁ ସେ ଗୋଟାଏ ବୋରା ଅଳକରି ସେ ଭିତରେ ସେ ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ବାନ୍ଧି ମୁଣ୍ଡେଇ ମନପକନ କଠଉରେ ଚଢ଼ି ଆସି ଦେଖାକୁ ପ୍ରଣାମ କରିବାରୁ ଦେଖା କହିଲେ, ବାପ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ? ଏବେ କୁଣ୍ଡା, କଠଉ, ଖଣ୍ଡା ଦେଇ ଅଇନାଟି ନେଇ ଯା । ବିଶୁଦ୍ଧିତ ତାହା ଦେଇ ଦେଖାକୁ ଦୟାମାଣି ମୁଣ୍ଡଟି ମୁଣ୍ଡେଇ ଆଗେଇଲା ।

ଅନେକ ଜଷ୍ଟକର ଆସି ଦାସରଜା ରାଜ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚି ଖବର ଦେଲା—ଦାଦକୁ ଜଣେଇ ଦିଅ ମୁଁ ଟିଣିର ରକ୍ଷଣୀର ମୁଣ୍ଡ ଆଣିଛି ଦେଖନ୍ତୁ ଆସି । ଦୁଇ ରଜାକୁ ଜଣେଇବାରୁ ଦୁଷ୍ଟରଜା ମନ୍ଦ୍ରୀ ସତ୍ତ୍ଵ-ସତ୍ତ୍ଵଗଣକୁ ଡକାଇ କହିଲା, ଆମେ ମତଲ୍ଲବା କରିଥିଲୁ ଟୋକାଟା ସେ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଯାଇ ମରାଯିବ । ଶୁଣୁଛି ସେ ଟିଣିରର ମୁଣ୍ଡ ନେଇ ଆସିଛି, ସମସ୍ତେ ଚାଲି ତାକୁ ଦେଖିବା । ପ୍ରକୃତରେ ଯଦି ମୁଣ୍ଡଟା ଆଣିଥିବ ତା’ହେଲେ ଆମର ଆଉ ରଜା ସୁଖ ରହିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାକୁ ସେଇଠି ମିଶି ମାରିଦେବା, ଆଣି ନଥିଲେ ବି ମାରିଦେବା, ଏହା ପାଞ୍ଚକର ସମସ୍ତେ ଆସିଲେ ।

ବିଶୁଦ୍ଧ ପାଖକୁ ଆସିବାରୁ ସେ କହିଲା—ଆଗଣମାନେ ସେଇଠିରୁ ଦେଖନ୍ତୁ ସିଣିର ଗନ୍ଧସାର ମୁଣ୍ଡ କପରି । ଏହାକହି ଯେମିତି ଆଳିଆଟା ଖୋଲି ଦେଇଛି ଏମାନେ ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ପିତଳ ବେକରେ ତଟିଟା ମୁଣ୍ଡ ପୁଙ୍କର ଆଡ଼େ ଜଳ ଜଳ କରି ଅନାଇଛି । ସେଇଠୁ ଯିଏ ଯୋଉଁଠି ଯେଉଁଠି ସେଇଠିରେ ଥିଲେ ସେହିଭାବରେ ପଥର ପାଲଟି ଛୁଡ଼ାହେଲେ । ଲିଙ୍ଗିକ ଅଇନା ସାହାଯ୍ୟରେ ଦେଖି ପୁଣି ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ଆଳିଆରେ ପୂରାଇ ଯାଇ ଯେଉଁ ଦାସଗଜା ତାକୁ ପାଲିଥିଲା ତାକୁ ଆଣି ରଜଗାଦିରେ ବସାଇଲା । ସାନଭାଇ ଖଳ ବଦମାସ ରଜା ଓ ତା ପାସମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ସେଇଠି ପଥର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି—

“ଅଭ୍ରହ୍ମସ୍ତା ଖଳ ଧୀତିଃ ସ୍ବପ୍ନି କର୍ମଣି ଯଜନଃ

ଚରକାଳ ନ ବର୍ତ୍ତନ୍ତେ ନିନ୍ୟାବିନ୍ଦ ବଜ୍ରଧନଂ”

ଖଳ ବଦମାସକ ସଙ୍ଗରେ ସଙ୍ଗତ କରି ଯେଉଁ ସମ୍ପଦ ସେ ପାଇଥିଲା ତାର ସେ ଭୋଗ ଆଉ କେତେକାଳ ରହନ୍ତା । ସ୍ବପ୍ନ ବର୍ତ୍ତି ଟଙ୍କା ପରି ଉଠେଇଗଲା ।

ବଡ଼ଭାଇ ଆସି ରଜାଦ୍ବାରା ବିଶୁଦ୍ଧ କହିଲା, ବାପା ! ଅବକା ମୁଁ ଶାରସିଂହ ନଗରକୁ ଯିବି । ଏହାକହି ସେ ସିଣିର ଗନ୍ଧସାର ମୁଣ୍ଡ ଆଳିଆକୁ ବୁଢ଼ାଇନେଇ ଶାରସିଂହ ରାଜ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେଠା ରଜ ସଭାରେ ଯେମିତି ସିଣିରର ମୁଣ୍ଡ ଆଣିଛି ବୋଲି ଖବର ହେଲା ଲୋକେ ଯାଇ ରଜଜେମା କମଳିନୀକୁ ଜଣାଇଲେ । କମଳିନୀ କହିଲା ମୁଣ୍ଡ ନଦେଖିଲେ କୋଉ ବିଶ୍ୱାସରେ ମୁଁ ତାକୁ ବାହାହେବି ? ଆଗ ମୁଣ୍ଡ ଆଣ ଦେଖେ, ତାପରେ ବରଣମାଳା ନେଇ ଯିବି । ସେଇଠୁ ଆସି ଲୋକ ଜଣେଇବାରୁ ବିଶୁଦ୍ଧ ସେ ଅଇନାଟି ଲୋକ ହାତରେ

ଦେଇ ବାଗ ବରଗ ବତେଇ ଦେବାରୁ କମଳନା ଅନାଇ ଦେଇ
 ସିରିର ଅସୁରୁଣୀର ମୁଣ୍ଡ ଦେଖି ବଶ୍ୟ କଲ ଓ ଜାକଜମକ କରି
 ତାକୁ ବଶ୍ୟକିତ ସଙ୍ଗରେ ତା ବାପା ବାହାଦେଲେ । କିନ୍ତୁଦିନ ପରେ
 କମଳନା କନ୍ୟାସଦ୍ୱ ବଶ୍ୟକିତ ଦାସବନା ଦେଶକୁ ଆସି ରଜା ହୋଇ
 ରହିଲା । ଏବେ ବୁଝିଲୁ ଅବୋଲକର । ସେଇଦିନରୁ ସେ ପଥର
 ରାଜସଭାଟି ସେଇଠି ଅଛି । ଏହା କହି ଗୋସେଇଁ ଛତୁଆ ଖାଇ
 ଉଠି ଗଲେ । ଗଲୁଟି ମୋତେ ବୋଉ କହିଥିଲା !

— * —

ଛେଳିର ଶୂଳକଥା

ତହିଁ ଅରଦନ ଗୋସେଇଁ ଅବୋଲକର ଯାଇ ଶ୍ରୀବନ୍ଧୁବନ୍ଧ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ଦେଶ ବଜ୍ରଧାମ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମଶାଳା ଓ ପୋଖରୀ ଦେଖି ଗୋସେଇଁ କହିଲେ, ଅବୋଲକର, ଆଜି ଏଠି ରହିବା । ତୁ ଟଙ୍କା ନେଇଯା, ସହରରୁ ଶେଷେଇ ସଉଦା କିଣି ଆଣିବୁ । ଅବୋଲକର ଗଣିଲି ରଖି ବଜାରକୁ ଯାଇ ଦଣ୍ଡାକବାଦେ ସଉଦା ନେଇ ଲେଉଟିଲା । ହେଲେ ମୁହଁଟା ଭରିଭରି । ଗୋସେଇଁ ମୁହଁଦୁସି ପଚାରିଲେ କ'ଣ ଦେଖିଲୁ କରେ ? ଅବୋଲକର କହିଲା—ଗୋସେଇଁ, ବଜାରକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି ଗଜବାଟିର ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଗୋଟିଏ ଛେଳି ଶୂଳକାଠରେ ଚଢ଼ି ମେଁମେଁ ଡାକୁଛି ତାକୁ ମାରୁ ନାହାନ୍ତି । କି କାରଣ ପଚାରିଲି କେହି କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । କାହିଁକି ଛେଳିଟାକୁ ଶୂଳକାଠରେ ଚଢ଼ାଯାଇଛି, ମୋତେ ନ ବତେଇଲେ ଗୋସେଇଁ ମୁଁ ଏଇଠୁ ଫେରିଯିବି ।

ଗୋସେଇଁ କହିଲେ, ମୁଁ ଶେଷେଇ ବଢ଼େଇ ଦେଖୁଛି । ‘ପକା କମ୍ବଳ ରଥେ ଛତା, ଅବୋଲକରରେ ଶୁଣ ସେ କଥା ।’ ଅବୋଲକର ବସିବାରୁ ଗୋସେଇଁ କହିଲେ, ଏ ନଗରର ନାମ ଶ୍ରୀବନ୍ଧୁ । ଏଠାକାର ରଜାଙ୍କ ନାମ ରଣଜିତ, ସେ ଯେପରି ଯୋଦ୍ଧା, ସେହିପରି ସୁନ୍ଦର ଓ ଧାର୍ମିକ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ତିନୋଟି ଶ୍ରୀ-ଚପାଳଦା, ପ୍ରେମଶ୍ରୀଳା ଓ ସୁନୟା । ତିନିଗଣିଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ରମ୍ଭା, ମେନକା, ତିଳୋତ୍ତମା ପରି, ହେଲେ କାହାର ସନ୍ତାନଆଦି ହୋଇନାହାନ୍ତି ।

ରଜା ଯେପରି ସୁବିପ୍ରିୟ, ସେହିପରି ମନ୍ତ୍ର ତନ୍ତ୍ର ସାଧନାରେ ପାରଖ ଥିଲେ । କାଳୀ ଛନ୍ଦମସ୍ତାଦି ସାଧନା ଶେଷକରି ଥରେ

ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପରେ ବନ୍ୟର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଇ ଗଣୀକୁ ଘରେ ଗୁଡ଼ି
କେତେଜଣ ବଣ୍ଟାସୀ କର୍ମଚାରୀ ଓ ଜଣେ ସେବକ ବାରିନଟୋକାକୁ
ସଙ୍ଗରେ ଧରି ଘାଟ କିରୀଟକୁ ଏବଂ ସେହି ସଙ୍ଗରେ ଅଧିକାଂଶ
ବିଦ୍ୟା ଶିଖିବାକୁ ବାହାରିଗଲେ ।

ଗଜା ବାଟରେ ଶୀଘ୍ର ଯେଉଁଠି ଗୁଣିଆ ଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କଠାରୁ
ମାର ଉତ୍ତର ଗାରେଡ଼ି, ବଣିକରଣ, ବାର ବେତାଳ ଇତ୍ୟାଦି
ସାଧନ ଶିଖି ଚାଲିଲେ । ଏହି ପ୍ରକାର କରଯାଇ ଶେଷରେ ପ୍ରାଚୀ
ଜ୍ୟୋତିଷୀପୁରୁଷଙ୍କ ପଦସ୍ଥଳେ । ସେଠାରେ ଜାମାସା ଦେଶର
ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ଆବାଳବୃଦ୍ଧବନ୍ଧୁ ସମସ୍ତେ ନାନା ରକ୍ତମର-ମନ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ରରେ
ପାରଖ । ଗଜା ସେଠାକୁ ଯାଇ ଜଣେ ଅବଧୂତ ବାବାଜୀକୁ ଗୁରୁ
ବିଶି ତାଙ୍କଠାରୁ ନାନାରକ୍ତମର ମନ୍ତ୍ରତନ୍ତ୍ର ଶିଖି କଲେ ।
କିଛିଦିନ ପରେ ଅବଧୂତ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଜଣିଲେ, ବନ୍ଧୁ ! ତୁମର
ଯାହା ଶିଖିବାର ମନ୍ତ୍ର ତନ୍ତ୍ର ସବୁ ଶିଖା ହୋଇଗଲା । ଦର୍ଶନାତ୍ମକ ତୁମେ
ଦେଶକୁ ଯାଅ, କନ୍ତୁ ଚାଲିବେଳେ ଗୋଟିଏ କଥା ସ୍ମରଣ ରଖିଥାଅ
କଦାପି ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁବ ନାହିଁ । ଯଦି ପଛକୁ ଲେଉଟି ଚାହିଁବ
ତାହାହେଲେ ତମେ ଯେତେ ସବୁ ମନ୍ତ୍ର ଶିଖିବ ସେଗୁଡ଼ିକ ଆଉ
ମନେ ରହିବ ନାହିଁ । ନୂଆକାଳ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ବାହାରିପାରିବ ତୁମେ ଆଜି
ଚାଲିଯା । ଏକଥା ଶୁଣି ଗଜା ସାଙ୍ଗସେବକ ଧରି ବାହାରିଲେ ।

ସେଠାରୁ କିଛି ଦୂର ଆସିଲେ କାହିଁସାପୁର ଯେତେ । ତାକୁ
ପାଇହୋଇ ପରିଶ୍ରମକୋଶ ଆସିଲେ କୋର ଗନ୍ଧ୍ୟ ପଡ଼ିଲା । ଗନ୍ଧ୍ୟ
କୋର ଗନ୍ଧ୍ୟ ଉତ୍ତରକୁ ଆସି ଶୋଷିତ ଶରୀରରେ ବସାକଲେ ।
ସେଠାକୁ ଆସି ପରୀକ୍ଷା କଲେ ଗୁରୁଦିବା ବିଦ୍ୟାସାଧକ ମନେ ଅଛି
କି ନାହିଁ । ଗର୍ବ ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ସବୁ ବିଦ୍ୟା ମନେ ପଡ଼ିଲା, କନ୍ତୁ
ପରକାୟ ଚିତ୍ତ ବିଦ୍ୟାଟି ଆଉ ମନେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ସେହି

ପାସୋରି ଯିବାରୁ ରଜା ଭବିଷ୍ୟ ଫୋର ଖଣିଏ ଚିଠି ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଲେଖିଲେ, ସେ ମନ୍ତ୍ରଟି ଲେଖିଦେବାକୁ । ଚିଠିଟି ଲେଖି ଜଉମୁଦକରି ସେବକ ଟୋକା ବାରିକ ନୂ କହିବେ ଆରେ ପଦନ, ତୁ ଏ ଚିଠିଟି ନେଇ ଅବଧୂତ ଗୁରୁଙ୍କ ଆଶ୍ରମକୁ ଯା, ତାଙ୍କୁ ଦେଇ ସେ ଉତ୍ତର ଲେଖିଦେବେ ଦେନ ଆସିବୁ । ପଦନ ବାରିକ ଚିଠିଟା ନେଇ ଯୋଉବାଟେ ଆସିଥିଲେ ସେଇବାଟେ ଯାଇ ଗୁରୁଙ୍କୁ ଚିଠିଟା ଦେଲା । ଅବଧୂତଗୁରୁ ଚିଠି ଖୋଲି ପଢ଼ି ପୁଣି ପରକାୟଗତ ହେବା ମନ୍ତ୍ରଟି ଲେଖି ସେଇ ଖାମରେ ଭରି ପଦନା ହାତରେ ଦେଲେ । ପଦନା ସେ ଚିଠି ଧରି ଆସୁଆସୁ ଭବିଳ, ରଜା କ'ଣ ଏପରି ଚିଠି ଲେଖିଲେ ଯେ ଜଉମୁଦ ଲଗାଇଲେ । ହେଲେ ବାବାଜୀଜି ନିଆମୁଦ ଦେଇନାହାନ୍ତି, ଚିଠିର ଉତ୍ତରଟା କ'ଣ ପଢ଼ି ଦେଖିବା । ସହଜେତ 'ନରାଣୀ' ନାମିତଧୂଆଁ ବାରିବ ଜାତି ଚତୁର ବେଶି । ସେ ଚିଠିଟା ଯେମିତି ଖୋଲି ପଢ଼ିବ ସେ'ଟା ଦେଖିଲ ପରକାୟ ପ୍ରବେଶ ମନ୍ତ୍ର । ତେଣୁ ସେ'ଟାକୁ ମନେ ମନେ ଘୋଷି ଶିଖିଦେଲା । ତାପରେ ଚିଠିଟା ମୁହଁ ଆଣି ରଜାଙ୍କ ହାତରେ ଦେଲା । ରଜା ମନ୍ତ୍ରପାଇ ଖୁସିହେଲେ ।

ଚର୍ଚ୍ଚି ଆରଦନ ରଜା ସେଠାରୁ ବସାରୁଡ଼ି ଗଜ୍ୟ ଅଭିମୁଖରେ ସାଙ୍ଗ ସେବକ ଧରି ବାହାରିଲେ । କିଛିବାଟ ଆସିଲାପରେ ଟିପୁର ପାହାଡ଼ ପଡ଼ିଲା । ଜଙ୍ଗଲ ବହୁତ ଦୂରଯାଏ ରହିଛି, ନଈ ଝରଣା କିଛିନାହିଁ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠମାସ ଖରାରେ ରଜାଙ୍କୁ ବଡ଼ଶୋଷ ଲାଗିବାରୁ ସେ ସାଙ୍ଗ ଲୋକଙ୍କୁ କହିଲେ ଶୋଷର ଚର୍ଚ୍ଚି ଶୁଖିଯାଉଛି, ପାଣିଆଣ । ସାଙ୍ଗ ଲୋକେ ପାଣି ଖୋଜି ନପାଇ ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ପଥର ଫାଟ ଫାଙ୍କରେ ପାଣି ଦିଶୁଛି । ହେଲେ, ସେଠାରୁ ପାଣି ଆଣି ହେବନାହିଁ, ସେମାନେ ନରାଣୀ ଫୋର ଆସି ରଜାଙ୍କୁ କହିବାରୁ ରଜା କହିଲେ;

ଦେଖିବା ଗୁଲ । ସମସ୍ତେ ରଜାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ସେ ଜାଗାକୁ ଚଲେ । ଗଜା ଦେଖିଲେ ସତରେ ବହୁତ ଦୂରରେ ପାଣି ଅଛି, ବାଟ ସଙ୍ଗର୍ଷ । ସେଇଠୁ କି ଉପାୟରେ ପାଣି ପିଇବେ ଭାବୁ ଭାବୁ ଦେଖିଲେ ଗୋଟାଏ ଅନ୍ଧବନ ସାପ ମରିପଡ଼ିଛି । ତାକୁ ଦେଖି ରଜା ଭାବିଲେ, ଗୁରୁମନ୍ତ ବଡ଼ବାକୁ ଏହି ସହଜ ଯତ୍ନ । ଏହାଭାବି ସେ କହିଲେ ଆଜ୍ଞା ଗୁଲ ଆଗକୁ, ସେଇଠି ବଢ଼ିଆ ବିଶ୍ରାମ କରି ପରେ ଯିବା । ସେନାସାଥୀଏ ଆଗକୁ ଯିବାରୁ ରଜା ଗୋଟିଏ ଚକ୍ରମୂଳରେ ଶୋଇ ଏମାନଙ୍କୁ କହିଲେ, ମୁଁ ନିଜେ ନ ଜାଗିବାଯାଏ ମୋତେ ଡାକିବ ନାହିଁ । ଏହାକହି ସେଠାରେ ଶୋଇ ରହିଲେ ଓ ପରକାୟ ଗତିମନ୍ତ ବଳରେ ଯାଇ ମରା ସାପ ଦେହରେ ପଶି ପଥର ସହ କୁଅକୁ ଆଗେଇଗଲେ । ପଦନ ବାରିକ ତ ଚତୁର ଲୋକ, ସେ ଦେଖିଥିଲା ମରାସାପକୁ ଦେଖି ରଜା କ'ଣ ଭାବୁଥିଲେ । ଅବକା ମରା ସାପଟା ବଞ୍ଚିଉଠି ପଥର ସହ କୁଅ ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇଗଲା କାହିଁକି ? ନିଶ୍ଚୟ ରଜା ପରକାୟ ଗତିମନ୍ତ ବଳରେ ସେ ସାପ ଦେହରେ ପଶି ପାଣି ପିଇବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଅବକା ତାଙ୍କ ପିଣ୍ଡରେ ପ୍ରାଣନାହିଁ । ଏହାଭାବି ସେ ଆସି ଜେଙ୍କ ଦେହରେ ହାତମାରିଲା ବେଳକୁ ଶୀତଳ ଲାଗିଲା । ବାରିକ ଭାବିଲା ଏଇତ ସୁଯୋଗ, ଏହାଭାବି ସେ କିଛିଦୂର ଯାଇ ଯିଲେ । ତାକୁ ପଡ଼ିଯିବାର ଦେଖି ଅନ୍ୟ ସାଥୀମାନେ କ'ଣ ହେଲା କ'ଣ ହେଲା କହି ଦୌଡ଼ିଲେ । ପଦନା ଏଇସୁଯୋଗରେ ପରକାୟପ୍ରବେଶ ମନ୍ତ୍ର ଜପି ପିଣ୍ଡରୁ ବାହାରି ଆସି ରଜା ପିଣ୍ଡରେ ପଶିଗଲା ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ଶୁଣି ଉଠି ବସିଲା । ରଜା ସାପରୂପ ପାଣିପିଇ ଆସି ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ପିଣ୍ଡରେ ପଦନା ପଶିଛି ଓ ପଦନାପିଣ୍ଡ ମରିପଡ଼ିଛି । ସେଇଠୁ ଗଜା ବରାଦ କଲେ—

“ପ୍ରଭୁଗୋପା କୃତ୍ତିୟ ଯେ ତ ବିଶ୍ୱାସଦାନକାଃ
ସ ନରାଃ ନରକଂ ଯାନ୍ତି ଯାବତନ୍ତ୍ର ଦିବାକରୋ”

ଯେଉଁ ଲୋକ ପ୍ରଭୁର ଅନୁଗାମୀ ତା ସଙ୍ଗରେ ବିଶ୍ୱାସଦାନକାରୀ
କାର୍ଯ୍ୟକରେ ସେ ଚନ୍ଦ୍ର-ସୂର୍ଯ୍ୟ ଥିବ । ଯାକେ - ନରକରେ ଘାଣ୍ଟି ହୁଏ ।
ଏଇ ମତ ଜାତିର ଲୋକକୁ ବିଶ୍ୱାସୀ ଦୃଢ଼ ପଦ ଦେଇଥିଲା ବୋଲି
ମୋର ଏହି ଅବସ୍ଥା ହେଲା । ଶାସ୍ତ୍ରରେ କହିଛି—

‘ମାତ ଶ୍ରାବ୍ୟ ପଦଂ ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱାମିନାଂ ହନ୍ତୁ ମିତ୍ରତ’

ମତ ଜାତିକୁ ଯେଉଁ ଲୋକ ଉକ୍ତ ପଦ ଦେବ, ସେହି ଲୋକକୁ
ସେ ମାରିଦେବାକୁ ବସିବ । ହେଲେ ମୁଁ ରଜାହୋଇ ବାରିକପିଣ୍ଡରେ
କପରି ପଶିବ ! କରଂ ଏହି ପାପ ରୂପରେ ଆଗେଇବା ଭଲ । ଏହା
ଭାବି ସେ ଆଗେଇଲ ।

ଏଣେ ରଜା ପିଣ୍ଡରେ ପଦନା କାରିକ ପଶି ଶୀଘ୍ର ଉଠି
ଆଗେଇ ଦେଲା, ଶୀଘ୍ର ଚାଲି । ତେଣେ ରଜପୁରରେ ରଣୀମାନେ
ବଡ଼ ଭବିଷ୍ୟ ହେବେଣି । ତା ଆଦେଶ ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଚାଲିଲେ,
ପାପଟା ଚାଲିଲା । ବାରିକ ପିଣ୍ଡଟା ପଡ଼ି ରହିଲା ସେଇଠି ।

ପଦନା ବାରିକ ନକଲ ରଜାହୋଇ ପାଣିମିଶ୍ରଣ ସଙ୍ଗରେ
ନେଇ ଯାଇ ରଜବାଟିରେ ପହଞ୍ଚି ଆଗେ ଯାଇ ସିଂହାସନରେ
ବସି ପଡ଼ିଲା । ରଜବଧୂ ଅନୁସାରେ ରଜା ବାହାରୁ ଫେରିଲେ
ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ପାଇ ଆଗେ ଅନ୍ତପୁରକୁ ଫିଙ୍ଗିବ କଥା । ଏ ବାରିକଟା
ରଜା ଲୋଲ ମଡ଼େଇ ହେଲା ବୋଲି କ’ଣ ବ୍ୟବଧାନ ଜାଣିବ ?
ରଣୀମାନେ ଦେଖିଲେ ଯେମିତି ରଜା ଅନ୍ତପୁରକୁ ନିଆସି ଆଗେଯାଇ
ସିଂହାସନରେ ବସିଲେଣି ସେଇଠୁ ତିନିଗଣି ଯାହା ବୟାଣୀ ଆଳ
ସଜେଇ ଥିଲେ ତାକୁ ତୋଳିଗଣି ବିରୁଦ୍ଧ କଲେ, ରଜା କ’ଣ ଖର୍ଚ୍ଚ

କରିବ କୁ ଯାଏ ବଜାଣି ଭୁଲ ବଦଳି ଗଲେ ? ଅଜ୍ଞା କିଛି ଦିନ
ଦେଖାଯାଉ । ଏହା ଠିକ୍ କରି ଦାସୀ ହାତରେ ଖବର ଦେଲେ
ଗଜକୁ କୁଡ଼ି, ସେ ଏକଷଣି ଗଣାହଂସ ପୁରକୁ ଆସିବେ ନାହିଁ ।
ଆମେ ପୁଣ୍ୟପୁଣ୍ୟ ବୁଝ କରିଛୁ । ସେ ବୁଝ ଶେଷହେଲେ ତାକୁ ଆମେ
ଖବର ଦେଲେ ଅନ୍ତପୁର ଭିତରକୁ ଆସିବେ । ଦାସୀ ଏ ଖବର
ଦେବାକୁ ନଜଲ ରଜା ହଜି କହି ରହିଲା ।

ପଦନା ତ ‘ମାତ ବଂଶେ ଭବିଷ୍ୟତ’ ତା’ର ସାହସ କାହିଁ
ସେ ଶ୍ରୀକ କଥା ଏତେଇ ଭିତରକୁ ଯିବ । ଏଣେ ଭଲ ଭଲ
ଲେଖ୍ୟାକୁ ଅଣାଇ ମଠ ମାଂସ ଦିଏ ନେଇ ପୁଣି କଲ । ଶାସ୍ତ୍ରରେ
ଅଛି—

“କପାଳ ଲିଖିତଂ ଭାଗ୍ୟଂ ନିନ୍ଦ୍ୟାନିନ୍ଦ୍ୟଂ ଶୁଭାଶୁଭଂ
ସାଧୁତଂ ଚ୍ୟୁତା ସର୍ବ ଲେହସ୍ତେନ କର୍ମଣାଃ ।”

ମନୁଷ୍ୟ ଭାଗ୍ୟରେ ବ୍ୟାପାର ଯାହା ଲେଖିଛି ସ୍ତେଷ୍ଟ କର୍ମ
କରିବାକୁ ପ୍ରକୃତ ତା ଗଳାରେ ଧକ୍କା ଦେଇ ପଠାଇବ । କଥାରେ
ଅଛି—“ଦଇବ ଦଉଡ଼ି ମଣିଷ ଗାଳୁ, ଯେଉଁକୁ ଟାଣିଲେ ତେଣିକି
ଯାଇ” ବାରିକଟାର ଯାହା ବରଦ ଅଛି ସେହିପରି କାର୍ଯ୍ୟକରି
ଚଳେ । ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ କ’ଣ ଜାଣେନା । ଶୁଣି ଶୁଣି ଶିଖିବେହିଁ ରାଜ
କାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଇବ ? ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ପଦେସବଦା କଲ । , ତେଣେ ରାଜା
ରଣଜିତ ସାପରୁପରେ ଅନେକ ଜଙ୍ଗଲରେ ବୁଲି ବୁଲି ଶେଷରେ
ଦେଖିଲା ଗୋଟିଏ ଶୁଆପକ୍ଷୀର ମଲପିଣ୍ଡ ପରିବ । ରାଜା ତାକୁ ଦେଖି
ସାପ ଦେହରୁ ଯାଇ ଶୁଆ ଦେହରେ ପଶିଲେ । ଶୁଆ ରୁପରେ ବସି
ନାନା ଦେଖି ବୁଲି ବୁଲି ଶେଷରେ ଯାଇ କୋରୁଣପୁର ଜଙ୍ଗଲରେ
ପହଞ୍ଚିଲେ । ନିକଟରେ ମେଘାସନ ପାହାଡ଼, ଶୁଆପକ୍ଷୀର ପ୍ରିୟପୁଲୀ

ସେଟା । ସେଇ ବନ୍ଧୁରେ ପଦସ୍ଥ ରଜା ସେମିତି ଶୁଆପକ୍ଷୀ ଦଳରେ ମିଶିଲେ ସେମାନେ ବ'ରୁଗଦନ ପୁଙ୍କର ମଧୁର ବ୍ୟବହାର ଓ ବିଚକ୍ଷଣତା ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ଦଳପତି କରୁନେଲେ ।

ଥରେ ଗୋଟିଏ କାଉ ଆସି ସମିତିରେ ଗୃହୀତ କଲ, ମୁଁ ତମ ଦଳରେ ଜଣେ ସଭ୍ୟ ହୋଇ ରହିବି । ଗୁମାଚପଟ ସବୁ ସହିବି । ଦଳପତି ଶୁଆ କହିଲେ, ନାହିଁ ନାହିଁ କୁଆ କୋଉଠି ଶୁଆ ହୋଇଛି ।

କାକସ୍ୟ ଚକ୍ଷୁ ଯଦି ସ୍ପର୍ଶମୁକ୍ତା ମାଣିକ୍ୟଯୁକ୍ତ ଚରଣ ଚୁଡ଼ସ୍ୟାତ୍ ଏକେକ ପକ୍ଷ ଗଜରାଜ ମୁକ୍ତା ତଥାପି କାକଃ ନଚ ଶୁକଣ୍ୟା ।'

କାକ ଚକ୍ଷୁରେ ସୁନା ମଡ଼େଇ, ଚୁଡ଼ା ଚରଣରେ ମାଣିକ୍ୟ ଲଗେଇ ଡେଣାରେ ଗଜମୋତି ଖଞ୍ଜିଲେ ବି କାକ ଶୁକ ହୋଇ ପାରେନା । ପୁକୁ ଦଳରେ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ହେଲେ ଅବକା ଚ ଗଣଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯୁଗ । ଯିଏ ଧନ ଜନ ବଳରେ ବେଶି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପାଇବ ତାହାର ଜୟ । କୁଆ ଏପାଖରେ ଶୁଆଦଳରୁ ବେଶି ପଟେଇ ରଖିଥିବାରୁ ବେଶି କୁଆକୁ ରଖିବାକୁ ମତଦେଲେ ।

‘ଶୁଆଙ୍କ ମତ ଶୁଣି ମାରବ ଶୁକ, ମୁଁ ସଭାରେ ଯେ ପଣ୍ଡିତ ଲୋକ । ଦଳପତି ମାରବରେ ରହିଲେ ।

କୁଆ ଶୁଆଙ୍କ କୋଟରେ ରହିବାରୁ ସେଠାରେ ମଳମୁସ ବ୍ୟାଗଲେ । କୁଆ ମଳ ମଞ୍ଜିରୁ ବରଗଛ ହୋଇ କୋଟର ମୁହଁରେ ଛାଇହବାରୁ ମୁଁ ଶୁଆ କହିଲେ, କାଉମିସକ ହେତୁ ଆମେ ତ ବଟ ଛୁପୁ । ଯାଇଲେ । କୋଟର ମୁହଁ ନିରାପଦ ହେଲା । ବରଗଛରୁ ଓର ଓହଳି ଯେ ମାଟି ଆଡ଼କୁ ଆସୁଛି ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଖିଆଲ ନାହିଁ । କିଛିଦିନ ପରେ ଜଣେ କେଳା ଅଠାକାଣ୍ଡିଆ ନେଇ ଯାଇ ଦେଖିଲା ଉପରୁ ବର ଓରଟିଏ ଓହଳିଛି । ଉପର କୋଟରରେ କ'ଣ ଅଛି

ଦେଖିବାକୁ ସେ ସେଇ ସାହାଯ୍ୟରେ ଉପରକୁ ଉଠି ଦେଖେ ଶୁଆମାନେ ଚରିବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଛୁଆମାନେ ଓ ଡମ୍ବଗୁଡ଼ିକ ରହିଛନ୍ତି ।

କେଳା ଖୁସିହୋଇ ଡମ୍ବଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣି ଛୁଆଗୁଡ଼ିକୁ ଥୋଇ ସେଠାରେ ଅଠାକାଣ୍ଡି ଆ ବସେଇଆସିଲା । ସଞ୍ଜବେଳକୁ ଶୁଆମାନେ ଚରିବୁଲି ଆସି ଯେମିତି କୋରଟକୁ ପଶିଛନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଠା କାଠରେ ଲାଗିଗଲେ । ତା'ପରେ ଦେଖିଲେ ଡମ୍ବଗୁଡ଼ିକ ନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ କନ୍ଦା ବୋବାଳ କଲରୁ ରଜା ଶୁଆଟି କହିଲା, ମୁଁ ତ ଭାଇ ତମର ସଙ୍ଗରେ ବନ୍ଦୀ । ଆଗରୁ କହିଲି, ଦୁର୍ଜନ ସଙ୍ଗ ମେଲଣ ଅକାଳେ ମୃତ୍ୟୁଲକ୍ଷଣ, ମୋକଥା ନମାନ କୁଆକୁ ଦଳରେ ରଖି ଆଜି ଏଇ ବିପଦରେ ସବୁ ପଡ଼ିଲେ । ଏଥିପାଇଁ କହନ୍ତି ଗୁରୁଜନଙ୍କ କଥା ନମାନ ତଳଲେ ବିପଦ ହୁଏ । ତେବେ ଅବକା ଯୋଉ ବେଳ ପଡ଼ିବ, ଏତେବେଳେ ଅଧ୍ୟେୟ ନହୋଇ ମହତ୍ତ୍ୱ ଶୀତରେ ତଳବାକୁ ହେବ । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି—

“ବିପଦ ଧୈର୍ଯ୍ୟମଥାତ୍ମ୍ୟଦ୍ୱୟେ ଷମା

ସଦସି ବାକ୍ପଟୁତା ଯୁଧ୍ୱ ବିଷମା”

ଅର୍ଥାତ୍ ବିପଦବେଳେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧାରଣ, ସମ୍ପଦ ଷମତା ବେଳେ ଷମା, ସଭାରେ ବାକ୍ ପଟୁ, ଯୁଦ୍ଧରେ ବିଷମ ପ୍ରକାଶ କରିବା ବୁଦ୍ଧିମାନ କାର୍ଯ୍ୟ । ଏହି ପ୍ରକାର ବିରୁଦ୍ଧ କରି ସମସ୍ତେ ଛଟପଟ ହେଉଛନ୍ତି, ଏଇବେଳେ କେଳା ଆସି ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଓ ଅଠା କାଠରୁ ଶୁଆଗୁଡ଼ିକୁ ଛଡ଼ାଇ ତଳକୁ ଫୋପାଡ଼ିଲା । ତଳେ ପଡ଼ି କେତକ ଶୁଆ ମରଗଲେ । ବାକୀ ଯେତେକ ବଞ୍ଚିଲେ ସେଥିରେ ତନାଶୁଆଟି ରହିଲା । କୋରଡ଼ରୁ ଓହ୍ଲାଇ କେଳାମଲା ଓ ବଞ୍ଚିଲା ଶୁଆକୁ ବୋଟିଏ ଜାଲଥଳରେ ପୁରାଇ ଘରକୁ ଗଲା । ଘରେ

କେଲୁଣୀକୁ କହିଲ, ତୁ ଏ ମଲ୍ଲଗୁଆରୁ ଦିଗଣା କାଟି ଝୋଲ କର ବାମା ବଞ୍ଚିଲ ଶୁଆକୁ ଜାଲ ପିଞ୍ଜରରେ ରଖ, ପ୍ରତିଦିନ କିଛି କିଛି ଖାଇବା । ମୁଁ ଏ ମଲ୍ଲଗୁଆକୁ ହାଟରେ ବକ ରୁଞ୍ଜଳ ଲୁଣ ଆଣେ । ଏହା କହି କେଳା ବାହାର ଯିବାରୁ କେଲୁଣୀ ବଞ୍ଚିଲ ଶୁଆକୁ ପିଞ୍ଜରରେ ଭରିବାକୁ ଗଲ । ସେ ଦୁଇଟା ଶୁଆକୁ ପିଞ୍ଜରରେ ଭରି ଯେମିତି ରଜାଶୁଆଟିକୁ ଧରିଛି, ରଜାଶୁଆ କହିଲ ଆସ୍ତେକରି ଧର ରାତିଯାକ ବନ୍ଦରେ ଥାଇ ମୋ ଦେହ ବଥା କରିବ ।

କେଲୁଣୀ ଚଢ଼େଇ ମୁହଁରୁ ମଣିଷର ବୋଲ ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ସରୁରିଲ ତୁ ବନ୍ଦରେ ପଡ଼ିଲୁ କାହିଁକି ? ଶୁଆକହିଲ ମୁଁ ଗତ ଜନ୍ମରେ ରଜାଥିଲି । କିଏ ଦୋଷୀ କିଏ ନିନ୍ଦ୍ୟାଶୀ ବରୁର ହେବା ପୁଅରୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କନ୍ଦରରେ ରଖୁଥିଲି, ତେଣୁ ମୋର ବନ୍ଦହେବାକୁ ପଡ଼ିଲ । ତାକଥା ଶୁଣି କେଲୁଣୀ ତମକଉଁ ପରୁରିଲ, ତା'ହେଲେ ତମକୁ ମୁଁ ପିଞ୍ଜରରେ ବନ୍ଦୀ କରିବ । ସେ ପାଇଁ କ'ଣ ମୁଁ କଲା ହେବ ? ରଜା ଶୁଆ କହିଲ ଅଲବର୍ତ୍ତ । ଦେଇଥିଲେ ପାଇ । କେଲୁଣୀ ବସୁପୁ ହୋଇ କହିଲ, ତା'ହେଲେ ତମ ସବୁକୁ କ'ଣ କରିବ କହିଲ ? ଶୁଆ କହିଲ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଛାଡ଼ିଦିଅ, ମୋତେ ରଖ । ମୋତେନେଇ ସହରରେ ବିକ୍ରିକର, ଅନେକ ଟଙ୍କା ପାଇବ । ସେଇ ଟଙ୍କାରେ ତୁ ପ୍ରାଣୀ ସାରା ଜୀବନ ବସି ଖାଇବ । ଶୁଆ କେତୋଟି ଖାଇ କ'ଣ ପାଇବ ?

ଶୁଆ କଥା ଶୁଣି କେଲୁଣୀର ଦୟାକ୍ଷୀନ ହେଲା । ସେ ସବୁ ଶୁଆକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ରଜା ଶୁଆଟିକୁ ପିଞ୍ଜରରେ ରଖି ଖାଇବାକୁ ଦେଲା । କିଛି ସମୟ ବାଦେ କେଳା ଆସିବାରୁ ସବୁ କଥା ବୁଝାଇ କହିବାରୁ କେଳା ଖୁସିହୋଇ ତହିଁଆର ଦିନ ରଜା ଶୁଆକୁ ବିକିବା ପାଇଁ ନେଇଗଲା ସହରକୁ । କେଳା ଶୁଆକୁ ନେଇ ଗଲବେଳେ

ଶୁଆ କହିଲା, ତମକୁ କେହି ମୋତେ କଣିବାକୁ ଦର ପରୁରଲେ ତମେ କହିବ ସେଇ ଶୁଆକୁ ପରୁର, ତା ମୂଲ୍ୟ ସେଇ କହିବ । କେଳା ହଉ କହି ରଜା ଶୁଆକୁ ନେଇଗଲା ସହରକୁ ।

ସହରରେ ଯତେଇ କରିବାରୁ ଅନେକ ଆସି ମୂଲେଇଲେ । ଶୁଆ ତାର ମୂଲ୍ୟ ଚିନ୍ତନାର କହିବାରୁ ଗହକମାନେ ପଛେଇ ଗଲେ । ଶେଷକୁ ଜଣେ ସୌଦାଗର ଦାମ ପରୁରଲା, କେଳା କହିଲା ଶୁଆକୁ ପରୁରନ୍ତୁ । ଶୁଆକୁ ପରୁରବାରୁ ଶୁଆ କହିଲା ଚିନ୍ତନାର ଟଙ୍କା । ସୌଦାଗର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପରୁରଲା, ଏତେ ଟଙ୍କା ଦେଇ ତୋତେ କାହିଁକି ନେବ ? ଶୁଆ କହିଲା, ଚିନ୍ତନାର ଦେଇ ନେଲେ ଛଅଅଞ୍ଜର ପାଇବ । ଏହାଶୁଣି ସୌଦାଗର ଚିନ୍ତନାର ଟଙ୍କା ଲେଇ ଶୁଆକୁ ନେଇ ସଦର ଦରଜାରେ ଟଙ୍ଗେଇ ରଖିଲା । ଶୁଆ ସେଠିରୁ ଯିଏ ଆସେ ଯାଏ ତା ସାଙ୍ଗରେ ଭଦ୍ରାସବରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କହେ, ଆଗନ୍ତୁକଙ୍କ ଆସିବାର କାରଣ ପରୁର ବୁଝେ ।

ଦିନେ ସେଇବାଟେ ଡନୋଟି ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଟିଭୁଣ୍ଡ କରି ରଜାକୁ ଗାଳିଦେଇ ଯାଉଥିବାର ଶୁଣି ଶୁଆ ସେମାନଙ୍କୁ ଘଟଣାକ'ଣ ପରୁରଲା, ସେମାନେ କହିଲେ, ଆମେ ଚିନ୍ତନିତ ଦୂରଦେଶକୁ ଅଜିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ସେଠାରେ ଟଙ୍କାପଇସା ଯାହା ପାଇଲୁ ତାହାଦେଇ ସୁନାକଣି ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ସୁନାରପେଣ୍ଡୁ ତିଆରି କରି ଆଣିଥିଲୁ । ସେଇ ପେଣ୍ଡୁଟି ଶ୍ରେୟସିବାରୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ରଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ବରୁର ପାଇଁ ଯାଇଥିଲୁ । ହେଲେ, ରଜାଟା ଘଟଣା ଶୁଣି ବଲବଲ କରି ଚାହିଁଲା, କିଛି ବରୁର କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ନିଜ ଭିତରେ ବରୁର କରି ନବ ଯା । କହୋ ଆମଦ୍ବାସ ଯଦି ବରୁର ହୁଅନ୍ତା ରାଜ୍ୟରେ ରାଜପରକାର ରହନ୍ତା କାହିଁକି ? ଏହାଶୁଣି ଶୁଆ କହିଲା ଆଜ୍ଞା ବସ, ବରୁରଟା କରିଦେବା ।

ଏକଥା ଶୁଣି ଏମାନେ ବସିବାରୁ, ଅନେକ ଲୋକ ଶୁଆ କ'ଣ
 ବରୁର କରିଦେବ ଦେଖିବାକୁ ଆସି ଭିଡ଼ କଲେ । ଶୁଆ ପରୁରଲ
 ତମେ ସେ ପେଣ୍ଡୁଟିକୁ ଧରିବା ଅବସ୍ଥାରେ କ'ଣ ଚୋର ଛଡ଼େଇ
 ନେଲ ? ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ କହିଲ ନାହିଁ । ଆମେ ଆସିଲାବେଳେ
 ରାତିହେଲେ ପହଞ୍ଚି ପହରୁ ଖାଇପିଇ ଦୁଇଜଣ ଖୋଜି ଜଣେ
 ପେଣ୍ଡୁ ଗଣି ଲିଟି ଜଣି କ'ଣେ । ସେ ପହରକବାଦ ଆଉଜଣେ ଉଠି
 ଜଣେ । ଏ ଜଣକ ଶୁଏ । ତା ପରପହରକୁ ସିଏ ଶୁଏ ଇଏ ଜଣେ ।
 ଏମିତି ପାଳକର ଜଗି ଆସୁଥିଲା, ଥରେ କ'ଣ କାଇଲେ କେଜାଣି
 ଗଣି ଲି ଖୋଲି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ପେଣ୍ଡୁଟି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମ
 ଭିତରୁ କ'ଣନେଲ ଠିକ କରି ପାରୁନାହିଁ । ଆମେ ଏପରି ବରୁର
 ରୁହୁରୁ ଯୋଉଥିଲେ କି ଆମର ବନ୍ଧୁତା ଅତୁଟ ରହିବ, ଅଥଚ
 ସୁନାର ପେଣ୍ଡୁଟି ପାଇବୁ ।

ଏକଥା ଶୁଣି ଶୁଆ ଟିକିଏ ଭାବିଲା, ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଗଲୁ
 କହୁଛି ଶୁଣ । ତହିଁର ସାରାଂଶ ଉତ୍ତର ଦେବ, ଏହା କହି ଶୁଆ
 କହିଲା ଗୋଟିଏ ଦେଶରେ ମଦନିକା ନାମରେ ଗୋଟିଏ ଧନୀର ଝିଅ
 ଗୁରୁ ଆଶ୍ରମରେ ରହି ପଢ଼ୁଥିଲା । ମଦନିକାର ଶିଷା ଶେଷ ହେବାରୁ
 ସେ ଗୁରୁକୁ ଭକ୍ତିନିଷ୍ଠା କରି ପରୁରଲ ଗୁରୁଦେବ ! ମୋରତ ପଢ଼ିବା
 ଶେଷ ହେଲା, ଆମେଙ୍କ ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା କ'ଣ ଦେବ କହନ୍ତୁ । ଗୁରୁତ
 ସାଧୁଲୋକ, ତାଙ୍କର ଧନଦୌଲତ କ'ଣ ହେବ ? ସେଥିପାଇଁ ସେ
 କହିଲେ ସରକାରତ ବାଳକାମାନଙ୍କୁ ମାହାଲିଆରେ ପଢ଼ାଉଛନ୍ତି,
 ତୁ ଆମକୁ କ'ଣ ଦରୁ ? ଦବାକୁ କିଛି ନାହିଁ, ଯା । ହେଲେ ଧନୀ
 ଝିଅର ତ ଦମାକ ବେଶି, ସେ ଗୁରୁକୁ ପାଠାପିଢ଼ିକରି କହିଲା ନାହିଁ
 ଆମଣ କ'ଣ ନେବେ କହନ୍ତୁ ମୁଁ ଦେବାକୁ ରାଜି ଅଛି । ଏମିତି
 ବାରେ ବାରେ କହିବାରୁ ଗୁରୁ ବିଚିତ୍ରଗଲେ । ଶେଷକୁ କହିଲେ

ଆଜ୍ଞା ସତ୍ୟକର ଯାହାମାଗିବ ଦେବୁ । ବାଳିକା ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ ଚାହିଁ ସତ୍ୟ
କଲ । ଗୁରୁ କହିଲେ ତୁ ଅବକା ଯା, ତୋ ବାହାଘର ସରିଲେ
ସ୍ବାମୀ ସହ ବାସ କରିବା ଆଗରୁ ଆଗ ଆମ ଆଶ୍ରମକୁ ଆସିବୁ ।
ସେହିବେଳେ ଯାହା ମାଗିବ ଦେଇଯିବୁ । ଏକଥାରେ ବାଳିକା ସତ୍ୟ
କରି ଆସିଲ । କିଛିଦିନ ଉତ୍ତରୁ ସେହି ବାଳିକାର ବିଭାଘର ହେଲା ଓ
ସେ ମଧୁଶ୍ୟାକୁ ଯାଇ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ପାଖରେ ଗୁରୁଙ୍କଠାରେ ସତ୍ୟ କରି-
ଥିବା କଥା କହିଲା । ସ୍ବାମୀ ଦେଖିଲେ କନ୍ୟା ଯଦି ଗୁରୁଙ୍କଠାରେ
ସତ୍ୟରକ୍ଷା ନକରିବ ତା ହେଲେ କୁଳମୂଳ କିଛି ରହିବ ନାହିଁ ।
ତେଣୁ କହିଲେ ଶୀଘ୍ର ଯାଇ ଗୁରୁଙ୍କଠାରେ ସତ୍ୟରକ୍ଷା କରି ଆସ ।

“ଆ ସମସ୍ତେଃ ଶରୀରସ୍ୟ ଯସ୍ତୁ ଶୁଶ୍ରୁଷତେ ଗୁରୁ-
ସ ଗଚ୍ଛତ୍ୟଞ୍ଜୟା ବିପ୍ରୋ-ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ପଦ୍ମ ଶାଶ୍ବତମ୍ ।”

ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଶନି ପୁ, ବୈଶ୍ୟ ଯେ ହେଉ, ସେ ଯଦି ଗୁରୁ ଆଜ୍ଞା
ପାଳ, ଗୁରୁଙ୍କୁ ସେବାକରି ତଳେ ସେ ଦେହନ୍ତରେ ବ୍ରହ୍ମାତ୍ମାରେ
ଲୀନ ହୁଏ । ପତିଙ୍କଠାରୁ କନ୍ୟା ଏକଥା ଶୁଣି ବାସର ଘରୁ ଉଠି
ଗୁରୁ ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲା ।

ଅନ୍ଧାର ଅଧରାତିରେ ଯାଉ ଯାଉ ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ବାଘ
ତାକୁ ଦେଖି ଖାଇବାକୁ ଆସିବାରୁ କନ୍ୟା କହିଲା, ତମେ ମୋତେ
ଖାଇବାକୁ ଆସିବ ? ଆଜ୍ଞା ଏଇଠି ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଅ, ମୁଁ ଗୁରୁଙ୍କ
ଠାରୁ ସତ୍ୟପାଳ ଫେରି ଆସେ, ତୁମେ ମୋତେ ଖାଇବ । କନ୍ୟା
କଥା ଶୁଣି ବାଘ ତାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲା । ସେଠାରୁ କିଛି ଦୂର ଯିବାରୁ
ଜଣେ ବିଟପୁରୁଷ ତାକୁ ଦେଖି ଶ୍ରେଣ କରିବାକୁ ଆଗେଇଲା । ତାର
ଶ୍ରେଣକର୍ମ ପାଇଁ ଆଗେଇବା ଦେଖି କନ୍ୟା କହିଲା ହେ ଜୀରପୁରୁଷ !
ତମେ ଏଇଠି ରହିଥାଅ, ମୁଁ ଗୁରୁଗୃହରୁ ସତ୍ୟପାଳ ଆସେ, ତମେ
ମୋତେ ଶ୍ରେଣ କରିବ । ଏକଥା ଶୁଣି ଜୀର ତାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲା । ପୁଣି

କିଛି ଦୂର ଯିବାରୁ ଗୋଟିଏ ଶ୍ଵେତ ତାର ଅଳଙ୍କାର ନେବାକୁ ଲୋଭ କରି ଆସିବାରୁ କନ୍ୟା କହିଲା, ହେ ତସ୍ତର । ତମେ ଏଇଠି ଅପେକ୍ଷା କରଥା, ମୁଁ ଗୁରୁଙ୍କଠାରୁ ସତ୍ୟ ପାଳି ଆସେ, ତୁମେ ମୋର ଅଳଙ୍କାର ସବୁ ନେବ । ଏକଥା ଶୁଣି ଶ୍ଵେତ କନ୍ୟାକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଲା । କନ୍ୟା ଆଶ୍ରମରେ ପଢ଼ୁଥିବା ଅନେକ ଡାକିବାରୁ ଗୁରୁ ଉଠି କନ୍ୟାକୁ ଚିହ୍ନି ନିପାରି କିଏ କୋଉଥିପାଇଁ ଆସିବ ପଚାରିବାରୁ କନ୍ୟା ପୂର୍ବ କଥା ଖୋଲି କହିଲା । ଗୁରୁ କନ୍ୟାର ସତ୍ୟନିଷ୍ଠା ଦେଖି ତା ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲେଇ ଆଶୀର୍ବାଦ କରି କହିଲେ, ତୋ ନିଷ୍ଠା ଦେଖି ମୁଁ ମୁଗ୍ଧ ହେଲି । ଯା ସ୍ଵାମୀ ସଂସାର କରି ସୁଖୀହୋଇ ମୋକ୍ଷଲାଭ କର । କନ୍ୟା ସେଠାରେ ଆଶୀର୍ବାଦ ଘେନିଆସି ଶ୍ଵେତ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି କହିଲା, ମୁଁ ଗୁରୁ ସତ୍ୟପାଳ ଆସିଲି । ତୁମେ ମୋ ଚକ୍ରଣା ନିଅ ।

କନ୍ୟା ସତ୍ୟନିଷ୍ଠା ଦେଖି ଶ୍ଵେତ ତାକୁ ଜୁହାର ହୋଇ କହିଲା, ମା ! ତୋପରି ସଖାର ଚକ୍ରଣା ନେଲେ ମୁଁ ଅଳପ ଦିନରେ ମରିଯିବି । ଚକ୍ରଣା ମୋର ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ, ତୁ ତୋ ବାଟରେ ଯା । କନ୍ୟା ସେଠୁ ଆସି ଜାରକୁ ଭେଟି କହିଲା, ମୋକେ ଭୋଗ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲ ଯେ, ଅବକା ମୁଁ ଗୁରୁ ସତ୍ୟପାଳ ଆସିଛି, ମୋତେ ଭୋଗକର । ବଟପୁରୁଷ କହିଲା, ନାହିଁ ମା ! ତୋ ପରି ସଖାର ଦେହ ଛୁଇଁଲେ ମୁଁ ଜଳିଯିବି, ତୋ ବାଟେ ତୁ ଚାଲିଯା । କନ୍ୟା ସେଠୁ ଆସି ବାଦ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ସେହିପରି କହିବାରୁ ବାଦ କହିଲା, ନାହିଁ ମା ! ତୋପରି ସଖା ନାହିଁ ମୁଁ ଦେଖିନାହିଁ । ତୋତେ ଛୁଇଁଲେ ମୁଁ ଭସ୍ମ ହୋଇଯିବି । ତୋ ବାଟରେ ତୁ ଯା । କନ୍ୟା ଫେରି ଆସି ପୁଣି ସ୍ଵାମୀ ପାଖକୁ ଗଲା । କହିଲା ଦେଖି ଏଇ ଶୁଣି-ଜଣକ ମଧ୍ୟରୁ କିଏ ବେଶି ଧାର୍ମିକ ହେଲା ?

ଏ ତିନି ମିସକ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଜଣ ଶ୍ରବତ ହେଉଛନ୍ତି । ଜଣେ ଆଗର ଦୋଳ କହିଲା, ବେଣି ଧର୍ମ ଶ୍ରେୟର । ଆଉ ଜଣେ କହିଲା ନାହିଁ, ଗୁରୁର ହେବ । ଆଉ ଜଣେ କହିଲା ବାଦର ନହେବ କାହିଁକି ? ଆଗ ଜଣକ କହିଲା ନାହିଁ, ଶ୍ରେୟର ବେଣି ହେଲା ନା ! ଏହିପରି ଏକର ଦେଲବେଳେ ଶୁଆ କହିଲା, ଆପଣମାନେ ଦୁଇକୁ ଯାନ୍ତୁ । ଏମାନେ ଦୁଇକୁ ଯିବାରୁ ଜଣ ଜଣ କରି ପାଖକୁ ଡାକ କହିଲା, ମିତ କନକ ଦୁଇ ପାଇବ, କେହି କାହାକୁ ଅବଶ୍ୟାସ କରିବ ନାହିଁ । ଏଇକଥା ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ କହି ଯିଏ ଶ୍ରେୟର ବେଣି ଧର୍ମହେଲା କହିଥିଲା, ସେ ଆସିବାରୁ ତାକୁ କହିଲା, ତୁ ସୁନାପେଣ୍ଡୁଟି କୋଉଠି ଥୋଇଛୁ ଆଣି ମୋ ପାଖରେ ଦେଇଯା, ନଦେଲେ ଦଣ୍ଡ ପାଇବୁ, ଦେଲେ ଚରଦନ ବନ୍ଧୁତା ରହିବ ଓ ଲୋକ ଲଜାରୁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ । ସେଇଠୁ ଶ୍ରବ ସେ କାଲି ଆଣିଦେବ କହିଲେ ଓ ଚର୍ଚ୍ଚିଆରଦନ ଲୁଚେଇ ରଖିଥିବା ସୁନାପେଣ୍ଡୁଟି ଶୁଆର ଜିମା ଦେଲା । ତହୁଁ ଶୁଆ ତିନିମିସକୁ ଡକାଇ ସୁନାର ପେଣ୍ଡୁଟି ଦେଇ କହିଲା, ଏଇ ତମର ସୁନାପେଣ୍ଡୁଟି ନଅ, ମିତ କନକ ସବୁ ପାଇଲା, ଏବେ ଖୁସିହୋଇ ଘରକୁ ଯାଅ । ସେଇଠୁ ସେମାନେ ଚାଲିଗଲେ । ଶୁଆର ନ୍ୟାୟ ବିଚାର କଥା ସେଇଦିନ ବହୁଦୂରକୁ ବଢ଼ିଗଲା ।

ତୁଣ୍ଡ ବାଇଦ ତ ହଜାର କୋଶ ଯାଏ । ଶୁଆର ନ୍ୟାୟ ବିଚାର କଥା ସେଇଦିନ ଯାଇ ଗୁଣୀହଂସପୁରରେ ପହଞ୍ଚିବାରୁ ଚର୍ଚ୍ଚିଆରଦନ ଗୁଣୀ ବିଚାର କରି ସୌଦାଗରକୁ ଡକାଇ ତା'ଠାରୁ ଦଣ୍ଡହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଇ ଶୁଆଟିକି ମୂଲେଇ ନେଲେ । ସୌଦାଗର ତିନିହଜାର ଦେଇ ଦଣ୍ଡହଜାର ପାଇବାରୁ ଖୁସି ହୋଇ ଶୁଆ ଦେଇ ବାହୁଡ଼ି ଗଲା ।

ରାଣୀମାନେ ଶୁଆଟିକ ନେଇ ଦୁଧ, ଫଳ ଖୁଆଇ ଅନ୍ତଃପୁରରେ ରଖିଥାନ୍ତି । ଥରେ ସେ ଦେଶରେ ତଥାପି ବୋଟିଏ ଗୋଲ-ମାଲ ହେଲା । କଥା ହେଲା, ତଥାପି ବଡ଼ ଗରିବ ବୁଢ଼ଣ । ତାଙ୍କର ସୋମନାଥ ନାମରେ ବାଇଟିବର୍ଷର ପୁଅ ବୋଲି ଗୋଟିଏ । ସେ ବାପା ମାଆଙ୍କର ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଦେଖି କହିଲା ବାପା ! ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ କଷ୍ଟ ଆଉ ଦେଖି ପାରୁନି । ଯାଉଛି ବିଦେଶରୁ ଯଦି କିଛି ପାରେ ରୋଜଗାର କରି ଆଣିବି, ଏହାକହି ସେ ବାପାମାଆଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଦୂର ଦେଶକୁ ବାହାରିଗଲା । ସେ ଯିବାର ଜାଣି ରୁଗିଦଳ ପରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ରହ୍ମରାଷ୍ଟ୍ର ଅବକଳ ତାହାର ରୂପ ଧରି ଆସି ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ତାକୁ ଦେଖି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ କହିଲେ କରେ ପୁଅ, ତୁ କହିଗଲୁ କିଛି ରୋଜଗାର କରି ଆଣିବାକୁ ରୁଗିଦଳ ନ ଯାଉଣୁ ଲେଉଟି ଆସିଲୁ ଯେ ?

ନକଲ ସୋମନାଥ କହିଲା, ହଁ ଲେ ! ମୁଁ ଏଇ କେତେ ଦିନରେ ଖାଇପିଇ ପନ୍ଦରଟଙ୍କା ଜମା କଲେଇଥିଲି, ସେତକ ଦେଇ ଯିବାକୁ ଆସିଲି । ଏଇ ପନ୍ଦରଟଙ୍କା ନେ, ମୋତେ ଖାଇବାକୁ ଦେ । ପୁଅ କଥା ଶୁଣି ସରଳମନା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଘରେ ଯାହାଥିଲା ଖାଇବାକୁ ଆଣି ଦେଲେ । ହେଲେ ଏ'ଟା କ ବ୍ରହ୍ମରାଷ୍ଟ୍ର ! ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁଇଜଣେ ଖାଦ୍ୟକୁ ଖାଇଦେଇ ଅନ୍ତର କୁନ୍ଦେ ପାଣି ପିଇଗଲା । ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଭାବିଲା, ପୁଅ ବୁଲୁବୁଲି କରିବାରେ ବେଶି ଶ୍ରେୟ ଲାଗିଥିଲା ସେଇଥିପାଇଁ ଖାଇଦେଲା । ପୁଣି ସେମାନେ ରୁଜିଲ ଆଦି କଣି ରେଷେଇ କରି ଖାଇଲେ; କିନ୍ତୁ ବ୍ରହ୍ମରାଷ୍ଟ୍ର ଯେଉଁ ପନ୍ଦରଟଙ୍କା ଆଣିଥିଲା, ତହିଁ ଆରଦଳ ତାର ଖାଇବାକୁ କୁଲେଇଲା ନାହିଁ । ତା' ପରେ ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀ ଉପାସ । ଦୁଇଦିନ ଉପାସ ପରେ ବୁଢ଼ୀ କହିଲା ଆରେ ପୁଅ ! ତୁ ଯାହା ଆଣିଲୁ, ସେ'ତ ତୋତେ କୁଲେଇଲା

ନାହିଁ । ପୁଣି ତୁ ଘରେ ବସିଗଲୁ ଚଳିବା କେମିତି । ଏହାକୁଣି
ସୋମନାଥରୁଣୀ ବ୍ରହ୍ମରକ୍ଷସ କହିଲ, ଅଛା ମୁଁ ଯାଉଛି । ଏହାକହି
ସେଦିନ ରାତିରେ ଗୋଟିଏ ସାହୁ ଗୋଦାମରେ ପଶି, ତା ଟଙ୍କା
ବାକ୍ସ ଶୁଣି, ଦୁଇଗୁଣି ଟଙ୍କା ଚାଲି ଚାଲି ବସି ବସି ଉଠାଇ
ଆଣି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ପାଖରେ ଥୋଇଦେଲା । ପୁଣି ଯାଇ ବଣରୁ ଖାଲ,
ତାଳ ଗଛ ଦିଗଣ୍ଡା ଆଣି ଜାଲ ପାଇଁ ପକେଇଦେଲା । ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଓ
ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୁଅର ଏମିତି କ୍ଷମତା ଦେଖି ଖୁସି ହେଲେ । ଏମିତି କରି
ବ୍ରହ୍ମରକ୍ଷସଟା ମାରୁଆଡ଼ ଗୋଦାମରୁ ସବୁ ଟଙ୍କା ସଞ୍ଚିବା ବୋଲି
ଆଣିବାରୁ ଚାରିମାସ ମଧ୍ୟରେ ତିଆଡ଼ କୋଠା ଖଣ୍ଡିଏ ତିଆରି ପାଇଁ
ଯୋଗାଡ଼ କଲେ, ଗାଁ ବାଲ କହିଲେ ବେଳଗାଘ ପୁଅ, କରନ୍ତା
ନାହିଁ ?

ଏମିତି ବର୍ଷେଗଲା । ବ୍ରହ୍ମରକ୍ଷସ ସୋମନାଥ ରୂପଧର ସେଇଠି
ରହେ, ଖାଇପିଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଥାଏ । ବର୍ଷକ ବାଦେ ପ୍ରକୃତ
ସୋମନାଥ ପିଏ, ସେ ବାରଯାଗାରେ ବୁଲି ବୁଲି କିଛି ବେଳଗାର
କରି ନପାରି ପାଞ୍ଚଟି ଟଙ୍କା ଧରି ଆସି ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖେ ତାଙ୍କର
ସାବକ ବୁଲଘର ଆଉ ନାହିଁ । ସେ ଜାଗାରେ କୋଠା ଉଠିବ
ସେ ଏହାଦେଖି ପିଣ୍ଡାରେ ବସି ମା' ବାପକୁ ଡାକି ପାଞ୍ଚଟି ଟଙ୍କା
ଦେବାକୁ ଗଲବେଳେ ସେମାନେ ତାକୁ ଦୁର୍ ଦୁର୍ କରିବାକୁ
ଲାଗିଲେ । କହିଲେ ତୁଟା ଗୋଟାଏ କେଉଁଠୁ କିଏ ଅଇଲୁରେ ।
ଆମପୁଅ ସୋମନାଥ ଘରେ ଶୋଇଛି । ତୁ ଗୋଟାଏ ନକଲ
ସୋମନାଥ କେଉଁଠୁ ଆସି ଫିକର ଲଗଉଛୁ ଶୁଣ୍ଢ ଶୁଣ୍ଢ ଏଠୁ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ତରବରରେ ଡାକଲ ଆରେ ସୋମ, ଅଇଲୁରେ ଏଠିକି ।
ଏଇ ଛତାବଟା କେମିତି ତୋ ରେହେରା ଜାଆଲ କରି ଆସି ଆମ
ଘରେ ପଶିବାକୁ ବସିବ । ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଡାକିବାରୁ ରକ୍ଷସ ସୋମନାଥ

ଆସି ପହଞ୍ଚିଲ । ଗାଁ ବାଲ ଦେଖିଲେ ଦହେଁ ଦେଖିବାକୁ ଏକା-
ରକମ । କୋଉଟି ଅସଲ, କୋଉଟି ନକଲ ସେମାନେ ବାରି
ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତଥାତ୍ କହିଲେ, ସେଇଟା ଗୋଟାଏ ଦରିଦ୍ର,
କୁଆଡୁ ଆସିବ ମୋ ପୁଅଭଳି ଚେସେଇ ମିଳିବ ଦେଖି ମୋ ଘରେ
ପଶିବାକୁ ବସିବ । ଠକବାକୁ ବାପ ମା' ବୋଲି ଡାକୁଛି । ସେ'ଟା
କାର୍ତ୍ତିକ ମୋ ପୁଅ ହେବ ?

ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଦେଖିଲେ ଯୋଉ ପୁଅ ବେଶି ରୋଜଗାରୀ, ତାକୁ
ନ ରଖି, ଯୋଉଟା ବର୍ଷକରେ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ଆଣିବ, ତାକୁ କୋଉ
ଅକଲରେ ସେ ପୁଅକରି ଥୋଇବେ । କଥାରେ ଅଛି—‘ହିତ ପୁଅ
ବଢ଼ି ଟାଏ, ପେଟ ପୁଅ ଚାହିଁଥାଏ । ପୁଣି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଅଛି—

“ଧନେନିଷ୍ଠୁ କିନାଃ କୁଳୀନଂ ଭବନ୍ତି,
ଧନେନପ୍ରେତୋମାନବା ନିସ୍ତରନ୍ତି ।
ଧନେନ୍ଦ୍ରେୟାଃ ପରୋ ବାନ୍ଧବ ନାସ୍ତି ଲୋକେ,
ଧନାନ୍ୟର୍ଜୟଧୁଂ ॥”

ଧନ ଯିଏ ଅର୍ଜିପାରେ ସିଏ ସମସ୍ତଙ୍କର ପ୍ରିୟ ହୁଏ । ଏ
ଦରିଦ୍ରଟାକୁ କିଏ ଘରେ ପସାଇବା ଦୂରେ ଥାଉଁ ଛୁଆଁଶିଧରି
ବାଡ଼େଇବାକୁ କହିଲେ । ଅସଲ ସୋମନାଥ ଯାଇ ପଞ୍ଚାୟତରେ
ଫେରିବ ଦେବ ରୁ ସେମାନେ କହିଲେ, ଏ ନିଷାପ ତ ଆମ ଦେଇ
ହବ ନାହିଁ । ତମେ ଦହେଁ ଏକାରମ ଦିଶୁଛ । ତା ଛଡ଼ା ତମକୁ
ଯେଉଁଠି ବାପ ମା ଚାହିଁ ପରୁନାହାନ୍ତି ଆମେ କୋଉ ନ୍ୟାୟ ବରୁର
କରି ପାରିବୁ । ସୋମନାଥ ସେଠୁ ନିଗଣରେ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଫେରୁ
ଥିବାର ଦେଖି ବୁଢ଼ାଟିଏ କଥା କ'ଣ ପଚାରି ବୁଝିଲ, ପଞ୍ଚାୟତରୁ
ବିଫଳ ହୋଇ ସୋମନାଥ କାନ୍ଦୁଛି । ବୁଢ଼ୀ ତା ଉପରେ ବସିବ
କହିଲ ଓଲଟା, ସେଠିକି ଯାଇଥିଲୁ କୋଉ ଅକଲରେ ? ଆରେ ।

ସେଗୁଡ଼ାକ ପାଠ ପଢ଼ିଚନ୍ତି ନା କ'ଣ ତୋ ନିଶାପ କରିଦେବେ ? କୋଉଟା ଶୁଣୁଆ କୋଉଟା ଚୋର, କୋଉଟା ଟାଉଟର, କୋଉଟା ଗଞ୍ଜଡ଼; ଏଗୁଡ଼ାକତ ଦଳକରି ବସିଛନ୍ତି । ନ୍ୟାୟ ଦର୍ଶନ ନାଶୁଣିଛନ୍ତି ନା ତୋ ନିଶାପ କରିଦେବେ ? ଯା ଯା ରଜାଘର ଗଣୀ ପାଖକୁ ଯା, ସେମାନେ ଶୁଆଟିଏ ରଖି ଅଛନ୍ତି ନ୍ୟାୟକୁ ଛୁଡ଼ଉଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପାଖକୁ ଯା । ବୁଢ଼ୀ କଥାରେ ସୋମନାଥର ହୋବ ହେଲା । ସେ ଗଣୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ନିଶାପ ପାଇଁ ଫେରାଦ ହେଲା ।

ରାଜା ବୋକାହେଲେ ବି ଗଣୀ ଅଛନ୍ତି ତ । ସେ ସୋମନାଥଠାରୁ ସବୁ ହାଲ ଶୁଣି ବାଣକୁ ଡକେଇ ଦେଲେ । ଏମାନେ ନକଲି ସୋମନାଥକୁ ନେଇ ଗଣୀଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବାରୁ ଶୁଆ ଏମାନଙ୍କୁ ପରୁରିଲା ସତକରି କହିଲା, ଏ ଦୁଇ ସୋମନାଥଙ୍କ ଭିତରୁ କୋଉଟି ତୁମର ପୁଅ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ସେଇ ବ୍ରହ୍ମରକ୍ଷସଟିକୁ ପୁଅ ବୋଲି ମାନିବାରୁ ଶୁଆ କହିଲା ଆଜ୍ଞା; ତମେ ସମସ୍ତେ କାଲିକ ଆସ । ଏମାନେ ଚାଲିଗଲେ ।

ତହିଁଆରଦିନ ଶୁଆ କ'ଣ ବିଚାର କରିଦେବେ ଚୁଡ଼ିବାକୁ ଲୋକମାନେ ଭିଡ଼ କଲେ । ତଥାତ୍ ନକଲି ସୋମନାଥକୁ ନେଇ ଆସିଲେ । ସଭାହେଲା । ଶୁଆ ସଭାକୁ ଅଣାଯାଇ ଟଙ୍କାହେଲା । ଶୁଆ କହିଲା, ଗୋଟାଏ ନୂଆ କଲିଫୀ ଆଣ । ଗୋଟାଏ ନୂଆ କଲିଫୀ ଅଣାଗଲା । ଶୁଆ ସୋମନାଥକୁ ଡକ କହିଲା, ତୁମେହେଁ ତ ଏକା ଚକମ ଦଶୁଚ । ଦୁହେଁ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ପୁଅ ହେବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କାହାର ବାହାଦୁରୀ କପରି ଆମକୁ ତ ଜଣାନାହିଁ । ଅବକା ଯୋଉ ଯୁଗ ହୋଇଛି ଏଥିରେ ଯାହାର ବାହାଦୁରୀ ଦେଖି ସେ ଆଦର ପାଉଛି । ତମ ହସ୍ତିଙ୍କ ଭିତରୁ ଯିଏ କଲିଫୀରେ ପଶି ପାରିବ,

ତାକୁ ଆମେ ବାହାଦୁରୀଆ କହିବା, ସେଇ ପୁଅକୁ ନେଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯିବେ । ଯିଏ ନପାରିବ ସେ ତାଙ୍କ ପୁଅ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଏକଥା ଶୁଣି ଅସଲ ସୋମନାଥ କହିଲେ ମୁଁ ତ କଲସୀରେ ପଶି ପାରିବି ନାହିଁ । ମଣିଷ ହୋଇ କଲସୀଟାରେ ପଶିବ କେମିତି । ତହୁଁ ନଜଲ ସୋମନାଥକୁ ପଚାରିବାରୁ ସେ କହିଲେ ଏଟା ଏମିତି କୋଉ କଠିନ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେ ପାରିବି ନାହିଁ । ଆଜ୍ଞା ଦେଖ ମୁଁ କଲସୀରେ କେମିତି ପଶି ପୁଣି ବାହାର ଆସୁଛି । ଏହାକହି ସେ କଲସୀମୁହଁରେ ବାସୁପରି ହୋଇ ଯେମିତି ପଶିଯାଇଛି, ଶୁଆ ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କୁ କହିଲା କଲସୀ ମୁହଁରେ ବଣ୍ଟାଟାଏ ମାରିଦେବଟି । ଜଣେ ଲୋକ କଲସୀ ମୁହଁରେ ଲୁଗାବଣ୍ଟାଟି ମାରିଦେବାରୁ ବ୍ରହ୍ମରାଷ୍ଟ୍ର ଆଜି କଲସୀରୁ ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ଶୁଆ ତଥାଡ଼ିକୁ କହିଲା, ପୁଅକୁ ନେଇଯାନ୍ତୁ । ଲୋକ ଥକା ହେବାରୁ ଶୁଆ କହିଲା, କଲସୀ ମୁହଁ ଖୋଲି ଦେଖ ଏବେ ।

କଲସୀ ମୁହଁ ଖୋଲି ଦେଖିଲାବେଳକୁ ତା ଭିତରେ ହାଡ଼-ଖଣ୍ଡେ ପଡ଼ିଛି । ସେଇଠୁ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଡାକିଲେ କରେ ସୋମନାଥ ! ବଲ୍ଲବଲ କର ଦେଖୁଛୁ କ'ଣ ? ଘରକୁ ଆସ । ଏହାକହି ସେମାନେ ଚାଲିପଲେ । ପକୃତ ନ୍ୟାୟ କରିଥିବାର ଶୁଆକୁ ଶୁଆକୁ ଧନ୍ୟ ଦେଇ ବାହୁଡ଼ିଗଲେ ।

ଶୁଆର ଏଧରି ବରୁର ବୁଦ୍ଧି ଦେଖି ଦିନେ ରଣୀମାନେ ଦୁଃଖଜରି ଶୁଆକୁପଚାରିଲେ ଆରେ ଶୁଆ, ଆମ ସ୍ୱାମୀ ଶୀର୍ଷକରି ଯାଇଥିଲେ, ସେଠାରୁ ଲେଉଟି ଏପରି ବୋକା ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି କାହିଁକି କହିପାରିବୁ ? ଶୁଆ କହିଲା ତୁମ ସ୍ୱାମୀ ସିଏ ଦୁହନ୍ତ । ତାଙ୍କ ପିଣ୍ଡରେ ପଦନ ବାରିକ ପଶି ବନ୍ୟପଦ ସହ ତୁମକୁ ଘୋର କରିବାକୁ ବସିଛି । ରଣୀ ପଚାରିଲେ ତା ହେଲେ ଆମେ କପରି ସ୍ୱାମୀକୁ

ଲେଉଟାଇ ପାଇବୁ ? ଶୁଆ କହିଲା, ତମେ ପଦନାରଜାକୁ କୁହ ଆମ୍ଭ ବ୍ରତ ସରିବ । ଏଣି ଗୋଟିଏ ଛେଳିଆଣି ତାକୁ ତମେ ନିଜ ହାତରେ ତା ବେକ ମୋଡ଼ି ମାରିବ । ପୁଣି ତାକୁ ବଞ୍ଚେଇ ଦେବ; ଆମେ ସେ ଛେଳିକ ନେଇ ଦେବାପାଖରେ ବଳିଦେବୁ । ଏତକ କରି ଦେଇ ପାରିଲେ ତୁମେ ଅମର ଗୋଟି କରିବ । ଏତକ କହିଲେ ତୁମ ସ୍ବାମୀକୁ ଲେଉଟି ପାଇବାର ସୁବିଧା ହୋଇଯିବ ।

ଶୁଆ କଥାମତେ ପଦନାରଜାକୁ ଡାକ ରାଣୀମାନେ ଏକଥା କହିବାରୁ ସିଏ ଖୁସିହୋଇ କହିଲା, ଇଏ କୋଉ ବଡ଼ କଥାଟା ଯେ ପାରିବ ନାହିଁ ? ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଟିଏ ଛେଳି ମରେଇ ଆଣି ତା ବେକକୁ ମୋଡ଼ି ନିଜେ ମାରିଦେଇ କହିଲା, ଦେଖ, ଛେଳି ମରିବି ଘଣ୍ଟାକ ପରେ ପୁଣି ବଞ୍ଚିଉଠିଲେ ତାକୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନେଇ ବଳି ଦେବ । ମୁଁ ଯାଉଛି ଟିକିଏ ବଣ୍ଡାମ କରେ, ଏହାକହି ସେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲା । ଶବ୍ଦ, ଛେଳିଟା ଭିତରେ ପୁଣି ମୁଁ ତାକୁ ବଞ୍ଚେଇ ଦେବ । ତାକୁ ଦାଣ୍ଡିଦେଲେ ମୁଁ ବାହାର ଆସି ପୁଣି ମୋ ଘଟରେ ପଣି ରାଣୀଙ୍କି ଘେନି ପୁରୁଁ କରିବି । ଏହାଭାବ ଯାଇ ବଜ୍ରଶାରେ ଶୋଇ ଘଟ ବଦଳମନ୍ତ୍ର ଜପି ଆସି ମରାଛେଳି ଘଟରେ ପଣିବାରୁ ଛେଳିଟା ମେଁ ମେଁ ଡାକ ଉଠିଲା । ଏହା ଦେଖି ରାଜା ଶୁଆ ଦେହରୁ ବାହାର ଯାଇ ନିଜ ପିଣ୍ଡରେ ପଣିଗଲେ । ତା ପରେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉଠିଆସି ରାଣୀଙ୍କୁ କହିଲେ, ଶୀଘ୍ର ମଲା ଶୁଆଟିକୁ ପୋଡ଼ିଦିଅ । ସେମାନେ ଶୁଆ ପିଣ୍ଡଟିକୁ ପେଡ଼ିଦେବାରୁ ରାଜା ହୁକୁମ ଦେଲେ; ଏ ଛେଳିଟାକୁ ନେଇ ସିଂହଦରଜା ପାଖରେ ଶୁଳିକାଠରେ ବସାଅ । ପାଇକମାନେ ସେହି ଛେଳିଟାକୁ ନେଇ ସିଂହ ଦରଜା ପାଖରେ ଶୁଳିରେ ବସାଇବାରୁ ରାଜା ସଭକରି ପୂର୍ବକଥା ସବୁ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ପଦନା ବାରିକର କାର୍ଯ୍ୟକଥା ଶୁଣି

ବଞ୍ଚାପନ

ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବତ ସୃଷ୍ଟି କର୍ତ୍ତାଙ୍କ ମୁଖ ନିବୃତ୍ତ ବାଣୀହେତୁ ଏହା
ଅଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗ୍ରନ୍ଥରୂପେ ପରିଗଣିତ । ଏଣୁ ଏହି
ଗ୍ରନ୍ଥ ଘରେ, ଘରେ ଏବଂ ଦେବାଦେବୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାକରେ ପୂଜା
ସମ୍ପାଦିତ୍ତ କଥା ପାଠ ମଧ୍ୟ ହେଉଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ଭଗବତ ୧୩ ଖଣ୍ଡ
ବନ୍ଧି ହେତୁ ଚନ୍ଦ୍ରରୁ ସାର ବା ଚାନ୍ଦ୍ର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା
ବହୁ କଷ୍ଟ ସାଧ୍ୟ । ଏଣୁ ଲୋକ ଲୋକମାନେ ଆଣିବା ନିମିତ୍ତ ମହାଶ
ବ୍ୟାମଦେବଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ହିନ୍ଦୁ ଶ୍ଳୋକର ଅନୁବାଦ ସହ ‘**ଭଗବତ
ମାହାତ୍ମ୍ୟ**’ ପୁସ୍ତକ ଖଣ୍ଡି ପାଠକଲେ ଉକ୍ତ ଦେବଶାସ୍ତ୍ର ଭଗବତ
ବହିର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ଅତିରେ ଲଭ କରିପାରିବେ । ଏହା ବ୍ୟତିତ ଉକ୍ତ
ଭଗବତ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ବନ୍ଧି ପାଠକଲେ ସେଥିରୁ ପାଇବେ—
ବିଷ୍ଣୁଶ୍ଳୋକ ଭଗବତେ, ଭଗବାନଙ୍କ ମୁଖରୁ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ପ୍ରତି କଥିତ
ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବତ ମାହାତ୍ମ୍ୟ, ଦେବତା ନାରଦଙ୍କ ଉକ୍ତିସହଭେଟ,
ଭକ୍ତର କଷ୍ଟ ନିବୃତ୍ତିପାଇଁ ନାରଦଙ୍କ ଉଦ୍ୟୋଗ, ଗୋକର୍ଣ୍ଣ
ଉପାଖ୍ୟାନ, ସୁର କାଣ୍ଡ ମନ୍ଦିତ ଶରୀରପ୍ରାପ୍ତ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରରୁ ଉଦ୍ଧାର
କଥା ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବତ ସପ୍ତାଦ୍ଵୟର ବଧ ।

ଏତେବ୍ୟତିତ ବେଦ, ବେଦାନ୍ତ, ଉପନିଷଦ, ଓଷା, ବାର,
ହୁତ, ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପୁରାଣ, ଜନ୍ମ, ନାଟକ, ପଞ୍ଜିକା,
କ୍ୟାଲେଣ୍ଡର ବହୁ କୋମଳମତି ଶିଶୁମାନଙ୍କ ବିଦ୍ୟାରମ୍ଭ ପାଇଁ
ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଅକ୍ଷର ଶିକ୍ଷାବହି ନମ୍ବୁ ଠିକଣାରେ ପସାଳାପ
କଲେ ସୁବିଧା ଦରରେ ପାଇପାରିବେ ।

ଠିକଣା

ମେସର୍ସ—ଧର୍ମ ଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ପରିଚାଳକ—ଶ୍ରୀ ବିକ୍ରମାଧର ସାହୁ

ଅଲଗାବଜାର, କଟକ-୨

ଫୋନ୍ ନଂ-୨୪୭୯୭

ଲୋକେ ତାକୁ ବହୁଳ ଗଣେ । ଲେଉଟିଲବେଳେ ଛେଳଟାକ
 ଗୋଇଁଠାଏ କରି କଷିଦେଇ ଓରମାନ ମେଣ୍ଟାଇ ଗଲେ । ରଜା
 ପୁଅଦେହ ଫେରିଗଲା ରାଜ୍ୟ ରାଣୀ ନେଇ ପୁଅପରି ରକ୍ତକଳେ ।
 ପଦନା ଛେଳଟା ସେଇଦିନଠାରୁ ଶୁଳକାଠରେ ମେଁ ମେଁ ହଉଛି ।
 ତା ପାପ ସବୁ ନାହିଁ କି ସେ ମରୁନାହିଁ । ବୁଝିଲୁଟି ଅବୋଲକର !
 ପଦନା ଛେଳର ଶୁଳରେ ଚଢ଼ିବା କଥା କହି ଗୋସେଇଁ ତା
 ମୁହଁକୁ ରୁହିଁଲେ । ଅବୋଲକର କହିଲା, ବଢ଼ିଆ ଗଳୁଟିଏ ।
 ଗୋସେଇଁ ହସିହସି କହିଲେ, ଆରେ—କହି ଜାଣିଲେ କଥା ସୁନ୍ଦର,
 ବାନ୍ଧ ଜାଣିଲେ ମଥା ସୁନ୍ଦର, ଗାଇ ଜାଣିଲେ ଗୀତ ସୁନ୍ଦର;
 ବାଇଜାଣିଲେ ବାଜା ସୁନ୍ଦର, ପଢ଼ିଜାଣିଲେ ପାଠସୁନ୍ଦର, ଗଢ଼ି
 ଜାଣିଲେ ନାଟ ସୁନ୍ଦର, ହବନାହିଁ କାହିଁ । ଏ କଥାଟା ମୋ
 ଜେଠେଇ କହିଥିଲେ ମୋତେ ।

ସ ମା ପ୍ତ

ଏହାପରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ ପଢ଼ନ୍ତୁ

ମୁଦ୍ରଣ—ବିଶ୍ଵବିଦ୍ୟା ପ୍ରେସ୍, ଅଲଗାବଜାର, କଟକ-୨